

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: Dějepis
Studijní program: 2. stupeň
Kombinace: Občanská výchova–Dějepis

Politické procesy 50. let – kauza Emil Weiland a spol.

Political Trials in the 1950's – the cause of Emil Weiland and others

Die politischen Prozesse aus den fünfzig Jahren –
Rechtssache Emil Weiland und Partner

Diplomová práce: 2008 - FP – KAD - 181

Autor:
Kateřina Joklová

Podpis:

Adresa:
Brniště 57
471 29, Brniště

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Kočová – Lozoviuková Ph.D.

Konzultant:

Počet

stran	slov	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
128	32 461		2	25	10

Politické procesy padesátých
let

Kauza Emil Weiland a spol.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne: 25. 4. 2008

Kateřina Joklová

Poděkování

Děkuji všem bez nichž by tato práce nemohla vzniknout. Mimořádný dík patří paní Růženě Koškové-Krásné, která mi věnovala svůj čas a prostřednictvím rozhovorů poskytla mnoho informací týkajících se procesu Emil Weiland a spol. Také děkuji paní Zdeně Emingerové, která mi poskytla rozhovor a pomohla tak získat důležité informace. Dále děkuji Mgr. Aleně Šimánkové Ph.D., která mi umožnila nahlédnout do spisů nacházejících se v Národním archivu v Praze. Vedoucí práce Mgr. Kateřině Kočové-Lozoviukové Ph.D děkuji za pomoc a za podnětné rady při psaní práce.

RESUMÉ

Tato diplomová práce charakterizuje jeden z tzv. okrajových procesů v 50. letech minulého století, který navazoval na politický proces s Miladou Horákovou. Cílem práce je rekonstruovat proces Emil Weiland a spol., který se konal od 18. do 21. července 1950 v Liberci. Souzeno bylo 16 osob. Bedřich Judytka a Bohuslav Houfek byli odsouzení k trestu smrti. Emil Weiland, Jaroslav Štadtherr, Jan Příbyl, Antonín Hošna a Bedřich Macek byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na doživotí. Ostatní tresty se pohybovaly od 15 do 25 let. Obžalovaní v této kauze byli odsouzeni ve vykonstruovaném procesu za protistátní činnost, která byla vyprovokována spolupracovníky StB. Předložená práce se snaží tuto skutečnost potvrdit a zrekonstruovat osudy jednotlivých odsouzených.

SUMMARY

The diploma thesis describes one of the so called „marginal cases“ of the 50s of the last century, linking to the political trials of Milada Horáková. The aim of this work is to reconstruct the cause of Emil Weiland and others, that took place from 18th till 21st Jul 1950 in Liberec. Bedřich Judytka and Bohuslav Houfek were sentenced to death. Emil Weiland, Jaroslav Štadtherr, Jan Příbyl, Antonín Hošna and Bedřich Macek were sentenced to life imprisonment. The rest of punishments was from 15 till 25 years imprisonment. The defendants were sentenced in the fabricated law-suit for treasonous activity, provoked by StB coworkers. The diploma work tries to confirm this fact among others and reconstructs the destiny of single convicts.

ZUSAMMENFASUNG

Diese Arbeit beschäftigt sich mit einem politischen Prozess aus den fünfzig Jahren des vergangenen Jahrhunderts. Das Ziel der Arbeit ist rekonstruieren den causa Emil Weiland und Part, welcher hat bis 18. zu 21. Juli 1950 in Liberec stattgefunden. Bedřich Judytka und Bohuslav Houfek wurden zum Tode verurteilt. Emil Weiland, Jaroslav Štadtherr, Jan Příbyl, Antonín Hošna und Bedřich Macek wurden auf Lebensdauer verurteilt. Der Rest der Strafe war vom 15 bis zum 25 Jahren. Die Beklagten wurden für den Staatsschutzdelikt verurteilt. Diese Cause wurde von den StB-Mitarbeitern herausgefordert. Die vorgelegte Diplomarbeit bemüht um diese Wirklichkeit zu bestätigen und das Schicksal des Verurteilten rekonstruieren.

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. KRITIKA PRAMENŮ A LITERATURY	7
<u>2.1. Kritika pramenů</u>	7
<u>2.2. Kritika literatury</u>	9
3. POLITICKÝ PROCES EMIL WEILAND A SPOL	13
<u>3.1. Žaloba</u>	16
3.1.1. Ústředí	17
3.1.2. Teroristická skupina „Dr. Eduard Beneš“	21
3.1.3. Teroristická skupina „Jan Roháč z Dubé“	25
<u>3.2. Soudní líčení</u>	27
<u>3.3. Rozsudek</u>	29
4. OSUDY ODSOUZENÝCH V PROCESU EMIL WEILAND A SPOL.	33
<u>4.1. Bedřich Judytka</u>	33
4.1.1. Stručný životopis	33
4.1.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	33
<u>4.2. Bohuslav Houfek</u>	35
4.2.1. Stručný životopis	35
4.2.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	35
<u>4.3. Emil Weiland</u>	37
4.3.1. Stručný životopis	37
4.3.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	38
4.3.3. Vězení, osud po propuštění do druhého soudu	41
4.3.4. Druhý soud	43
4.3.5. Vězení, osud po propuštění	46
<u>4.4. Jaroslav Kolín</u>	48
4.4.1. Stručný životopis	48
4.4.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	48
4.4.3. Vězení, osud po propuštění	50
<u>4.5. Růžena Košková</u>	53
4.5.1. Stručný životopis	53
4.5.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	53
4.5.3. Vězení, osud po propuštění do druhého soudu	56

4.5.4. Druhý soud	59
<u>4.6. Antonie Svobodová</u>	62
4.6.1. Stručný životopis	62
4.6.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	64
4.6.3. Vězení, osud po propuštění do druhého soudu	66
4.6.4. Druhý soud	67
4.6.5. Vězení, osud po propuštění	70
<u>4.7. Miroslav Eminger</u>	71
4.7.1. Stručný životopis	71
4.7.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	72
4.7.3. Vězení, osud po propuštění	73
<u>4.8. Jaroslav Drahokoupil</u>	76
4.8.1. Stručný životopis	76
4.8.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	77
4.8.3. Vězení, osud po propuštění	79
<u>4.9. Jan Příbyl</u>	81
4.9.1. Stručný životopis	81
4.9.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	82
4.9.3. Vězení, osud po propuštění	84
<u>4.10. Antonín Hošna</u>	88
4.10.1. Stručný životopis	88
4.10.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	88
4.10.3. Vězení, osud po propuštění	89
<u>4.11. Karel Fieger</u>	91
<u>4.12. Bedřich Macek</u>	93
4.12.1. Stručný životopis	93
4.12.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	93
4.12.3. Vězení, osud po propuštění	94
<u>4.13 Karel Kopal</u>	96
4.13.1. Stručný životopis	96
4.13.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	97
4.13.3. Vězení, osud po propuštění	98
<u>4.14. František Klápště</u>	100
4.14.1. Stručný životopis	100

4.14.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	101
4.14.3. Vězení, osud po propuštění	103
4.15. Jaroslav Štadtherr	105
4.16. Antonín Beršík	107
4.16.1. Stručný životopis	107
4.16.2. Zatčení, obžaloba, rozsudek	108
4.16.3. Vězení, osud po propuštění	109
4.2. Shrnutí	112
5. ZÁVĚR	118
6. POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURY	121
6.1. Prameny	121
6.1.1. Archivní prameny	121
6.1.2. Orální historie	121
6.1.3. Tisk	121
6.1.4. Rozhlasové dokumenty	121
6.1.5. Filmové dokumenty	122
6.1.6. Online dokumenty	122
6.1.6. Tištěné prameny	123
6.2. Literatura	123
SEZNAM ZKRATEK	127
SEZNAM PŘÍLOH	128

Kapitola 1.

ÚVOD

Politické procesy měly v každé diktatuře svou důležitou roli. Po únorovém převratu v roce 1948 se staly nedílnou součástí politického systému. Perzekuce měla stabilizovat nový politický systém, odstranit skutečné i domnělé odpůrce režimu a vyvolat ve společnosti atmosféru strachu. Představitelé moci uplatňovali zásadu, že právo je služkou moci a využívali ho k prosazení své politické linie. Svévolně a účelově vykládali právní normy a tak zlikvidovali nezávislost soudů. Změny, ke kterým došlo, poznamenaly na několik desetiletí život každého člověka.

Cílem diplomové práce je na základě studia pramenů a literatury rekonstruovat jeden z tzv. okrajových procesů navazujících na „monstrproces“ s Miladou Horákovou. Téma politických procesů je dnes velmi aktuální. Po roce 1989 vznikla celá řada odborných publikací a pamětí politických vězňů. Vzrůstající zájem souvisí se zpřístupněním archivního materiálu, o který mají zájem nejen historici, sociologové, publicisté, novináři i samotní političtí vězni.

Proces s Miladou Horákovou měl v historii politických procesů klíčový význam. Šlo o největší politický proces v poúnorovém Československu. Při jeho konstruování se uplatnil sovětský vzor a role jednotlivých článků mechanismu výroby politických procesů se jasně vyhranila. Poprvé se také uplatnilo učení odpovědí podle vypracovaného scénáře přelíčení. Milada Horáková byla odsouzena k trestu smrti za vlastizrada. Byla popravena 27. června 1950 v Pankrácké věznici.¹

Jako reakce na tuto událost začaly po celé republice soudy s představiteli nekomunistických politických stran. Bezpečnostní komise ÚV KSČ naplánovala kolem 31 okrajových procesů v jedenácti krajích s předběžným počtem 446 obžalovaných.² Plán byl splněn a dokonce i překonán. Celková bilance následných procesů byla: v 35 procesech Státní prokuratura žalovala 639 osob. Bylo uděleno 10 trestů smrti, 48 trestů těžkého žaláře na doživotí a další tresty vězení na celkem 7830 let. Zproštěno viny bylo jen 21 obžalovaných.³

Má práce se věnuje procesu Emil Weiland a spol., který proběhl na Liberecku v roce 1950. Bezpečnostní komise ÚV KSČ naplánovala pro Liberecký kraj celkem tři okrajové procesy, které měly proběhnout od 18. do 31. července 1950.⁴ Konkrétně šlo o procesy Emil

¹ Více k procesu s Miladou Horákovou a spol. např. Kaplan Karel *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995.

² Kaplan Karel, *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995, s. 170.

³ Kaplan Karel, *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995, s. 172.

⁴ Tamtéž, s. 299.

Weiland a spol., Rudolf Škubal a spol.⁵ a Josef Záleský a spol.⁶ Následně mělo dojít k dalším lokálním procesům.⁷

Práce má dokázat nezákonnost soudu a prokuratury, které jednala na politickou objednávku. Při zpracování tématu jsem se zaměřila především na oběti. Také jsem se snažila postihnout osoby pachatelů, mezi které patří soudci, prokurátoři a příslušníci StB.

Stěžejní pasáží práce je pokus o rekonstrukci celého případu a snaha nastínit mechanismus fungování politických procesů. Velká pozornost je věnována osudům jednotlivých odsouzených v procesu Emil Weiland a spol. Obžalovaní byli z politických důvodů pronásledováni a následně na základě politické objednávky odsouzeni.

Při zpracování tohoto tématu se mi staly hlavními prameny spisy státního prokurátora⁸ generálního prokurátora⁹ a osobní spisy odsouzených, které se nachází v Národním archivu.¹⁰ Tyto spisy se staly pro výzkum tématu stěžejními. Obsahují rozsudek, odvolání, stížnosti odsouzených a osobní informace o obžalovaných. Komunistický režim sice neočekával, že by se trestní spisy z 50. let někdy zpřístupnili historikům, přesto jsou materiály výrazně zmanipulované a je nutné s nimi zacházet obezřetně. Materiály jsou často zkreslené, protože výsledky byly vedeny pod fyzickým a psychickým nátlakem.

Bohužel soudní spis týkající se politického procesu Emil Weiland a spol. je nedostupný. Tento spis byl Archivem bezpečnostních složek Ministerstva vnitra v Praze v roce 1993 zapůjčen Městskému soudu v Praze. V době povodní v roce 2002 spis zmizel. Soudní spis je pravděpodobně zamražený v depozitářích Národního archivu v Praze.

Pro mou práci byla nepostradatelná výpověď poslední žijící oběti procesu Růženy Koškové-Krásné,¹¹ která byla zpracována metodou orální historie.¹² Tato metoda je specifickým pramenem pro poznání soudobých dějin. Nabízí cenné informace získané od přímých účastníků zkoumaného období a přispívá tak k jasnějšímu historickému poznání. Velice důležitá je při zkoumání totalitních režimů, kdy je mnohdy jediným zdrojem

⁵ Někdy také proces se skupinou „Jana Roháče z Dubé“.

⁶ Někdy také proces se skupinou „Dr. Eduard Beneš“.

⁷ Kaplan Karel, *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995, s. 310.

⁸ Spis státního prokurátora PST I 994-50. Národní archiv Praha dále jen NAP.

⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NAP.

¹⁰ Osobní spis Jana Přibyla archivní číslo 1231. Osobní spis Růženy Koškové 03453. Osobní spis Antonína Beršíka 1715. Osobní spis Františka Klápštěho archivní číslo 1957. Osobního spisu Jaroslava Drahokoupila archivní číslo 4716. Osobní spis Miroslava Emingera archivní číslo 2668. Osobní spis Karla Kopala archivní číslo 3055. Osobní spis Jaroslava Kolína archivní číslo 910. Osobní spis Antonie Svobodové archivní číslo 17037. Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. Osobní spis Bedřicha Macka archivní číslo 1029. Osobní spis Antonína Hošny archivní číslo 742. NAP.

¹¹ Rozhovor s Růženou Krásnou I. února 2007.

¹² Více k metodě orální historie Vaněk Miroslav, *Orální historie Metodické a technické postupy*, Olomouc 2003.

informací. Je třeba ale konstatovat, že jde vždy o svědectví subjektivní. Poznatky mohou být zkresleny časovým odstupem od dané události.¹³

Využila jsem také články z regionálního deníku Stráž severu, které se týkaly procesu. Tyto články pouze dokreslují představu o atmosféře procesu a zároveň jsou příkladem fungování propagandy tehdejšího totalitního režimu.

¹³ Více k metodě orální historie Vaněk Miroslav, *Orální historie Metodické a technické postupy*, Olomouc 2003.

Kapitola 2.

KRITIKA PRAMENŮ A LITERATURY

2.1 Kritika pramenů

Primárním pramenným materiálem pro zpracování daného tématu byly spisy státního prokurátora¹⁴ a generálního prokurátora¹⁵, které se nachází v Národním archivu v Praze. Každý ze spisů obsahuje podstatné informace, pomocí nichž se dá rekonstruovat osud odsouzených v procesu Emil Weiland a spol.

Mezi nejdůležitější části spisu patří obžaloba, rozsudek a odvolání. Spisy také obsahují stížnosti obžalovaných, žádosti o milost prezidenta republiky a žádosti o obnovu procesu. Všechny materiály jsou ovlivněny dobovou terminologií, kterou je nutné se naučit číst a interpretovat. Jedná se o vlastní jazyk padesátých let vystihující „třídni boj.“ Jde o typické termíny jako „západní imperialističtí agenti, různé formy škůdcovství, záškodnické spiknutí, pátá kolona“ a podobně.

Dále jsem čerpala z osobních spisů obžalovaných,¹⁶ které jsou k dispozici v Národním archivu v Praze. Díky těmto spisům můžeme rekonstruovat osud jednotlivých odsouzených. Obsahují informace o kázeňských trestech, odměnách, návštěvách, korespondenci a žádostech o milost. Nejdůležitější částí je nejspíše dotazník, který musel každý vězeň při nástupu výkonu trestu vyplnit. Tento dotazník ilustruje charakter a osobnost odsouzeného. Specifické jsou osobní spisy Bedřicha Judytky¹⁷ a Bohuslava Houfka,¹⁸ kteří byli odsouzeni k trestu smrti. Obsahují ohledací list popraveného a potvrzení o převzetí těla pohřebním ústavem. Osobní spisy Jaroslava Štadtherra a Karla Fiegra nejsou bohužel k dispozici.

Také jsem se zaměřila na osudy soudců a prokurátorů, kteří v procesu vystupovali. Využila jsem personální spis soudce Karla Trudáka.¹⁹ Materiály obsahují zápisy o přípravné službě, výměře platu, cestovních náhradách a hodnocení činnosti. Tyto spisy mají velký významný, protože umožňuje poznat viníky politické perzekuce a pochopit mechanismus výroby procesů. Personální spisy prokurátorů Pavla Barbaše a Františka Jandy nejsou

¹⁴ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NAP.

¹⁵ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NAP.

¹⁶ Osobní spis Jana Přibyla archivní číslo 1231. Osobní spis Růženy Koškové 03453. Osobní spis Antonína Beršíka 1715. Osobní spis Františka Klápštěho archivní číslo 1957. Osobní spisu Jaroslava Drahokoupila archivní číslo 4716. Osobní spis Miroslava Emingera archivní číslo 2668. Osobní spis Karla Kopala archivní číslo 3055. Osobní spis Jaroslava Kolína archivní číslo 910. Osobní spis Antonie Svobodové archivní číslo 17037. Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. Osobní spis Bedřicha Macka archivní číslo 1029. Osobní spis Antonína Hošny archivní číslo 742. NAP.

¹⁷ Osobní spis Bedřicha Judytky. NAP.

¹⁸ Osobní spis Bohuslava Houfka. NAP.

¹⁹ Spis Dr. Karla Trudáka Spr. 82/56 a Pres. 19 4/48. NAP.

k dispozici, protože jsou Národnímu archivu v Praze poskytovány až po promlčecí lhůtě, která probíhá 45 let po odchodu zaměstnance do důchodu.

Soudní spis týkající se politického procesu Emil Weiland a spol. je nedostupný. Tento spis byl Archivem bezpečnostních složek Ministerstva vnitra v Praze v roce 1993 zapůjčen Městskému soudu v Praze. V době povodní v roce 2002 spis zmizel. Soudní spis je pravděpodobně zamražený v depozitářích Národního archivu v Praze. Jedinou dochovanou výpovědí je opis spisu Jana Příbyla z roku 1950,²⁰ který je k dispozici v Archivu bezpečnostních složek Ministerstva vnitra v Praze.

Několik odsouzených bylo opět po propuštění na svobodu souzeno v šedesátých letech. K rekonstrukci těchto procesů jsem využila soudní spisy těchto kauz. Jedná se o spisy Růženy Koškové-Krásné²¹, Antonie Svobodové²² a Emila Weilanda²³. Tyto materiály obsahují výsledky obviněných a svědků, soudní materiály a soupisy z domovních prohlídek. Také tento materiál byl veden v duchu tehdejšího režimu a musíme ho hodnotit kriticky.

Jako další tištěný pramen jsem použila publikaci vydanou Ministerstvem vnitra zpracovanou jako záznam soudního přelíčení procesu s Miladou Horákovou a spol. Jde o „*Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice. Horáková a společníci*“.²⁴ Tato publikace slouží jako záznam monstrprocesu z padesátých let. Ministerstvo vnitra vydávalo takovéto publikace v desetitisícových nákladech. Součástí knihy je žaloba, hlavní přelíčení, výpovědi obžalovaných a svědků, závěrečná řeč prokurátora a obhájců. Závěrem je poslední slovo obviněných a rozsudek. Tato práce umožňuje pochopení hierarchie monstrprocesů. Nesmí být ovšem opomenuto, že i v těchto publikacích jsou fakta překroucena a záznamy procesů se nezakládají zcela na pravdě.²⁵

Důležitým zdrojem informací jsou výpovědi obětí perzekuce. Rozhovory jsou vedeny za pomoci metody orální historie,²⁶ která doplňuje archivní materiál zkreslený dobovou rétorikou. Tato metoda je specifickým pramenem pro poznání soudobých dějin. Nabízí cenné informace získané od přímých účastníků zkoumaného období a přispívá tak k jasnějšímu

²⁰ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra dále jen ABSMV.

²¹ Vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

²² Vyšetřovací spis V-4384 MV. ABSMV.

²³ Vyšetřovací spis V-1664 Ústí. ABSMV.

²⁴ *Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice Horáková a společníci*, Praha 1950.

²⁵ Jedná se hlavně o překroucené výpovědi vyslýchaných. Podrobněji viz. Kaplan Karel, *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995.

²⁶ Metoda orální historie umožňuje získat nové poznatky na základě ústního sdělení osob, které byly účastníky nebo svědky zkoumané události. Více k metodě orální historie Vaněk Miroslav, *Orální historie. Metodické a technické postupy*, Olomouc 2003.

historickému poznání. Velice důležitá je při zkoumání totalitních režimů. Je nutné upozornit na to, že jde o subjektivní svědectví poznamenané velkým časovým odstupem.

Velký význam má svědectví Růženy Koškové-Krásné,²⁷ která byla odsouzena v procesu Emil Weiland a spol. Po svém propuštění na amnestii prezidenta republiky byla souzena znovu v roce 1965. Zažila tedy nezákonnou perzekuci na vlastní kůži. Fakt, že stanula před soudem dvakrát v odlišných obdobích, umožňuje komparaci jednotlivých forem perzekuce. Její výpověď tak ilustruje změny, ke kterým v druhé polovině šedesátých let došlo.

Rozhovor byl veden také se Zdenou Emingerovou²⁸ manželkou Miroslava Emingera odsouzeného v procesu Emil Weiland a spol. Miroslav Eminger ji o své činnosti neinformoval, protože se jí snažil chránit. Po propuštění bylo téma jeho věznění tabu. Její výpověď ilustruje mechanismus mimosoudní perzekuce.

Při bádání jsem využila také články z Rudého práva²⁹ a regionálního deníku Stráž severu,³⁰ které se týkaly procesu. Tyto články pouze dokreslují představu o atmosféře procesu a zároveň jsou příkladem fungování propagandy tehdejšího totalitního režimu.

2.2 Kritika literatury

Literatura týkající se nezákonné perzekuce v padesátých letech dvacátého století mohla v Československu vycházet až po roce 1989. Vzhledem k tomu jde často o práce zcela nové, překlady exilových děl či samizdatovou literaturu. Významné instituce, zabývající se touto problematikou, jsou Ústav pro soudobé dějiny, Ústav pro studium totalitních režimů a již neexistující Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, který publikoval mnoho zásadních titulů. Použitou literaturu lze rozdělit na publikace zabývající se procesy v celostátním měřítku, práce zaměřené na konkrétní politické procesy, literaturu zpracovávající svědectví bývalých politických vězňů a díla zahrnující statistické údaje a jejich zhodnocení.

²⁷ Rozhovor s Růženu Krásnou 1. 2. 2007, 15. 4. 2008.

²⁸ Rozhovor se Zdenou Emingerovou 9. 4. 2008.

²⁹ Rudé právo, 19. 7. 1950- „Včera byl zahájen v Liberci před Státním soudem proces s velezrádci a špióny“, Rudé právo, 20. 7. 1950- „Velezrádci a špióni před Státním soudem v Liberci“, Rudé právo, 21. 7. 1950- „Výslech dalších obžalovaných před Státním soudem v Liberci“, Rudé právo, 22. 7. 1950- „Výpovědi obžalovaných odhalují hnusnou tvář zrádců a vrahů“, Rudé právo, 23. 7. 1950- „Banda velezrádců, teroristů a vrahů na Liberecku stihl zasloužený trest“

³⁰ Stráž Severu, 20. 7. 1950 – „Svou republiku si rozvracet nedáme. Proces s Kolínem, Weilandem a spol. před Státním soudem v Liberci zahájen“, s. 1- 2, Stráž Severu, 21. 7. 1950- „Pokračování procesu s velezrádci před Státním soudem v Liberci. Z nenávisťi k lidově demokratické republice se Kolín a Weiland spojili s vrahy a teroristy“, s. 1-2, Stráž Severu, 21. 7. 1950- „Pracující Liberecka žádají přísné tresty zrádcům a rozvratníkům“, Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „Výslech obžalovaných před Státním soudem v Liberci ukončen. Třetí den procesu velezrádnou skupinou Weiland, Kolín a spol.“, s. 1- 2, Stráž Severu, 23. 7. 1950 – „Na lavici obžalovaných končí nestlavně zbytky reakčních sil československé buržoazie. Rozsudky nad velezrádnou a vyzvědačskou skupinou Kolín, Weiland, Judyta a spol.“ s. 3.

Všeobecný přehled o politických procesech a jejich základní rozbor poskytuje kniha Karla Kaplana a Pavla Palečka „*Komunistický režim a politické procesy v Československu*“.³¹ Mezi další práce Karla Kaplana věnující se politickým procesům a politické situaci po únoru 1948 patří kniha „*Nekrvavá revoluce*“,³² která popisuje politickou situaci v Československu od února 1948 do první poloviny padesátých let. Ve svém díle „*Nebezpečná bezpečnost*“³³ se Karel Kaplan zaměřil na fungování aparátu Státní bezpečnosti, její pravomoci, vyšetřovací metody a postavení v totalitním režimu.

Literatura zabývající se konkrétními politickými procesy se zaměřuje převážně na procesy celostátního významu. Příkladem je práce Karla Kaplana „*Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*“,³⁴ která se věnuje perzekuci komunistických funkcionářů. Perzekuci církevních hodnostářů zachycuje Kaplanova kniha „*Stát a církev v Československu 1948 – 1953*“.³⁵ V této rozsáhlé studii autor popisuje zesilující tlak na katolickou církev. Specifickou skupinou, která byla masovou nezákonností postižena, jsou tzv. kulaci. Tomuto tématu se věnuje kniha Karla Jecha „*Soumrak selského stavu 1945 – 1960*“.³⁶ Autor popisuje osud sedláků v Československu v prvních patnácti poválečných letech s důrazem na kolektivizaci. Významná je i kniha Zory Dvořákové „*Navzdory nenávisti a mstě*“,³⁷ která se věnuje procesu se Zelenou internacionálou. V této práci autorka odkazuje na liberecký případ katolického duchovního Josefa Hofmanna, který byl v rámci Zelené internacionály odsouzen za velezradu.³⁸

Regionální procesy nejsou zatím komplexně zpracovány. V posledních letech se začínají objevovat publikace věnující se lokálním případům. Velmi často se jedná o studentské práce. Jde například o diplomovou práci Kláry Míčové popisující procesy se zemědělci v okolí Chotěboře,³⁹ diplomovou práci Lucie Holanové věnující se procesu Vratislav Číla a spol.,⁴⁰ diplomovou práci Lenky Jirákové věnující se procesům na Jihlavsku,⁴¹ diplomovou práci Barbory Mládkové týkající se soudních líčení projednávaných

³¹ Kaplan Karel, Paleček Pavel, *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2001.

³² Kaplan Karel, *Nekrvavá revoluce*, Praha 1993.

³³ Kaplan Karel, *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999.

³⁴ Kaplan Karel, *Zpráva o zavraždění generálního tajemníka*, Praha 1992.

³⁵ Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948- 1953*, Brno 1993.

³⁶ Jech Karel, *Soumrak selského stavu 1945-1960*, Praha 2001.

³⁷ Dvořáková Zora, *Navzdory nenávisti a mstě*, Třebíč 2002.

³⁸ Viz kapitola II., podkapitola 5.4.1.2. Josef Hofmann.

³⁹ Míčová Klára, *Politické procesy v 50. letech 20. století na Havlíčkovobrodsku – procesy se zemědělci v okolí Chotěboře*. Diplomová práce. Pardubice 2005.

⁴⁰ Holanová Lucie, *Politické procesy 50. let- Kauza Vratislav Číla a spol.* Diplomová práce 2007.

⁴¹ Jiráková Lenka, *Politická perzekuce a politické procesy na Jihlavsku v letech 1949 – 1953*. Diplomová práce. Liberec 2008.

před Krajským soudem v Liberci⁴² a diplomovou práci Miluše Honzíkove věnující se obdobnému tématu.⁴³

Do literatury, která popisuje osobní prožitky a vzpomínky obětí perzekuce, patří kniha Karla Bartoška „Český vězeň“.⁴⁴ Svědectví politických vězňů a vězeňkyň let padesátých, šedesátých a sedmdesátých se skládá z rozhovorů s politickými vězni jako jsou Marie Švermová, Bedřich Fučík a Josefa Slánská. Tématu nezákonné perzekuce příslušníků armády se věnuje Roman Cílek v díle „Čas triumfu, čas pomsty“.⁴⁵ Velmi zajímavý je rozhovor a agentem-chodcem tzv. králem Šumavy. Specifická je práce „StB o sobě“,⁴⁶ která zachycuje výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka z roku 1955. Bohumil Doubek byl jedním z vyšetřovatelů v procesu Rudolf Slánský a spol. Díky jeho výpovědi můžeme nahlédnout do pozadí fungování Státní bezpečnosti.

Statistické údaje shromažďuje dílo Ivana Gaďourka a Jiřího Nehněvsi „Žalářování, pronásledování a zneuznání“.⁴⁷ Autoři statisticky zpracovali dotazníky vyplněné politickými vězni. Kniha tak přináší velmi cenné informace nejen o soudním potrestání obžalovaných, ale o mimosoudní perzekuci jejich rodin a názorech politických vězňů na polistopadové období. Důležité je i dílo autorů Jaroslava Vorla a Aleny Šimánkové a Lukáše Babky „Československá justice v letech 1948 – 1953 v dokumentech“.⁴⁸ Využity byly publikace vycházející v již neexistujícím Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.

Prvním impulsem ke zpracování daného tématu se stala „Kniha o Liberci“⁴⁹ a práce Kateřiny Kočové „Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné“.⁵⁰ Pro zpracování tohoto tématu měla velký význam kniha Karla Kaplana „Největší politický proces M. Horáková a spol.“.⁵¹ Jedná se o nejrozsáhlejší studii týkající se perzekuce Československé strany národně socialistické. Kniha obsahuje nejen poznatky o samotném procesu, ale také Usnesení bezpečnostní komise ÚV KSČ o plánu následných procesů „Direktoria“

⁴² Mládková Barbora, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci 1953 – 1954*. Diplomová práce. Liberec 2005.

⁴³ Honzíkova Miluše, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Ústí nad Labem 1953 – 1954*. Diplomová práce. Liberec 2006.

⁴⁴ Bartošek Karel, *Český vězeň: Svědectví politických vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých*, Praha 2001.

⁴⁵ Cílek Roman, *Čas triumfu, čas pomsty*, Třebíč 1997.

⁴⁶ *StB o sobě - výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka*, Praha 2002.

⁴⁷ Gaďourek Ivan, Nehněvsi Jiří, *Žalářování, pronásledování a zneuznání*, Brno 1997.

⁴⁸ Vorel Jaroslav, Šimánková Alena, Babka Lukáš, *Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech II*, Praha 2004. Publikovaná také v elektronické podobě na internetových stránkách Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu <http://www.mvcr.cz/policie/udv/sesity/sesit9/justice2.doc>.

⁴⁹ Karpáš Roman a kol., *Kniha o Liberci*, Liberec 2004.

⁵⁰ Kočová Kateřina, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné*. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 272-293.

⁵¹ Kaplan Karel, *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995.

předloženém Ministerstvem spravedlnosti,⁵² zprávu Ministerstva spravedlnosti pro vedení KSČ o procesu s M. Horákovou a dalších 35 procesech následných,⁵³ v kterých jsou informace o plánu a realizaci okrajových procesů navazujících na soud s Miladou Horákovou a spol.

Celkový seznam použitých pramenů a literatury je uveden na konci práce.⁵⁴

⁵² Kaplan Karel, *Největší politický proces M. Horáková a spol.*, Praha 1995, s. 296.

⁵³ Tamtéž s. 300.

⁵⁴ Strana 118- 124.

Kapitola 3.

POLITICKÝ PROCES EMIL WEILAND A SPOL.

Jeden z nejvýznamnějších okrajových procesů následujících po procesu s Miladou Horákovou a spol. se konal v Liberci. Šlo o monstrproces, který je znám jako proces Emil Weiland a spol.⁵⁵ Proces se konal od 18. do 21. července 1950 v sále PKO Lidové sady. Státní prokuraturu zastupovali Pavel Barbaš⁵⁶ a František Janda⁵⁷.

V čele soudu byl Karel Trudák, jeden z nejvýznamnějších soudců spojených s politickými procesy v padesátých letech. Karel Trudák se narodil 22. června 1907 v Uherském Hradišti. Studoval pět tříd obecné školy a osm tříd reálného gymnázia. Po vystudování právnické fakulty v roce 1932 se stal praktikantem v Blansku. V přípravné službě působil v letech 1932 až 1935 v Blansku. Soudcovskou zkoušku složil 15. června 1935. Téhož roku nastoupil do zaměstnání jako soudce v Kojetíně. Zde působil od roku 1937 jako okresní soudce. V roce 1943 se stal přednostou Okresního soudu v Kojetíně. V této činnosti byl hodnocen velmi dobře. Vyčítána mu byla pouze neznalost cizího jazyka. Po válce se stal Karel Trudák členem Komunistické strany Československé. V roce 1948 byl převeden k Zemskému soudu v Brně, kde vykonával zaměstnání přednosty soudu. Téhož roku se stal soudcem z povolání u Státního soudu oddělení Brno.⁵⁸ 15. března 1949 byl jmenován členem komise pro odborné justiční zkoušky pro právo ústavní, správní, finanční, hmotné a procesní. 5. února 1950 byl této funkce zproštěn a přidělen k Nejvyššímu soudu v Praze. Přestěhoval se do Prahy. Manželka Karla, rozená Kafková, musela vzhledem k bytové krizi v Praze zůstat s dcerou Marií⁵⁹ v Brně. Za manželem se přestěhovala až následujícího roku.⁶⁰ Od února do března 1950 vedl Karel Trudák trestní katedru poštovního přípravného kurzu pro soudce

⁵⁵ Někdy je tento proces nazýván také Weiland a spol., Kolín, Weiland, Judytka a spol.

⁵⁶ Dr. Pavel Barbaš je uváděn v Organizační struktuře a personálním obsazení Státní prokuratury a Státního soudu, generální prokuratury a nejvyššího soudu pro věci Státní prokuratury a Státního soudu a jiné organizační a personální záležitosti související s těmito prokuraturami a soudy jako vedoucí II. oddělení státního prokurátora pod vedením náměstkyně prokurátora a vedoucí správního oddělení dr. Ludmila Matušinská. Dále je veden jako prokurátor Generální prokuratury pro věci Státní prokuratury a státního soudu. Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, *Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech (díl II.)*, Praha 2004, s. 48, s. 60, s. 121.

⁵⁷ František Jandy je posluchač I. běhu jednorocní Právnické školy pracujících u Ministerstva spravedlnosti v Praze (1. 12. 1948 – 30. 11. 1949) původním zaměstnáním zámečnick. Je uváděn v Organizační struktuře a personálním obsazení Státní prokuratury a Státního soudu, generální prokuratury a nejvyššího soudu pro věci Státní prokuratury a Státního soudu a jiné organizační a personální záležitosti související s těmito prokuraturami a soudy v VII. oddělení státního prokurátora pod vedením Dr. Ervína Munka pod vedením náměstkyně prokurátora a vedoucí správního oddělení dr. Ludmila Matušinská. Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, *Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech (díl II.)*, Praha 2004, s. 49.

⁵⁸ Spis Dr. Karla Trudáka archivní číslo 82/56. NA Praha.

⁵⁹ Marie Trudáková se narodila 7. 1. 1937. Studovala Akademické gymnázium v Praze. V roce 1955 nastoupila na Lékařskou fakultu Univerzity Karlovy v Praze.

⁶⁰ Spis Dr. Karla Trudáka archivní číslo Přes. 19 4/49. NA Praha.

Krajského soudu v Praze. 1. března 1951 byl jmenován přednostou politického prezidia Nejvyššího soudu v Praze. V letech 1951 až 1952 byl jmenován zkušebním komisařem trestního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.⁶¹ V seznamu prokuratury a soudcovských kádrů pro mimořádné procesy ze 7. března 1952 je veden jako soudce pro mimořádné procesy v Československu se speciálním politickým výcvikem.⁶² Od roku 1953 působil jako soudce z povolání u Nejvyššího soudu v Praze, kde setrval až do odchodu do důchodu v roce 1959.⁶³

V procesu Emil Weiland a spol. bylo obviněno 16 osob. Tiskem byly charakterizovány jako nepřátelé socialistického zřízení. Obviněné lze rozdělit do čtyř základních skupin. První skupinou jsou „reakční političtí profesionálové“ lidovec Jaroslav Kolín a národní socialista Emil Weiland⁶⁴. Druhou skupinou byli „političtí prospěcháři“ národní socialistka Růžena Košková a lidovci Miroslav Eminger, Jaroslav Drahekoupil, a Antonie Svobodová.⁶⁵ Třetí skupinou byli bývalí továrníci František Klápště a Karel Kopal.⁶⁶ Poslední skupinu tvořili „deklasovaní živlové, teroristé, vrahové a lupiči“ Jaroslav Štadt Herr, Bedřich Macek, Antonín Hošna, Bohuslav Houfek, Jan Příbyl a Bedřich Judytka.⁶⁷ Antonín Beršík a Karel Fieger⁶⁸ byli v tomto rozvržení opomenuti.⁶⁹

Většina obžalovaných byla zatčena před Vánocemi v roce 1949. První byl zatčen Emil Weiland.⁷⁰ Týden na to došlo k zatčení Jaroslava Kolína, Jaroslava Štadt Herr a Antonína Hošny, Antonína Beršíka.⁷¹ Následovalo vzetí do vazby Miroslava Emingera a Růženy

⁶¹ Spis Dr. Karla Trudáka archivní číslo 82/56. NA Praha.

⁶² Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, *Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech (díl II.)*, Praha 2004, s. 33, s. 35, s. 42.

⁶³ Spis Dr. Karla Trudáka archivní číslo 82/56. NA Praha.

⁶⁴ Jaroslav Kolín - narozen 16. 1. 1914 Gračanoca, Jugoslávie, posledně bytem Liberec, lidovec, Emil Weiland - narozen 27. 10. 1896 Plzeň, posledně bytem Liberec, národní socialista.

⁶⁵ Růžena Košková – narozena 22. 6. 1921 Český Dub, posledně bytem Liberec, národní socialistka, Miroslav Eminger – narozen 16. 2. 1919 Gorná Orebice, Bulharsko, posledně bytem Liberec, lidovec, Jaroslav Drahekoupil – narozen 9. 11. 1915 Dymakury, posledně bytem Jablonec nad Nisou, lidovec, a Antonie Svobodová – narozená 16. 6. 1902 Praha, posledně bytem Praha, lidovec.

⁶⁶ František Klápště – narozen 1. 5. 1906 Vraty u Semil, posledně bytem Železný Brod, Karel Kopal – narozen 20. 12. 1904 Turnov, posledně bytem Přepere.

⁶⁷ Jaroslav Štadt Herr – narozen 8. 7. 1898 Koberovy, posledně bytem Rychnov, Bedřich Macek – narozen 23. 11. 1902 Nový Hradec, posledně bytem Smiřice, Antonín Hošna – narozen 12. 8. 1914 Sedlčany, posledně bytem Varnsdorf, Bohuslav Houfek – narozen 17. 5. 1919 Heřmanův Městec, posledně bytem Varnsdorf, Jan Příbyl narozen 20. 8. 1921 Jičín, posledně bytem Varnsdorf, bývalý národní správce, Bedřich Judytka – narozen 13. 5. 1913 Postřížín, posledně bytem Horní Jindřichov.

⁶⁸ Antonín Beršík – narozen 10. 11. 1899 Česká Třebová, posledně bytem Jablonec nad Nisou, Karel Fieger – narozen 13. 2. 1895 Bystřice pod Hostýnem, posledně bytem Vysoké Mýto.

⁶⁹ Kočová Kateřina, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné*. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 274 - 275.

⁷⁰ Emil Weiland byl zatčen 10. 12. 1949 v 7:30.

⁷¹ Jaroslav Štadt Herr byl zatčen 17. 12. 1949 v 5:00. Antonín Hošna byl zatčen 17. 12. 1949 v 5:00. Antonín Beršík byl zatčen 17. 12. 1949 v 7:00. Jaroslav Kolín byl zatčen 17. 12. 1949 v 11:30.

Koškové.⁷² Růžena Košková byla zatčena v době smutku, 1. září 1949 jí zemřel otec.⁷³ StB nebrala na tuto skutečnost ohled. O zřůdnosti komunistického režimu vypovídá také to, že Jan Příbyl, Antonie Svobodová a Jaroslav Drahokoupil byli zatčeni den před Štědrým dnem.⁷⁴ Zbytek skupiny byl zatčen v lednu 1950. Šlo o Františka Klápštěho, Karla Kopala,⁷⁵ Bedřicha Macka a Karla Fiegra.⁷⁶ Datum zatčení Bedřicha Judytky a Bohuslava Houfka není zatím známo.⁷⁷

Zatčení byli internováni v liberecké vazební věznici, kde probíhal kolotoč výslechů.⁷⁸ Výslechy byly dlouhé, někdy trvaly celou noc a den. Vyšetřovací metody využívaly fyzického a psychického nátlaku. Vyšetřovaní byli opakovaně bití a kopáni až do bezvědomí, pálení cigaretou nebo jim byly špendlíky vráženy pod nehty. Psychické týrání také nebylo výjimkou. Nejčastěji se jednalo o vyhrožování příslušníkům rodiny. Cílem těchto metod bylo člověka absolutně zlomit. Jaroslav Kolín vypověděl o vyšetřovacích metodách StB toto: „*Při vyšetřování bylo se mnou zacházeno velmi hrubě, byl jsem několikrát tělesně týrán a zejména protokolace výslechů byla prováděna tím způsobem, že vyšetřující orgán moji výpověď koncipoval tím způsobem, že si do protokolu uvedl to, co chtěl sám, ačkoliv to nebyla pravda a celý výslech se táhl tím směrem, že já jsem svou činností chtěl přivodit zvrát režimu v republice.*“⁷⁹ Antonín Beršík popsal fyzické týrání takto: „*Můj zdravotní stav není dobrý, trpím tuberkulózou varlat,⁸⁰ což je následkem nelidského zacházení při vyšetřování StB, neboť těmito jsem byl kopnut do přirození, následkem čehož jsem utrpěl uvedenou nemoc.*“⁸¹ Fyzické násilí bylo páčáno i na ženách. Například Růženě Koškové bylo zlomeno horní patro, což zjistila až ve stáří.⁸² Obžalovaným nebyla poskytnuta základní zdravotní péče, pokud byli zraněni. Důsledkem toho, byly zdravotní problémy, které přetrvávaly i po propuštění z vězení.

⁷² Miroslav Eminger byl zatčen 19. 12. 1949 v 14:30. Růžena Košková byla zatčena 19. 12. 1949 v 16:00.

⁷³ Kočová Kateřina, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné*. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 283.

⁷⁴ Jan Příbyl byl zatčen 23. 12. 1949 v 5:00. Jaroslav Drahokoupil byl zatčen 23. 12. 1949 v 5:00. Antonie Svobodová byla zatčena 23. 12. 1949 v 15:00.

⁷⁵ Karel Kopal byl zatčen 9. 1. 1950 v 22:30. František Klápště byl zatčen 9. 1. 1950 v 24:00.

⁷⁶ Bedřich Macek byl zatčen 10. 1. 1950 v 8:00. Karel Fieger byl zatčen 10. 1. 1949 v 20:00.

⁷⁷ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁸ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha. Výpověď Jaroslava Kolína. Protokol z 29. listopadu 1956, vedený prokurátorem Plickem, zapsán zapisovatelkou Šnajdrovou, se konal ve věznici Leopoldov. Protokol byl veden za účelem přezkoumání žádosti o revizi rozsudku z roku 1950.

⁸⁰ Tuberkulóza varlat je druh mimoplicní tuberkulózy. Jde o závažné onemocnění, které se šíří krví. Často je následkem neléčené tuberkulózy plic. Velmi špatně se hojí. Neléčená se projevuje navenek kožními výrůstky.

⁸¹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha. Výpověď Ivo Beršíka. Protokol z 29. listopadu 1956, vedený prokurátorem Plickem, zapsán zapisovatelkou Šnajdrovou, se konal ve věznici Leopoldov. Protokol byl veden za účelem přezkoumání žádosti o revizi rozsudku z roku 1950.

⁸² Rozhovor s Růženou Krásnou I. 2. 2007.

Žaloba

Obvinění byli souzeni za trestný čin velezrady.⁸³ Všichni, kromě Antonie Svobodové, byli také obviněni ze špionáže.⁸⁴ Bohuslav Houfek byl obviněn z trestného činu úkladné zjednané vraždy.⁸⁵ Bedřich Judytka, Jan Příbyl a Antonín Hošna byli obžalováni z trestného činu spoluviny na vraždě.⁸⁶ Bedřich Judytka, Jan Příbyl a Bohuslav Houfek byli obviněni z trestného činu loupeže⁸⁷ a Bedřich Macek ze zločinu spoluviny na loupeži.⁸⁸

Skupina kolem Emila Weilanda byla definována jako teroristická organizace, která se snažila o změnu státního zřízení ve prospěch kapitalismu. Jejich teroristická činnost údajně spočívala v organizované přípravě státoprávního převratu. Podle vyšetřovatelů hromadili zbraně a střelivo. Pomocí vysílací stanice se prý snažili spojit se západními imperialistickými mocnostmi a sdělit jim počty stanic SNB a StB, závodních milic a motorových vozidel. Podle obžaloby plánovali zbavit se vedoucích činitelů veřejného, hospodářského a politického života v kraji. Příkazy údajně získávali od západního agenta.⁸⁹

Organizace údajně vznikla na popud Milady Horákové. Ta měla pověřit dr. Čupera,⁹⁰ aby pro každý kraj našel důvěrníka, který by vedl evidenci osob nesouhlasících s režimem a shromažďoval nejrůznější informace.⁹¹ Milada Horáková při výpovědi před soudem 4. června 1950 prohlásila: „*Pokud je mi známo z jednoho referátu dr. Čupery ve výboru, měl být poslanec Weiland důvěrníkem pro naši protistátní práci v kraji libereckém.*“⁹² JUDr. Bedřich Hostička⁹³ vypověděl před soudem 4. června 1950, že důvěrníkem Libereckého kraje se stal Josef Artl, který umožnil spojení skupiny s bývalým zemským poslancem Jaroslavem Kolínem. Bedřich Hostička dále uvedl: „*Dal jsem mu (Jaroslavu Kolínovi- pozn. KJ) pokyny, aby v případě, kdyby nastal politický zvrát, dal obsadit sekretariáty obrozené strany lidové. Počítal jsem při tom, že přijde nějaký zásah zvenčí.*“⁹⁴

⁸³ Podle § 5 odst. 2, odst. 1 lit. c), odst. 3, lit. b) zákona na ochranu lidově demokratické republiky č. 231/48 Sb. Jaroslav Štadtherr, Bedřich Judytka, Bohuslav Houfek, Jan Příbyl, Antonín Hošna též podle § 1 odst. 3 lit. c) téhož zákona.

⁸⁴ Podle § 5 odst. 1 zákona na ochranu lidově demokratické republiky č. 231/48 Sb.

⁸⁵ Podle § 134 č. 1 a 3 tr. zák.

⁸⁶ Podle § 5, 134, 135 č. 1 a 3, 136 tr. zák.

⁸⁷ Podle § 190, 192, 193 tr. zák.

⁸⁸ Podle § 5, 190, 192, 193 tr. zák.

⁸⁹ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec, archivní spis 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁹⁰ Dr. Čupera byl členem Československé strany národně socialistické. Patřil do tzv. politické šestky v jejímž čele byla Milada Horáková. Politická šestka fungovala jako koordinační a autoritativní ústředí strany. Prokurátor ho navrhl jako svědka v procesu Milada Horáková a spol. Svědčil šestého dne procesu. Následně byl odsouzen v jednom z okrajových procesů na doživotí.

⁹¹ *Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice Horáková a spol.,* Praha 1950, s. 42.

⁹² *Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice Horáková a spol.,* Praha 1950, s. 163.

⁹³ Bedřich Hostička narozen 9. dubna 1914 v Praze. Působil jako poslanec za Československou stranu lidovou. Souzen v procesu s Miladou Horákovou a spol. a odsouzen k trestu odnětí svobody na 28 let.

⁹⁴ *Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice Horáková a spol.,* Praha 1950, s. 163.

Ilegální skupinu lze podle koncepce StB rozdělit na tři části – ústředí v Liberci, pomocnou teroristickou skupinu „Dr. Eduard Beneš“ a pomocnou teroristickou skupinu „Jan Roháč z Dubé“. Toto rozdělení vycházelo z logické úvahy. Ústředí bylo tvořeno aktivními představiteli nekomunistických politických stran. Teroristická skupina „Dr. Eduard Beneš“ byla údajně ve spojení s Emilem Weilandem a prováděla protistátní činnost v okolí města Varnsdorf. Skupina „Jan Roháč z Dubé“ byla podle tvrzení vyšetřovatelů s ústředím spojena přes Jaroslava Kolína a působila na Jablonecku.

Tabulka č. 1. Rozdělení obžalovaných v procesu Emil Weiland a spol. podle koncepce StB

Ústředí	Teroristická skupina „Eduard Beneš“	Teroristická skupina „Jan Roháč z Dubé“
Emil Weiland Jaroslav Kolín Růžena Košková Antonie Svobodová Miroslav Eminger Jaroslav Drahekoupil	Bedřich Judytka Bohuslav Houfek Jan Příbyl Antonín Hošna Karel Fieger Bedřich Macek Karel Kopal František Klápště	Jaroslav Štadtherr Antonín Beršík

Ústředí

Centrum skupiny se podle vyšetřovatelů zformovalo kolem bývalých poslanců národního socialisty Emila Weilanda a lidovce Jaroslava Kolína. Ti údajně vytvořili protistátní síť spolupracovníků, kteří měli za úkol sbírat informace o armádě, náladě obyvatel, politické a hospodářské situaci v zemi. Tyto informace měli posílat „vedení záškodnického spiknutí“ do Prahy.

Jaroslav Kolín byl ve styku s Antoníí Svobodovou, která mu předávala informace od JUDr. Bedřicha Hostičky. Všichni jmenovaní byli členy Československé strany lidové. Antonie Svobodová žila v Praze a měla tak možnost pravidelně se stýkat s Bedřichem Hostičkou. Podle obžaloby tak umožnila spojení mezi vedením záškodnické skupiny Milady Horákové a její libereckou odnoží. Jaroslav Kolín obdržel instrukce týkající se akce tzv. „svobodných a tajných“ voleb pod patronací západních států. Na základě těchto příkazů

vytvořil krajskou trojku ilegální lidové strany s Františkem Artlem⁹⁵ a Miroslavem Emingerem. Následně kontaktoval národní socialistku Růženu Koškovou, která mu měla zajistit setkání s Emilem Weilandem.⁹⁶ Lidovecká část ústředí tak zahájila spolupráci s národními socialisty.

Emil Weiland byl ve styku s Antoníí Kleinerovou,⁹⁷ která ho informovala o ilegální činnosti Československé strany národně socialistické. Antonie Kleinerová byla stejně jako Emil Weiland národní socialistka. Žila v Praze, a tak měla lepší přístup k informacím. Údajně vytvořila spojení mezi „vedením záškodnické skupiny“ Milady Horákové a organizací Emila Weilanda. Podle obžaloby obdržel Emil Weiland v roce 1948 příkazy od dr. Josefa Čupery⁹⁸ a stal se ilegálním důvěrníkem vedení záškodnické skupiny pro Liberecký kraj. Měl za úkol vytvořit síť spolupracovníků. Na základě těchto příkazů kontaktoval Josefa Záleského,⁹⁹ Františka Zuba,¹⁰⁰ Jiřího Kutka,¹⁰¹ Josefa Horáka¹⁰² a stavitele Miroslava Zeidla.¹⁰³

Údajní vůdci ilegální skupiny se setkávali v bytě Růženy Koškové. V rozhovoru vedeném metodou orální historie Růžena Košková-Krásná uvedla, že ke schůzkám docházelo právě u ní, protože byla svobodná. V případě zatčení by tak nebyly ohroženy rodiny zatčených.¹⁰⁴ Jaroslav Kolín přivedl také Františka Artla a Miroslava Emingera. Přednesl instrukce, které získal od JUDr. Bedřicha Hostičky. Skupina se dohodla na společné přípravě akce tzv. „svobodných a tajných“ voleb s ozbrojenou intervencí ze zahraničí. Na schůzi si měli rozdělit funkce v novém krajském národním výboru. Emil Weiland měl být novým předsedou výboru. Jaroslav Kolín se měl stát sociálním referentem kraje. Růžena Košková měla získat místo zdravotní referentky kraje a svému příteli Jaroslavu Koskovi¹⁰⁵ měla zajistit

⁹⁵ František Artl působil jako člen trojky Jaroslava Kolína. Byl brzy zatčen. Po jeho zatčení na jeho místo do trojky nastoupil Jaroslav Drahokoupil.

⁹⁶ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁹⁷ Antonie Kleinerová narozená 23. března 1901 v Praze. Působila jako poslankyně za Národně socialistickou stranu. Souzena v procesu s Miladou Horákovou a spol. a odsouzena k trestu odnětí svobody na doživotí.

⁹⁸ Dr. Čupera byl členem Československé strany národně socialistické. Patřil do tzv. politické šestky v jejímž čele byla Milada Horáková. Politická šestka fungovala jako koordinační a autoritativní ústředí strany. Prokurátor ho navrhl jako svědka v procesu Milada Horáková a spol.. Svědčil šestého dne procesu. Následně byl odsouzen v jednom z okrajových procesů na doživotí.

⁹⁹ Josef Záleský byl tajemník Československé strany sociálně demokratické pro kraj Liberecký okres Liberec. Do činnosti se údajně odmítl zapojit ze zdravotních důvodů.

¹⁰⁰ František Zub byl tajemník Československé strany sociálně demokratické pro kraj Liberecký okres Česká Lípa. Prý přislíbil, že se do činnosti zapojí.

¹⁰¹ Jiří Kutka byl jednatel Československé strany sociálně demokratické v Jablonci nad Nisou. Údajně přislíbil, že se do činnosti zapojí.

¹⁰² Josef Horák byl bývalý člen Československé strany národně socialistické.

¹⁰³ Vyšetřovací spis V-1664 Ústí. ABSMV.

¹⁰⁴ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 1. 2. 2008.

¹⁰⁵ V několika dokumentech se objevuje chyba. Jaroslav Koska je pokládán za manžela Růženy Koškové. Následně byla tato chyba opravena a v oficiální žalobě je již Jaroslav Koska zmiňován pouze jako přítel Růženy

pozici bezpečnostního referenta. Dohodli, že budou získávat informace o hospodářském, politickém a kulturním dění v kraji a budou je posílat do ústředí v Praze, které je dále bude posílat „nepřátelským“ státům. Také se rozhodli sbírat výbušniny a zbraně, které chtěli použít při převratu, na který se připravovali. O výsledku schůze informoval Jaroslav Kolín JUDr. Bedřicha Hostičku a Antonii Svobodovou.¹⁰⁶ Emil Weiland podal zprávu o setkání dr. Josefu Čuperovi.¹⁰⁷

Růžena Košková-Krásná popsala v rozhovoru tato setkání jako přátelské schůzky, na kterých se mluvilo o politických záležitostech. Potvrdila, že strana chtěla převrat, ale nikdy neplánovala teroristickou činnost. O obvinění, že připravovali násilnou akci, slyšela poprvé u soudu.¹⁰⁸

Jaroslav Kolín udržoval prostřednictvím Antonie Svobodové styk s Růženou Koškovou, která ho informovala o činnosti Emila Weilanda. Tak se měla údajně spojit protistátní činnost lidovců a národních socialistů. Antonie Svobodová prý předala Jaroslavu Kolínovi dopis od arcibiskupa Josefa Berana¹⁰⁹ adresovaný „Svazu politických vězňů“ týkající se ministra Josefa Plojgara.¹¹⁰ Antonie Svobodová byla údajně také ve styku s americkým občanem S., který byl agentem americké špionážní služby. O činnosti této osoby věděla, ale neohlásila ji.¹¹¹

V květnu 1949 se Emil Weiland sešel s Antoníí Kleinerovou a dozvěděl se od ní, že do ilegální činnosti se zapojili také bývalí poslanci Josef Nedoma¹¹² a Andělín Šulík.¹¹³ V červnu 1949 navštívil Emila Weilanda na jeho pracovišti neznámý muž, který tvrdil, že je

Koškové. Chyby v dokumentech StB nejsou ojedinělé. Většinou jde o zkomolení jmen nebo změnu křestního jména.

¹⁰⁶ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹⁰⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

¹⁰⁸ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

¹⁰⁹ Josef Beran byl arcibiskupem v letech 1946-1969. Odmítl podpořit vládu KSČ. Byl internován StB na různých místech v republice. V roce 1963 byl propuštěn. Odcestoval do Říma. V roce 1965 ho papež jmenoval kardinálem. V roce 1969 v Římě zemřel. Více k Josefu Beranovi např. in Vaško Václav, *Arcibiskup Beran – symbol odporu proti komunismu*. In: *Securitas imperii* 11., Praha 2005, s. 91-129.

¹¹⁰ Josef Plojhar byl členem Československé strany lidové. V roce 1948 se stal ministrem zdravotnictví. V této funkci setrval až do roku 1968. Byl nejdéle působícím ministrem. Podporoval komunistickou vládu, za což byl arcibiskupem Josefem Beranem exkomunikován. Více k perzekuci církve např. in Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948- 1953*, Brno 1993.

¹¹¹ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹¹² Josef Nedoma byl zatčen ve spojení s Miladou Horákovou. Státní prokurátor ho navrhoval jako svědka v hlavním líčení. Svědčil šestého dne přelíčení s Miladou Horákovou a spol. Následně byl odsouzen v jednom z okrajových procesů k trestu odnětí svobody na 30 let.

¹¹³ Andělín Šulík byl jedním z poslanců, kteří vypracovali politický program strany na podzim 1948. Byl také jednou z osob, které byly zatčeny ve spojení s Miladou Horákovou. Státní prokurátor ho navrhoval jako svědka v hlavním líčení, ale jeho svědectví nebylo využito.

agent nepřátelské rozvědky a předal mu dopis od Josefa Kühnela.¹¹⁴ Ve skutečnosti se jednalo o agenta StB. Josef Kühnel byl jednou z obětí akce Kameny.¹¹⁵ V létě 1948 se na stole Josefa Kühnela objevil ilegální leták s názvem Pochodeň. Od své spolupracovnice se dozvěděl, že leták pochází od majora Krále (vlastním jménem dr. Chalupa). Dr. Chalupa, bývalý funkcionář strany národně socialistické, byl po únoru 1948 zatčen a využíván k napojení na ilegální skupiny. Josef Kühnel s ním navázal prostřednictvím zaměstnance ústředí národních socialistů Damiána písemný styk. Údajný zaměstnanec ústřední strany Damián pracoval pro Ministerstvo vnitra. Na jaře 1949 byl zatčen Bedřich Kunc, který vypovídal o své ilegální činnosti v souvislosti s Josefem Kühnelem. U Josefa Kühnela se nedlouho po tom objevili pracovníci StB Miroslav Pich, Zdeněk Čepelka a Antonín Liška, kteří se mu představili jako agenti západní rozvědky. Nutili ho k okamžitému přechodu hranic kvůli hrozícímu zatčení. Josef Kühnel s útekem z Československa souhlasil, a tak byl převezen do chaty v Krkonoších. Zde byl přinucen napsat dopisy svým spolupracovníkům, čímž umožnil napojení StB na další osoby. Jednou z těchto osob byl také Emil Weiland. V květnu 1949 byl z chaty odvezen do západních Čech, kde došlo k fingovanému přechodu státní hranice.¹¹⁶ Při této akci byl zatčen.¹¹⁷ Tyto informace potvrzuje také žádost Emila Weilanda o revizi procesu.¹¹⁸ Jestliže Emil Weiland v červnu a srpnu 1949 začal provádět svou ilegální činnost na základě příkazů Josefa Kühnela, bylo toto jednání od počátku pod dohledem StB. Podle obžaloby se Emil Weiland osobně setkal s Josefem Kühnelem ještě v srpnu 1949. V této době byl již Josef Kühnel internován. Výpověď Emila Weilanda byla nejspíše vynucená. Růžena Košková-Krásná si vzpomíná pouze na jedno setkání, ke kterému došlo na jaře 1949. Josef Kühnel

¹¹⁴ Josef Kühnel byl bývalý organizační tajemník ústředního výboru Československé strany národně socialistické.

¹¹⁵ Akce Kameny byla jednou z nejzajímavějších provokací StB. Státní bezpečnost vytvořila falešnou hranici a její agenti převáděli přes tuto hranici vybrané lidi. Osoby byly přivedeny do budovy, kde byli falešní důstojníci americké armády, kterým pak lidé ochotně sdělovali informace o protistátně zaměřených lidech. Tato akce nejspíše probíhala až do poloviny roku 1951. Více k akci Kameny např. in Kaplan Karel, Paleček Pavel, *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Brno 2001.

¹¹⁶ Josef Kühnel byl odsouzen k trestu odnětí svobody na dva roky. Trest si odpykával v NPT Valdice. V roce 1950 byl opět vzat do vazby a souzen v dalším procesu 16. 3. 1951. Byl odsouzen za trestné činy velezrady a vyzvědačství k trestu odnětí svobody na 20 let. Domů se již nikdy nedostal. Zemřel ve výkonu trestu 7. 2. 1992. Agent StB Miroslav Pich se oběsil, když byl předvolán k případu Chalupa. Damián při prošetřování případu tvrdil, že si nic nepamatuje. Chalupa byl předvolán FBI a musel se zpovídat z toho, že oklamal imigrační úřady USA, protože přijel do země jako agent StB a pracoval tam pod krycím jménem Direktor. Málek Jiří, *Případ Kühnel*. In: Masarykův lid, ročník XIII, číslo 2, červenec 2007, s. 16 - 17.

¹¹⁷ Více k případu Josefa Kühnela např. in Málek Jiří, *Případ Kühnel*. In: Masarykův lid, ročník XIII, číslo 2, červenec 2007, s. 16 - 17.

¹¹⁸ V roce 1964 Emil Weiland žádal o prošetření svého případu. Státní prokurátor v Praze upozornil na proces Zdeněk Slavík a spol. zn. Or. I/V 51/50. Zdeněk Slavík prováděl protistátní činnost na základě písemných pokynů Josefa Kühnel, které mu doručil neznámý muž, který se vydával za agenta nepřátelské rozvědky a vystupoval pod krycím jménem „Petr“. Informace o činnosti Josefa Kühnela ve správě inspekce ministra vnitra z 13. 11. 1957 zn. IM-0123/57 a z přípisu náměstka ministra vnitra z 26. 11. 1957 zn. M/K-0878/1957 a příloh.

s rodinou ji a Emila Weilanda navštívil při návratu z chaty v Krkonoších. Šlo pouze o přátelské setkání.¹¹⁹

V červenci 1949 došlo k zatčení Františka Artla. Jaroslav Kolín si za jeho nástupce zvolil Jaroslava Drahoukoupila. Nového člena představil Miroslavu Emingerovi na schůzce ve svém bytě. Skupina tak mohla dál rozšiřovat „Pastýřské listy“¹²⁰ a zorganizovat spojení mezi konzistory a farami pomocí laiků.¹²¹

V říjnu 1949 se Emil Weiland dozvěděl od bývalého poslance ČSNS Tichoty¹²² o zatčení Josefa Kühnela při ilegálním pokusu o přechod hranic.¹²³ V tu chvíli již bylo skupině jasné, že je něco v nepořádku.

Teroristická skupina „Dr. Eduard Beneš“¹²⁴

Teroristická skupina „Dr. Eduard Beneš“ byla vystavěna na podobném principu jako skupina bratří Mašínů. Také se jednalo o ilegální skupinu založenou na vojenských principech, která si kladla za úkol změnu politického zřízení.¹²⁵

Podle obžaloby byl vůdcem teroristické skupiny Bedřich Judytka, který byl napojen na ústředí v Liberci. Skupina se orientovala především na národně socialistickou část ústředí, která jí měla dávat instrukce.¹²⁶ Růžena Košková-Krásná tuto informaci odmítla. Při rozhovoru vypověděla, že členy organizace neznala a setkala se s nimi až před soudem.¹²⁷ Organizace údajně díky Karlu Fiegerovi navázala spolupráci s teroristickou skupinou „Jan Roháč z Dubé“.¹²⁸ Karel Fieger měl být také ve spojení a agentem cizí mocnosti, který byl do Československa poslán předsedou ČSNS Petrem Zenklem.¹²⁹

Skupina byla podle vyšetřovatelů založena v červenci 1949 a dostala krycí jméno „Dr. Eduard Beneš“. Křestní jméno prezidenta Beneše je Edvard. Vyšetřovatelé StB však jeho

¹¹⁹ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 1. 2. 2008.

¹²⁰ Katolická tiskovina nelegálně šířená v zemi. Biskupové v Pastýřských listech odsuzovali nezákonné jednání komunistického režimu. Více např. in Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948- 1953*, Brno 1993.

¹²¹ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹²² Tichota byl společně s Emilem Weilandem členem klubu poslanců Československé strany národně socialistické. Inicialovali spolu 31. října 1947 zákon o jednorázové osidlovací dávce pro nově příchozí do pohraničí, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/082schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. srpen 2007.

¹²³ Vyšetřovací spis V-1664 Ústí. ABSMV.

¹²⁴ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z ABSM Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV.

¹²⁵ Více k Mašínům např. in Němeček Jan, *Mašínové :Zpráva o dvou generacích*, Praha 1998 nebo Rambousek Ota, *Jenom ne strach*, Praha 1990.

¹²⁶ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹²⁷ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

¹²⁸ Návrh bezpečnostní pětiky KV KSČ Liberec, archivní spis číslo 310-23-1/98-100. ABSMV.

¹²⁹ Petr Zenkl byl předsedou Československé strany národně socialistické. Po únorovém převratu se mu v srpnu 1948 podařilo uprchnout na Západ. Byl členem Rady svobodného Československa, která působila jako vrcholný orgán exilového odboje proti komunistické diktatuře. Více např. in Zenkl Petr, *Mozaika vzpomínek*, Olomouc 1997.

jméno zkomolili na Eduard. Takovéto chyby se v protokolech objevují velmi často. Skupina byla organizována podle vojenského způsobu. Působila v okolí Varnsdorfu a ostatních částech severního pohraničí.¹³⁰

Podle vyšetřovatelů StB byl při založení skupiny vůdcem jednohlasně zvolen Bedřich Judytka z Jindřichova-Rumburku, který si vybral krycí jméno „Jana“ později „Barbora“. Bedřich Judytka jmenoval svým zástupcem Bohuslava Houfka, který ve skupině působil pod krycím jménem „Johana“. Jan Příbyl měl obsluhovat vysílačku. Ostatní členové teroristické skupiny neměli přesně určené funkce.

Skupina se údajně scházela v dílně Antonína Hošny ve Varnsdorfu. Několik setkání mělo proběhnout v hostinci U Vágnera a na jatkách ve Varnsdorfu. Tři až čtyři schůzky se prý konaly v chatě Stožec v Lesné. Jednou se měla skupina také sejít v bytě Bedřicha Judytky. Schůze organizace vedl velitel skupiny Bedřich Judytka, který také určoval její činnost. Nikdo neměl údajně tolik odvahy, aby se proti jeho rozkazům postavil na odpor.

Podle vyšetřovatelů dva měsíce po vzniku organizace donutil Bedřich Judytka všechny členy skupiny, aby složili do jeho rukou tajnou přísahu. Její text sám vytvořil. Potom, co přísahu přečetl, k němu každý člen musel přistoupit, podat mu ruku a říci „přisahám“. Všichni se tak zavázali k tomu, že budou poslouchat jeho příkazy a nikdy ho nezradí. Přísaha obsahovala klausuli: „V případě tom, že někdo zradí, bude zastřelen a v těžším případě i členové jeho rodiny“.¹³¹

Skupina prý pracovala podle tajných rozkazů „R1“ a „R2“. Tyto rozkazy obsahovaly rozvrhy teroristických činů. Bedřich Judytka při vyšetřování tvrdil, že rozkaz „R1“ získal od agenta nepřátelské kontrarozvědky. Programem organizace byla likvidace osob, které stály v čele politického a veřejného života v kraji, zejména členů SNB a vyšších funkcionářů KSČ. Dále měli členové protistátní skupiny ničit telefonní a elektrické vedení, zneklidňovat obyvatelstvo a sbírat informace o politickém, hospodářském a společenském dění v kraji.¹³²

Nejhrůznějším činem skupiny byla vražda pravděpodobného agenta StB Jiřího Daneše-Hradeckého.¹³³ Ten byl přiveden do bytu Antonína Hošny neznámým mužem. Prohlašoval o sobě, že je zahraniční spojkou a organizátorem „Katolické mládeže“.¹³⁴ Jiří

¹³⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹³¹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

¹³² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹³³ Jiří Daneš-Hradecký byl nejspíše agent StB. V seznamech agentů StB zveřejněných na internetových stránkách Ministerstva vnitra bylo nalezeno jméno Jiří Hradecký čtyřikrát. Krycí jména jsou Tondy, Kuličky, Ivan a Sportovec. www.mvcr.cz/stb/stb3.xls

¹³⁴ Katolická mládež- náboženská organizace zaměřená na výchovu mladých lidí. Sdružení Katolická mládež bylo v roce 1948 zrušeno. Jeho činnost pokračovala v ilegalitě. Členové se věnovali například šíření zakázaných církevních tiskovin. Více např. in Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948- 1953*, Brno 1993.

Daneš-Hradecký spolupracoval přímo s Bedřichem Judytkou, kterému přislíbil větší obnos peněz od „Katolické mládeže“. Za tímto účelem jel Bedřich Judytku s Jiřím Danešem-Hradeckým do Prahy, kde mělo být centrum organizace. V Praze ale Bedřich Judytku peníze nezískal, což ho velmi popudilo.

Bedřich Judytku údajně získal informace o tom, že Jiří Daneš-Hradecký byl pouze nastrčeným agentem StB. Na základě varování skupina hlasovala o tom, co udělat, a rozhodla se pro likvidaci nepohodlného muže.

Růžena Košková-Krásná se dozvěděla o zavraždění Jiřího Daneše-Hradeckého od spoluvězeňkyně Antonie Poršové.¹³⁵ Ta jí vyprávěla o soudu, který s Jiřím Danešem-Hradeckým skupina zinscenovala. Zde se hlasovalo o jeho likvidaci. Členové skupiny jednohlasně odhlasovali zavraždění agenta. Pokud by jen jeden z nich byl proti, vražda by se neuskutečnila.¹³⁶

K vraždě došlo v pondělí 5. září 1949 na příkaz Bedřicha Judytky. Ten činem pověřil Bohuslava Houfka, Antonína Hošnu a Jana Příbyla. Vše lze rekonstruovat jen na základě výpovědi Jana Příbyla. Tato výpověď je ale ovlivněna tehdejšími vyšetřovacími metodami. Vyšetřovací spis popisuje situaci následovně.

Jan Příbyl se setkal v odpoledních hodinách s Bohuslavem Houfkem a Zdeňkem Sajdlem, kteří mu oznámili, že se má večer setkat s Antonínem Hošnou. Společně měli odvést automobilem Jiřího Daneše-Hradeckého za město, kde ho měl Bohuslav Houfek „nakopnout.“ Jan Příbyl se následujícího dne dostavil k Antonínu Hošnovi, s kterým odjel jeho autem na nádraží v Dolním Podluží, kde se setkal s Bohuslavem Houfkem, Zdeňkem Sajdlem a Jiřím Danešem-Hradeckým. Společně pak pokračovali v cestě po státní silnici na Nový Bor. Když přijeli na kopec Šebr, odbočili vpravo na okresní silnici směrem na Falknov-Kytlici. Cestou na kopec zastavili u chaty Stožec, kde se chtěli posilnit nějakým likérem, ale bylo zavřeno.

Při průjezdu lesem zastavil Antonín Hošna auto v očekávání, že Jiří Daneš-Hradecký vystoupí a oni ho budou moci zastřelit. Jiří Daneš-Hradecký ale zůstal v autě, a tak pokračovali dál. Po chvíli opět Antonín Hošna zastavil a předstíral poruchu motoru. Všichni vystoupili, aby tlačili auto. Antonín Hošna uvedl automobil za vysokých obrátek do chodu, při čemž pustil spojku a auto tak poskočilo. V tomto okamžiku Bohuslav Houfek běžícího Jiřího Daneše-Hradeckého zezadu zastřelil pistolí, kterou měl po celou dobu v kapse kabátu.

Zdeněk Sajdl a Jan Příbyl z místa činu utíkali za Hošnovým autem asi 100 metrů, kde vyčkali do příchodu Bohuslava Houfka. Rozhodli se na místo činu vrátit, aby ukryli mrtvolu.

¹³⁵ Antonie Poršová byla odsouzena v procesu se skupinou „Jan Roháč z Dubé“ k odnětí svobody na 20 let.

¹³⁶ Rozhovor s Růženkou Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

Tělo Jiřího Daneše-Hradeckého vhodili do příkopu a naházeli na něj větve stromů. Následně se opět z popudu Bohuslava Houfka k tělu vrátili. Bohuslav Houfek tělo Jiřího Daneše-Hradeckého svlékl a odvekl ho k potoku, kde ho společně zahrabali.

Po činu odjeli do Varnsdorfu, kde vystoupili Bohuslav Houfek a Zdeněk Sajdl. Jan Příbyl a Antonín Hošna pokračovali k Hošnovi domů. Zde auto vyčistili a prohlédli, zda na něm není krev.

Zavraždění agenta StB Jiřího Daneše-Hradeckého je velmi rozporuplná událost. Poválečná situace byla velmi chaotická. Lidé byli stále ovlivněni zážitky z války. Vlastnit v pohraničí zbraň nebylo nic neobvyklého. Politická situace se po únoru 1948 vyhroutil. Docházelo k masové represi a nebylo divu, že si někteří lidé připadali jako v občanské válce. Toto přesvědčení v jejich očích legitimizovalo použití násilí. Když se skupina dozvěděla, že je v jejich řadách tajný agent, uvědomovala si, jaké nebezpečí to pro ni znamená. Dostali se do situace „kdo z koho.“ Pokud by agenta nezlikvidovali, jejich činnost by byla odhalena a došlo by k jejich zatčení. Vražda se tak stala řešením bezvýhodné situace. Otázkou zůstává, zda je jejich jednání ospravedlnitelné. Dal jim strach o vlastní život právo vraždit?

Po tomto činu skupina v teroristických akcích pokračovala. Následovalo neúspěšné přepadení nákladního poštovního auta, které převáželo 5 500 000 Kčs. Tyto peníze měly být údajně využity k financování činnosti teroristické organizace, k zakoupení vysílací stanice a podpoře politických vězňů. Celou akci měl zorganizovat Bedřich Judytka a Bedřich Macek, který pracoval jako garážmistr v Hradci Královém. Přepadení se účastnili Bedřich Judytka, Jan Příbyl, Bohuslav Houfek a Antonín Hošna.

Podle vyšetřovatelů proběhla loupež následovně. Dne 1. října 1949 mezi šestou a půl sedmou přepadli čtyři maskovaní pachatelé na státní silnici mezi obcemi Lípa a Sadová nákladní auto dopravy ČSAD. Na místo činu se skupina dopravila černým automobilem BMW Antonína Hošny. Pachatelé zastavili svůj vůz na křižovatce za Všestarami, kde si vyměnili poznávací značku. Když je předjelo auto ČSAD, opět se rozjeli a čekali na příhodné místo, kde by poštovní auto zastavili. Antonín Hošna oblečený v dlouhém koženém kabátu předstíral, že je silniční kontrola a zastavil terčíkem nákladní automobil. Jan Příbyl a Bohuslav Houfek vnikli do automobilu a vyhrožovali dvoučlenné posádce, Jaroslavu Šimečkovi a Karlu Vohánkovi, pistolemi. Následně je omámili přiložením vaty napuštěné chloroformem. K otevření trezoru chtěli použít kopii klíče, který měli k dispozici od Bedřicha Macka. Když zjistili, že kopie je nepoužitelná, pokusili se získat klíč od posádky vozu, ale nenalezli ho.

Jejich činnost přerušili kolem jdoucí chodci.¹³⁷ Bedřich Macek a Bedřich Judytko chtěli čin opakovat, ale Jan Příbyl a Bohuslav Houfek už neměli odvalu.

Ilegální organizace údajně přestřihávala telefonní dráty v okresech Nový Bor a Česká Lípa. Bedřich Judytko zorganizoval útěk Němce Failera, který byl hlavním organizátorem NSDAP v Litomyšli za okupace. Failer byl odsouzen mimořádným lidovým soudem¹³⁸ k trestu těžkého žaláře na 20 let. Bedřich Judytko mu umožnil za pomoci Bohuslava Houfka utéci do Německa.¹³⁹

Teroristická skupina „Jan Roháč z Dubé“

Skupina byla podle vyšetřovatelů založena v dubnu 1949 Jaroslavem Štadtherrem, Antonín Beršíkem a Antonínem Šubrtem.¹⁴⁰ Vůdcem skupiny byl údajně zvolen bývalý velitel stanice SNB¹⁴¹ v Rychnově u Jablonce nad Nisou, Jaroslav Štadtherr. Tuto organizaci nazval „Jan Roháč z Dubé.“¹⁴² Pro skupinu vypracoval stanovy „Sboru odbojové skupiny Jana Roháče z Dubé“, které rozeslal všem členům.¹⁴³

Prostřednictvím manželů Poršových¹⁴⁴ se prý Jaroslav Štadtherr v říjnu 1948 spojil s Jaroslavem Kolínem a tak se napojil na ústředí protistátní skupiny v Liberci. Organizace se orientovala na lidoveckou část ústředí v Liberci. Prostřednictvím Václava Kutka¹⁴⁵ se pokoušela navázat spojení i s Emilem Weilandem. V srpnu 1948 se jim údajně podařilo navázat kontakt s Bedřichem Judytkou. Jaroslav Štadtherr měl získat od Bedřicha Judytky šifrovací klíč a měli se dohodnout na společném postupu v dalších akcích.¹⁴⁶

K organizaci se údajně přidal také Antonín Beršík, který měl již dříve vytvořit vlastní špionážní skupinu. Ta byla začleněna do organizace Jaroslava Štadherra. Antonín Beršík dostal za úkol starat se o vysílací stanici, kterou skupina využívala k předávání informací do zahraničí.¹⁴⁷

¹³⁷ Podle výpovědi Jana Příbyla šlo o cyklisty.

¹³⁸ Mimořádné lidové soudy vznikly za účelem potrestat nacistické zločince, zrádce a jejich pomahače. Působily v letech 1945 až 1948. Více k Mimořádným lidovým soudům např. in Borák Mečíslav, *Spravedlnost podle dekretu: retribuční soudnictví v ČSR a Mimořádný lidový soud v Ostravě (1945-1948)*, Šenov u Ostravy 1998.

¹³⁹ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec, archivní spis číslo 310-23-1/98-100. ABSMV.

¹⁴⁰ Antonín Šubrt byl souzen v jednom z následujících procesů. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 25 let.

¹⁴¹ Prvním policejním orgánem Československa bylo četnictvo, které bylo 29. 10. 1918. v době protektorátu působila uniformovaná policie (četnictvo, vládní policie, obecná policie, pořádková policie) a neuniformovaná protektorátní policie (vládní kriminální policie a obecná kriminální policie). Po 2. světové válce 17. 4. 1945 vznikl Sbor národní bezpečnosti, který se dělil na uniformovanou složku Věřejnou bezpečnost a neuniformovanou složku Státní bezpečnost. Více např. in Kaplan Karel, *Nebezpečná bezpečnost*, Brno 1999.

¹⁴² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

¹⁴³ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹⁴⁴ Manželé Poršovi byli souzeni v jednom z následujících procesů. A. Poršová byla odsouzena k odnětí svobody na 20 let. Její manžel J. Porš byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 18 let.

¹⁴⁵ V. Kutek byl souzen v jednom z navazujících procesů. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 20 let.

¹⁴⁶ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹⁴⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

Jaroslav Štadtherr měl pověřit bývalého strážmistra Antonína Palivce¹⁴⁸ přípravou seznamu osob vhodných pro obsazení velitelství SNB v případě chystaného převratu. Vytvářeli také seznamy nepohodlných osob, které měly být v případě převratu zlikvidovány.¹⁴⁹

V září 1949 měl Jaroslav Štadtherr svolat schůzi skupiny, na které informoval její členy o tom, že se spojil s ústředím v Praze. Na výročí vzniku samostatného Československa 28. října 1949 připravila organizace „štvavý“ leták proti státu, který chtěla rozšířit mezi občany.¹⁵⁰

Údajně hromadili zbraně, střelivo a granáty, které chtěli využít k útoku proti státnímu zřízení. Regionální deník Stráž Severu informoval o domovní prohlídce, která byla provedena u Jaroslava Štadtherra takto: „Byly u něho (Jaroslava Štadtherra poznámka KJ) nalezeny a zabaveny dvě vojenské pušky, tři pistole s náboji, pět bodáků, pásový zásobník do kulometu a další zbraně.“¹⁵¹ Vlastnit zbraň nebylo po válce v pohraničí nic zvláštního. Organizace měla připravovat akci proti budově místního rozhlasu. Další její činností bylo rozšiřování „Pastýřských listů“ a vytvoření spojení mezi konzistory a farami pomocí laiků.¹⁵²

Také tato skupina byla nejspíše nabourána agentem StB. Výsledky z roku 1949 se o ničem nezmiňují. Tato skutečnost se neobjevila ani během procesu před Státním soudem v Liberci v roce 1950. V roce 1956 podala skupina odsouzených žádost o revizi svého procesu. Jaroslav Štadtherr a Antonín Beršík se odvolávali na to, že v jejich skupině působil Václav Veselý,¹⁵³ který byl hlavním iniciátorem ilegální činnosti organizace. O tomto muži mluvil také Jaroslav Kolín a Jaroslav Drahokoupil, kteří se s ním také osobně setkali. Tajemný Václav Veselý pracoval jako národní správce v Kokoníně v okrese Jablonec nad Nisou. Do skupiny se vloudil krátce po jejím vzniku a stal se důvěrníkem Jaroslava Štadtherra. Václav Veselý brzy vzbudil u členů skupiny nedůvěru. Vůdce organizace na něj udeřil otázkou, zda je spolupracovníkem StB. Václav Veselý vše popřel. V říjnu 1949 byl Jaroslav Štadtherr varován Jaroslavem Kolínem, který měl informace od Jaroslava Drahokoupila a Jana Suka. Oba jmenovaní navštívili Jaroslava Kolína v říjnu 1949, aby ho před Václavem Veselým varovali. Jaroslav Kolín se s Václavem Veselým setkal jen jednou u

¹⁴⁸ Antonín Palivec byl souzen v jednom z navazujících procesů. Byl odsouzen k tretu odnětí svobody na 25 let.

¹⁴⁹ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹⁵⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹⁵¹ Stráž Severu, 21. červenec 1950- „Pokračování procesu s velezrádci před státním soudem v Liberci. Z nenávisť k lidově demokratické republice se Kolín a Weiland spojili s vrahy a teroristy“, s. 1-2.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Jméno Veselý se v seznamech agentů StB zveřejněných na internetových stránkách ministerstva vnitra bylo nalezeno osmnáctkrát. Konkrétně jméno Václav Veselý se v seznamech neobjevuje. Veselý jako krycí jméno se v seznamech objevuje šestnáctkrát. www.mvcr.cz/stb/stb3.xls.

manželů Poršových, kde oslavil posvícení. Václav Veselý na něj neudělal dobrý dojem.¹⁵⁴ O tom, že byl Václav Veselý nejspíše agentem StB, svědčí výrok Jaroslava Štadtherra: „*Pro veškerou spolupráci nebyl Veselý vůbec orgány StB vyšetřován ani nebyl jako svědek a kdykoliv při výslechu se přišlo na jeho osobu, vyšetřovací orgány tuto okolnost obešly, a tak nepochybně byl jmenovaný Veselý jistě spolupracovníkem StB*“¹⁵⁵ Antonín Beršík se k jeho osobě vyjádřil takto: „*Když jsem byl ve vazbě, byl Veselý na krátkou dobu také ve vazbě, ovšem celé jeho držení ve vazbě činilo na mne dojem pouhé komedie.*“¹⁵⁶ Vyšetřovatelé StB velmi často využívali agentů, kteří se zapojili do ilegální činnosti a často ji dokonce vyvolávali. Mezi nejznámější případy patří tragické události v Babicích, kde údajně působil agent Malý.¹⁵⁷

Soudní líčení

Průběh soudního líčení lze rekonstruovat pouze z novin a výpovědí pamětníků. Soudní spis k procesu Emil Weiland a spol. byl Archivem Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra v Praze v roce 1993 zapůjčen Městskému soudu v Praze. V době povodní v roce 2002 spis zmizel. Rekonstrukce soudního líčení je tedy možná jen na základě dobového tisku. Jde pouze o přibližný obraz a je nutno si uvědomit, že tisk byl prostředkem dobové propagandy.

Soudní líčení vykazuje typické znaky monstrprocesu. Přelíčení bylo veřejné, ale účastnit se mohly pouze vybrané osoby. Růžena Košková-Krásná v rozhovoru vedeném na základě metody orální historie uvedla, že její rodině byl přístup do sálu zakázán. Její matka a sestra poslouchaly průběh soudního líčení z ampliónů před PKO v Lidových sadech.¹⁵⁸ Naopak Zdena Emingerová byla na soudní líčení pozvána. Seděla vedla příslušníka SNB, který ji měl nejspíše hlídat. Když soudce vynesl rozsudek, tak jí tento muž řekl, ať se neděsí, že tresty jsou tak vysoké pro odstrašení veřejnosti a manžela pustí tak za pět let.¹⁵⁹ Odpovědi obžalovaných byly předem nacvičené. Jaroslav Kolín v protokolu z roku 1956 uvedl: „*Při hlavním líčení jsem začal tím, že jsem se hájil, jaká celá moje činnost byla, avšak nebyla mi dána k tomu možnost, neboť hlavní líčení bylo přerušeno. Já jsem byl odveden do samostatné kanceláře, kde mě navštívil orgán StB, který mi řekl, že jsem povinen mluvit tak, jak jsem*

¹⁵⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

¹⁵⁵ Výpověď Jaroslava Štadtherra z 21. listopadu 1956 vedený prokurátorem Plickem, zapsán zapisovatelkou Šnajdřovou se konal ve věznicí Leopoldov. Protokol byl veden za účelem přezkoumání žádosti o revizi rozsudku z roku 1950. Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

¹⁵⁶ Výpověď Antonína Beršíka. Protokol z 29. listopadu 1956, vedený prokurátorem Plickem, zapsán zapisovatelkou Šnajdřovou, se konal ve věznicí Leopoldov. Protokol byl veden za účelem přezkoumání žádosti o revizi rozsudku z roku 1950. Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

¹⁵⁷ Více informací o událostech v Babicích např. in Zadař Radovan, *Babice 1951*, Třebíč 2001 nebo Rázek Adolf *StB + justice. Nástroje třídního boje v akci Babice*, Praha 2002.

¹⁵⁸ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

¹⁵⁹ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

mluvil při vyšetřování na StB, ané-li, že stejně špagátu neuju. Tím mínil, že budu odsouzen k trestu smrti. Pod tímto dojmem bylo pokračováno v hlavním líčení a já jsem již hovořil tak, jak si přáli, totiž přesně podle protokolu sepsaného u StB, i když jsou tam uvedeny zřejmé nepravdy a vymyšlené nepravdy“¹⁶⁰ Veřejnost byla ovlivněna propagandou v tisku a rozhlase. V průběhu zasedání Státního soudu začaly přicházet resoluce, v nichž lid žádal tvrdé potrestání zločinců. Resoluce zaslali například zaměstnanci závodní rady a závodní organizace KSČ Velveta Varnsdorf,¹⁶¹ zaměstnanci podniku Autorenova Rumburk nebo závodní organizace KSČ Textilana Liberec.¹⁶²

Soudní líčení bylo zahájeno ve středu 18. července 1950 přečtením žaloby. Po přestávce pokračoval proces výslechem obviněných Jaroslava Kolína a Emila Weilanda. Prvním vyslychaným byl Jaroslav Kolín. K trestné činnosti se údajně přiznal bezostyšně a bez váhání.¹⁶³ Následně před soudem vypovídal Emil Weiland. Na otázku prokurátora, zda si je vědom svých činů, odpověděl: „*Ano. Lituji svého jednání.*“ Touto větou skončil první den soudního líčení.¹⁶⁴

Druhý den procesu se skupinou Emil Weiland a spol. byl zahájen výpověď úředníka Miroslava Emingera. Ten před soudem doznal, že se stal členem ilegální lidovecké trojky. Byl pověřen vybudováním špionážní sítě v okrese Rumburk. Soud pokračoval výpověď Růženy Koškové. Její vystoupení charakterizoval tisk následovně: „*Košková předstoupila před tribunál Státního soudu se značnou dávkou drzosti a sebevědomí, čím více se však ve svých výpovědích zaplétala, tím více ztrácela svou jistotu, až nakonec skončila plačtivým doznáním své těžké viny.*“ Následoval výslech bývalého prvorepublikového četníka Jaroslava Štadtherra, který se přiznal k hromadění zbraní, šíření protistátních letáků a snaze získat vysílačku.¹⁶⁵ Pozdě večer skončilo soudní líčení výpověď Bedřicha Judytky. Tehdejší tisk popsal jeho vystoupení takto: „*V závěru dramatického výslechu opustila Judytku odvaha k přiznání všech těžkých zločinů, jichž se dopustil a pokoušel se sváděti vinu na celý kolektiv. Státní prokurátor se ho zeptal, zda si uvědomuje, jaký trest zaslouží. Judytky odpověděl. Vím, že zasluhuji nejvyšší trest.*“¹⁶⁶

¹⁶⁰ Výpověď Jaroslava Kolína. Protokol z 29. 11. 1956, vedený prokurátorem Plickem, zapsán zapisovatelkou Šnajdrovou, se konal ve věznicí Leopoldov. Protokol byl veden za účelem přezkoumání žádosti o revizi rozsudku z roku 1950. Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

¹⁶¹ V tomto podniku pracoval obviněný Jan Příbyl jako lakýrník.

¹⁶² Stráž Severu, 21. 7. 1950- „*Pracující Liberecka žádají přísné tresty zrádcům a rozvratníkům*“.

¹⁶³ Rudé právo, 20. 7. 1950- „*Velezrádci a špióni před Státním soudem v Liberci*“

¹⁶⁴ Stráž Severu, 20. 7. 1950 – „*Svou republiku si rozvracet nedáme. Proces s Kolínem, Weilandem a spol. před Státním soudem v Liberci zahájen*“, s. 1- 2.

¹⁶⁵ Stráž Severu, 21. 7. 1950- „*Pokračování procesu s velezrádci před Státním soudem v Liberci. Z nenávisti k lidově demokratické republice se Kolín a Weiland spojili s vrahy a teroristy*“, s. 1-2.

¹⁶⁶ Rudé právo, 22. 7. 1950- „*Výpovědi obžalovaných odhalují hnusnou tvář zrádců a vrahů*“

Třetí den soudního líčení před Státním soudem v Liberci byli vyslechnuti ostatní obžalovaní. Soud byl zahájen v osm hodin ráno výslechem vraha Jiřího Daneše-Hradeckého Bohuslava Houfka. Bohuslav Houfek popsal průběh vraždy a loupeže. Jeho výpověď byla potvrzena vystoupením Jana Příbyla, který se obou trestných činů také účastnil. Následně vypovídali bývalí továrníci František Klápště a Karel Kopal, kteří podporovali Judytkovu teroristickou skupinu tím, že jim zapůjčovali automobil, opatřovali lístky na benzín¹⁶⁷ a poskytovali peníze. Soudní líčení pokračovalo výpovědí garážmistra ČSAD z Hradce Králové Bedřicha Macka, který byl jedním z organizátorů přepadení poštovního auta. Potom před soud předstoupili úředník Městské spořitelny v Jablonci nad Nisou Jaroslav Drahokoupil a „reakční“ spisovatelka z Prahy Antonie Svobodová. Poté došlo k výslechu Antonína Beršíka, který vytvořil v oblasti Mšena vlastní špionážní skupinu, jež se později spojila se skupinou Jaroslava Štadherra: *„Beršík se stal záhy jedním z nejnebezpečnějších spiklenců. Zaměstnanec elektrických drah Liška dodával mu seznamy nepohodlných osob, s nimiž mělo být po očekávaném převratu patřičně zúčtováno.“* Soud pokračoval výslechem bývalého ředitele továrny Karla Fiegra, který byl údajně ve spojení s agentem cizího zpravodajství. Také on doznal viny. Výsledky obžalovaných ukončilo vystoupení Antonína Hošny, který se účastnil všech ilegálních akcí Judytkovy skupiny¹⁶⁸

V pátek 21. července 1950, poslední den hlavního líčení před Státním soudem, pronesl státní prokurátor Pavel Barbaš svou závěrečnou řeč. Podle tehdejšího tisku pronesl tato slova: *„Případ Kolín, Weiland, Judytka a spol. se vyvíjel v této soudní síni před našima očima jako hrůzný film. Proto rozhodnutí, které soud učiní, bude mimořádně závažné. Pokusím se osvětlit souvislost jednání obviněných s průběhem třídního boje buržoazie proti dělnické třídě na naší cestě k socialismu.“* Po závěrečné řeči státního prokurátora byl vynesena nad velezrádnou skupinou rozsudek.¹⁶⁹

Rozsudek

Tehdejší tisk informoval o tom, že se soud odebral k poradě v pět hodin odpoledne. Porada trvala čtyři hodiny. V půl desáté večer byl vynesena rozsudek. Růžena Košková-Krásná tuto informace popřela. Podle její výpovědi byl rozsudek vynesena až druhý den ráno.

¹⁶⁷ Přídělový systém fungoval v Československu až do roku 1953. Více např. in Jirásek Zdeněk a Šůla Jaroslav, *Velká peněžní loupež v Československu 1953*, Praha 1993.

¹⁶⁸ *Stráž Severu*, 22. 7. 1950 – „Výslech obžalovaných před státním soudem v Liberci ukončen. Třetí den procesu velezrádnou skupinou Weiland, Kolín a spol.“, s. 1-2.

¹⁶⁹ *Stráž Severu*, 23. 7. 1950 – „Na lavici obžalovaných končí neslavně zbytky reakčních sil československé buržoazie. Rozsudky nad velezrádnou a vyzvědačskou skupinou Kolín, Weiland, Judytka a spol.“ s. 3.

Obvinění strávili celou noc v přísálí.¹⁷⁰ Čtyřdenní soudní přelíčení bylo ukončeno v jedenáct hodin večer podrobným zdůvodněním rozsudku předsedou soudu.¹⁷¹

Státní soud rozhodl, že všichni obvinění spáchali trestný čin velezrady.¹⁷² Kromě Antonie Svobodové byli všichni vinni zločinem vyzvědačství.¹⁷³ Bohuslav Houfek byl usvědčen ze zločinu vraždy.¹⁷⁴ Bedřich Judytka, Jan Příbyl a Antonín Hošna spáchali trestný čin napomáhání vraždě.¹⁷⁵ Poslední čtyři jmenovaní byli také usvědčeni ze zločinu loupeže,¹⁷⁶ na které se podílel také Bedřich Macek.¹⁷⁷

Padly dva rozsudky smrti pro Bedřicha Judytku a Bohuslava Houfka. Jan Příbyl, Antonín Hošna, Bedřich Macek, Jaroslav Štadtherr a Emil Weiland byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na doživotí.¹⁷⁸ Další tresty odnětí svobody se pohybovaly od 15 do 25 let.¹⁷⁹ Do trestu byla odsouzeným započítána doba strávená ve vazbě.¹⁸⁰ Obžalovaným byly uloženy také peněžní tresty ve výši od 10 000 do 150 000 Kčs¹⁸¹ a museli nahradit náklady na trestní řízení a individuální náklady na výkon trestu.¹⁸² Byli zbaveni čestných práv občanských na 10 let¹⁸³ a byl jim zkonfiskován¹⁸⁴ veškerý majetek.¹⁸⁵

¹⁷⁰ Rozhovor s Růžnou Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

¹⁷¹ *Stráž Severu*, 23. 7. 1950 – „Na lavici obžalovaných končí neslavně zbytky reakčních sil československé buržoazie. Rozsudky nad velezrádnou a vyzvědačskou skupinou Kolín, Weiland, Judytka a spol.“ s. 3.

¹⁷² Podle § 1 odst. 2, odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona na ochranu lidové demokratické republiky č. 231/48 Sb. Jaroslav Štadtherr, Bedřich Judytka, Bohuslav Houfek, Jan Příbyl a Antonín Hošna také podle § 1 odst. 3 lit. c) a e) cit. zák.

¹⁷³ Podle § 5 odst. 1. zákona na ochranu lidové demokratické republiky č. 231/48 Sb.

¹⁷⁴ Podle § 134, 135 č. 1 a 3 tr. zák.

¹⁷⁵ Podle § 5, 134, 135, č. 1 a 3, 136 tr. zák.

¹⁷⁶ Podle § 190, 192, 193 tr. zák.

¹⁷⁷ Podle § 5, 190, 192, 193 tr. zák.

¹⁷⁸ Podle § 114 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

¹⁷⁹ Podle § 1 odst. 3 zákona na ochranu lidové demokratické republiky č. 231/48Sb. Kromě Antonie Svobodové všichni se zřetelem na ustanovení § 34 tr. zák., § 113 zák. č. 319/48 Sb.

¹⁸⁰ Podle § 55 lit. a) tr. zák.

¹⁸¹ Podle § 47 zákona na ochranu lidové demokratické republiky č. 231/48 Sb.

¹⁸² Podle § 389 tr. ř.

¹⁸³ Podle § 52 zákona na ochranu lidové demokratické republiky č. 231/48 Sb.

¹⁸⁴ Podle § 48 zákona na ochranu lidové demokratické republiky č. 231/48 Sb.

¹⁸⁵ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

Tabulka č. 2. Tresty odsouzených v procesu Emil Weiland a spol.

JMÉNO	VÝŠE TRESTU
Bedřich Judytka	trest smrti
Bohuslav Houfek	trest smrti
Jan Příbyl	doživotí
Antonín Hošna	doživotí
Bedřich Macek	doživotí
Jaroslav Štadtherr	doživotí
Emil Weiland	doživotí
Jaroslav Kolín	25 let
Ivo Beršík	25 let
Karel Fieger	25 let
František Klápště	22 let
Růžena Košková	20 let
Miroslav Eminger	18 let
Karel Kopal	18 let
Jaroslav Drahekoupil	18 let
Antonie Svobodová	15 let

Proti rozsudku se odvolal František Klápště, Karel Kopal, Antonie Svobodová, Bedřich Judytka a Bohuslav Houfek. Ostatní odsouzení rozsudek přijali. Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyšší soud v Praze. Odvolání nakonec podala také Růžena Košková. Její odvolání bylo prohlášeno za nevhodné a neodůvodněné, protože trest přijala. Bylo tedy odmítnuto.¹⁸⁶ Růžena Košková-Krásná v rozhovoru vedeném za pomoci metody orální historie uvedla, že možnost odvolání odmítla, protože jí nebylo přesně řečeno, na co kývla.¹⁸⁷ Nejvyšší soud rozsudek Státního soudu ze dne 21. července 1950 potvrdil v plném rozsahu.¹⁸⁸ Odvolání Bedřicha Judytky, Františka Klápštěho, Antonie Svobodové, Bohuslava Houfka a Karla Kopala zamítl.¹⁸⁹

Na proces Emil Weiland a spol. navazovaly další dva procesy. Šlo o proces se skupinou vedenou výše zmíněným Jaroslavem Štadtherrem, která působila v Jablonci nad

¹⁸⁶ Podle § 86 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

¹⁸⁷ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

¹⁸⁸ Podle § 95 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

¹⁸⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

Nisou pod krycím jménem „Jan Roháč z Dubé“.¹⁹⁰ Tato skupina byla souzena v Liberci od 22. do 25. července 1950.¹⁹¹ V procesu bylo souzeno 28 osob (26 mužů a 2 ženy), které byly obviněny z velezrady, vyzvědačství, ohrožení obrany republiky, pokusu o velezradu, neoznámení zločinu a spoluviny na velezradě. Tresty se pohybovaly od 12 do 25 let těžkého žaláře, a to celkem na 512 let odnětí svobody.¹⁹² Další skupinou spojovanou s procesem Weiland a spol. byla organizace s krycím jménem „Dr. Eduard Beneš“,¹⁹³ kterou vedl Bedřich Judytka. Proces se konal od 26. do 29. července 1950 v Liberci.¹⁹⁴ Bylo obviněno 31 osob (26 mužů a 5 žen) ze zločinů velezrady, vyzvědačství a ohrožení obrany republiky. Tresty v tomto procesu byly mnohem tvrdší. K trestu těžkého žaláře na doživotí osob bylo odsouzeno 16 osob. Ostatní byli odsouzeni celkem na 315 let odnětí svobody.¹⁹⁵

¹⁹⁰ Proces je také někdy nazýván Rudolf Škubal a spol.

¹⁹¹ O tomto procesu informuje regionální tisk. Stráž Severu, 26. 7. 1950 – „Štadtherrova skupina zrádců před státním soudem v Liberci“, s. 1. Stráž Severu, 27. 7. 1950 – „Zasloužený trest zrádcům a záškodníkům republiky“, s. 2.

¹⁹² Kočová Kateřina, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné*. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 274 - 275.

¹⁹³ Proces je také někdy nazýván Josef Záleský a spol.

¹⁹⁴ O tomto procesu informuje regionální tisk. Stráž Severu, 29. 7. 1950 – „Judytkova skupina záškodníků se zodpovídá před státním soudem v Liberci“ s. 1. Stráž Severu, 30. 7. 1950 – „Rozsudek nad Judytkovou skupinou záškodníků“ s. 1.

¹⁹⁵ Spis státního prokurátora Or I/V 62/50. NA Praha.

Kapitola 4.

OSUDY ODSOUZENÝCH V PROCESU EMIL WEILAND A SPOL.

Bedřich Judytka

Stručný životopis¹⁹⁶

Bedřich Judytka se narodil 13. května 1914 v Postřížinách v okrese Kralupy. Otec Antonín Judytka pracoval jako dělník. Matka Marie rozená Plicková byla v době procesu již v důchodu. Bedřich Judytka se oženil s Annou rozenou Horákovou. Měli spolu tři děti ve věku šestnáct, třináct a jedenáct let.

Bedřich Judytka vystudoval tři třídy občanské školy a dva roky pokračovací školy. Vyučil se stavebním dělníkem. V osmnácti letech odešel dobrovolně na vojnu, kde získal hodnost četaře. V roce 1938 byl přemístěn k finanční strážce, odkud byl v roce 1948 propuštěn. Po únoru 1948 byl zaměstnán jako pomocník finanční strážce. V době svého zatčení pracoval jako úředník finančního referátu ONV v Rumburku.

Za první republiky nebyl politicky činný. V roce 1945 vstoupil do Československé strany sociálně demokratické.¹⁹⁷ Strana byla v červnu 1948 sloučena s KSČ. Členové strany nebyli automaticky převedeni do nové strany. O členství museli požádat. Bedřich Judytka tak učinil, ale nebyl přijat.

Zatčení, obžaloba, rozsudek¹⁹⁸

Bedřich Judytka byl obviněn z trestného činu velezrady,¹⁹⁹ vyzvědačství,²⁰⁰ loupeže²⁰¹ a zjednaní úkladné vraždy.²⁰² Konkrétně byl viněn z toho, že v červenci 1949 založil protistátní skupinu „Dr. Eduard Beneš“. Měl se stát jejím velitelem pod krycím jménem Jana, později Barbora. Organizaci údajně vedl vojenským způsobem. To znamená, že rozdával rozkazy a vyžadoval jejich bezpodmínečné plnění. Jednotlivé členy si měl zavázat přísahou, na jejíž konci bylo: „V případě tom, že někdo zradí, bude zastřelen a v těžším případě i členové jeho rodiny.“²⁰³ Skupina měla likvidovat osoby, které stály v čele politického života v kraji, zejména členy SNB a vyšší funkcionáře KSČ. Dále se měla ilegální organizace

¹⁹⁶ Pokud není uvedeno jinak informace pochází ze spisu bezpečnostní pětky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. ABSMV.

¹⁹⁷ Československá stran sociálně demokratická byla 27. června 1948 sloučena s komunistickou stranou. O sloučení usilovalo levicové křídlo sociální demokracie. O členství v KSČ projevila zájem méně než polovina dosavadních členů strany. V prověrkách jejich počet dále klesl na třetinu. Více např. in Rupnik Jacques, *Dějiny Komunistické strany Československa*, Praha 2002, s. 191 – 245.

¹⁹⁸ Pokud není uvedeno jinak informace pochází ze spisu státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

¹⁹⁹ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

²⁰⁰ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

²⁰¹ Podle § 190, 192, 193 tr. zákona.

²⁰² Podle § 5, 134, 135 č. 1 a 3, 136 tr. zákona.

²⁰³ Spis bezpečnostní pětky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. ABSMV.

věnovat ničení telefonního a elektrického vedení, zneklidňování obyvatelstva a vyzvědačství. Bedřich Judytka údajně přišel s návrhem likvidace Jiřího Daneše-Hradeckého, kterého podezříval ze zrady. Po poradě odhlasovali příslušníci Judytkovy organizace rozsudek smrti pro Jiřího Daneše-Hradeckého. K vraždě došlo v září 1949. Podle obvinění měl také naplánovat loupežné přepadení poštovního automobilu. Tohoto přepadení se měl sám zúčastnit. Ohrožoval řidiče a průvodčího zbraní a následně je omámil chloroformem. Jeho počínání bylo přerušeno kolemjdoucími. Také měl zorganizovat přechod odsouzeného nacisty Bruno Pfeifera za hranice. Zajistil spojení své organizace se skupinou Jaroslava Štadtterra, kterému měl předat rozkazy a šifrovací klíč.

Bedřich Judytka byl odsouzen k trestu smrti.²⁰⁴ Proti rozsudku se odvolal. Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyššího soudu v Praze. Nejvyšší soud rozsudek Státního soudu ze dne 21. července 1950 potvrdil v plném rozsahu.²⁰⁵ Odsouzený se k trestné činnosti doznal při výslechu i před soudem. Byl usvědčen také spolupachateli, zejména Františkem Klápšřem, Karlem Kopalem, Bohuslavem Houfkem, Janem Příbylem a Antonínem Hošnou. Odvolání bylo zamítnuto jako bezdůvodné.²⁰⁶

Den po vynesení rozsudku byl Bedřich Judytka spolu s ostatními odsouzenými odvezen do věznice Pankrác v Praze. Měli být ve vazbě odděleně, protože rozsudek nad skupinou ještě nenabyl právní moci.²⁰⁷ Během eskorty na Pankrác však byli pohromadě. Rozdělení byli až po příjezdu do věznice.²⁰⁸

Bedřich Judytka byl popraven v půl osmé ráno 18. prosince 1950 ve věznici Pankrác.²⁰⁹ Ohledání mrtvého provedl doktor Hampl. V době popravky mu bylo pouhých třicet šest let. Zajištěním pohřbu pověřil Státní soud komunální podnik Pohřební služba hlavního města Prahy.²¹⁰

²⁰⁴ Podle § 1 odst. 1 lit. c), odst. 2, odst. 3 lit. b), c), e), § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb. Podle § 5, 134, 135 č. 1 a 3, 136, 190, 192 a 193 tr. zák.

²⁰⁵ Podle § 95 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

²⁰⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁰⁷ Právní moc nabyl rozsudek až 25. července 1950.

²⁰⁸ Osobní spis Bedřicha Judytky. NA Praha.

²⁰⁹ Záznam o popravě Bedřicha Judytky nalezneme na <http://www.totalita.cz/seznamy/popravky.php> Uvedeni jsou i ve spisu Otakar Liška a kol., Vykonané tresty smrti v Československu 1918-1989. Sešity 2. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Praha 2001, s. 66, s.180, s. 214, s. 233. Zápis o vykonání popravky nalezneme i na pamětní desce památníku Pankrác.

²¹⁰ Osobní spis Bedřicha Judytky. NA Praha.

Bohuslav Houfek

Stručný životopis²¹¹

Bohuslav Houfek se narodil 17. února 1919 v Heřmanově Městci v okrese Chrudim. Jeho otec Josef Houfek pracoval jako dělník. Matka Anna rozená Bláhová byla zaměstnána jako dělnice. Byl ženatý s Marií rozenou Výbornou. Měli osmiletou dceru.

Vystudoval pět tříd obecné školy a tři třídy občanské školy. Na vojně získal hodnost vojína náhradní zálohy. V době zatčení byl zaměstnán jako dělník v továrně ve Varnsdorfu.

Za první republiky nebyl politicky činný. V roce 1945 se stal členem KSČ, ale při prověrkách v roce 1948 byl vyloučen. Příliv nových členů po válce, z nichž mnozí měli pochybnou minulost a kariéristické cíle, ve straně vyvolával velké problémy. Komunistická strana tedy přistoupila k čistkám, ve kterých bylo vyloučeno přibližně 200 000 členů.²¹²

Zatčení, obžaloba, rozsudek²¹³

Bohuslav Houfek byl obviněn z trestného činu velezrady,²¹⁴ vyzvědačství,²¹⁵ loupeže²¹⁶ a vraždy.²¹⁷ Konkrétně byl viněn z toho, že se stal členem Judytkovy teroristické organizace. Údajně byl zvolen zástupcem Bedřicha Judytky a vystupoval pod krycím jménem Johana, později Blažena. Měl vykonávat funkci spojky mezi velitelem skupiny a jejími členy. Na schůzi zabývající se likvidací Jiřího Daneše-Hradeckého měl hlasovat pro jeho zavraždění. Když členové organizace odhlasovali vraždu Jiřího Daneše-Hradeckého, pověřil ho Bedřich Judytkou tímto úkolem. Bohuslav Houfek se měl sejít s Janem Příbylem, Antonínem Hošnou a Jiřím Danešem-Hradeckým 5. září 1949. Skupina měla odjet osobním automobilem Antonína Hošny za město, kde měl Bohuslav Houfek Jiřího Daneše-Hradeckého „nakopnout“. Mezi obcemi Falkov a Kytlice měl Antonín Hošna fingovat poruchu automobilu. Ostatní údajně začali auto tlačit. Antonín Hošna automobil rychle rozjel, čehož obviněný využil a Jiřího Daneše-Hradeckého zezadu zastřelil. Tělo zavražděného měli svléknout, odvléci k potoku a tam zakopat.²¹⁸ Podle obvinění se účastnil také loupežného přepadení, které naplánoval Bedřich Macek. Dále se měl účastnit převedení odsouzeného nacisty Pfeifera přes hranice za odměnu 2 000 Kčs.

²¹¹ Pokud není uvedeno jinak informace pochází ze spisu bezpečnostní pětiky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. ABSMV.

²¹² Rupnik Jacques, *Dějiny Komunistické strany Československa, Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002, s. 191- 245.

²¹³ Pokud není uvedeno jinak informace pochází ze spisu státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

²¹⁴ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

²¹⁵ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

²¹⁶ Podle § 190, 192, 193 tr. zákona.

²¹⁷ Podle § 134, 135 č. 1 a 3. tr. zákona.

²¹⁸ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

Bohuslav Houfek vypovídal před Státním soudem třetí den soudního líčení. Tehdejší tisk ho popisoval jako jednoho z neaktivnějších členů skupiny: „*Na dotaz předsedy Státního soudu Dr. Trudáka se Houfek přiznal ke všem zažalovaným zločinům velezrady a vyzvědačství. V případě ozbrojené intervence západních imperialistů se chtěla teroristická skupina Dr. Beneš dát do služeb nepřítele a záškodnický působit jako pátá kolona v týlu naší lidově demokratické armády. V závěru své výpovědi se tento otrlý zločinec přiznal, že považuje nejvyšší trest za plně oprávněný*“²¹⁹

Bohuslav Houfek byl odsouzen k trestu smrti.²²⁰ Proti rozsudku se odvolal. Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyšší soud v Praze. Nejvyšší soud rozsudek Státního soudu ze dne 21. července 1950 potvrdil v plném rozsahu.²²¹ Odsouzený se k trestné činnosti doznal při výslechu i před soudem. Odvolání bylo zamítnuto jako bezdůvodné.²²²

Den po vynesení rozsudku byl Bohuslav Houfek spolu s ostatními odsouzenými odvezen do věznice Pankrác v Praze. Měli být ve vazbě odděleně, protože rozsudek nad skupinou ještě nenabyl právní moci.²²³ Během eskorty na Pankrác však byli pohromadě. Rozdělení byli až po příjezdu do věznice.²²⁴

Bohuslav Houfek byl popraven ve tři čtvrtě na osm ráno 18. prosince 1950 ve věznicí Pankrác.²²⁵ Ohledání mrtvého provedl doktor Hampl. V době popravky mu bylo pouhých třicet jedna let.²²⁶ Marie Houfková, manželka Bohuslava Houfka, žádala 18. prosince 1950 o tělo popraveného muže a jeho osobní věci. Státní prokurátor ji odkázal na komunální podnik Pohřební služba hlavního města Prahy,²²⁷ který měl pohřeb zařídit. Manželovo oblečení²²⁸ a osobní věci jí vydány nebyly. Jediné, co truchlící vdova získala zpět, byly fotografie, které si musela vyzvednout na Pankráci.²²⁹ Jasným příkladem zrůdnosti tehdejší justice je, že

²¹⁹ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.*“, s. 1.

²²⁰ Podle § 1 odst. 1 lit. c), odst. 2, odst. 3 lit. b), c), e), § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb. Podle § 5, 134, 135 č. 1 a 3, 136, 190, 192 a 193 tr. zák.

²²¹ Podle § 95 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

²²² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²²³ Právní moc nabyl rozsudek až 25. července 1950.

²²⁴ Osobní spis Bedřicha Judytky. NA Praha.

²²⁵ Záznam o popravě Bohuslava Houfka nalezneme na <http://www.totalita.cz/seznamy/popravky.php> Uvedeni jsou i ve spisu Otakar Liška a kol., *Vykonané tresty smrti v Československu 1918-1989*. Sešity 2. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Praha 2001, s. 66, s.180, s. 214, s. 233(u Houfka jsou uvedeny dvě křestní jména – Bohuslav, Bohumil). Zápis o vykonání popravky nalezneme i na pamětní desce památníku Pankrác.

²²⁶ Osobní spis Bohuslava Houfka. NA Praha.

²²⁷ Komunální podnik Pohřební služba hlavního města Prahy, Praha I. Staroměstské náměstí č. 10.

²²⁸ Svršky Bohuslava Houfka propadly ve prospěch státu.

²²⁹ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

v době, kdy byl Bohuslav Houfek převážen k vykonání trestu smrti na Pankrác, bylo v jeho průvodních dokumentech zaznamenáno špatné křestní jméno, a to Jaroslav.

Emil Weiland

Stručný životopis

Emil Weiland se narodil 27. října 1896 v Plzni. Otec byl ředitelem drah. Matka po smrti otce v roce 1901 pobírala penzi, z které živila pět dětí. Přivydělávala si pomocnými domácími pracemi. Emil Weiland se roku 1925 oženil s Miladou, rozenou Rajmonovou. Milada Weilandová pracovala jako učitelka v Liberci. Byli bezdětní.²³⁰

Emil Weiland zahájil školní docházku roku 1902. Sedm let navštěvoval reálnou školu v Plzni, kterou zakončil maturitní zkouškou. Od roku 1914 studoval učitelské kurzy v Praze²³¹. Po jejich ukončení vyučoval na obecné škole v Plzni jako pomocný učitel. Zde působil do roku 1918, kdy byl zatčen policií za šíření velezrádných tiskovin.²³²

Po vzniku republiky opět pracoval jako učitel v Plzni, ale z důvodů neshod se školním inspektorem, byl nucen tuto školu opustit. Roku 1919 nastoupil ve výtopně ČSD v Plzni jako aspirant. Následně byl převelen na Slovensko, kde pracoval do roku 1923. Ze Slovenska odešel do Liberce, kde se živil jako železniční účetní. Toto zaměstnání vykonával do roku 1938.²³³

Po zabrání pohraničí²³⁴ se s manželkou odstěhovali do Loun, kde přečkali 2. světovou válku. V roce 1945 se opět vrátili do Liberce, kde Emil Weiland působil jako vrchní inspektor ČSD. Tuto práci vykonával do svého zatčení roku 1949.²³⁵

Emil Weiland byl politicky činný od roku 1924, kdy vstoupil do Československé strany národně socialistické. Stal se důvěrníkem strany a členem obvodního výboru. V těchto funkcích zůstal až do začátku 2. světové války. Roku 1945 pokračoval v činnosti jako krajský důvěrník ČSNS, za níž byl delegován do Národního shromáždění. Ve volbách v květnu 1946 byl zvolen poslancem Národního shromáždění, kde setrval do roku 1948. Emil Weiland složil poslanecký slib do rukou tajemníka Národního shromáždění Madara 18. června

²³⁰ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

²³¹ V roce 1922 vznikl Malý školský zákon, který realizoval požadavek vysokoškolského vzdělání učitelů. V Praze vznikla Škola vysokých studií pedagogických. Studium probíhalo ve formě dvouletých sobotních a nedělních kurzů. Více např. in Horák Josef, Kratochvíl Milan, *Stručné dějiny vývoje školství a pedagogického myšlení*, Liberec 2005.

²³² Skupinový vyšetřovací svazek V-1664 Ústí. ABSMV.

²³³ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

²³⁴ Obsazení pohraničí na základě Mnichovské dohody podepsané 29. září 1938 proběhlo od 1. října do 10. října 1938. Více např. in Gebhar Jan, Kuklík Jan, *Druhá republika 1938-1939: svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha 2004.

²³⁵ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

1946.²³⁶ 8. července se stal členem Klubu poslanců Československé strany národně socialistické²³⁷ a byl jmenován tajemníkem Národního shromáždění Ramajzem do dopravního výboru.²³⁸ Emil Weiland nahradil 28. března 1947 poslance Uhlíře na místě místopředsedy osidlovacího výboru.²³⁹ Několikrát byl také vyslán stranou do výborů sociálně-politického,²⁴⁰ zásobovacího,²⁴¹ rozpočtového,²⁴² bezpečnostního,²⁴³ právního²⁴⁴ a ústavního.²⁴⁵ Věnoval se převážně problémům osidlování pohraničí, konkrétně osidlovacím příspěvkům²⁴⁶ a konfiskaci nepřátelského majetku.²⁴⁷

Únor 1948 prožil v Praze, kde byla 24. února 1948 svolána schůze výkonného ústředního výboru ČSNS. Zde se také dozvěděl o demisi ministrů.²⁴⁸

Zatčení, žaloba, rozsudek

K zatčení Emila Weilanda došlo v Liberci 10. prosince 1949 ve tři čtvrtě na osm ráno. V půl deváté byl Emil Weiland odvezen do vazební věznice v Liberci.²⁴⁹

Byl obviněn z trestného činu velezrady²⁵⁰ a vyzvědačství.²⁵¹ Konkrétně byl viněn z toho, že byl ve styku s Antonií Kleinerovou²⁵², která ho informovala o ilegální činnosti Československé strany národně socialistické. Podle obžaloby obdržel v roce 1948 příkazy od Josefa Čupery²⁵³ a stal se ilegálním důvěrníkem vedení záškodnické skupiny pro Liberecký kraj. Měl za úkol vytvořit síť spolupracovníků. Na základě těchto příkazů Emil Weiland kontaktoval Josefa Záleského²⁵⁴, Františka Zuba²⁵⁵, Jiřího Kutka²⁵⁶, Josefa Horáka²⁵⁷

²³⁶ <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/001schuz/s001005.htm>, 17. 3. 2008.

²³⁷ <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/003schuz/s003001.htm>, 17. 3. 2008.

²³⁸ <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/003schuz/s003002.htm>, 17. 3. 2008.

²³⁹ <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/045schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴⁰ 12. prosince 1946, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/027schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴¹ 14. května 1947, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/052schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴² 28. květen 1947, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/054schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴³ 12. červen 1947, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/058schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴⁴ 14. říjen 1947, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/075schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴⁵ 31. říjen 1947, <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/082schuz/prilohy/priloh01.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴⁶ <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/032schuz/s032007.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴⁷ <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot/037schuz/obsah.htm>, 17. 3. 2008.

²⁴⁸ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁴⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁵⁰ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

²⁵¹ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

²⁵² Antonie Kleinerová narozená 23. března 1901 v Praze. Působila jako poslankyně za Národně socialistickou stranu. Souzena v procesu s Miladou Horákovou a spol. a odsouzena k trestu odnětí svobody na doživotí.

²⁵³ Josef Čupera byl členem Československé strany národně socialistické. Patřil do tzv. politické šestky, v jejímž čele byla Milada Horáková. Politická šestka fungovala jako koordinační a autoritativní ústředí strany.

²⁵⁴ Josef Záleský byl tajemník Československé strany sociálně demokratické pro kraj Liberecký, okres Liberec. Do činnosti se odmítl zapojit ze zdravotních důvodů.

²⁵⁵ František Zuba byl tajemník Československé strany sociálně demokratické pro kraj Liberecký, okres Česká Lípa. Přislíbil, že se do činnosti zapojí.

²⁵⁶ Jiří Kutek byl jednatel Československé strany sociálně demokratické Jablonce nad Nisou. Přislíbil, že se do činnosti zapojí.

a stavitele Miroslava Zeidla. V bytě Růženy Koškové se setkal s Jaroslavem Kolínem, Františkem Artlem²⁵⁸ a Miroslavem Emingerem. Zde přednesl Jaroslav Kolín instrukce, které získal od JUDr. Bedřicha Hostičky.²⁵⁹ Skupina se dohodla na společné přípravě akce tzv. „svobodných a tajných“ voleb s ozbrojenou intervencí ze zahraničí. Na této schůzi si údajně rozdělili funkce v novém krajském národním výboru. Emil Weiland měl být novým předsedou výboru. Také se dohodli, že budou sbírat informace o hospodářském, politickém a kulturním dění v kraji a budou je posílat do ústředí v Praze, které je dále bude zasílat nepřátelským státům. V roce 1949 převzal Emil Weiland od agenta nepřátelské rozvědky, kterého za ním poslal Josef Kühnel,²⁶⁰ další instrukce. Emil Weiland informoval agenta o pumovém útoku, který proběhl 1. května 1949.²⁶¹ V srpnu 1949 se Emil Weiland sešel v bytě Růženy Koškové přímo s Josefem Kühnelem. Z rozhovoru vedeném za pomoci orální historie s Růženou Koškovou-Krásnou vyplývá, že k této schůzce nedošlo.²⁶² Výpověď Emila Weilanda byla pravděpodobně vynucena fyzickým nátlakem. Zde se údajně dohodli na další činnosti, která byla založena na sbírání informací o armádě, výrobě, náladě obyvatelstva a politické stabilitě. V květnu 1949 se Emil Weiland sešel s Antonií Kleinerovou a dozvěděl se od ní, že do ilegální činnosti se zapojili také bývalí poslanci Nedoma a Šulík. V červenci 1949 se sešel v Praze s bývalým poslancem ČSNS Tichotou, který mu oznámil, že Josef Kühnel byl zatčen při ilegálním pokusu o přechod hranic.²⁶³ Emil Weiland podle vyšetřovatelů dále

²⁵⁷ Josef Horák byl bývalý člen Československé strany národně socialistické.

²⁵⁸ František Artl působil jako člen trojky Jaroslava Kolína. Byl brzy zatčen. Po jeho zatčení na jeho místo do trojky nastoupil Jaroslav Drahokoupil.

²⁵⁹ Bedřich Hostička, narozen 9. dubna 1914 v Praze. Působil jako poslanec za Československou stranu lidovou. Souzen v procesu s Miladou Horákovou a spol. a odsouzen k trestu odnětí svobody na 28 let.

²⁶⁰ Josef Kühnel byl bývalý organizační tajemník Ústředního výboru Československé strany národně socialistické. Byl zatčen při ilegálním přechodu hranic.

²⁶¹ Informace o výbuchu se rozcházejí. Podle spisu generálního prokurátora k výbuchu došlo 1. května 1949 naopak podle vzpomínek manželky odsouzeného MUDr. Jana Šolce k výbuchu došlo 1. května 1950. Pravděpodobně je, že k výbuchu došlo 1. května 1950 ve sklepech domu v uličce U Novostavby pod nemocnicí. Výbuch usmrtil Josefa Krysličku a tři jeho spolupracovníky. Na základě této události došlo k obvinění tzv. Krysličkovy teroristické organizace. Hlavní líčení proběhlo 17. května 1951 před Státním soudem v Liberci. Skupina byla obviněna z plánování výbuchu v krajských sekretariátech KSČ a krajské politické škole. Odsouzení byli Vojtěch Talík (20 let), Karel Kafka (17 let), František Zima (16 let), Stanislav Študoma (12 let), Jarmila Stolíková (11 let) a MUDr. Jiří Šolc (13 let).

²⁶² Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

²⁶³ V roce 1964 Emil Weiland žádal o prošetření svého případu. Státní prokurátor v Praze upozornil na proces Zdeněk Slavík a spol. zn. Or. I/V 51/50. Zdeněk Slavík prováděl protistátní činnost na základě písemných pokynů Josefa Kühnel, které mu doručil neznámý muž, který se vydával za agenta nepřátelské rozvědky a vystupoval pod krycím jménem „Petr“. Ze správy Inspekce Ministra vnitra z 13. 11. 1957 zn. IM-0123/57 a z přípisu náměstka ministra vnitra z 26. 11. 1957 zn. M/K-0878/1957 a příloh těchto zpráv bylo zjištěno, že Josef Kühnel uvažoval o ilegálním přechodu hranic začátkem roku 1949. Při svém pokusu o přechod hranic byl chycen agenti státní bezpečnosti, kteří se vydávali za pracovníky cizí rozvědky. Tito agenti mu slíbili pomoc a odvezli ho do chaty v Krkonoších. Během této doby na popud agentů napsal instrukce Zdenku Slavíkovi, který na jejich základě zahájil svou protistátní činnost. Josef Kühnel byl oficiálně zatčen až později. Později někteří obvinění z případu Zdeněk Slavík a spol. žádali o obnovu řízení, ale Krajský soud v Praze 18. prosince 1958 jejich žádost zamítl. Generální prokurátor podal 26. března 1964 stížnost pro porušení zákona Nejvyššímu

pokračoval v přípravě násilného puče ve spolupráci s Jaroslavem Kolínem, Miroslavem Emingerem, Růženu Koškovou a Jaroslavem Drahoučkem.²⁶⁴

Emil Weiland byl odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí.²⁶⁵ Do trestu byla započítána doba strávená ve vazbě od 10. prosince 1949.²⁶⁶ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 50 000 Kčs²⁶⁷ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.²⁶⁸ Také ztratil čestná práva občanská na dobu 10 let.²⁶⁹ Emil Weiland rozsudek přijal.²⁷⁰

Tehdejší tisk popisoval Emila Weilanda jako vedoucího člena celé skupiny, který byl touto trestnou činností pověřen vedením záškodnického spiknutí Horáková a spol. Řídil a organizoval „záškodnické práce“ v Libereckém kraji, které směřovaly k zahraniční intervenci imperialistů.²⁷¹ Noviny zdůrazňovaly, že Emila Weilanda únorové události hmotně nepostihly, ale i tak se zapojil do protistátních aktivit své strany. Noviny dokonce otiskly část výpovědi před Státním soudem, ve které se přiznal k velezradě, vyzvědačství a přípravě občanské války.²⁷²

Emil Weiland byl vyslýchán 23. června 1950 v Liberci Státní bezpečností na krajském velitelství. Protokol obsahoval devatenáct stran. Výslech vedl orgán StB č. 1063. Bohužel se nedochoval.²⁷³

Proti Emilu Weilandovi vypovídali Jaroslav Kolín a Růžena Košková. Jaroslav Kolín byl vyslýchán 23. června 1950. Ke své činnosti se doznal, a tak usvědčil obviněného Emila Weilanda. Kolín při výslechu přiznal, že se od Antonie Svobodové dozvěděl, že se s ním chce setkat JUDr. Bedřich Hostička. Po rozhovoru se sešli a Jaroslav Kolín převzal první instrukce týkající se ilegální činnosti. JUDr. Bedřich Hostička mu sdělil, že při jednání velmocí v Berlíně bylo rozhodnuto o vyklizení Západního Berlína²⁷⁴ a zahrnutí Československé

soudu, který jejich žádost přijal a zrušil rozhodnutí Krajského soudu v Praze. Jestliže Emil Weiland v červnu a srpnu 1949 začal provádět svou ilegální činnost na základě příkazů Josefa Kühnela, bylo toto jednání od počátku pod dohledem StB.

²⁶⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁶⁵ S použitím § 113, zák. č. 319/48 Sb.

²⁶⁶ § 55, lit. a) trestního zákona.

²⁶⁷ § 47 zák. č. 231/48 Sb.

²⁶⁸ § 48 zák. č. 231/48 Sb.

²⁶⁹ § 52 zák. č. 231/48 Sb.

²⁷⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

²⁷¹ Stráž Severu, 19. červenec 1950 – „Proces s Kolínem, Weilandem a spol. před Státním soudem v Liberci zahájen“, s. 1.

²⁷² Stráž Severu, 20. červenec 1950 – „Přelíčení s velezradci před Státním soudem v Liberci. Obžalování velezradci Kolín a Weiland doznali v plném rozsahu obžaloby svou vinu“, s. 1-2.

²⁷³ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

²⁷⁴ 7. září 1949 vznikla z Trizonie (americká, britská a francouzská zóna Německa) Spolková republika Německo. Za měsíc 7. října 1949 vznikla ze sovětské zóny Německá demokratická republika. Více např. in Luňák Petr, *Západ: Spojené státy a Západní Evropa ve studené válce*, Praha 1997 s. 99-104.

republiky do Marshallova plánu²⁷⁵. Při té příležitosti mělo dojít v Československu k demisi vlády a novým volbám. Na základě těchto informací se Jaroslav Kolín sešel s Františkem Artlem a Miroslavem Emingerem v bytě Růženy Koškové, která pozvala Emila Weilanda. Zde došlo k vytvoření ilegální skupiny, která měla za cíl státní převrat. Růžena Košková byla vyslýchána 23. června 1950. Přiznala své styky s Emilem Weilandem a Jaroslavem Kolínem, kteří se scházeli v jejím bytě, kde kritizovali poměry v republice a plánovali svou činnost.²⁷⁶

Doznání Emila Weilanda potvrdila také výpověď Milady Horákové a Bedřicha Hostičky v soudním procesu Milada Horáková a spol. Milada Horáková ve své výpovědi před Státním soudem v Praze 31. května 1950 potvrdila, že skupina vybudovala síť důvěrníků, kteří by lépe a rychleji realizovali jejich cíle: „*Dr. Čupera byl pověřen, aby pro každý kraj našel nějakého důvěrníka, pokud jsme si na našich schůzkách pro některé kraje neustanovili jako př. důvěrnictvím nad Pražským krajem byl pověřen dr. Nestával, pro Pardubicko byl zvolen Přeučil a já jsem vzala za úkol vedení kraje Českobudějovického.*“²⁷⁷ Milada Horáková 4. června 1950 potvrdila, že Emil Weiland byl důvěrníkem pro ilegální činnost v Libereckém kraji.²⁷⁸

Vězení, osud po propuštění do druhého soudu

Emil Weiland byl v červenci 1950 ve výkonu trestu na Pankráci v Praze. Téhož měsíce byl převezen do věznice v Olomouci, kde setrval do října 1951. Následně byl vězněn na Mírově. V prosinci 1951 se dostal do věznice Leopoldov, kde zůstal až do svého propuštění na amnestii prezidenta republiky v roce 1960. Výkon trestu ve věznici Leopoldov byl přerušen v roce 1951 na tři týdny, kdy byl Emil Weiland převezen do Liberce k došetření případu. Také v roce 1952 byl vězněn v Liberci po dobu sedmi měsíců.²⁷⁹

Páté oddělení Krajského soudu v Praze v čele se soudcem Jiřím Hübnerem²⁸⁰ projednalo 21. září 1954 žádost Milady Weilandové o prominutí části trestu manželovi. Její žádost byla zamítnuta²⁸¹ jako neodůvodněná.²⁸² Amnestií prezidenta republiky z 9. května

²⁷⁵ Marshallův plán vznikl 5. června 1947. Šlo o program americké hospodářské pomoci všem zemím, které požádají, k rychlé obnově válkou narušeného hospodářství. Československo bylo nuceno Marshallův plán odmítnout. Více např. in Vykoukal Jiří, *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku 1944-1989*, Praha 2002.

²⁷⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁷⁷ *Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice Horáková a společníci*, Ministerstvo spravedlnosti, Praha 1950, s. 42.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 163.

²⁷⁹ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

²⁸⁰ Jiří Hübner, původním povoláním kamenotiskař, vystudoval PŠP a pracoval jako soudce u Okresního soudu v Praze. [Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech \(díl II.\)](#), Praha 2004, s. 44, s. 66, s. 126.

²⁸¹ Podle §205 odst. 3 tr. ř.

²⁸² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

1955 byl Emilu Weilandovi trest odnětí svobody z doživotní snížen na trest odnětí svobody na 25 let.²⁸³

17. února 1958 soudce Vojtěch Lyach u Krajského soudu v Liberci projednával žádost odsouzených Miroslava Emingera, Bedřicha Macka, Antonína Hošny, Františka Klápštěho, Jaroslava Drahekoupil, Emila Weilanda a jejich rodin o obnovu trestního řízení. Emil Weiland se připojil k žádosti své manželky, přestože si byl vědom, že není ničím podložena. Poukazoval pouze na to, že pokud by byl souzen s pachateli výbuchu z 1. května 1949 v Liberci, byl by jeho trest nižší. Jeho žádost byla posouzena jako neodůvodněná, protože k obnově řízení by bylo přistoupeno pouze pokud by se objevily nové skutečnosti, které soudu nebyly v době hlavního řízení známy.²⁸⁴

Emil Weiland byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960. O jeho propuštění rozhodl předseda Krajského soudu v Praze Jiří Formáček 27. června 1960. Na základě tohoto rozhodnutí mu byl prominut zbytek trestu odnětí svobody v délce 14 let 7 měsíců a 1 dne²⁸⁵ pod podmínkou, že se po dobu 10 let nedopustí žádného trestného činu. Dále mu byl odpuštěn trest ztráty čestných práv občanských²⁸⁶ a nezaplacený peněžní trest ve výši 10 000 Kčs.²⁸⁷

Kapitán OO MV Vít Hyka napsal na Emila Weilanda po jeho propuštění velmi negativní posudek. Podle jeho názoru se Emil Weiland zajímal v první řadě o výměru svého důchodu a neprojevil zájem o zapojení se do práce.²⁸⁸ Bylo mu doporučeno, aby si našel zaměstnání.²⁸⁹

Po propuštění byl zaměstnán jako vedoucí trafiky v Liberci v ulici 5. května, kde pracoval od 4. září 1960 do 12. dubna 1961. Následně pracoval v prodejně tabáku v tehdejší Stalinově ulici,²⁹⁰ kde byl do 6. září 1961, kdy odešel na dovolenou. Po návratu z dovolené nastoupil do prodejny na tehdejším Gottwaldově náměstí,²⁹¹ kde pracoval až do svého zatčení.²⁹²

Lze předpokládat, že Emil Weiland byl po svém propuštění na svobodu sledován agenty StB. Tuto skutečnost potvrzuje také jeho druhé zatčení.

²⁸³ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

²⁸⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁸⁵ Podle části I. článek I. odst. 1 cit. amnestie prezidenta republiky.

²⁸⁶ Podle odst. 3 cit. amnestie prezidenta republiky.

²⁸⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

²⁸⁸ Podle mého názoru je nutné uvědomit si, že Emilu Weilandovi bylo v této době již 64 let. Také musíme brát v úvahu, že život ve vězení byl velmi těžký.

²⁸⁹ Skupinový vyšetřovací svazek V-1664 Ústí.

²⁹⁰ Dnes Masarykova ulice.

²⁹¹ Dnes Soukenné náměstí.

²⁹² Skupinový vyšetřovací svazek V-1664 Ústí. ABSMV.

Druhý soud²⁹³

Emil Weiland byl podruhé zatčen 3. října 1961. Téhož dne bylo Emilu Weilandovi oznámeno, že byl vzat rozhodnutím krajského prokurátora Ústí nad Labem do vazby.

Emil Weiland byl šestnáctkrát vyslýchán od 3. října 1961 do 20. listopadu 1961 kapitánem Vítem Hykem. Emil Weiland se při výslechu se přiznal, že negativně mluvil o situaci v republice, ale neměl v úmyslu rozvracet lidově demokratické zřízení. Při svém zaměstnání přišel do styku s mnoha lidmi, s kterými často mluvil o situaci v republice. Scházel se s bývalými vězni, kteří byli propuštěni na amnestii prezidenta republiky stejně jako on. Tyto schůzky se konaly v bytě Vaníčka. Zde potkal dalšího obviněného Františka Zimu, který mluvil o svých zkušenostech z Jáchymovských uranových dolů. Vzpomínali společně na dobu strávenou ve vězení a na spoluvězně. Také se mluvilo o Růženě Koškové, která byla souzena s Emilem Weilandem v roce 1950 a vězněna s Miladou Weilandovou v Pardubicích.

Při třetím výslechu se Emil Weiland přiznal, že vědomě vedl nepřátelské hovory o socialistickém zřízení. Takto mluvil například před Stanislavem Němcem a Jindřichem Slámou a jejich manželkami. Hovořilo se o svobodných volbách, Středoevropské unii, nastolení demokracie a hospodářské situaci.

Svědkové byli vyslýcháni od 2 října do 14. listopadu 1961. 2. října 1961 byli vyslýcháni Jan Purkrábek,²⁹⁴ Lýdie Purkrábková²⁹⁵ a Zdeněk Louda.²⁹⁶ Následující den 3. října 1961 došlo k výslechům Karla Husáka,²⁹⁷ Ludmily Šafaříkové,²⁹⁸ Markěty Soukupové,²⁹⁹ Karla Sedláčka,³⁰⁰ Stanislava Němečka³⁰¹ a obžalovaného Josefa Vořechovského. 4. října 1961 byl vyslýchán Jan Strnad.³⁰² 19. října proběhly výslechy Josefa Škody,³⁰³ Josefa Mlejnků,³⁰⁴ Jana Strnada a obžalovaného Emila Hejátka. 31. října byl opět vyslýchán Zdeněk Louda a spolu s ním Václav Charous,³⁰⁵ kteří byli vyslýcháni také 14. listopadu 1961 jako poslední svědkové.

Výpovědi svědků se více méně shodovaly. Svědkové potvrdili, že spolu s Emilem Weilandem kritizovali poměry v republice. Jejich řeči ale neměly vést k podvracení

²⁹³ Pokud není uvedeno jinak informace pochází ze skupinového vyšetřovacího svazku V-1664 Ústí. ABSMV.

²⁹⁴ Jan Purkrábek narozen 11. února 1907 Liberec, bytem Liberec.

²⁹⁵ Lýdie Purkrábková narozená 21. prosince 1909 Teplice, bytem v Liberec.

²⁹⁶ Zdeněk Louda narozen 3. listopadu 1889 Paběnice, bytem Liberec.

²⁹⁷ Karel Husák narozen 9. března 1900 Šopce, bytem Liberec.

²⁹⁸ Ludmila Šafaříková narozena 12. července 1905 Olomouc, bytem Liberec.

²⁹⁹ Markéta Soukupová narozená 7. října 1915 Děčín, bytem Děčín.

³⁰⁰ Karel Sedláček narozen 31. srpna 1892 Dobřany, bytem Liberec.

³⁰¹ Stanislav Němeček narozen 5. května 1902 Hradečín, bytem Liberec.

³⁰² Jan Strnad narozen 24. února 1902 Velím, bytem Liberec.

³⁰³ Josef Škoda narozen 12. září 1895 Javorník, bytem Liberec.

³⁰⁴ Josef Mlejnek narozen 22. července 1894 Bezdědice, bytem Liberec.

³⁰⁵ Václav Chamrous narozen 23. března 1903 Troskovice, bytem Liberec.

republiky. Mluvili většinou o hospodářské situaci, kterou hodnotili jako špatnou. Většina jejich setkání byla náhodná a konala se v trafice, kde Emil Weiland pracoval.

Emil Weiland byl obviněn z trestného činu podvracení republiky.³⁰⁶ Konkrétně byl viněn z toho, že se spolu s Janem Hejátkem,³⁰⁷ Františkem Zimou,³⁰⁸ Josefem Hemkou,³⁰⁹ Josefem Vořechovským,³¹⁰ Jindřichem Dědkem³¹¹, Jindřichem Slámou³¹² a Miladou Weilandovou³¹³ prováděl podvratnou činnost. Při schůzkách v kavárně a prodejně tabáku se vzájemně utvrzovali v nepřátelském poměru vůči republice a nepřátelství rozšiřovali mezi další občany. Šířili zprávy, že naše hospodářství spěje ke krachu. Opakovaně mluvili o svobodných volbách a vytvoření Středoevropské unie, do něhož měla být začleněna i Československá republika. Doufali v porážku KSČ a obnovení buržoazního státu. Očekávali také odškodnění za dřívější odsouzení tím, že jim bude vráceno dřívější postavení, zvýšena penze, vrácen majetek a politické funkce.

Krajský prokurátor Ústí nad Labem 24. listopadu 1961 navrhl pro obviněného Emila Weilanda trest odnětí svobody na dobu 8 let. Hlavní líčení bylo zahájeno u Krajského soudu v Ústí nad Labem 27. ledna 1961 v půl deváté. Předsedou senátu byl Jan Zavoral, který působil jako žalobce během tzv. druhé retribuční u soudu v Litoměřicích. Od roku 1950 pracoval jako soudce u Státního soudu v Praze.³¹⁴ Po jeho zrušení přešel ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem.³¹⁵ Dalšími soudci byli Rudolf Tůma a František Čmuchař. Prokurátorem ve věci Emil Weiland a spol. byl Josef Svoboda. Josef Svoboda byl původním zaměstnáním natěrač. Po absolvování Politické školy pracujících se stal okresním prokurátorem v Novém Boru.³¹⁶ Emil Weiland a jeho manželka si zvolili za obhájce Karla Nováčka.³¹⁷

Předseda senátu zahájil hlavní líčení přečtením obžaloby. První před soudem vypovídal Emil Weiland, který svoji vinu vcelku přiznal. Následovala výpověď obžalovaného Jana Hejátka. Jednání bylo přerušeno v půl jedné s tím, že bude pokračovat v půl druhé. Po

³⁰⁶ Podle § 79a odst. 1 tr. z.

³⁰⁷ Jan Hejátka narozen 6. listopadu 1909 Odmastice, bývalý obchodník, nyní svářeč, bytem Liberec.

³⁰⁸ František Zima narozen 19. června 1909 Podlázky, bývalý úředník, nyní dělník, bytem Liberec.

³⁰⁹ Josef Hemka narozen 20. dubna 1907 Jablonec nad Nisou, bývalý živnostník, nyní vedoucí prodejny, bytem Liberec.

³¹⁰ Josef Vořechovský narozen 28. března 1897 Úpice, bývalý úředník, nyní důchodce, bytem Liberec.

³¹¹ Jindřich Děde narozen 3. srpna 1902 Varnsdorf, bývalý úředník, nyní topič, bytem Liberec.

³¹² Jindřich Sláma narozen 10. dubna 1897 Kamenické Žebrovice, bývalý vrchní mistr, nyní důchodce, bytem Liberec.

³¹³ Milada Weilandová narozená 13. května 1897 Liberec, bývalá učitelka, nyní důchodkyně, bytem Liberec.

³¹⁴ Kočová Kateřina, *Činnost mimořádných lidových soudů – MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice*, Disertační práce, Hradech Králové 2006, s. 327.

³¹⁵ Honzíkova Miluše, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Ústí nad Labem 1953-1954*, Liberec 2006, s. 22.

³¹⁶ [Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech \(díl II.\)](#), Praha 2004, s. 44, s. 66, s. 126.

³¹⁷ Obhájce si Emil Weiland a Milada Weilandová zvolili dle § 35 odst. 2 tr. ř.

polední přestávce vypovídal obžalovaný František Zima, Josef Hemek, Josef Vořechovský a Jindřich Dědek. První den hlavního líčení skončil v pět hodin.

Druhý den soudu byl zahájen v osm deset výpovědí obžalovaných Jindřicha Slámy a Milady Weilandové. Líčení pokračovalo výslechem svědků³¹⁸ Jana Purkrábka a Zdeňka Loudy. Jednání bylo přerušeno ve čtvrt na jednu za účelem polední přestávky, která trvala do čtvrt na dvě. Po poradě soudu bylo líčení přerušeno s tím, že budou předvoláni referenti, aby potvrdili, zda svědkové četli podepsané protokoly. Za tímto účelem byl vyslechnut referent Karel Špadrna,³¹⁹ který tvrdil, že svědkům bylo umožněno protokoly přečíst. Jan Purkrábek však uvedl, že četl jen část protokolu, protože byl silně rozrušen. K tomu se referent Špadrna ohradil, že to není pravda, protože svědek měl při výslechu veškeré pohodlí. Následoval výslech Stanislava Němečka. Svědkyně Šafaříková a Soukupová se nedostavily. Prokurátor tedy navrhl, že jejich výpovědi budou přečteny z protokolu. S tím nesouhlasili obžalovaní Weiland a Sláma. Po poradě bylo rozhodnuto, že svědectví budou přečtena.³²⁰ Jednání skončilo v šest hodin večer.

Poslední den soudního líčení začal ve čtvrt na devět ráno čtením protokolů svědků Lýdie Pulkrábkové, Karla Husáka, Karla Sedláčka, Jaroslava Ládra,³²¹ Ladislava Posledníka³²² a Jaroslava Vicenece. Následovalo čtení zpráv o pověsti obžalovaných. Prokurátor také předložil prohlášení svědků Loudy a Charouska, která byla přečtena. Obhájce Františka Zimy navrhl výslech svědků Kaluhy a jeho manželky. Po poradě soudu byl tento návrh zamítnut.

Dokazování bylo soudem prohlášeno za ukončené a bylo uděleno slovo k závěrečným řečem. Prokurátor navrhl odsouzení obžalovaných a vyměření přiměřených trestů. Obhájce navrhl zproštění viny u obžalované Weilandové, Zimy a Dědka.

Po závěrečné poradě přečetl předseda senátu ve čtvrt na čtyři rozsudek. Jan Hejátko, Josef Hemek, Josef Vořechovský, Emil Weiland a Jindřich Sláma byli uznáni vinnými z trestného činu podvracení republiky.³²³ Jindřich Dědek a Milada Weilandová byli odsouzeni za trestný čin pobuřování proti republice.³²⁴ Emil Weiland a Jan Hejátko³²⁵ byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na 4 roky. Josefu Vořechovskému³²⁶ byl uložen trest odnětí svobody

³¹⁸ Podle § 109 tr. ř.

³¹⁹ Karel Špadrna narozen 1917, státní zaměstnanec, bytem Litoměřice.

³²⁰ Podle § 227 tr. ř.

³²¹ Jaroslav Ládr narozen 17. července 1908 v Jaroměři.

³²² Ladislav Posledníka narozen 29. září 1905 v Dřevce v okrese Plasy.

³²³ Podle § 79 a) odst. 1 tr. z.

³²⁴ Podle § 81 odst. 1 písm. a) tr. z.

³²⁵ Jan Hejátko byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky z 9. května 1962.

³²⁶ Josef Vořechovský byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky z 9. května 1962.

na 2 a půl roku. Jindřich Sláma byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 2 roky. Milada Weilandová si musela odpykat trest odnětí svobody 18 měsíců. Jindřichu Dědkovi³²⁷ byl uložen trest odnětí svobody na 8 měsíců. František Zima byl zproštěn viny³²⁸.

Proti rozsudku se odvolali Emil Weiland, Milada Weilandová,³²⁹ Jan Hejátko,³³⁰ Josef Vořechovský,³³¹ Jindřich Dědek³³² a Jindřich Sláma.³³³ Odvolací řízení se konalo od 12. do 13. února 1962. Předsedou soudu byl Otakar Baláš³³⁴ a dalšími soudci byli Blažena Urbánková, Dezider Szabo,³³⁵ Čeněk Pícha a Jaroslava Unčovská. Odvolací soud uznal námitky Emila Weilanda a změnil rozhodnutí Krajského soudu³³⁶ na trest odnětí svobody na dobu pěti měsíců³³⁷ nepodmíněně. Odvolací soud také upozornil na to, že obviněný vykonal trestný čin v zkušební době po amnestii prezidenta republiky a tak je nucen dosloužit prominutých 14 let a 7 měsíců.³³⁸

Předseda senátu soudu v Praze František Veselý nařídil 27. února 1962 vykonání zbytku trestu odnětí svobody v trvání 14 let a 7 měsíců.³³⁹

Vězení, osud po propuštění³⁴⁰

Emil Weiland byl 3. října 1961 přijat do věznice v Litoměřicích. V roce 1962 byl ve výkonu trestu ve věznici Leopold. Následujícího roku byl převezen do vězení v Ilavě, kde zůstal až do svého propuštění roku 1964.

Krajská správa ministerstva vnitra Ústí nad Labem si 24. listopadu 1961 vyžádala posudek na Emila Weilanda. Vyšetřovatel Ministerstva vnitra poukázal na jeho povýšené jednání při výslechu. Podle jeho názoru si potrpěl na inteligentní vystupování a vědecké

³²⁷ Jindřich Dědek byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky z 9. května 1962.

³²⁸ Podle § 242 písm. c) tr. ř.

³²⁹ Odvolání Milady Weilandové bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

³³⁰ Odvolání Jana Hejátka bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

³³¹ Odvolání Josefa Vořechovského bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

³³² Odvolání Jindřicha Dědka bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

³³³ Odvolání Jindřicha Slámy bylo přijato a napadený rozsudek byl podle § 258 odst. 1 písm. a) c) tr. ř. vrácen Krajskému soudu v Ústí nad Labem k projednání.

³³⁴ Soudce Otakar Baláš vystudoval PŠP a v letech 1951 až 1952 působil u Státního soudu v Praze. [Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech \(díl II.\)](#), Praha 2004, s. 54, s. 129.

³³⁵ Dezider Szabo působil v letech 1950, 1951, 1952 u Státního soudu. [Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech \(díl II.\)](#), Praha 2004, s. 62.

³³⁶ Podle § 258 odst. 1 písm. e) tr. ř.

³³⁷ Podle § 36 tr. z.

³³⁸ Nejvyšší soud při tom bral ohled na nový trestní zákoník z 1. 1. 1962. Proto byl rozsudek vydaný Krajským soudem v Ústí nad Labem upraven podle § 36. Podle něho, jestliže dosud odsouzený pachatel za trestný čin, který spáchal před tím, než byl trest uložený dřívějším rozsudkem vykonán, ukládá trest stejného druhu, nesmí tento spolu s dosud nevykonanou částí trestu uloženého dřívějším rozsudkem přesahovat nejvyšší výměru dovolenou tímto zákonem. To znamená, že trest z minulého odsouzení spolu s trestem z tohoto procesu nesmí přesahovat 15 let.

³³⁹ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

³⁴⁰ Pokud není uvedeno jinak pocházejí informace z osobního spisu Emila Weilanda 10765/13779. NA Praha.

pojednání o jeho trestné činnosti. Toto hodnocení bylo jasným útokem proti inteligenci. Upozornil na nebezpečí, že Emil Weiland bude v budoucnosti negativně působit na ostatní odsouzené. Podmíněné propuštění nebylo doporučeno.

Emil Weiland žádal o amnestii prezidenta republiky ze dne 9. května 1962. Předseda senátu Krajského soudu v Praze František Veselý rozhodl v neveřejném zasedání konaném 23. května 1962, že se na něj milost nevztahuje.

26. ledna 1963 podal Emil Weiland žádost o přezkoumání rozsudku, která byla 12. září 1963 předána Generální prokuratuře.³⁴¹ Náčelník útvaru nadporučík Liška upozornil na velmi špatný zdravotní stav Emila Weilanda a jeho neschopnost pracovat. Příklad byl přidělen veliteli speciálního oddělení Bednaříkovi.³⁴² 14. prosince 1963 zaslal Emil Weiland Národnímu shromáždění stížnost pro porušení zákona.³⁴³

Krajský prokurátor Ciertl vyslyšel Emila Weilanda v Báňské Bystrici 10. února 1964. Odsouzený upozorňoval na to, že si již trest odnětí svobody pět měsíců odpykal, ale i přes to je držen ve vězení. Prokurátor mu předložil nařízení Krajské soudu v Praze o dosloužení minulého trestu.³⁴⁴

Emil Weiland dostal 22. července 1964 odpověď na svou žádost o revizi. Bylo mu oznámeno, že jeho žádost je neodůvodněná, protože nebyly nalezeny nové informace. Z důvodů jeho špatného zdravotního stavu si krajský prokurátor z Ústí nad Labem vyžádal lékařskou zprávu.

Náměstek generálního prokurátora Sádlick navrhl 22. července 1964 v Praze na základě lékařské zprávy,³⁴⁵ aby krajský prokurátor v Ústí nad Labem přerušil výkon trestu na dobu potřebnou k jeho uzdravení.³⁴⁶ 23. září 1964 se předseda senátu Krajského soudu v Praze František Veselý rozhodl vyhovět návrhu prokuratury a přerušil Emilu Weilandovi výkon trestu na dobu jednoho roku.³⁴⁷

Další osud Emila Weilande se nepodařilo zjistit.

³⁴¹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁴² Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

³⁴³ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁴⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁴⁵ Lékařskou zprávu vyhotovil náčelník nemocnice Útvaru NZ-MV Ilava 28. května 1964 a je z něj patrný velmi špatný stav Emila Weilanda- celkové kornatění cév, těžká tělesná slabost a vyhublost, chronický zápal průdušek, vnější hemeroidy. Váhový deficit je při výšce 174 cm a váze 49 kg životu nebezpečný.

³⁴⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁴⁷ Podle § 321/1 tr. ř.

Jaroslava Kolín

Stručný životopis³⁴⁸

Jaroslav Kolín se narodil 16. ledna 1949 v Gračanici v Bosně v Jugoslávii. Pocházel z úřednické rodiny. Otec Karel byl zaměstnán jako vrchní poštovní tajemník. Zemřel v roce 1932.³⁴⁹ Matka Marie Kolínová pracovala jako kuchařka na faře. V době zatčení svého syna byla v důchodu.

V roce 1940 se Jaroslav Kolín oženil s Jarmila Ulrichovou. Měli dvě dcery, Helenu, které byly v době procesu pouhé dva roky, a osmiletou Janu. Jarmila Kolínová pracovala jako dělnice v národním podniku „Asbestos“ Zvěřínek. Po zatčení svého muže musela s dětmi do šesti hodin opustit jejich společný byt. Celá rodina byla postižena mimosoudní perzekucí, která byla pro režim typická.

Jaroslav Kolín vystudoval pět let obecné školy a následně nastoupil na nižší reálné gymnázium, kde strávil tři roky. Odborné vzdělání získal na Obchodní akademii. V letech 1933 až 1935 byl ve vojenské službě s hodností vojína. Po vojně byl zaměstnán jako komerční úředník. Po válce pracoval jako poštovní úředník. V tomto zaměstnání setrval do roku 1948. Do svého zatčení byl zaměstnán jako cizojazyčný korespondent v exportu v Jablonci nad Nisou a ve stejnou dobu pracoval také jako účetní národním podniku Zdar.

Od roku 1936 byl členem Mladé generace Československé strany lidové. Po válce vstoupil do Československé strany lidové. Zastával funkci člena krajského výboru a také byl poslancem zemského národního výboru. Byl členem katolické sportovní organizace Orel.³⁵⁰ Jaroslav Kolín měl velkou zálibu v knihách a filatelii.

V dotazníku vyplněném ve věznici Mírov v roce 1951 uvedl jako svůj největší životní úspěch dobré vzdělání a hodnou manželku. Naopak jeho největším životním zklamáním se stalo jeho uvěznění.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

K zatčení Jaroslava Kolína došlo v Liberci 17. prosince 1949 v půl dvanácté odpoledne. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného.³⁵¹

Jaroslav Kolín byl obviněn z trestného činu velezrady³⁵² a vyzvědačství.³⁵³ Konkrétně byl viněn z toho, že byl prostřednictvím Antonie Svobodové ve spojení s Bedřichem

³⁴⁸ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Jaroslava Kolína archivní číslo 910. NA Praha.

³⁴⁹ Spis v tomto ohledu přináší rozporné informace. Často je zde psáno, že otec pobírá starobní důchod. Sám Jaroslav Kolín v dotazníku, který vyplňoval v roce 1950 uvádí, že je od roku 1932 mrtev.

³⁵⁰ Orel byla katolická sportovní organizace, která byla po únoru 1948 zakázána. Více např. in Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu 1948-1953*, Brno 1990.

³⁵¹ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

Hostičkou, který byl členem záškodnického spiknutí proti republice. Na základě jeho rozkazů měl vytvořit síť ilegálních spolupracovníků působících v Libereckém kraji. Prostřednictvím Růženy Koškové údajně udržoval styk s Emilem Weilandem. Měl se účastnit schůzek ilegální organizace v bytě Růženy Koškové, kde mu byla přidělena funkce krajského sociálního referenta. Podle vyšetřovatelů přijal do skupiny Jaroslava Drahokoupila, který měl nahradit zatčeného Františka Artla. Jaroslav Kolín údajně organizoval rozšiřování Pastýřských listů na fary pomocí věřících. Od Antonie Svobodové prý obdržel dopis od arcibiskupa Berana adresovaný politickým vězňům týkající se ministra Plojhar. Také měl navázat spojení se skupinou Jaroslava Štadtherra a zapojit ji do krajského ústředí.³⁵⁴ V dotazníku vyplněném v roce 1951 ve věznici Mírov Jaroslav Kolín uvádí, že jediné, čím se provinil, je jeho politické přesvědčení.³⁵⁵

Jaroslav Kolín byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 25 let.³⁵⁶ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 17. prosince 1949.³⁵⁷ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 10 000 Kčs³⁵⁸ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku³⁵⁹. Exekuce byla nařízena Státním soudem v Praze 18. prosince 1950.³⁶⁰ Také ztratil čestná práva občanská na dobu 10 let.³⁶¹ Jaroslav Kolín rozsudek přijal.³⁶²

Tehdejší tisk popsal Jaroslava Kolína jako vůdce celého spiknutí. Ke své vině údajně prohlásil: *„Byl jsem přesvědčen, že lidově demokratický režim se u nás dlouho neudrží a nechtěl jsem promeškat vhodnou příležitost. Komunistická strana mi ničím neublížila, ublížil jsem si sám.“* Jaroslav Kolín jednal na základě instrukcí Bedřicha Hostičky. Jeho jednání mělo vést k svobodným volbám a demisi vlády. Ve volbách pak měli bývalí členové Československé strany lidové kandidovat v nové straně pod názvem Křesťanští demokraté. Změna názvu měla být lákadlem pro voliče. Komunistická strana neměla být k volbám připuštěna. Noviny také informovaly o tom, že u Jaroslava Kolína byly nalezeny pušky,

³⁵² Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

³⁵³ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

³⁵⁴ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

³⁵⁵ Osobní spis Jaroslava Kolína archivní číslo 910. NA Praha.

³⁵⁶ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

³⁵⁷ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

³⁵⁸ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

³⁵⁹ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

³⁶⁰ Osobní spis Jaroslava Kolína archivní číslo 910. NA Praha.

³⁶¹ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

³⁶² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

automatické zbraně, revolvery, granáty a jedy. Na základě toho bylo usouzeno, že se připravoval na násilný puč.³⁶³

Jaroslav Kolín byl vyslýchán 23. června 1950. Výsledky byly vedeny pod silným psychickým i fyzickým tlakem. Obžalovaní se tak často přiznávali k činům, které nespáchali, aby se vyhnuli dalšímu trýznění. Jaroslav Kolín se ke své činnosti doznal. Přiznal, že se od Antonie Svobodové dozvěděl, že se s ním chce setkat JUDr. Bedřich Hostička. Od něho Jaroslav Kolín převzal první instrukce týkající se ilegální činnosti. JUDr. Bedřich Hostička mu sdělil, že při jednání velmocí v Berlíně bylo rozhodnuto o vyklizení Západního Berlína³⁶⁴ a zahrnutí Československé republiky do Marshallova plánu.³⁶⁵ Při té příležitosti mělo dojít v Československu k demisi vlády a novým volbám. Na základě těchto informací se Jaroslav Kolín sešel s Františkem Artlem a Miroslavem Emingerem v bytě Růženy Koškové, která pozvala také Emila Weilanda. Zde došlo k vytvoření ilegální skupiny, která měla za cíl státní převrat.³⁶⁶

Bohuslav Hostička potvrdil spojení mezi záškodnickým spiknutím proti republice a Jaroslavem Kolínem ve své výpovědi před Státním soudem 4. června 1950: „*Artel mě poslal za bývalým zemským poslancem Kolínem. Kolín mne navštívil a informoval mne, jak to vypadá v kraji. Dal jsem mu pokyn, aby v případě, kdyby nastal politický zvrát, dal obsadit sekretariáty obrozené strany lidové*“³⁶⁷

Vězení, osud po propuštění³⁶⁸

Jaroslav Kolín nastoupil trest 21. července 1950 ve tři čtvrtě na devět večer.³⁶⁹ Stal se z něho vězeň číslo 910. Trest mu měl skončit 17. prosince 1974.

Od 18. prosince 1951 do svého propuštění byl vězněn v Leopoldově. Doba jeho trestu byla přerušena od 12. do 19. března 1959, kdy byl ve věznici v Liberci kvůli přešetření rozsudku.

³⁶³ Stráž Severu, 20. 7. 1950 – „Přelíčení s velezrádci před Státním soudem v Liberci. Obžalovaní velezrádci Kolín a Weiland doznali v plném rozsahu obžaloby svou vinu“, s. 2.

³⁶⁴ 7. září 1949 vznikla z Trizonie (americká, britská a francouzská zóna Německa) Spolková republika Německo. Za měsíc 7. října 1949 vnikla ze sovětské zóny Německá demokratická republika. Více např. in Petr Luňák, *Západ: Spojené státy a Západní Evropa ve studené válce*, Praha 1997, s. 99-104.

³⁶⁵ Marshallův plán vznikl 5. června 1947. Šlo o program americké hospodářské pomoci všem zemím, které požádají, k rychlé obnově válkou narušeného hospodářství. Československo bylo nuceno Marshallův plán odmítnout. Více např. in Vykoukal Jiří, *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku 1944-1989*, Praha 2002.

³⁶⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁶⁷ *Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice Horáková a spoléčníci*, Ministerstvo spravedlnosti, Praha 1950, s. 163.

³⁶⁸ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Jaroslava Kolína archivní číslo 910. NA Praha.

³⁶⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

V době věznění pracoval jako skladník. Jeho pracovní morálka byla hodnocena různě. Jaroslav Kolín byl popisován jako zanícený pracovník, který plnil normu na 100%. Vytýkáno mu bylo, že se v pracovní době často zastavoval se spoluvězni a vedl s nimi různé hovory a tak kazil pracovní morálku.³⁷⁰ Poručík Zeman hodnotil jeho práci jako neuspokojivou. Podle něj plnil jen nejnужnější normy a narušoval pracovní morálku.³⁷¹ Jaroslav Kolín se také zapojil do závazkové činnosti na šetření pracovního materiálu. Své závazky plnil velmi dobře.

V průběhu výkonu trestu byl pětkrát kázeňsky trestán. Tříkrát za menší přestupky napomenutím.³⁷² Trest 10 dní izolace mu byl dán za to, že se bavil s vedlejší celou.³⁷³ V roce 1955 se účastnil hromadné stávky³⁷⁴ ve věznici. Byl potrestán 10 dny samovazby.³⁷⁵

V letech 1954³⁷⁶ a 1955³⁷⁷ mu byly povoleny pouze dvě návštěvy ročně. V letech 1956³⁷⁸ a 1958³⁷⁹ ho navštívila manželka s dětmi čtyřikrát. V roce 1957³⁸⁰ mu byly povoleny tři návštěvy. V roce 1959³⁸¹ byl navštíven dvakrát a následujícího roku jednou. Ve všech případech ho navštívila manželka s dětmi a návštěvy trvaly maximálně hodinu.

Jaroslav Kolín a jeho manželka žádali několikrát o milost a přešetření soudního řízení. K první žádosti došlo již v roce 1951.³⁸² V roce 1954 mu byl snížen³⁸³ trest odnětí svobody na 18 let.³⁸⁴ K revizi trestního řízení došlo na žádost Jaroslava Kolína a dalších vězňů v roce 1956. Jaroslav Kolín byl kvůli revizi vyslýchán.³⁸⁵ Přiznal, že se scházel s Emilem Weilandem a ostatními. Jejich schůzky však byly přátelského charakteru. Mluvili zde o politice, ale neplánovali převrat. Také uznal, že dal Miroslavu Emingerovi a Jaroslavu

³⁷⁰ Hodnocení vypracované 19. 9. 1956.

³⁷¹ Hodnocení vypracované 3. 2. 1959.

³⁷² 31. 9. 1954 spal půl hodiny po budíčku v posteli. 17. 12. 1955 si odnesl z pracoviště podhlavník, ačkoliv to neměl povoleno. 26. 12. 1956 spal půl hodiny po budíčku.

³⁷³ 2. 11. 1955 se snažil mluvit s celou 116, která mu neodpovídala. Když byl chycen, zapíral, že se něčeho dopustil.

³⁷⁴ V roce 1955 probíhaly rozsáhlé stávky v mnoha věznicích. Šlo například o Příbram, Pardubice či Leopoldov. Vězni si stěžovali na nedostatek jídla, šikanu ze strany dozorců či špatné pracovní podmínky.

³⁷⁵ 3. 12. 1955 se účastnil vzpoury ve věznici a klamal pracovníka vězeňské služby.

³⁷⁶ 31. 7. 1954 navštívila Jaroslava Kolína manželka Jarmila a dcera Helena, 31. 10. 1954 ho navštívila manželka Jarmila.

³⁷⁷ Manželka Jarmila s dcerami Helenou a Janou navštívila Jaroslava Kolína 6. 3. 1955 a 10. 8. 1955.

³⁷⁸ Manželka Jarmila s dcerami Helenou a Janou navštívila Jaroslava Kolína 7. 1. 1956, 25. 5. 1956, 15. 9. 1956 a 9. 10. 1956.

³⁷⁹ Manželka Jarmila s dcerami Helenou a Janou navštívila Jaroslava Kolína 11. 1. 1958, 12. 4. 1958, 7. 8. 1958 a 12. 12. 1958.

³⁸⁰ Manželka Jarmila s dcerami Helenou a Janou navštívila Jaroslava Kolína 26. 1. 1957, 25. 5. 1957, 31. 7. 1957.

³⁸¹ Manželka Jarmila s dcerami Helenou a Janou navštívila Jaroslava Kolína 16. 5. 1950 a 19. 9. 1959.

³⁸² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁸³ Ke snížení trestu došlo 1. 1. 1954 na základě doporučujícího hodnocení.

³⁸⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁸⁵ Výslech proběhl ve věznici Leopoldov 29. 11. 1956 pod vedením prokurátora Plichty a za přítomnosti zapisovatelky Šnajdrové.

Drahokoupilovi otevřený dopis arcibiskupa Berana³⁸⁶ o ministrovi Plojharovi.³⁸⁷ Poskytl také velmi cenné informace o pravděpodobném agentovi StB Václavu Veselém, s kterým se jednou osobně setkal u manželů Poršových. K vyšetřovacím metodám se vyjádřil takto: „*Při vyšetřování bylo se mnou zacházeno velmi hrubě, byl jsem několikrát tělesně týrán.*“ Také si stěžoval na to, že jeho výpovědi byly naschvál koncipovány podle přání vyšetřovatelů. Upozornil také na to, že při hlavním líčení mu bylo vyhrožováno fyzickou likvidací, pokud nebude mluvit podle vyšetřovacích spisů. I přes veškeré nové skutečnosti, které vyšly v případě najevo, prokuratura nedoporučila propuštění skupiny. Naděje, kterou přinesla revize trestního řízení, se rozplynula.³⁸⁸ Jaroslavu Kolínovi byla v roce 1957 prominuta částka 2000 Kčs na základě amnestie prezidenta republiky.³⁸⁹ V roce 1959 požádal Jaroslav Kolín s manželkou o obnovu řízení před Krajským soudem v Liberci.³⁹⁰ Jejich žádost se opírala o to, že byli odsouzeni na základě vynucených protokolů. Obnovení řízení nebylo povoleno³⁹¹ vzhledem k nedostatku nových skutečností.³⁹²

Jaroslav Kolín byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960. Před propuštěním došlo k vypracování hodnocení. Jaroslav Kolín byl popisován jako neukázněný a bez zájmu o nápravu. Udělení amnestie prezidenta republiky nebylo doporučeno. I přes to byl Jaroslav Kolín 10. května 1960 propuštěn.³⁹³ Byl mu prominut zbytek trestu 14 let 7 měsíců a 8 dní. Také mu byl prominut trest ztráty čestných práv občanských.³⁹⁴ Musel se do dvou dnů hlásit na ONV odboru pracovních sil v Hlahovci, aby si zajistil zaměstnání. Po ukončení trestu chtěl pracovat ve strojírenství³⁹⁵.

Z vězení vyšel Jaroslav Kolín jako nemocný člověk. Měl tuberkulózu, která mu postoupila do kloubů. Trpěl závratěmi a kornatěním tepen.

³⁸⁶ Josef Beran byl arcibiskupem v letech 1946-1969. Odmítl podpořit vládu KSČ. Byl internován StB na různých místech v republice. V roce 1963 byl propuštěn. Odcestoval do Říma. V roce 1965 ho papež jmenoval kardinálem. V roce 1969 v Římě zemřel. Více např. in Vaško Václav, *Arcibiskup Beran – symbol odporu proti komunismu*. In: *Securitas imperii* 11., Praha 2005, s. 91-129.

³⁸⁷ Josef Plojhar byl členem Československé strany lidové. V roce 1948 se stal ministrem zdravotnictví. V této funkci setrval až do roku 1968. Byl nejdéle působícím ministrem. Podporoval komunistickou vládu, za což byl arcibiskupem Josefem Beranem exkomunikován. Více k perzekuci církve např. in Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu v letech 1948- 1953*, Brno 1993.

³⁸⁸ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁸⁹ Rozhodnutí Komise Krajského soudu v Nitře 1. prosince 1957.

³⁹⁰ Žádost o obnovu řízení podali také manželé Kopalovi, Beršíkovi a Jaroslava Štadherra. Jednání proběhlo před Krajským soudem v Liberci v čele s předsedou senátu Otou Šidlichovským 16. března 1959.

³⁹¹ Podle § 220 tr. ř. z roku 1950 vzhledem k ustanovení § 408 odst. 1 tr. ř. Ustanovení § 220 je pro žadatele příznivější, protože pro povolení obnovy řízení stačí, když vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazy způsobilé přivodit změnu ve výroku o trestu.

³⁹² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁹³ Podle č. 1 I/1,3 amnestie prezidenty republiky z 9. května 1960.

³⁹⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁹⁵ Rozhodnutí Krajské komise Krajského soudu Praha v Nitře 26. dubna 1960.

Zbytek zkušební doby³⁹⁶ mu byl prominut³⁹⁷ rozhodnutím předsedy senátu Krajského soud v Praze Františka Veselého 16. prosince 1965.³⁹⁸

Další osud Jaroslava Kolína se nepodařilo zjistit.

Růžena Košková

Stručný životopis

Růžena Košková se narodila 22. června 1921 v Českém Dubu. Otec Rudolf Košek byl bednářem.³⁹⁹ Matka Marie Košková, rozená Jirásková, byla v domácnosti. Mladší sestra Růženy Koškové, Věra narozená roku 1926, studovala praktickou medicínu v Praze.⁴⁰⁰ V době procesu byla ze školy vyloučena z politických důvodů.⁴⁰¹ Šlo o typický mechanismus mimosoudní perzekuce rodin politických vězňů.

Růžena Košková vystudovala pět let obecné školy, čtyři roky měšťanky a dva roky obchodní školy. V roce 1938 vstoupila do Československé strany národně socialistické. Rodina musela v tomto roce opustit Český Dub, který ležel na území sudetských Čech, které byly obsazeny Němci.⁴⁰² Přestěhovali se do Písku. V roce 1942 byla Růžena Košková totálně nasazena v Německu. Vrátila se v roce 1944 do Českého Dubu k babičce, která jediná zde mohla zůstat.⁴⁰³

Po válce se aktivně zapojila do politické činnosti jako úřednice na sekretariátě strany ČSNS. Později se stala krajskou tajemnicí a v této funkci působila až do roku 1948. Po únorové převratu byla nucena najít si nové zaměstnání. Pracovala jako úřednice ve výrobě pián Koch a Korset v Kateřinkách. Později byla zaměstnána v podniku Sklo a porcelán v Liberci, kde zůstala až do svého zatčení v roce 1949.⁴⁰⁴

Zatčení, žaloba, rozsudek

Růžena Košková byla zatčena krátce před Vánocemi 19. prosince 1949 ve čtyři hodina odpoledne.⁴⁰⁵ Své zatčení očekávala. K zatčení došlo v jejím zaměstnání. V kanceláři na ni

³⁹⁶ Zkušební doba byla stanovena na 10 let. V této době se propuštěný nesměl dopustit žádného trestného činu, jinak by byl nucen dosloužit si zbytek prominutého trestu.

³⁹⁷ Podle § 368 tr.ř na základě amnestie prezidenta republiky podle článku VIII odst. 1.

³⁹⁸ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

³⁹⁹ V osobním spise Růženy Koškové je uvedeno, že její otec byl majitel hodinářství. Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁰⁰ Vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

⁴⁰¹ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁴⁰² Obsazení pohraničí na základě Mnichovské dohody podepsané 29. září 1938 proběhlo od 1. října do 10. října 1938. Více např. in Gebhar Jan, Kuklík Jan, *Druhá republika 1938-1939: svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*, Praha 2004.

⁴⁰³ Vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

⁴⁰⁴ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁴⁰⁵ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

čekala ozbrojená eskorta, která ji převezla do jejího bytu, kde došlo k domovní prohlídce. Následně byla eskortována do vazební věznice v Liberci, kde jí bylo oficiálně sděleno její zatčení.

Ve vazbě se setkala s nelidským zacházením. Přes sedm měsíců byla držena v samovazbě. Pouze jednou jí bylo umožněno vyjít ven a to, když pomáhala příslušníkovi SNB s vařením a roznášením oběda. V tu dobu také zjistila, že došlo k zatčení Kolína, Emingera, Weilanda a Svobodové. Výslechy byly nesmyslné a dlouhé. Někdy trvaly celou noc. Vyšetřovatelé StB nebyli podle ní moc inteligentní a neuměli ani psát na stroji. Růžena Košková si tak musela výpovědi sepsovat na psacím stroji sama. Byl na ni nasazen jeden hodný a jeden zlý vyšetřovatel. Výjimkou nebylo ani použití fyzického násilí. Při jednom z výslechů byla udeřena pěstí do tváře. Vyšetřovatel jí vyrazil několik zubů a zlomil sanici.⁴⁰⁶ Při rozhovoru vedeném za pomoci orální historie Růžena Košková-Krásná uvedla, že se snažila říci co nejméně informací, aby nedostala do problému ostatní zatčené. Přesto byla tlačena do výpovědí, které měla StB předem připravena. Musela tak přiznat činnost, kterou nespáchala.⁴⁰⁷

Den před začátkem procesu byla konfrontována s Antonií Svobodovou. Obě ženy byly přivedeny příslušníky StB do místnosti, kde jim bylo sděleno, že budou odsouzeny k trestu smrti. Růžena Košková se v tu chvíli rozesmála. Antonie Svobodová se psychicky zhroutila a začala na prokurátora křičet: „Za co mě budete věšet?“⁴⁰⁸

Růžena Košková byla obvině z trestného činu velezrady⁴⁰⁹ a vyzvědačství.⁴¹⁰ Konkrétně byla viněna z toho, že se po únorovém převratu ilegálně stýkala s bývalými členy strany národně socialistické a lidové. Pořádala ve svém bytě tajné schůzky, kterých se účastnili obžalovaní Kolín, Weiland, Eminger a Artl. Na těchto schůzkách se skupina dohodla na vzniku ilegální sítě spolupracovníků a rozdělila si jednotlivé funkce v novém krajském výboru. Růžena Košková se měla stát zdravotní referentkou.⁴¹¹ V srpnu 1949 zprostředkovala schůzku Emila Weilanda a Josefa Kühnela, které se sama účastnila. Společně se dohodli na tom, že budou prostřednictvím důvěrníků sbírat informace o výrobě, náladě obyvatelstva,

⁴⁰⁶ Věznům nebyla poskytována dostatečná lékařská péče, pokud byli při vyšetřování zraněni. Tuto skutečnost potvrzuje to, že Růžena Košková-Krásná zjistila, že ji vyšetřovatel zlomil sanici až mnoho let po svém propuštění.

⁴⁰⁷ Rozhovor Růženu Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁴⁰⁸ Rozhovor Růženu Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁴⁰⁹ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁴¹⁰ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

⁴¹¹ Ve spisu je nesprávně uvedeno, že navrhla svého manžela Jaroslava Košku referentem bezpečnosti. Růžena Košková ale nebyla v této době vdaná. V obžalobě a rozsudku je již tento omyl napraven.

politické situaci a armádě. Vykonávala tak funkci spojky mezi Jaroslavem Kolínem a Antonií Svobodovou a mezi Emilem Weilandem a Josefem Kühnelem.⁴¹²

Byla odsouzena za trestný čin velezrady⁴¹³ a vyzvědačství⁴¹⁴ k trestu odnětí svobody na dobu 22 let.⁴¹⁵ Do trestu byla započítána doba strávená ve vazbě od 19. prosince 1949.⁴¹⁶ Byl jí uložen peněžní trest ve výši 10 000 Kčs⁴¹⁷ a došlo ke konfiskaci celého jejího majetku.⁴¹⁸ Také ztratila čestná práva občanská na dobu 10 let.⁴¹⁹ Rozsudek přijala.⁴²⁰

Růžena Košková-Krásná uvedla, že se jí po vynesení rozsudku ulevilo. V průběhu soudního líčení se hájila sama, což vyvolalo nevoli u prokurátorů Barbaše a Jandy. Je přesvědčena o tom, že tato obhajoba jí zachránila život.⁴²¹

Přestože rozsudek Státního soudu přijala,⁴²² podala odvolání. Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyšší soud v Praze. Odvolání Růženy Koškové označil za bezdůvodné a nepřípustné, protože se ho výslovně vzdala a trest nastoupila. Nenalezl tedy žádný zákonný důvod k přijetí odvolání a odmítl ho.⁴²³

Růžena Košková vypovídala před Státním soudem třetí den soudního líčení. Na soud vzpomíná jako na dobře zinscenované divadlo, které mělo lid přesvědčit o jejich vině. V průběhu líčení na obžalované „obecenstvo“ pokřikovalo a házelo matičky a šroubky.⁴²⁴ Tisk popisoval Růženu Koškovou takto: „*Předstoupila před tribunál státního soudu se značnou dávkou drzosti a sebevědomí, čím více se však ve svých výpovědích zaplétala, tím více ztrácela svou jistotu, až nakonec skončila plačtivým doznáním své těžké viny.*“⁴²⁵ Noviny informovaly o tom, že propůjčila svůj byt k ilegálním schůzkám, na kterých skupina plánovala převrat za pomoci intervence západních imperialistů. Toužila po znovunastolení

⁴¹² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁴¹³ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c./, odst. 3 lit. b. zákona na ochranu lidově demokratické republiky č. 231/48 Sb.

⁴¹⁴ Podle § 1 odst. 3 lit. e. cit. zákona na ochranu lidově demokratické republiky 231/48

⁴¹⁵ S použitím ustanovení § 113 zák. č. 319/48 Sb.

⁴¹⁶ Podle § 55 lit. a/ tr. zák.

⁴¹⁷ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁴¹⁸ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁴¹⁹ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁴²⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁴²¹ Rozhovor Růženu Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁴²² V rozhovoru vedeném 1. 2. 2007 Růžena Košková uvádí, že pouze kývla a nevěděla, co odsouhlasila.

⁴²³ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁴²⁴ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁴²⁵ Stráž Severu, 21. červenec 1950- „Z nenávisti klidově demokratické republice se Kolín a Weiland spojili s vrahy a teroristy“, s. 1.

kapitalismu a slibovala si návrat přítele,⁴²⁶ který byl odsouzen na tři roky za spoluúčast na zločinech Vladimíra Krajiny,⁴²⁷ bývalého generálního tajemníka ČSNS.⁴²⁸

Vězení, osud po propuštění do druhého soudu

Od 22. července 1950 byla Růžena Košková vězněna v Krajské soudní věznici v Praze.⁴²⁹ 10. dubna 1952 byla převezena do ženské věznice v Pardubicích, kde zůstala až do svého propuštění na svobodu v květnu 1960.⁴³⁰

První tři roky byla vězněna na „Hradě“, kde byly vězněny výhradně politické vězeňkyně.⁴³¹ Životní podmínky zde byly velmi špatné – nedostatek jídla, zima a minimální hygiena. Po příchodu do věznice se setkala s Fráňou Zemínovou,⁴³² která jí pomohla zorientovat se ve věznici.⁴³³

Po příchodu do Pardubické věznice byla zařazena na práci ve švadlárně, kde pracovala od 10. dubna 1952 do 28. února 1954. Stala se vedoucí dílny. V rozhovoru vedeném za pomoci metody orální historie Růžena Košková-Krásná uvedla, že toto postavení získala díky tomu, že uměla plést ponožky.⁴³⁴ V květnu 1954 byla z důvodů kázeňského trestu přeřazena na pletárnu, kde byla do srpna 1956. 28. srpna 1956 se opět vrátila do švadlárně, kde zůstala až do 20. dubna 1960. Její pracovní výkon popisoval náčelník NTP poručík Huňáček jako kolísavý a pracovní morálku jako podprůměrnou.⁴³⁵

V době svého pobytu ve věznici byla devětkrát kázeňsky trestána.⁴³⁶ Pětkrát byla trestána za drzé chování a pomlouvačné řeči.⁴³⁷ Bachařka Anna Krejčová popsala jeden

⁴²⁶ Jaroslav Kosek se měl stát bezpečnostním referentem v novém krajském výboru po převratu. V některých spisek je zaměněn za manžela Růženy Koškové.

⁴²⁷ Vladimír Krajina byl po únorových událostech v roce 1948 zatčen, ale díky intervenci prezidenta Edvarda Beneše byl propuštěn. Okamžitě po tom emigroval. V srpnu 1948 byl v nepřítomnosti odsouzen Mimořádným lidovým soudem v Praze k trestu pětadvaceti let odnětí svobody, ztrátě občanské cti a jmění. Do Prahy se vrátil až v roce 1990, kdy mu prezident Václav Havel udělil Řád Bílého lva. Zemřel v roce 1993 v Kanadě. Více Kočová Kateřina, *Druhá retribuce. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948*. In: *Soudobé dějiny 3-4/2005*, Praha 2004, s. 587-625.

⁴²⁸ *Stráž Severu*, 21. červenec 1950- „*Pokračování procesu s velezrádci před státním soudem v Liberci*“, s. 2.

⁴²⁹ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴³⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁴³¹ Hrad byl ve věznici Pardubice v bloku A ve druhém patře. Šlo o oddělení pro nejnebezpečnější politické vězeňkyně. Klíč, podle kterého byly tyto ženy vybírány, je dodnes nejasný. Více např. in Bursík Tomáš, *Ztratily jsme mnoho času... Ale ne sebe!*, Praha 2006.

⁴³² Fráňa Zemínová, narozená 15. srpen 1882 v Praha, byla odsouzena v procesu s Miladou Horákovou k 20 letům odnětí svobody.

⁴³³ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁴³⁴ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁴³⁵ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴³⁶ V rozhovoru Růžena Košková uvedla, že byla trestána dvanáctkrát. Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁴³⁷ 5. dubna 1952 byla trestána měsícem zastavením výhod za pomlouvačné řeči o vládě. 23. června 1953 byla trestána 14 dny samovazby s polovičními dávkami jídla a 3 měsíci odnětím výhod za drzé chování a napadení spoluobviněné. 6. dubna 1954 byla trestána 3 měsíce odnětí výhod za neukázněné chování k příslušnici. 27. října

z incidentů takto: „Při snídani chtěla světlo na což jsem jí řekla, že nemá nárok, aby se jí svítilo v korekci, řekla že je to zde horší jak za středověku a že se mám naučit předpisy.“⁴³⁸ Dvakrát byla kázeňsky postížena za závadné dopisy.⁴³⁹ 5. května 1954 se účastnila hromadné hladovky, za což byla potrestána osmi dny samoty. V červenci 1957 byla potrestána měsícem odnětí výhod za to, že pro kamarádku Miladu Kohoutovou⁴⁴⁰ ušila podprsenku z ústavního materiálu. Ve vězení bylo zakázáno podprsenku nosit.⁴⁴¹ Celkem byla potrestána 25 dny korekce, 11 měsíci odnětí výhod a 14 dny poloviční dávky stravy.⁴⁴²

Růžena Košková-Krásná popsala korekci jako sklep, jehož okno bylo na úrovni se zemí dvoru. Šlo o úzkou temnou místnost s holou a tvrdou pryčnou. O hygieně se nedalo mluvit. Místo záchodu zde byl jen kýbl. Byla tam neustále zima. Deky byla k dispozici pouze na spaní. Spát se muselo s rukama na pokrývce. Při vycházce na dvoře se jí ostatní vězeňkyně snažily okýnkem hodit do korekce kostku cukru zabalenou do papírku.⁴⁴³

V době od 1955 do 1960 se návštěvy ve vězení konaly jednou za tři měsíce. Často ji navštěvovala sestra Věra s manželem,⁴⁴⁴ matka Marie Košková a babička Marie Jirásková. Sama Růžena Košková tvrdí, že ji babička ve vězení nikdy nenavštívila.⁴⁴⁵ Věra Košková žádala Kancelář prezidenta republiky o možnost zaslat své sestře potravinové balíčky.⁴⁴⁶ Odvolávala se na nemoc své sestry a svou svatbu. Obě její žádosti byly zamítnuty. Mezi lety 1956 až 1958 dostala Růžena Košková 5 balíčků.⁴⁴⁷

1. prosince 1954 podala Růžena Košková žádost o milost. Její žádost byla zamítnuta. Vedení věznice ji charakterizovalo jako nepřátelskou a neukázněnou. Propuštění nedoporučilo, protože trest zatím nesplnil účel a k nápravě nedošlo.⁴⁴⁸ Byla vyloučena také z amnestie prezidenta republiky z 9. května 1955.⁴⁴⁹ Nejspíše tomu napomohla charakteristika

1954 byla trestána 3 dny samoty za drzé chování k příslušnici a 28. července 1954 byla trestána měsícem odnětím výhod za drzé chování k příslušnici.

⁴³⁸ Kázeňský trest z 28. října 1954. Růženy Koškové byla potrestána jedním měsícem odnětí výhod.

⁴³⁹ 29. července 1955 propašovala závadný dopis, za což byla potrestána odnětím výhod na 2 měsíce. 11. ledna 1957 v dopisu hrubě urazila organizaci, za což byla potrestána měsícem odnětí výhod.

⁴⁴⁰ Milada Kohoutová byla odsouzena v jednom z procesů v 50. letech jako majitelka velkostatku.

⁴⁴¹ Rozhovor Růžena Košková-Krásná 15. 4. 2008.

⁴⁴² Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁴³ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁴⁴⁴ Věra Košková se vdala za dobu věznění své sestry dvakrát. Za prvního manžela Václava Šimánka se provdala v roce 1954. Svatba s druhým manželem Ferdinandem Vaníčkem se konala v roce 1957.

⁴⁴⁵ Kočová Kateřina, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné*. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 272-293.

⁴⁴⁶ Žádosti byly zaslány 30. června 1954, 2. července 1954.

⁴⁴⁷ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁴⁸ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁴⁹ Podle článku VIII. písm. a. amnestie prezidenta republiky.

vyhotovená náčelníkem NTP poručíkem Huňáčkem, který ji charakterizoval jako osobu nepřátelskou, drzou a hrdou na to, že byla odsouzena.⁴⁵⁰

Komise pro provádění amnestie prezidenta republiky⁴⁵¹ přezkoumala 4. prosince 1957 žádost Růženy Koškové. Rozhodla, že obviněná je účastna amnestii a prominula ji peněžní trest ve výši 20 000 Kčs.⁴⁵²

Růžena Košková byla propuštěna na amnestii prezidenta republiky z 9. května 1960. Že dojde k amnestii, očekávala na základě volnějšiho režimu ve věznici. Amnestie byla vězeňkyním oznámena vězeňským rozhlasem. Růžena Košková byla pozvána do kanceláře, kde byla zpovídána náčelníkem věznice Huňáčkem. Následně byla eskortována do Ruzyně vězeňským autem. Ve věznici jí byly odebrány kufry, které byly vězeňskou správou přeneseny do jejich cel. Pro vězně to byl šok, protože šlo o pomoc ze strany stráže. V neděli si ji zavolal generální prokurátor Bartoš, který jí sdělil, že je amnestována. V pondělí 10. května 1960 byla propuštěna.⁴⁵³

Na základě rozhodnutí Krajského soudu v Praze jí byl prominut zbytek trestu⁴⁵⁴ odnětí svobody v délce 11 let 7 měsíců a 10 dnů pod podmínkou, že se po dobu 10 let nedopustí žádného trestného činu. Dále jí byl odpuštěn trest ztráty čestných⁴⁵⁵ práv občanských.⁴⁵⁶ Růžena Košková byla z vězení propuštěna 10. května 1960.⁴⁵⁷ Před věznicí na ni čekal švagr, který ji vzal na oběd do restaurace. Po dlouhé době jedla zase příborem.⁴⁵⁸

Při jednom z výslechů v roce 1952 se ke svým plánům po propuštění vyjádřila takto: „Po dvaadvaceti letech vězení nebudu sto se již něčemu věnovat.“⁴⁵⁹ Růžena Košková byla propuštěna po 11 letech vězení. 1. června 1960 nastoupila do továrny průmyslové automatizace v Praze Košíře jako balička v expedici. Toto zaměstnání jí bylo přiděleno příslušníky StB. Na základě amnestijního výměru bylo stanoveno, že prvních pět let může vykonávat pouze manuální práci. V roce 1961 se vdala za Františka Krásného.⁴⁶⁰ Na základě stížností spolupracovníků byla roku 1964 přeložena na jiné pracoviště téže firmy, kde také pracovala v době zahájení nového vyšetřování.⁴⁶¹

⁴⁵⁰ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁵¹ Komise byla ustanovena 1. prosince 1957.

⁴⁵² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁴⁵³ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁴⁵⁴ Podle části I. článku I. odst. 1 cit. amnestie prezidenta republiky.

⁴⁵⁵ Podle odst. 3 cit. amnestie prezidenta republiky.

⁴⁵⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁴⁵⁷ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁵⁸ Rozhovor s Růženou koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁴⁵⁹ Osobní spis Růženy Koškové 03453. NA Praha.

⁴⁶⁰ František Krásný byl v roce 1950 také odsouzen za protistátní činnost.

⁴⁶¹ Vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

Krajský soud v Praze v čele s předsedou senátu Dr. Františkem Veselým rozhodl 16. prosince 1965, že Růžena Košková-Krásná byla účastnicí amnestie prezidenta republiky z 9. května 1965 a prominul⁴⁶² ji zbytek zkušební doby.⁴⁶³

Po svém propuštění byla sledována StB.⁴⁶⁴ Ministerstvo vnitra také vyslýchalo její spolupracovníky v rámci zákonného opatření.⁴⁶⁵ V roce 1964 byli vyslýcháni Čeněk Baloun,⁴⁶⁶ Anna Humlová,⁴⁶⁷ Václav Fiala,⁴⁶⁸ Helena Klímová,⁴⁶⁹ Rudolf Trsek⁴⁷⁰ a Karel Šimánek.⁴⁷¹ Na základě těchto protokolů byla v roce 1965 proti Růženě Koškové-Krásné vznesena žaloba.

Druhý soud⁴⁷²

Obvinění proti Růženě Koškové-Krásné bylo vzneseno 2. července 1965 na základě zjištění vyšetřovatele StB podpraporčíka Pavla Beránka. Jeho zjištění bylo podloženo výslechy spolupracovníků. Tyto výslechy popisovaly Růženu Koškovou-Krásnou jako rasistku, která podporovala Adolfa Hitlera. Údajně často mluvila negativně o politickém režimu a byla hrdá na to, že byla odsouzena za protistátní činnost. Sympatizovala s ČSNS, která se měla po válce chopit vlády v republice. Účastnila se pohřbu bývalé poslankyně strany národně socialistické Fráni Zemínové.⁴⁷³ Růžena Košková-Krásná a Fráňa Zemínová byly přítelkyně.

Byla obviněna z trestného činu pobuřování.⁴⁷⁴ Konkrétně byla viněna z toho, že od roku 1961 až do roku 1965 vedla na pracovišti mezi zaměstnanci pobuřující hovory proti společenskému a státnímu zřízení v Československu.

⁴⁶² Podle VIII článku amnestie prezidenta republiky z 9. května 1965,

⁴⁶³ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁴⁶⁴ Růžena Košková-Krásná v rozhovoru uvedla, že si byla vědoma, že je sledována, dokonce věděla kým.

⁴⁶⁵ Výslechy probíhaly v KS MV v Praze Bartolomějské ulici č. 7. od 21. září 1964 do 16. října 1964.

⁴⁶⁶ Čeněk Baloun - narozen 22. srpen 1913 Praha, vedoucí skladu hotových výrobků ZPA Košiče, bydlíště Praha. Informativní protokol 13. října 1964 13:15-15:00.

⁴⁶⁷ Anna Humlová - narozená 29. srpen 1910 Praha, dělnice expedice ZPA Košiče, bydlíště Praha. Informativní protokol 21. září 1964 15:15-16:45.

⁴⁶⁸ Václav Fiala - narozen 2. listopad 1905 Zodružana, předák expedice ZPA Košiče, bydlíště Praha. Informativní protokol 14. říjen 1964 10:15.

⁴⁶⁹ Helena Klímová- narozená 11. duben 1906 Teplice, dělnice ZPA Košiče, bydlíště Praha. Informativní protokol 15. říjen 1964 9:00.

⁴⁷⁰ Rudolf Trsek - narozen 14. leden 1908 Praha, skladový dělník ZPA Košiče, bydlíště Praha. Informativní protokol 14. říjen 1964 11:30.

⁴⁷¹ Karel Šimánek - narozen 12. srpen 1904 Vídeň, skladník ZPA Košiče, bydlíště Praha. Informativní protokol 16. říjen 1964 10:00.

⁴⁷² Pokud není uvedeno jinak informace pochází z vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

⁴⁷³ Fráňa Zemínová - narozená 15. srpen 1882 Praha. Byla odsouzena v procesu s Miladou Horákovou k 20 letům odnětí svobody. Byla vězněna v ženské věznici v Pardubicích, kde se také setkala s Růženu Koškovou-Krásnou.

⁴⁷⁴ Podle § 100, odst. 1 písm. a) c) tr. zák.

Růžena Košková-Krásná podala proti usnesení vyšetřovatele stížnost, kterou odůvodnila tím, že se tohoto trestného činu nedopustila. Generální prokurátor dr. Adamec⁴⁷⁵ přezkoumal její stížnost a rozhodl se ji zamítnout.⁴⁷⁶ Vyšetřování bylo zahájeno 4. června 1965 v jedenáct hodin odpoledne.

Obviněná byla vyslýchána čtyřikrát. K výsledkům se dostavila vždy na písemné předvolání. Na vyšetřování dohlíželi vyšetřovatelé StB major Jaroslav Šohaj a podpraporčík Pavel Beránek. Výsledky vedli poručík Vlastimil Cibulka,⁴⁷⁷ podpraporčík Jaroslav Hoza,⁴⁷⁸ podpraporčík Pavel Bačík⁴⁷⁹ a František Červený.⁴⁸⁰

Růžena Košková-Krásná se k trestnému činu nepřiznala. Podle svého názoru zapadla na pracovišti dobře. Mluvila jen o všedních věcech a nikomu nesdělila, že byla trestána za velezradu a vyzvědačství. Pokud mluvila o hospodářské situaci v zemi, tak jen jako hospodyně. Několikrát se zmínila o Československé straně národně socialistické, ale pouze pokud se jí někdo zeptal nebo na stranu útočil. Trvala na své výpovědi i přesto, že byla v rozporu se svědectvím ostatních.⁴⁸¹

Svědkové byli vyslýcháni od 2. června 1965 do 9. června 1965. Výsledky byly vedeny pod dohledem vyšetřovatele podpraporčíka Pavla Beránka. Jako první byl 2. června 1965 vyslýchán Čeněk Baloun.⁴⁸² Následující den 3. června 1965 proběhly výsledky Anny Humlové,⁴⁸³ Vojtěcha Bílka,⁴⁸⁴ Václava Fialy⁴⁸⁵ a Ireny Jelínkové.⁴⁸⁶ 4. června 1965 vyslechl vyšetřovatel kapitán Franček Helenu Klímovou.⁴⁸⁷ 8. června 1965 proběhly výsledky Antonie Novotné,⁴⁸⁸ Rudolfa Trska⁴⁸⁹ a Ludmily Divišové.⁴⁹⁰ 9. června došlo k výsledku Boženy Polívkové.⁴⁹¹ Jako poslední byla vyslýchána 25. srpna 1965 Dagmar Růžičková.⁴⁹²

⁴⁷⁵ Jaroslav Adamec, původním povoláním nástrojář, vystudoval PŠP. Působil jako náměstek krajského prokurátoru v Praze. [Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech \(díl II.\)](#), Praha 2004, s. 44, s. 64, s. 117, s. 121, s. 183, s. 184.

⁴⁷⁶ Podle § 148 odst. 1 písm.c) tr. ř.

⁴⁷⁷ Výslech z 4. června 1965 11:00–16:00.

⁴⁷⁸ Výslech 11. června 1965 8:30–16:00 s přestávkou 12:00–13:00.

⁴⁷⁹ Výslech 23. června 1965 9:30–11:30.

⁴⁸⁰ Výslech 30. června 1965 9:30–9:45.

⁴⁸¹ Vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

⁴⁸² Čeněk Baloun byl vyslýchán 2. června 1965 13:15–15:00 poručíkem Vlastimilem Cibulkou.

⁴⁸³ Anna Humlová byla vyslýchána 3. června 1965 9:30–12:10 majorem Jaroslavem Šohajem, svědek Buřič.

⁴⁸⁴ Vojtěch Bílek- narozen 19. listopadu 1925 Písek, vedoucí expedice a skladu, bydliště Praha. Výslech proběhl 3. června 1965 8:30–10:20 vyslýchající poručík Vlastimil Cibulka, svědek kapitán Josef Vavřík.

⁴⁸⁵ Václav Fiala byl vyslýchán 3. června 1965 13:10–14:50 poručíkem Vlastimilem Cibulkou.

⁴⁸⁶ Irena Jelínková- narozená 14. červenec 1920 Nitra, dělnice expedice ZPA Košíře, bydliště Praha. Vyslýchána 3. červen 1965 9:00–10:30 podpraporčíkem Pavlem Beránkem.

⁴⁸⁷ Helena Klímová byla vyslýchána 4. června 1965 9:00–11:30 kapitánem Jaroslavem Frančkem, svědek poručík Vlastimil Cibulka.

⁴⁸⁸ Antonie Novotná- narozená 26. září 1915 Belč, dělnice ZPA Košíře, bydliště Praha. Vyslýchána 8. června 9:40–11:00 podpraporčíkem Pavlem Beránkem, svědek Podpraporčík Jaroslav Hoza.

Výpovědi svědků se neshodovaly. Čeněk Baloun, Vojtěch Bílek, Helena Klímová a Anna Humlová mluvili o Růženě Koškové-Krásné negativně. Obviňovali ji z vedení pomlouvačných hovorů proti republice. Také si stěžovali, že dávala najevo, že je něco víc než oni. Ostatní popisovali obviněnou jako pracovitou ženu, která se bavila jen o běžných každodenních problémech. Věděli, že byla souzena, ale sama jim to nikdy nedávala najevo. Většina z nich upozornila na to, že Růžena Košková-Krásná měla na pracovišti spory s Helenou Klímovou a Annou Humlovou.

Ministerstvo vnitra si nechalo vyhotovit zprávu o začlenění obviněné do veřejného života v místě bydliště. Zpráva charakterizovala její život jako spořádaný: „*Sousedé si na obviněnou nestěžují. Stala se členkou ROH v ZPA Košíře, ale nezastává žádnou funkci. Žije řádným životem pracujícího člověka*“⁴⁹³ Také posudek zaměstnavatele neuváděl, že by se Růžena Košková-Krásná vyjadřovala k politické situaci v zemi nebo se jinak zapojila do politického života.⁴⁹⁴

Generální prokurátor v Praze vyhotovil 30. července 1965 závěrečnou zprávu, ve které navrhl pro Růženu Koškovou-Krásnou trest odnětí svobody na 9 let za trestný čin pobuřování: „*Společenskou nebezpečnost jednání obviněné Růženy Koškové-Krásné je nutno spatřovat v tom, že pronášela výroky po dlouhou dobu a před více osobami.*“⁴⁹⁵

Hlavní líčení se konalo 31. března 1966. Předsedou senátu Obvodního soudu pro Prahu 5 byl Miloslav Topinka a dalšími soudci byli Marie Brožová a Alois Semerád. Obviněnou zastupoval advokát JUDr. Leopold Diamant.⁴⁹⁶ Soud Růženu Koškovou-Krásnou zprostil obžaloby.⁴⁹⁷ Svědkové potvrdili, že neměla dobré vztahy s Helenou Klímovou a Annou Humlovou. Na základě důkazů, které byly provedeny v hlavním líčení, soud rozhodl, že jejich svědectví nelze pokládat za hodnověrné. Ostatní svědkové svou výpověď před soudem změnili a poukázali na nesprávný postup při vyšetřování. Prokurátor ve své závěrečné

⁴⁸⁹ Rudolf Trsek byl vyslýchán 8. června 1965 9:00-11:45 poručíkem Vlastimilem Cibulkou, svědek major Jindřich Kryštof.

⁴⁹⁰ Ludmila Divišová- narozená 9. listopad 1902 Praha, dělnice ZPA Košíře, bydliště Praha. Výslech proběhl 8. června 13:15-15:15 vyslýchající kapitán Jaroslav Francek, svědek kapitán Tomáš Minařík

⁴⁹¹ Božena Polívková- narozená 5. listopad 1922 Praha, dělnice ZPA Košíře, bydliště Praha. Vyslýchána 9.června 1965 9:00-10:15 vyšetřovatelem podpraporčíkem Pavlem Beránkem.

⁴⁹² Dagmar Růžičková- narozená 29. července 1928 Praha, úřednice bydliště Praha. Vyslýchána 25. srpna 1965 14:30-15:30 podpraporčíkem Pavlem Beránkem.

⁴⁹³ Zpráva místního oddělení VB Praha-Smíchov, náčelník kapitán Houska, Ministerstvo vnitra zpráva vyšetřování StB 10. června 1965.

⁴⁹⁴ Zpráva kádrové evidence národního podniku ZPA Praha 6. července 1965.

⁴⁹⁵ Závěrečná zpráva generální prokuratury ve smyslu § 170 odst. 1 tr. ř. vyhotovená 30. července 1965 se souhlasem náčelníka StB majora Vlastimila Cibulky a vyšetřovatele StB podpraporčíka Pavla Beránka.

⁴⁹⁶ JUDr. Leopold Diamant člen AP č. 8 v Praze 5.

⁴⁹⁷ Podle § 226 písm. a) tr. ř.

řeči od obvinění ustoupil.⁴⁹⁸ Soud dospěl k závěru, že obviněná se trestné činnosti nedopustila.

Růžena Košková-Krásná popsala v rozhovoru soudní líčení jako více uvolněné. U soudu byli přítomni studenti práv, kteří byli pohoršeni tím, za co byla obžalovaná souzena. Také soudce Miroslav Topinka jí dával najevo, že odsouzena nebude. Přesto pro ni bylo velmi stresující, že před soudem stanula znovu.⁴⁹⁹

Nejvyšší soud v Praze v čele s předsedou senátu Dr. Jiřím Hübnerem⁵⁰⁰ ve veřejném zasedání 31. srpna 1966 projednal stížnost generální prokuratury proti zprošťujícímu rozsudku Obvodního soudu.⁵⁰¹ Generální prokurátor si stěžoval, že nebyly provedeny všechny důkazy⁵⁰² a navrhl, aby bylo prověřeno, proč někteří svědci změnili svou výpověď. Nejvyšší soud potvrdil osvobozující rozsudek.

21. června 1966 projednával Obvodní soud pro Prahu 5 v čele s předsedou senátu Miloslavem Topinkou žádost Růženy Koškové-Krásné o zahlazení odsouzení z 21. července 1950. Soud rozhodl, že jmenovaná splnila všechny podmínky zahlazení trestu před zákonem stanovenou dobou⁵⁰³ a vyhověl její žádosti.⁵⁰⁴

Růžena Košková-Krásná po nepříjemné zkušenosti zaměstnání opustila. Našla si novou práci v podniku Ústřední sklady města Prahy. Zde pracovala dalších 18 let, až do odchodu do svého důchodu v roce 1984.⁵⁰⁵

Po revoluci v roce 1989 se aktivně zapojila do činnosti bývalých politických vězňů. Spolupracovala s Miroslavem Emingerem, který zakládal libereckou pobočku Konfederace politických vězňů. Dodnes se pravidelně účastní akcí Konfederace politických vězňů. Žije v Liberci a poskytuje významné informace mnoha badatelům.

Antonie Svobodová

Stručný životopis⁵⁰⁶

Antonie Svobodová se narodila 16. června 1902 v Praze. Její otec Antonín Svoboda byl zvěrolékař, ale pracoval jako tržní komisař na Staroměstské tržnici v Praze. Matka

⁴⁹⁸ Podle § 182 odst. 3.

⁴⁹⁹ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁵⁰⁰ Soudce Jiří Hübner projednával u Krajského soudu v Praze v roce 1954 žádost Milady Weilandové o prominutí části trestu Emilu Weilandovi.

⁵⁰¹ Podle § 272 tr. ř.

⁵⁰² Tak došlo k porušení § 2 odst. 5 tr. ř.

⁵⁰³ Uvedenou v § 69 odst. 1 písm. a) tr. zák.

⁵⁰⁴ Podle § 363 a z důvodů uvedených v § 69 odst. 3. tr. zák.

⁵⁰⁵ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 15. 4. 2008.

⁵⁰⁶ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Antonie Svobodové archivní číslo 17037 NA Praha.

Antonie rozená Nováková byla dcerou krejčího. Vystudovala učitelství, ale po svatbě zůstala v domácnosti. Svou rodinu popsala Antonie Svobodová takto: „Byla jsem vychovávána v rodině, v které byly vztahy vedeny vzájemnou úctou a láskou.“⁵⁰⁷ Oba rodiče byli v době procesu již mrtví. Matka zemřela po zatčení Antonie Svobodové v roce 1949. Je pravděpodobné, že její zatčení zhoršilo matčin zdravotní stav a mohlo vést k brzké smrti. Státní orgány na to nebraly ohled. Antonie Svobodová měla mladší sestru Aloisii, která pracovala jako úřednice v Praze.

Antonie Svobodová vystudovala pět tříd obecné školy a následně tři třídy občanské školy. V roce 1920 absolvovala čtyřletou Československou obchodní akademii v Praze. V průběhu zaměstnání si udělala státní učitelkou zkoušku z angličtiny, francouzštiny a italštiny. Znalost jazyků získala při studijních cestách, které podnikla v letech 1925 až 1937. Navštívila Itálii, Francii, Polsko, Bulharsko a Turecko. Také studovala dějiny umění, kultury a literatury. Chtěla se věnovat studiu španělštiny, latiny a klasických literárních děl.

Po ukončení studia nastoupila na místo korespondentky v Živnostenské bance v Praze, odkud byla propuštěna roku 1921 kvůli stávce dělníků. Následně pracovala jako cizojazyčná korespondentka ve Společnosti pro vývoz cukru v Praze a to až do jejího zrušení v roce 1922. Následující rok strávila v Řeznicko-uzenářské bance. V roce 1923 nastoupila do zaměstnání v Obchodně živnostenské komoře, kde zůstala až do roku 1948.⁵⁰⁸

Od roku 1925 psala do Lidových novin, Katolické ženy a Šťastné rodiny. V roce 1933 byla vydána v nakladatelství Akademie věd její první kniha Duše fresek.⁵⁰⁹ V následujících letech její publikační činnost pokračovala. Před válkou vydala dalších osm knih.⁵¹⁰ Její poslední publikací byla kniha Dům u Božího oka,⁵¹¹ která vyšla v roce 1971. Antonie Svobodová také spolupracovala na vydání kalendářů Náš rok na roky 1947 a 1948.⁵¹² Podílela

⁵⁰⁷ Dotazník vyplněný Antonií Svobodovou v Pardubicích 5. 7. 1963.

⁵⁰⁸ Vyšetřovací spis Antonie Svobodové z roku 1961 číslo V-4384 MV. ABSMV.

⁵⁰⁹ Nina Svobodová, Duše fresek (Příběhy ze staré Itálie), Brněnská tiskárna, Brno 1933. K dispozici v Národní knihovně České republiky.

⁵¹⁰ Nesmrtelná láska: Povídky ze staré Florencie, Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba, Praha 1933. Andělský malíř Fra Giovanni Angelico z Fiesole (Svět Florencie), Vítězové, Olomouc 1935. Dívka z Knihovny, Vyšehrad, Praha 1935. Volám tě: román, Romány „Katolické ženy“, Praha 1937. Vévoda české země, Alfa-Seoarator, Praha 1940. Berlička, apoštolka kněžské soboty: Hra ze života malé trpitelky o třech dějstvích a čtyřech proměnách, Pomocná akce pro dorost kněžských při Svazu katolických žena a dívek, Praha 1940. Poutník čtyř světů, Družina literární a umělecká, Olomouc 1940. Vykoupený čas: Kruh dvanácti legend, Vyšehrad, Praha 1944.

⁵¹¹ Dům u Božího oka: Staropražský román, Vyšehrad, Praha 1971.

⁵¹² Náš rok: Kalendář pro všechny, ročník I. a II., Universum, Praha 1946, 1947. Na této publikaci spolupracovala s Annou Formánkovou, Janem Otakarem Martinovským a Emanuele Fryčem.

se i na vydání učebnice ruštiny, která byla vydána v roce 1971.⁵¹³ Po válce vstoupila do Svazu české katolické charity a stala se redaktorkou časopisu Charita.

Již před válkou vstoupila do Československé strany lidové.⁵¹⁴ V letech 1935 až 1938 byla jednatelkou Komise žen lidové strany. Také se stala členkou Syndikátu českých spisovatelů, Moravského kola spisovatelů v Brně a Lidové akademie. Po okupaci působila v literární komisi strany. V letech 1945 až 1948 byla místopředsedkyní odboru žen strany a v roce 1948 zastávala místo místopředsedkyně krajské organizace Velká skála. Po válce se stala členkou Ústředního výboru Národní fronty zemského národního výboru v Praze.

Svůj největší životní úspěch viděla v umělecké činnosti. Vyjádřila se k němu takto: „*Mé literární dílo bylo příznivě hodnoceno kritikou domácí i zahraniční.*“⁵¹⁵ Není divu, že jako svůj největší neúspěch uvedla to, že jí byla po únoru 1948 znemožněna literární činnost.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Antonie Svobodová byla zatčena 23. prosince 1949 ve tři hodiny odpoledne v Praze v bytě, ve kterém žila spolu se svou sestrou Aloisií. K zatčení došlo den před Štědrým dnem, což pro ni a její sestru musel být šok. Tato skutečnost dokazuje nelidské zacházení vyšetřovatelů, kteří nebrali ohledy prakticky na nic. Byla převezena do liberecké vazební věznice,⁵¹⁶ kde začala trpět chronickou růží na nohou.⁵¹⁷

Den před soudním líčením byla Antonie Svobodová konfrontována s Růženou Koškovou. Obě ženy byly přivedeny příslušníky StB do místnosti, kde jim bylo sděleno, že budou odsouzeny k trestu smrti. Jindy kultivovaná Antonie Svobodová se psychicky zhroutila a začala na prokurátora křičet: „*Za co mě budete věšet?*“⁵¹⁸

Antonie Svobodová byla obviněna z trestného činu velezrady.⁵¹⁹ Jako jediná ze skupiny nebyla obviněna z vyzvědačství. Konkrétně byla viněna z toho, že se spojila s Bedřichem Hostičkou,⁵²⁰ kterému údajně pomohla navázat spolupráci s Jaroslavem Kolínem. Díky svému pobytu v Praze se tak stala ideální spojkou mezi pražským vedením záškodnické skupiny a libereckou organizací. Oba jí věřili, protože byla stejně jako oni

⁵¹³ Nina Svobodová a Jan Pokorný, *Frazeologie při vyučování (povely): metodologický list*, Krajský pedagogický ústav, Brno 1971.

⁵¹⁴ O jejím vstupu do strany máme rozporné informace. V dotazníku z pardubické věznice z roku 1952 Antonie Svobodová uvádí, že se stala členkou strany v roce 1931. V soudním spisu z roku 1961 je uvedeno, že byla členkou strany od roku 1930.

⁵¹⁵ Dotazník vyplněný Antonií Svobodovou v Pardubické věznici 30. 3. 1952.

⁵¹⁶ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁵¹⁷ Osobní spis Antonie Svobodové archivní číslo 17037. NA Praha.

⁵¹⁸ Rozhovor Růženou Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁵¹⁹ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁵²⁰ Bedřich Hostička narozen 9. dubna 1914 v Praze. Působil jako poslanec za Československou stranu lidovou. Souzen v procesu s Miladou Horákovou a spol. a odsouzen k trestu odnětí svobody na 28 let.

členkou Československé straně lidové. Podle vyšetřovatelů měla přijmout informace o ustavující schůzce liberecké skupiny, která se konala v bytě Růženy Koškové. Měla také předat Jaroslavu Kolínovi dopis od arcibiskupa Berana adresovaný Svazu politických vězňů týkající se ministra Plojgara.⁵²¹ Údajně navázala styk a americkým občanem S., který měl pracovat pro americkou špionážní službu.⁵²²

Byla odsouzena k trestu odnětí svobody na 15 let.⁵²³ Do trestu jí byla započítána doba strávená ve vazbě od 23. prosince 1949.⁵²⁴ Byl jí uložen peněžní trest ve výši 30 000 Kčs⁵²⁵ a došlo ke konfiskaci celého jejího majetku⁵²⁶. Také ztratila čestná práva občanská⁵²⁷ na dobu 10 let.⁵²⁸

Antonie Svobodová se proti rozsudku odvolala. Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyšší soud v Praze. Rozsudek Státního soudu ze dne 21. července 1950 potvrdil v plném rozsahu.⁵²⁹ Obviněná byla odsouzena na základě vlastního přiznání a výpovědi spoluobviněného Jaroslava Kolína a částečně i Růženy Koškové. Odvolání bylo zamítnuto.⁵³⁰

Před soudem vypovídala třetí den líčení. Tehdejší tisk popsal Antonii Svobodovou takto: *„Reakční spisovatelka z Prahy na každý dotaz předsedy soudu nebo státního prokurátora odpovídala vždy po důkladném, promyšlení odpovědi slovíčko za slovíčkem. Teprve po výpovědi Jaroslava Kolína se přiznala, že dělala spojku mezi ním a Bedřichem Hostičkou.“*⁵³¹

V dotazníku se ke své trestné činnosti vyjádřila takto: *„Necítím se vinná v rozsahu obžaloby. Příliš miluji svůj národ, než abych jej mohla zradit. Škodu, spáchanou bez úmyslu, chci vynahradit prací“*⁵³²

V době projednávání žádosti o obnovu trestního řízení v roce 1956 byla Antonie Svobodová vyslýchána státním prokurátorem. Ke své trestné činnosti uvedla: *„S Jaroslavem Kolínem jsme byli přátelé. Dokonce jsem byla kmotrou jeho dcery. Naše*

⁵²¹ Josef Plojhar byl členem Československé strany lidové. V roce 1948 se stal ministrem zdravotnictví. V této funkci setrval až do roku 1968. Byl nejdéle působícím ministrem. Podporoval komunistickou vládu, za což byl arcibiskupem Josefem Beranem exkomunikován. Více např. in Kaplan Karel, *Stát a církev v Československu 1948-1953*, Brno 1990.

⁵²² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁵²³ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁵²⁴ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁵²⁵ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁵²⁶ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁵²⁷ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁵²⁸ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁵²⁹ Podle § 95 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

⁵³⁰ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁵³¹ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – *„Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.“* s. 2.

⁵³² Dotazník vyplněný Antonií Svobodovou v Pardubické věznici 30. 3. 1952.

rodiny byly ve velmi těsném přátelském styku. Pokud jde o naše jednání, kdy jsme společně kritizovali a usuzovali, co vše je špatné a jak bychom si to podle našeho názoru představovali, neměla jsem ani tušení, že toto jednání může být považováno za nejtěžší trestný čin proti republice.“⁵³³

Vězení, osud po propuštění do druhého soudu⁵³⁴

Příkaz k vykonání trestu⁵³⁵ byl vydán 30. srpna 1950. Antonie Svobodová nastoupila výkon trestu již 29. září 1950 v půl čtvrté odpoledne. Celý výkon trestu si odpykávala v ženské věznici v Pardubicích.

Po příchodu do věznice byla zařazena do švadlárny, kde pracovala až do roku 1954. Následující roky své pracoviště velmi často střídala. Nejčastěji pracovala na švadlárně,⁵³⁶ pletárně⁵³⁷ a na výrobě knoflíků.⁵³⁸ Její pracovní výkony byly často přerušovány nemocí. Její práce byla v hodnocení popisována takto: „Po stránce pracovní byla hodnocena celkem dostatečně, neb se nesnažila práci dělat pořádně. Práci ale vykonávala jen proto, že musela. Její pracovní morálka byla špatná.“⁵³⁹

Antonie Svobodová byla v době věznění čtyřikrát kázeňsky trestána. Byla potrestána odnětím výhod celkem na sedm měsíců. Jejími přečiny bylo porušení kázeňského řádu,⁵⁴⁰ přednesení přání⁵⁴¹ a učení se anglicky.⁵⁴² Největší trest, sedm dní samovazby, dostala za držení hladovky v roce 1954.⁵⁴³

Ve vězení ji navštěvovala pouze sestra Aloisie Svobodová. Návštěvy jí byly povoleny třikrát⁵⁴⁴ až čtyřikrát⁵⁴⁵ ročně. Nejméně návštěv měla v roce 1955, kdy měla povoleno vidět sestru jen dvakrát.⁵⁴⁶ Poslední návštěva proběhla v roce, kdy byla propuštěna.⁵⁴⁷

⁵³³ Výslech vedl státní prokurátor Plicka 26. 11. 1956 ve věznici v Pardubicích. Vše zapisovala Věra Hubáčková. Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁵³⁴ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Antonie Svobodové archivní číslo 17037. NA Praha.

⁵³⁵ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

⁵³⁶ Na švadlárně pracovala 26. 3. 1952 až 17. 1. 1954.

⁵³⁷ Na pletárně pracovala 7. 6. 1954 až 28. 2. 1956.

⁵³⁸ Na výrobě knoflíků pracovala 31. 7. 1957 až 27. 1. 1959.

⁵³⁹ Hodnocení z 10. 5. 1960 věznice Pardubice.

⁵⁴⁰ 29. 7. 1953 byla potrestána za porušení kázeňského řádu dvěma měsíci odnětí výhod.

⁵⁴¹ 24. 12. 58 přednesla na pracovišti v době, kdy tam dozorkyně nebyla, přání, na což neměla povoleno, za což byla potrestána třemi měsíci odnětím výhod.

⁵⁴² 8. 7. 1955 byla potrestána dvěma měsíci odnětím výhod za to, že se místo práce učila anglicky.

⁵⁴³ 6. 5. 1954 držela hladovku, za což dostala trest 7 dní samovazby.

⁵⁴⁴ Tři návštěvy jí byly povoleny v roce 1956 a 1959. V roce 1956 proběhly návštěvy 27. 2. 1956, 22. 6. 1956 a 24. 9. 1956. V roce 1959 proběhly návštěvy 3. 6. 1959, 5. 9. 1959 a 7. 12. 1959.

⁵⁴⁵ Čtyři návštěvy jí byly povoleny v roce 1957 a 1958. V roce 1957 proběhly návštěvy 16. 1. 1957, 17. 4. 1957, 25. 7. 1957 a 30. 10. 1957. V roce 1958 proběhly návštěvy 28. 1. 1958, 2. 5. 1958, 6. 8. 1958. a 5. 11. 1958.

⁵⁴⁶ V roce 1955 proběhly návštěvy 20. 5. 1955 a 23. 10. 1955.

⁵⁴⁷ Poslední návštěva proběhla 9. 3. 1960.

Aloisie Svobodové žádala v roce 1955 o milost prezidenta republiky pro svou sestru Antonii.⁵⁴⁸ Žádost byla zamítnuta Krajským soudem v Praze.⁵⁴⁹

K revizi trestního řízení došlo na žádost odsouzených v roce 1956. Skupina se odvolávala na fyzický a psychický nátlak v době vyšetřování a působení agenta StB Václava Veselého, který se pravděpodobně infiltroval do organizace Jaroslava Štadtherra. Krajský prokurátor Plicek⁵⁵⁰ přistoupil k výslechům odsouzených. Antonie Svobodová byla vyslýchána jako první.⁵⁵¹ Při výslechu uvedla, že jejím jediným proviněním byla známost s Jaroslavem Kolínem. K revizi řízení nakonec nedošlo.⁵⁵²

Také v roce 1957 podala Antonie Svobodová žádost o amnestii prezidenta republiky. Odvolávala se na svůj vysoký věk. Opět byla odmítnuta.⁵⁵³ K zamítnutí této žádosti nejspíše přispělo hodnocení: „*Je fanaticky nábožensky založena. Pokoušela se založit náboženské kroužky mezi odsouzenými. Po stránce politické je ostře zaměřena proti našemu zřízení. Nebylo u ní dosaženo převýchovy.*“⁵⁵⁴

Antonie Svobodová byla propuštěna na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960. Byl jí prominut zbytek trestu 4 roky a 7 měsíců a 14 dnů.⁵⁵⁵ Také jí byla odpuštěna ztráta čestných práv občanských.⁵⁵⁶

Po svém propuštění se nastěhovala ke své sestře Aloisii do Prahy. Pobírala starobní důchod ve výši 190 Kčs měsíčně. Zpráva popisoval život Antonie Svobodové po propuštění takto: „*Často navštěvuje se svou sestrou kavárnu Slávií. Zúčastňuje se veřejných schůzí a domovních besed. Proti chování a pověsti nebylo zjištěno žádných závad.*“⁵⁵⁷

Druhý soud⁵⁵⁸

K druhému zatčení Antonie Svobodové došlo rok po jejím propuštění 5. června 1961. Do věznice v Ruzyni byla převezena v sedm hodin ráno. Následující den byla provedena domovní prohlídka. Prohlídce byla přítomna Aloisie Svobodová. Byl nalezen členský průkaz strany lidové na jméno Antonie Svobodové, dopisy, fotografie, noviny Stráž

⁵⁴⁸ Žádost o milost podala Aloisie Svobodová a předseda senátu Krajského soudu v Praze Kamil Sedláček ji projednával 21. 12. 1955.

⁵⁴⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁵⁵⁰ Prokurátora Plicka doprovázela zapisovatelka. V případě Antonie Svobodové a Růženy Koškové protokol zapsala Věra Hubáčková. Ostatní protokoly již zaznamenávala zapisovatelka Šnajdrová.

⁵⁵¹ Protokol byl sepsán 26. 11. 1956 v Pardubicích.

⁵⁵² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁵⁵³ Žádost projednával Krajský soud v Praze 5. 12. 1957. Antonie Svobodová se odvolávala na článek 6. amnestie prezidenta republiky.

⁵⁵⁴ Hodnocení z 15. 6. 1954 věznice Pardubice.

⁵⁵⁵ Podle článku Podle článku 1/1,2.

⁵⁵⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁵⁵⁷ Zpráva o pověsti vypracovaná kapitánem Rybáčkem z 13. 6. 1961.

⁵⁵⁸ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z vyšetřovacího spisu Antonie Svobodové z roku 1961 číslo V-4384 MV. ABSMV.

severu z 20. července 1950,⁵⁵⁹ pornografické básně a různé písemnosti. Pro soudní účely byla zabavena brožura Loučení s Halíčí, Mírové dílo Adolfa Hitlera, Rukověť křesťanského socialismu, Marxismus a křesťanský sociální reformismus, korespondence a látková vlajka USA.

Antonie Svobodová byla vyslýchána kapitánem Josefem Vavříkem od 7. června do 21. července 1961 celkem čtrnáctkrát. Při výslechu se přiznala, že udržovala styk s amnestovanými vězeňkyněmi. Potvrdila, že se scházely v kavárně Slávii. Při výslechu 13. června se vyjádřila k obsahu těchto schůzek takto: „*Při našich společných rozhovorech jsme vycházeli z našeho politického přesvědčení, která každá z nás měla. Toto politické přesvědčení bylo nepříznivé socialistickému zřízení. Shodovaly jsme se v tom, že v ČSSR není náboženská svoboda, svoboda slova a tisku, svoboda volby povolání a že je zde velký policejní aparát, sloužící k potlačování těchto svobod.*“⁵⁶⁰ O politice se bavila hlavně s Miladou Rumerskirchovou, Ludmilou Tučnou, Marií Bezděkovou a dalšími. Shodovaly se v tom, že by měla být obnovena Československá strana lidová a mělo by dojít k svobodným volbám. Do kavárny ale brzy přestala chodit, protože si to nepřála její sestra.

Následně byli vyslýcháni další obvinění. Milada Rumerskirchová⁵⁶¹ byla vyslýchána od 28. července do 12. září 1961 čtyřikrát. Výslechy Ludmily Tučné⁵⁶² proběhly pětkrát od 20. července do 7. září 1961. Jako poslední obžalovaný byl vyslýchán Jaroslav Cuhra⁵⁶³ od 7. července do 13. července 1961. Všichni obžalovaní se shodli v tom, že diskutovali o situaci v zemi, toužili po nových svobodných volbách a chtěli vytvořit Křesťanskou demokratickou stranu, která by nahradila Československou stranu lidovou.

Antonie Svobodová byla obviněna z trestného činu podvracení republiky.⁵⁶⁴ Konkrétně byla viněna z toho, že se po svém propuštění na amnestii prezidenta republiky v roce 1960 obklopila „reakčně zaměřenými osobami“ jako Ludmilou Tučnou,⁵⁶⁵ Miladou

⁵⁵⁹ Šlo o regionální tisk, který obsahoval články týkající se procesu Emil Weiland a spol.

⁵⁶⁰ Protokol o výslechu obviněné 14. 6. 1961.

⁵⁶¹ Milada Rumenkirchová rozená Hönigová narozená 26. 8. 1904 v Radnicích, bytem Kbely u Prahy. Vdova. Posledně zaměstnaná jako dělnice ve Středočeských plynárnách Satanice.

⁵⁶² Ludmila Tučná narozená 22. 7. 1897 v Michalovicích okres Havlíčkův Brod. Bez pracovního poměru. Posledně bytem v Praze 6 Budeneč třída České armády č. 9/370.

⁵⁶³ Protokol o výslechu obviněné 14. 6. 1961.

⁵⁶⁴ Jaroslav Cuhra narozen 13. 9. 1904 v Česticích, bytem v Praze. V roce 1950 byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 12 let pro trestný čin velezrady. Byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 1960.

⁵⁶⁵ Podle § 79a, odst. 1. trestního zákona.

⁵⁶⁵ Ludmila Tučná rozená Vesneová narozená 22. 7. 1897 v Michalovicích, vdova po bývalém ministru pošt Aloisi Tučném, důchodkyně, bytem Praha Dejvice. 17. 11. 1953 byla odsouzena za trestný čin velezrady k trestu odnětí svobody 10 let. Propuštěna na amnestii prezidenta republiky 1960. Ve vazbě od 6. 6. 1961.

Rumerskircherovou⁵⁶⁶ a Helenou Kučerovou,⁵⁶⁷ s kterými se prý vzájemně utvrzovaly v protistátním smýšlení. Údajně mluvily o nových svobodných volbách pod patronací OSN. Také chtěly vznik Křesťanskodemokratické strany, která by tuto změnu zajistila. Tato organizace měla šířit křesťansko-demokratické principy a v jejich duchu vychovávat mládež. Pro řízení státu měly podle vyšetřovatelů pozvat osoby z emigrace.

Krajská prokuratura v Praze navrhovala 22. září 1961 pro Antonii Svobodovou trest odnětí svobody na čtyři roky. Hlavní líčení bylo zahájeno 18. října 1961 v půl deváté ráno. V čele soudního senátu zasedl Karel Lukavský a k ruce měl dva soudce z lidu Jaroslava Černého a Viléma Říhu. Státní prokuraturu zastupovala Pindryčová. Antonii Svobodovou obhajoval Oldřich Novák.⁵⁶⁸

Soudní líčení u Městského soudu v Praze zahájil předseda senátu Karel Lukavský výpovědí Antonie Svobodové. Následoval výslech obžalovaných Ludmily Tučné, Milady Rumerskircherové a Heleny Kučerové. Došlo také ke vzájemným konfrontacím. Výpovědi obžalovaných se shodovaly s jejich výslechy vedenými státní bezpečností. V půl jedné bylo líčení na hodinu přerušeno.

Po přestávce pokračovalo soudní líčení výslechem svědka ing. Vladimíra Cuhra, který byl přiveden z vazby. Jeho výpověď se shodovala s výslechem obžalovaných. Ti také jeho slova potvrdili. Byly čteny svědecké výpovědi Václava Širla, Josefa Kusého a Milana Spáčila.

V závěrečné řeči požádala Antonie Svobodová, aby soud přihlédl k jejímu špatnému zdravotnímu stavu. Také se obhajovala tím, že svého jednání lituje. Hlavní jednání bylo přerušeno, aby se soud mohl poradit.

Antonie Svobodová byla odsouzena za trestný čin podvracení republiky⁵⁶⁹ k trestu odnětí svobody na dva a půl roku. Byla jí odebrána čestná práva občanská na pět let.⁵⁷⁰ Bylo jí uloženo dosloužení zbytku trestu z roku 1950 v trvání 4 roky a 7 měsíců.⁵⁷¹ Celý trest činil 8 let. Ludmila Tučná byla odsouzena k trestu odnětí svobody na dva a půl roku. Milada Rumerskirchová a Helena Kučerová byly odsouzeny k trestu odnětí svobody na dva roky.

⁵⁶⁶ Milada Rumenskirchová, rozená Honigová narozená 26. 8. 1904 v Radnicích, vdova, před zatčením svačínářka v n. p. Středočeské plynárny v Saralicích, bytem Kbely u Prahy. 7. 2. 1951 byla odsouzena za trestný čin velezrady k trestu odnětí svobody na 10 let. Propuštěna na amnestii prezidenta republiky 1960. Ve vazbě od 26. 6. 1961.

⁵⁶⁷ Helena Kučerová narozená 6. 2. 1929 v Dobroměřicích, před zatčením průvodčí u Dopravních podniků Hlavního města Praha, bytem Křemencov. Ve vazbě od 12. 6. 1961.

⁵⁶⁸ Obhájce si Antonie Svobodová zvolila dle § 35 odst. 2 tr. ř.

⁵⁶⁹ Podle § 79/1 trestního zákona.

⁵⁷⁰ Podle § 43 trestního zákona.

⁵⁷¹ Rozhodnutí předsedy senátu Jaroslava Boušeho Krajského soudu v Praze 5. 12. 1961. Šlo o zbytek trestu v délce trvání 4 roky 7 měsíců a 14 dní.

Všechny odsouzené se vzdaly opravných prostředků. Hlavní líčení skončilo ve čtvrt na pět večer.

Vězení, osud po propuštění⁵⁷²

Prvních pět let si Antonie Svobodová odpykávala ve věznici v Pardubicích. Její pobyt ve věznici byl přerušen několika měsíci strávenými ve věznici v Opatově. V srpnu 1965 byla převezena do Ilavy. Zde bylo rozhodnuto o jejím přefazení z třetí do druhé výchovné skupiny,⁵⁷³ a proto byla v listopadu 1965 převedena do Ostrova nad Ohří, kde zůstala až do svého propuštění.

Pracovala ve výrobě knoflíků a korálků. Dále byla zaměstnána na pracovišti v Chemosvitu, kde lepila celofánové sáčky. Její práce byla hodnocena kladně, přestože vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemohla plnit pracovní normu. V době svého věznění v Ostrově již nemohla být pracovním zařazena vzhledem ke svému zdravotnímu stavu.

Během věznění byla dvakrát odměněna za dobré chování a dodržování stanoveného pořádku. Byla jí uvolněna částka třiceti pěti korun z kapesného.⁵⁷⁴

Antonii Svobodovou navštěvovala hlavně sestra Aloisie Svobodová. Dvakrát ji také navštívila sestřenice Blažena Šotková. V roce 1961 proběhla pouze jedna návštěva.⁵⁷⁵ V následujících dvou letech mohla sestru navštívit Aloisie Svobodová čtyřikrát.⁵⁷⁶ V roce 1964 proběhly jen tři návštěvy⁵⁷⁷ a následující rok dvě.⁵⁷⁸

Roku 1962 podala Antonie Svobodová žádost o amnestii prezidenta republiky. Předseda senátu Krajského soudu v Praze František Veselý její žádost zamítl.⁵⁷⁹ V roce 1966 žádala Antonie Svobodová o odpuštění zbytku trestu ze zdravotních důvodů.⁵⁸⁰ Tohoto roku prodělala mozkovou mrtvici a vrátila se jí růže na obou nohách.⁵⁸¹ Propuštěna nebyla nejspíše také kvůli hodnocení, které ji hodnotilo velmi negativně: „*Povahově se projevuje jako velmi klidná a rozvázná. V jejím chování však lze spatřovat sebevědomé vystupování. Ve styku*

⁵⁷² Pokud není uvedeno jinak pocházejí informace z osobního spisu Antonie Svobodové archivní číslo 17037. NA Praha.

⁵⁷³ Rozhodnutí Okresního soudu v Povážské Bystřici 8. 9. 1966.

⁵⁷⁴ 31. 1. 1967 byla odměněna za dobré chování částkou 10 Kčs. 31. 5. 1967 byla odměněna za zapojení se do práce částkou 25 Kčs Ostrov nad Ohří.

⁵⁷⁵ 1961 navštívila Antonii Svobodovou její sestra Aloisie Svobodová 12. 11. 1961.

⁵⁷⁶ 1962 proběhly návštěvy 12. 1. 1962 a 25. 5. 1962 kdy navštívila Antonii Svobodovou její sestra Aloisie Svobodová a sestřenice Blažena Šotolová, 30. 8. 1962 a 22. 11. 1962 byla na návštěvě pouze sestra. V roce 1963 navštívila Antonii Svobodovou její sestra Aloisie Svobodová 12. 2. 1963, 2. 5. 1963 a 2. 11. 1963, sestřenice Blažena Šotolová navštívila Antonii Svobodovou 5. 8. 1963.

⁵⁷⁷ Aloisie Svobodová navštívila svou sestru 23. 2. 1964, 24. 5. 1964, 12. 9. 1964.

⁵⁷⁸ Aloisie Svobodová navštívila svou sestru 17. 3. 1965, 25. 5. 1965.

⁵⁷⁹ Rozhodnutí předsedy senátu Krajského soudu v Praze František Veselý 23. 5. 1962.

⁵⁸⁰ Podle § 327/2.

⁵⁸¹ Růže, odborně erysipel je infekční onemocnění kůže. Projevuje se ohraničenými zánětlivými ložisky. Doprovázejí ji vysoké horečky, zimnice, bolest hlavy a nevolnost. Léčba vyžaduje klid a nasazení antibiotik.

*s odsouzenými dává velmi zřetelně najevo svůj sociální původ i své bývalé sociální nastavení. Odsouzená je velmi silně nábožensky založena, avšak nemá naprosto žádný poměr k našemu socialistickému zřízení, což dokazuje i to, že byla po amnestii prezidenta republiky znovu odsouzena.*⁵⁸²

Antonie Svobodová byla podmíněně propuštěna⁵⁸³ z výkonu trestu 6. července 1967 rozhodnutím předsedy senátu Okresního soudu v Karlových Varech Vojtěchem Krausem.⁵⁸⁴ Zkušební doba byla určena na dva roky. Při výstupu z vězení obdržela 300 Kčs.

Po propuštění na svobodu se Antonie Svobodová vrátila ke své literární činnosti. V roce 1971 vydala svou poslední knihu *Dům u Božího oka*.⁵⁸⁵ Antonie Svobodová zemřela v roce 1988.

Miroslav Eminger

Stručný životopis⁵⁸⁶

Miroslav Eminger se narodil 16. února 1919 v Gorne Orechovici v Bulharsku. Otec Josef Eminger pracoval jako inženýr chemie. Matka Sýka rozená Cetřová byla v domácnosti. Oba bydleli v době procesu ve Stříbrné Skalici v okrese Český Brod. Miroslav Eminger měl bratra Zlatka, který pracoval jako úředník a bydlel v Cerhenici v okrese Kolín. V roce 1945 se Miroslav Eminger oženil se Zdeňkou Dubickou. Děti neměli. Manželka pracovala jako úřednice v Českém vlnářském závodě v Liberci.

Miroslav Eminger vystudoval čtyři třídy obecné školy a následně nastoupil na reálku, kde strávil sedm let. Tuto školu ukončil maturitní zkouškou a dodělal si kurz na obchodní akademii. Získal tak odborné vzdělání jako úředník rýsovač. V roce 1937 nastoupil na vojnu, kde působil jako poručík u 29. pluku v Jindřichově Hradci. Po ukončení vojny v roce 1939 začal studovat vysokou školu. Jeho studium bylo ukončeno uzavřením vysokých škol v roce 1939.⁵⁸⁷

V době druhé světové války byla celá rodina zapojena v odbojové činnosti. Strýc Miroslava Emingera brigádní generál Jaroslav Eminger⁵⁸⁸ byl jmenován velitelem

⁵⁸² Hodnocení z 13. 1. 1966 Ostrov nad Ohří.

⁵⁸³ Podle § 324 odst. 1 trestního řádu a § 6 odst. 1 zákona číslo 59/65 Sb.

⁵⁸⁴ Podle usnesení Okresního soudu v Karlových Varech předsedy senátu Vojtěcha Krause 6. 6. 1956.

⁵⁸⁵ *Dům u Božího oka*: Staropražský román, Vyšehrad 1971.

⁵⁸⁶ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Miroslava Emingera archivní číslo 2668. NA Praha.

⁵⁸⁷ 28. 10. 1939 na výročí vzniku republiky došlo v Praze k demonstracím. Při zásahu proti demonstrujícím studentům byl smrtelně zraněn student Jan Opletal. Pohřeb Jana Opletala 15. 11. 1939 vyústil v další masové demonstrace. Demonstrace byla rozehnána a 17. 11. 1939 byl vydán výnos o uzavření českých vysokých škol. Více např. in Pasák Tomáš, *Pod ochranou říše*, Praha 1998.

⁵⁸⁸ Brigádní generál Jaroslav Eminger 1886 – 1964.

protektorátního vládního vojska, do kterého byli převedeni příslušníci československé armády. Generál Jaroslav Eminger chtěl 15. března 1939 emigrovat, ale na žádost generála Eliáše v zemi zůstal a zapojil se do odbojové činnosti.⁵⁸⁹ Rodina Miroslava Emingera vlastnila vysílačku, pomocí které předávala zprávy do zahraničí. Zdena Emingerová se o jejich činnosti dozvěděla až po skončení války.⁵⁹⁰

V době zatčení byl Miroslav Eminger zaměstnán jako úředník v prodejně Československého hutního národního podniku. Od roku 1945 byl členem Československé strany lidové.⁵⁹¹

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Miroslav Eminger byl zatčen 19. prosince 1949 v půl třetí odpoledne v Liberci. Následně byl převezen do Liberecké vazební věznice.⁵⁹² Manželka mu posílala do vyšetřovací vazby balíčky s potravinami.⁵⁹³ Později se dozvěděla, že manžel žádný z těchto balíčků neobdržel.⁵⁹⁴

Miroslav Eminger byl obviněn z trestného činu velezrady⁵⁹⁵ a vyzvědačství.⁵⁹⁶ Konkrétně byl viněn z toho, že se stal členem trojky Jaroslava Kolína. Údajně se účastnil schůzky v bytě Růženy Koškové, kde měli obvinění plánovat odstranění lidově demokratického zřízení za pomoci intervence západních mocností. Růžena Košková-Krásná na tato setkání vzpomíná jako na přátelské schůzky, na kterých se sice o politice mluvilo, ale žádná teroristická činnost se neplánovala.⁵⁹⁷ Podle vyšetřovatelů se na schůzce s Jaroslavem Kolínem a Jaroslavem Drahoukupilem v červnu 1949 domlouvali se na šíření Pastýřských listů mezi konzistory a farami.⁵⁹⁸ Zdena Emingerová o činnosti svého manžela nevěděla. Manžel se jí tak podle jejího názoru snažil chránit. Pouze jednou se setkala s Jaroslavem Kolínem, který manžela navštívil. U jejich rozhovoru ale nebyla, což se jí zdálo podezřelé.⁵⁹⁹

Miroslav Eminger vypovídal před Státním soudem druhý den procesu. Tehdejší tisk informoval o tom, že obžalovaný nebyl únorem 1948 finančně postižen a přesto se zapojil do ilegální činnosti. Noviny ho popisovaly takto: „*Eminger se měl po připravovaném převratu stát hospodářským referentem. Byl pověřen vybudováním zpravodajské a špionážní sítě*

⁵⁸⁹ Pasák Tomáš, *Pod ochranou říše*, Praha 1998, s. 138.

⁵⁹⁰ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁵⁹¹ Osobní spis Miroslava Emingera archivní číslo 2668. NA Praha.

⁵⁹² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁵⁹³ Obžalovaní měli povolen 50 dkg potravinový balíček na jeden týden.

⁵⁹⁴ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁵⁹⁵ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁵⁹⁶ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

⁵⁹⁷ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007.

⁵⁹⁸ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁵⁹⁹ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

v rumburském okrese.⁶⁰⁰ Sám Miroslav Eminger se měl podle tisku vyjádřit ke své činnosti takto: „Ačkoliv jsem již při první schůzce s těmito lidmi poznal, že jsou nepřátelsky zaměřeni proti lidově demokratickému zřízení, zapojil jsem se do jejich činnosti.“⁶⁰¹ Zdena Emingerová byla na soudní líčení pozvána. Seděla vedla příslušníka SNB, který ji měl nejspíše hlídat. Když soudce vynesl rozsudek, tak jí tento muž řekl, ať se neděsí, že tresty jsou tak vysoké pro odstrašení veřejnosti a manžela pustí tak za pět let.⁶⁰²

Miroslav Eminger byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 20 let.⁶⁰³ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 19. prosince 1949.⁶⁰⁴ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 30 000 Kčs⁶⁰⁵ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku⁶⁰⁶. Také ztratil čestná práva občanská⁶⁰⁷ na dobu 10 let.⁶⁰⁸

Zdeně Emingerové nebylo umožněno se se svým manželem rozloučit. Viděla ho až za dva roky ve věznici v Mladé Boleslavi.⁶⁰⁹

Vězení, osud po propuštění⁶¹⁰

Příkaz k vykonání trestu byl vydán 30. srpna 1950. Miroslav Eminger nastoupil výkon trestu již 21. července 1950. Stal se vězňem číslo 2668. Miroslav Eminger byl zpočátku ve věznici v Mladé Boleslavi. Následně byl převezen do NPT Ostrov. Od roku 1956 byl vězněn v NPT Vojna-Příbram, kde zůstal až do svého propuštění na amnestii prezidenta republiky v roce 1960.

V době výkonu trestu pracoval zpočátku v hlubinném dole jako lamač v NPT Barbora-Příbram. Následně byl zařazen na práci v šachtě jako gumař. Hodnocení z NPT Příbram popisuje jeho pracovní výkony takto: „Jeho pracovní morálka na tomto pracovišti je po celou dobu dobrá. Od roku 1956 až do současné doby stanovené normy řádně plní. Procentuelně za poslední období na: 134, 132, 109, 115, 120, 110%. Ze strany vedení závodu není proti němu žádných stížností.“⁶¹¹ Za dobrý výkon mu byla udělena pochvala.

⁶⁰⁰ Stráž Severu, 21. červenec 1950- „Z nenávisti k lidově demokratické republice se Kolín a Weiland spojili s vrahy a teroristy“, s. 1.

⁶⁰¹ Tamtéž.

⁶⁰² Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶⁰³ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁶⁰⁴ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁶⁰⁵ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁶⁰⁶ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁶⁰⁷ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁶⁰⁸ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁶⁰⁹ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶¹⁰ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Miroslava Emingera archivní číslo 2668. NA Praha.

⁶¹¹ Hodnocení z 29. 3. 1960 NPT Příbram.

Miroslav Eminger byl v době svého věznění dvakrát kázeňsky trestán. Za neodevzdání fotografie manželky mu byl zakázán písemný styk s rodinou.⁶¹² Za porušení řádu NPT byl potrestán pěti dny izolace.⁶¹³ Také se účastnil hromadné hladovky a stávky 4. až 9. července 1955.⁶¹⁴ Záznam o účasti na stávce mu byl za dobré chování vymazán v roce 1957.⁶¹⁵

Manželka Zdena Emingerová ho navštívila čtyřikrát. Miroslav Eminger si nepřál, aby za ním jezdila, protože ho její návštěvy vracely do normálního života a bylo pro něj těžší přijmout, že je uvězněn. Zdena Emingerová dlouho nevěděla, kde je manžel vězněn. Díky dopisu zjistila, že je ve věznicí v Mladé Boleslavi, kde ho jednou navštívila. Na celé setkání vzpomíná takto: „Návštěvní místnost byla velmi ponurá. Manžel vypadal strašně hubeně. Řekla bych kost a kůže. Podařilo se mi podstrčit mu trochu jídla.“⁶¹⁶ Další návštěva se konala až v NPT Příbram-Vojna, kam jezdila speciálním rychlíkem, který byl zřízen přímo pro příbuzné politických vězňů.⁶¹⁷

O situaci ve vězení informují také cenzurované dopisy, které se ve spisu Miroslava Emingera objevily. Jde o dopisy, které mu posílala manželka. Jsou svědectvím o lásce manželů, ale také o snaze vězeňské správy zatajit před odsouzeným jakoukoliv snahu o jeho propuštění. Většina cenzurovaných částí se zmiňuje o snahách manželky a advokáta o obnovu jednání. Také dopisy od rodičů byly vyhodnoceny jako závadné. Jen pro ilustraci úryvek z dopisu, který byl posouzen jako závadný: „Jak víš, projednává se u Libereckého soudu naše žádost o obnovu řízení a to s výsledkem záporným i přesto, že tvůj obhájce přednesl příkladně připravený projev. Jak víš, chystá se nyní předložit tu věc Generálnímu prokurátoru.“⁶¹⁸ StB se tímto způsobem snažila vyvolat u odsouzených pocit beznaděje, aby byli ochotni spolupracovat.

V roce 1951 podal otec odsouzeného ing. Josef Eminger žádost o milost. Žádost byla zamítnuta jako neodůvodněná.⁶¹⁹ V roce 1954 byla podána další žádost o milost prezidenta republiky. Krajský soud sice doporučil snížení trestu na 10 let, ale Nejvyšší soud⁶²⁰ se jeho doporučením neřídil a žádost zamítl.⁶²¹

⁶¹² 7. 6. 1955 byl pro neodevzdání fotografií do stanoveného termínu potrestán jedním měsícem zastavení písemného styku.

⁶¹³ 12. 6. 1955 byl potrestán za porušování řádu NPT pěti dny izolace.

⁶¹⁴ V roce 1955 probíhaly rozsáhlé stávky v mnoha věznicích. Šlo například o Příbram, Pardubice či Leopoldov. Vězni si stěžovali na nedostatek jídla, šikanu ze strany dozorců či špatné pracovní podmínky.

⁶¹⁵ Rozhodnutí o vyjmutí ze stávky 30. 8. 1957.

⁶¹⁶ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶¹⁷ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶¹⁸ Dopis od manželky z 2. 3. 1958.

⁶¹⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶²⁰ Nejvyšší soud jednal 17. 9. 1954 v Praze.

⁶²¹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

V následujících letech byly podány další stížnosti a žádosti o obnovu řízení. V únoru 1958 projednával Krajský soud v Liberci⁶²² žádost o obnovu trestního řízení podanou Miroslavem Emingerem, Bedřichem Mackem, Antonínem Hošnou, Františkem Klápštěm, Jaroslavem Drahekoupilem a Emilem Weilandem. Jejich žádost⁶²³ byla opět zamítnuta.⁶²⁴

V roce 1958 se Miroslav Eminger odvolával na justiční omyl. Ve spisu je zapsáno toto: „*Manželka odsouzeného Miroslava Emingera se odvolává na to, že si nedávno vyžádala spisy od Nejvyššího soudu a v něm se objevuje jméno Miloslav Eminger ne Miroslav. Otec odsouzeného dovozuje tyto fantastické závěry z toho, že v rozsudku bylo omylem uvedeno jméno Miloslav. V tisku bylo dokonce zaměněno křestní jméno na Karel.*“ S touto námitkou přišel poprvé otec odsouzeného Josef Eminger v dopise předsedovi Krajského soudu v Liberci Vojtěchu Lyachovi.⁶²⁵ V dopise se poprvé objevilo, že by mohlo jít o záměnu osob. Toto tvrzení nechal předseda senátu přezkoumat a dospěl k názoru, že šlo pouze o náhodnou záměnu jmen.⁶²⁶

Před propuštěním Miroslava Emingera si Krajský soud vyžádal informace z okolí jeho bydliště⁶²⁷ a určení třídního profilu.⁶²⁸ Také bylo vyhotoveno několik posudků na jeho osobu. Odsouzený v těchto posudcích hodnotil svůj trest takto: „*Neuznávám výměru trestu, neboť jsem se nedopustil žádné trestné činnosti.*“⁶²⁹ Náčelník NPT popsal Miroslava Emingera takto: „*Po stránce kázně lze jmenovaného hodnotit jako ukázněného. O pořádek dbá a své osobní věci udržuje v pořádku. Jeho vystupování vůči NPT je zatím též slušné.*“⁶³⁰

Miroslav Eminger byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960. O vyhovění žádosti rozhodl Krajský soud v Praze. Byl mu prominut zbytek trestu 9 roků a 7 měsíců a 10 dní.⁶³¹ Také mu byl odpuštěn zbytek peněžního trestu ve výši 30 000 Kčs a ztráta čestných práv občanských.⁶³²

Miroslav Eminger vyšel z vězení 10. května 1960. Trpěl zvýšenou činností štítné žlázy, oboustrannou kýlou a chudokrevností.⁶³³ Zdena Emingerová vzpomínala, že manžel již

⁶²² Veřejné zasedání Krajského soudu v Liberci se konalo 17. 2. 1958. V čele senátu zasedl Vojtěch Lyach.

⁶²³ Podle § 300 tr.ř.

⁶²⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶²⁵ Dopis byl datován 13. 2. 1958. Vojtěch Lyach jednal o žádosti o obnovu řízení ve veřejném zasedání Krajského soudu v Liberci 17. 2. 1958.

⁶²⁶ Tuto otázku projednával předseda Státního úřadu pro vynálezy a normalizaci Alexej Čepička 3. 5. 1958.

⁶²⁷ Zprávu Krajské správy MV z 28. 10. 1959 vyhotovil kapitán Mládek.

⁶²⁸ Žádost z 6. 10. 1959 byla podána náčelníkovi NPT Vojna-Příbram poručíkovi Košiláčovi.

⁶²⁹ Hodnocení z 14. 3. 1960 NPT Vojna-Příbram.

⁶³⁰ Hodnocení z 29. 3. 1960 NPT Vojna-Příbram.

⁶³¹ Podle článku Podle článku 1/1,2.

⁶³² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶³³ Osobní spis Miroslava Emingera archivní číslo 2668. NA Praha.

nebyl tak energický jako dříve. Také měl problémy být s větším počtem lidí v jedné místnosti. V kině a divadle musel sedět vždy u kraje.⁶³⁴

Po propuštění se vrátil ke své manželce do Liberce. Ta se mezitím musela čtyřikrát přestěhovat. Miroslavu Emingerovi bylo přiděleno pracovní místo řezače papíru v tiskárně. Tato práce pro něj byla velmi vyčerpávající, ale byl přesvědčen o tom, že vše zvládne. Nakonec ho manželka přesvědčila, aby zaměstnání opustil. Měl velké problémy najít nové místo. Nakonec ho přijali v textilní firmě Retex jako uklízeče. Tato práce byla velmi fyzicky náročná a Miroslav Eminger začal mít brzy problémy s páteří. Po dlouhé nemocenské dovolené mu bylo naznačeno, aby odešel do invalidního důchodu. Lékařka ale tuto možnost odmítla s tím, že může pracovat duševně. Rozhodl se tedy jít na pracovní úřad a žádat, aby mu bylo povoleno vycestovat za zaměstnáním do Afriky. Až pak se situace zlepšila a on získal místo náměstka ředitele v Retexu, kde předtím pracoval jako uklízeč. Zde zůstal až do odchodu do důchodu.⁶³⁵ V roce 1968 podal Závodní výbor ROH Liberec Retex žádost o rehabilitaci svého zaměstnance Miroslava Emingera.⁶³⁶ V tomto roce se stal také řadovým členem organizace K231.⁶³⁷

Miroslav Eminger se dožil sametové revoluce. Stal se zakládajícím členem pobočky Konfederace politických vězňů v Liberci. Osobně vyhledal místnost, v které se konaly schůzky Konfederace a přinesl psací stroj, který dostala pobočka od primátora města Liberec jako dar.⁶³⁸ Miroslav Eminger zemřel v roce 1993.

Jaroslav Drahokoupil

Stručný životopis⁶³⁹

Jaroslav Drahokoupil se narodil 9. listopadu 1915 v Dymokurech u Poděbrad. Otec František Drahokoupil vlastnil menší pole. Matka Marie Drahokoupilová rozená Fidrmundová byla v domácnosti. Sám Jaroslav Drahokoupil popsal své dětství v dotazníku takto: „Narodil jsem se jako syn rolníka. Tatínek mi zemřel, když mi bylo 8 let. V 15 letech

⁶³⁴ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶³⁵ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶³⁶ Žádost byla podána 2. 4. 1968 a vedoucím revizního odboru Veverkou ji 2. 5. 1968 předal k projednávání Nejvyššímu soudu v Praze.

⁶³⁷ K231 je Klub bývalých politických vězňů, který byl založen 31. března 1968. Předsedou klubu byl prof. Karel Migrén, tajemníkem Jaroslav Brodský. Klub měl 80 tisíc členů. Po srpnové invazi byla organizace K231 jako jedno z center kontrarevoluce zakázáno a rozpuštěno. Více např. in *Aby se to už neopakovalo: Katalog k výstavě o dějinách sdružení bývalých politických vězňů K-231*, Praha 2008.

⁶³⁸ Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 7. 4. 2008.

⁶³⁹ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Jaroslava Drahokoupila archivní číslo 4716. NA Praha.

*jsem odešel z domu na studia.*⁶⁴⁰ V dotaznících se objevuje zjevný rozpor. V odpovědích z roku 1951 je uvedeno, že otec Jaroslava Drahoukoupila žije se svou manželkou v Dymokurech. V dotazníku z roku 1954 je již napsáno, že František Drahoukoupil zemřel v roce 1923.⁶⁴¹ Tato skutečnost je pro komunistický režim typická. Jaroslav Drahoukoupil měl o rok staršího bratra Františka, který žil s matkou po smrti otce v Dymokurech.

Jaroslav Drahoukoupil se oženil v roce 1942 s Marií rozenou Černou. Rok po svatbě se jim narodil syn Jaroslav. Dcera Hana se narodila v roce 1946. V době procesu žily obě děti v Sendražicích s matkou, která stále neměla zaměstnání. Aby děti uživila, musela jí vypomáhat její rodina.

Jaroslav Drahoukoupil studoval čtyři roky obecnou školu a následně čtyři roky měšťanskou školu. Studium ukončil maturitou po čtyřech letech na obchodní akademii. Po studiích pomáhal doma při hospodářských pracích na poli. V roce 1935 nastoupil do zaměstnání ve spořitelně v Bratislavě, odkud musel odejít v roce 1939. V době okupace byl zaměstnán ve spořitelně ve Smiřicích. Po válce nastoupil jako prokurista v okresní spořitelně v Jablonci nad Nisou. Z místa prokuristy byl odvolán po únorovém převratu v roce 1948. Ve spořitelně zůstal jako řadový pracovník až do svého zatčení v roce 1949.

Jaroslav Drahoukoupil vstoupil v roce 1945 do Československé strany lidové. Byl členem výboru Jablonecké strany, členem MNV a členem finanční komise ONV. Také byl v ROH.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Jaroslav Drahoukoupil byl zatčen 23. prosince 1949 v pět hodin večer. K zatčení došlo den před Vánocemi, což muselo rodinu velmi silně ranit. Chování StB ukazuje krutost tehdejšího režimu. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného. Následně byl převezen do liberecké vazební věznice.⁶⁴²

Jaroslav Drahoukoupil byl obviněn z trestného činu velezrady⁶⁴³ a vyzvědačství.⁶⁴⁴ Konkrétně byl viněn z toho, že se stal v červenci 1949 členem Kolínovy ilegální trojky. Údajně byl do organizace začleněn po zatčení Františka Artla. Podle vyšetřovatelů se účastnil schůzek skupiny v bytě Růženy Koškové. Zde měl být zasvěcen do činnosti teroristické organizace. Růžena Košková-Krásná tyto schůzky popsala jako přátelská setkání, na nichž se

⁶⁴⁰ Dotazník vyplněný 7. 11. 1954 ve věznici Mírov.

⁶⁴¹ V dotazníku z 18. 10. 1951 je zapsáno, že František Drahoukoupil je rolník a žije a manželkou v Dymokurech. Naopak v dotazníku z 7. 11. 1954 je již vyplněno, že František Drahoukoupil zemřel. Sám Jaroslav Drahoukoupil zde uvádí, že jeho otec zemřel v roce 1923.

⁶⁴² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁶⁴³ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁶⁴⁴ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

sice mluvilo o politice, ale neplánovala se teroristická činnost. Převzal prý příkaz, aby kolem sebe soustředil důvěrníky ze Semilska a sbíral informace. S těmito plány údajně souhlasil, protože toužil po odstranění lidově demokratického zřízení. V těchto plánech měl počítat také s pomocí Vatikánu a intervencí západních mocností. Podle vyšetřovatelů zajišťoval spojení mezi konsistořemi a farami při rozšiřování Pastýřských listů.⁶⁴⁵

Jaroslav Drahokoupil byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 18 let.⁶⁴⁶ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 23. prosince 1949.⁶⁴⁷ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 10 000 Kčs⁶⁴⁸ a došlo ke konfiskaci⁶⁴⁹ celého jeho majetku.⁶⁵⁰ Povolení exekuce bylo vydáno Okresním soudem v Jablonci nad Nisou 28. prosince 1950.⁶⁵¹ Také ztratil čestná práva občanská⁶⁵² na dobu 10 let.⁶⁵³

Jaroslav Drahokoupil se k těmto obviněním vyjádřil v roce 1954 takto: „*Nejsem si vědom žádné trestné činnosti. Na pozvání mého spolužáka⁶⁵⁴ ze školy byl jsem u něho, kde jsem mluvil o současných poměrech, jak se jevily v roce 1948. Při této příležitosti mi řekl, že byl v Praze, kde mu jistá osoba říkala, že dojde v republice k novým volbám, poněvadž volby 1948 nebyly spravedlivé. Tehdy se mne také zeptal, zda bych při těchto volbách také spolupracoval. Dal jsem mu odpověď v tom smyslu, že když budou řádné, že jsem ochoten spolupracovat. Neboť tak jak se poměry nyní jevily, byly jasně ke škodě našeho státu. Proces s předními činiteli Komunistické strany v roce 1951 nám dal za pravdu. Pocit viny nemám, neboť jsem se ničeho jiného nedopustil. Škodu jsem žádné společnosti nezpůsobil a proto nemám co bych měl napravovat.*“⁶⁵⁵

Jaroslav Drahokoupil vypovídal před Státním soudem třetí den líčení. Tehdejší tisk popsal jeho vystoupení takto: „*Obžalovaný se snažil Státnímu soudu namluvit, že šlo jen o řešení církevních otázek a na mnohé věci se nemohl upamatovat. Po konfrontaci s Kolínem nakonec přiznal v celém rozsahu svou zločinnou činnost, kterou žaloba právem klasifikuje jako zločin velezrady a vyzvědačství*“⁶⁵⁶

⁶⁴⁵ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha

⁶⁴⁶ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁶⁴⁷ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁶⁴⁸ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁶⁴⁹ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁶⁵⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁶⁵¹ Osobní spis Jaroslava Drahokoupila archivní číslo 4716. NA Praha.

⁶⁵² Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁶⁵³ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁶⁵⁴ Myslel tím Jaroslava Kolína, se kterým studoval na Obchodní akademii.

⁶⁵⁵ Dotazník vyplněný 7. 11. 1954 ve věznici Mírov.

⁶⁵⁶ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.*“ s. 2.

Vězení, osud po propuštění⁶⁵⁷

Příkaz k vykonání trestu⁶⁵⁸ byl vydán 30. srpna 1950. Jaroslav Drahokoupil ale nastoupil výkon trestu již 21. července 1950. Stal se vězněm číslo 4716. Trest nastoupil ve věznici Mírov, kde byl vězněn do roku 1956. Tři následující roky strávil v NPT Ilava. V květnu roku 1958 byl převezen do věznice v Leopoldově, kde zůstal až do svého propuštění na amnestii prezidenta republiky v roce 1960.

Jaroslav Drahokoupil nemohl v průběhu trestu pracovat kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu. Podle lékařské zprávy trpěl rozedmou plic,⁶⁵⁹ chronickým astmatem, srdeční vadou, chronickým ischiasem a zánětem žlučníku.⁶⁶⁰ V Mírově a Ilavě byl nasazen na lehčí práce jako lepení sáčků. Byl také zaměstnán v ordinaci lékaře jako administrativní pracovník. Tato práce se mu velmi líbila, protože zde měl větší možnost stýkat se s ostatními odsouzenými. V NPT v Leopoldově byl zaměstnán jen krátce na výrobě koleček.

Jaroslav Drahokoupil byl dvakrát kázeňsky trestán za přenášení cizího motáku⁶⁶¹ a neuposlechnutí rozkazu. Byl potrestán celkem čtyřmi měsíci odnětí výhod, dvěma měsíci zákazem návštěv a dvěma měsíci zákazem psaní.⁶⁶²

Jaroslav Drahokoupil měl povoleny čtyři návštěvy ročně.⁶⁶³ V roce 1955 mu byly kvůli špatnému chování návštěvy zakázány. Byla mu povolena pouze jedna. V roce 1960 ho manželka navštívila jednou.⁶⁶⁴ Nejčastěji ho navštěvovala manželka Marie s dcerou Hanou a synem Františkem. Dvakrát ho navštívili také rodiče manželky, František a Aloisie Černí, a bratr František Drahokoupil.

Jaroslav Drahokoupil a jeho příbuzní žádali o milost prezidenta republiky a podávali stížnosti na rozsudek Státního soudu z roku 1950. V roce 1954 byl Jaroslavu Drahokoupilovi

⁶⁵⁷ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Jaroslava Drahokoupila archivní číslo 4716. NA Praha.

⁶⁵⁸ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

⁶⁵⁹ Rozedma plic, neboli emfyzém, se projevuje zúžením dýchacích cest a destrukcí plicních sklípků. Tyto změny jsou trvalé a nezvratné. Hlavní příčinou je dlouhodobé kouření tabáku nebo infekční onemocnění průdušek.

⁶⁶⁰ Lékařská zpráva 2. 8. 1956 NPT Leopoldov.

⁶⁶¹ Moták je smotaná zpráva posílaná tajně. Jedna z možností, jak poslat z vězení informace. Nejčastěji psaná na toaletní papír.

⁶⁶² 2. 11. 1955 bylo u Jaroslava Drahokoupila nalezeno cizí psaníčko a proto byl potrestán odnětím výhod a návštěv na dva měsíce. 10. 11. 1956 byl potrestán za neuposlechnutí rozkazu při práci dvěma měsíci odnětí výhod a zákazem písemného styku.

⁶⁶³ 11. 2. 1956 Jaroslava Drahokoupila navštívil tchán František Černý. 11. 5. 1956 ho opět navštívil tchán. 11. 8. 1956 ho navštívila manželka Marie Drahokoupilová a děti Hana a František. 11. 11. 1956 ho opět navštívila manželka děti a také tchýně Aloisie Černá. 10. 2. 1957 ho navštívila manželka a její matka Aloisie Černá. 12. 5. 1957 ho navštívila manželka a bratr František Drahokoupil. 11. 8. 1957 ho opět navštívila manželka a bratr. 10. 11. 1957 ho navštívila manželka s dětmi. 9. 2. 1958 ho navštívila pouze manželka. Manželka s dětmi ho navštívila také 9. 5. 1958, 28. 8. 1958 a 27. 11. 1958. Také v roce 1959 ho navštěvovala manželka a děti přesněji 16. 2. 1959, 15. 5. 1959, 13. 8. 1959, 9. 1. 1959.

⁶⁶⁴ 15. 2. 1960 Jaroslava Drahokoupila navštívila manželka Marie Drahokoupilová.

snížen trest na 12 let na základě amnestie prezidenta republiky.⁶⁶⁵ Důvodem byl velmi špatný zdravotní stav vězně, který trpěl výdutí, záchvaty a astmatem.⁶⁶⁶

K revizi trestního řízení došlo na žádost Jaroslava Kolína, Jaroslava Štadtherra, Antonína Beršíka a Jana Příbyla v roce 1956. Krajská prokuratura shledala nové skutečnosti velmi závažnými a pověřila prošetřením případu Emil Weiland a spol. prokurátora Plicka.⁶⁶⁷ Ten se rozhodl vyslechnout odsouzené. K výslechu Jaroslava Drahekoupila došlo 28. listopadu 1956 ve věznici Mírov. Jaroslav Drahekoupil přiznal, že se s Jaroslavem Kolínem přátelsky stýkal. Na jaře ho Jaroslav Kolín požádal o schůzku ve svém bytě v Liberci. Jaroslav Drahekoupil jeho žádosti vyhověl. Když dorazil do Kolínova bytu, setkal se zde s Miroslavem Emingerem. Jaroslav Kolín ho informoval o tom, že dostal dopis od Bedřicha Hostičky z Prahy, ve kterém se psalo o vypsání nových svobodných voleb. Jaroslav Drahekoupil a Jane Sudek⁶⁶⁸ vyhledali Jaroslava Kolína v říjnu 1949, aby ho varovali před Václavem Veselým, o kterém si mysleli, že je agentem StB. K vyšetřovacím metodám StB se Jaroslav Drahekoupil vyjádřil takto: „*Vyšetřovatelé StB se vůči mě chovali velmi nelidsky. Zejména když jsem hovořil o Veselém, orgány Státní bezpečnosti mě výslovně nakázaly o tomto člověku nemluvit. V původních protokolech jsem celou tuto záležitost uvedl. Myslel jsem, že osoba Veselého je velmi důležitá, protože dokazuje, že Kolín se nechtěl ničeho dopustit. Vyšetřující orgán, jistý Dvořák toto, nepřipustil a byl jsem poučen, že o druhém setkání s Kolínem mám mluvit asi v tom směru, že jsme se náhodou sešli ve městě.*“ I přes veškeré nové skutečnosti, které vyšly v případě najevo, prokuratura propuštění skupiny nedoporučila.⁶⁶⁹

V únoru 1958 projednával Krajský soud v Liberci⁶⁷⁰ žádost o obnovu trestního řízení podanou Jaroslavem Drahekoupilem a dalšími uvězněnými. Odsouzení se odvolávali na situaci v rodině, která utrpěla jejich uvězněním silnou finanční ztrátu. Jejich žádost byla zamítnuta.⁶⁷¹ K zamítnutí žádosti mohlo přispět také hodnocení, které charakterizovalo Jaroslava Drahekoupila takto: „*Odsouzený je individualista povahy prospěchářské, úlisné, tiché a klidné. Projevuje se jako osoba, která nemá kladný vztah k státnímu zřízení, čemuž nasvědčuje i skutečnost, že mezi odsouzenými vychvaluje předmnichovskou republiku.*“

⁶⁶⁵ Rozhodnutí Krajského soudu v Praze 12. 9. 1954.

⁶⁶⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶⁶⁷ Prokurátora Plicka doprovázela zapisovatelka. V případě Antonie Svobodové a Růženy Koškové protokol zapsala Věra Hubáčková. Ostatní protokoly již zaznamenávala zapisovatelka Šnajdrová.

⁶⁶⁸ Jan Sudek byl souzen v následujícím procesu se skupinou Jaroslava Štadtherra „Jan Roháč z Dubé“. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 12 let.

⁶⁶⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶⁷⁰ Veřejné zasedání Krajského soudu v Liberci se konalo 17. 2. 1958. V čele senátu zasedl Vojtěch Lyach.

⁶⁷¹ Podle § 300 tr.ř.

*Kolektivní život tedy socialismus považuje za násilný a zločinný.*⁶⁷² Jaroslav Drahokoupil a František Klápště podali v červenci téhož roku odvolání proti rozhodnutí soudu z února 1958.⁶⁷³ Jejich odvolání bylo zamítnuto⁶⁷⁴ jako neodůvodněné.⁶⁷⁵

Jaroslav Drahokoupil byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky z 9. května 1960. O propuštění rozhodoval Krajský soud v Nitře 26. dubna 1960. Byl mu prominut zbytek trestu 7 roků a 7 měsíců a 14 dní.⁶⁷⁶ Také mu byl odpuštěn trest ztráty čestných práv občanských.⁶⁷⁷

Jaroslav Drahokoupil vyšel z vězení 10. května 1960 jako velmi nemocný člověk. Po propuštění bydlel u své manželky Marie v Liberci.⁶⁷⁸ Jeho pracovní situaci nejlépe popisuje jeho odpověď na otázku z dotazníku v roce 1954 o jeho plánech po propuštění: *„O povolání nemohu zatím uvažovat, neb nevím vzhledem ke své nemoci zda se vůbec a v jakém stavu vrátím.“*⁶⁷⁹

Zbytek zkušební doby⁶⁸⁰ mu byl prominut⁶⁸¹ v neveřejném zasedání rozhodnutím předsedy senátu Krajského soud v Praze Františka Veselého 16. prosince 1965.⁶⁸²

Další osud Jaroslava Drahokoupila se nepodařilo zjistit.

Jan Příbyl

Stručný životopis⁶⁸³

Jan Příbyl se narodil 20. srpna 1921 v Jičíně. Otec Josef Příbyl byl vyučený lakýrník. Pracoval jako mistr v dílně Agrostroj-Jičín. Matka Božena, rozená Víchová, byla také dělnice, ale nemohla být zaměstnána z důvodu nemoci. Starala se tedy o domácnost.⁶⁸⁴ Mladší bratr Jana Příbyla, Jiří, byl učitel a člen skautu.⁶⁸⁵ Učitelské povolání ale po zatčení svého bratra nemohl vykonávat. Byl zaměstnán jako úředník v Praze. Šlo o typický projev mimosoudní perzekuce. Členové rodiny často měli problém sehnat zaměstnání.

⁶⁷² Hodnocení z 6. 1. 1958 z NPT Ilava podporučíka Ottingera.

⁶⁷³ Nejvyšší soud projednával jejich stížnost 8. 7. 1958.

⁶⁷⁴ Podle § 162 odst. 1 písm. c) tr. ř.

⁶⁷⁵ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶⁷⁶ Podle článku Podle článku 1/1,2.

⁶⁷⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶⁷⁸ Dotazník vyplněný v NPT Leopoldov 1. 4. 1960.

⁶⁷⁹ Dotazník vyplněný 7. 11. 1954 ve věznicí Mírov.

⁶⁸⁰ Zkušební doba byla stanovena na 10 let. V této době se propuštěný nesměl dopustit žádného trestného činu, jinak by byl nucen dosloužit zbytek prominutého trestu.

⁶⁸¹ Podle § 368 tr.ř. na základě amnestie prezidenta republiky podle článku VIII odst. 1.

⁶⁸² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁶⁸³ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Jana Příbyla archivní číslo 1231. NA Praha.

⁶⁸⁴ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec archivní spis sign. 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁶⁸⁵ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

Jan Příbyl se oženil 1. červnu 1946 s Libuší, rozenou Heřmanskou. Pracovala jako úřednice v podniku Velveta. Měli dceru Libuši narozenou 20. února 1948.⁶⁸⁶ V době zatčení jí nebyl ani rok. Manželka se s ním nechala po ukončení procesu rozvést. Je možné, že tak učinila na nátlak StB. Pokud se rodina odsouzeného zřekla, mimosoudní perzekuce nebyla tak tvrdá. StB tak také vytvářela psychický nátlak na vězně, aby lépe spolupracoval. Libuše Příbylová se znovu provdala za Václava Erlebacha. V roce 1953 požádala Lidový soud v Rumburku⁶⁸⁷ o změnu příjmení pro svou dceru Libuši Příbylovou. Jan Příbyl s jejím rozhodnutím nesouhlasil. Ke změně příjmení i přesto došlo.

Jan Příbyl vystudoval pět tříd obecné školy, tři třídy měšťanské školy a dvě třídy pokračovací školy. Vyučil se autolakýrníkem v podniku továrníka Knotka v Jičíně.⁶⁸⁸ V době první republiky byl aktivní člen Junáku.

Do roku 1942 byl zaměstnán jako lakýrník v Agrostroji-Jičín. Do roku 1945 byl totálně nasazen ve Varnsdorfu. Vojenskou službu vykonával od 1. října 1945 do 6. března 1946 u vojenského útvaru v Jičíně.⁶⁸⁹ Dosáhl hodnosti svobodníka.⁶⁹⁰ Po válce se přestěhoval do Varnsdorfu, kde provozoval autodílnu. Samostatnou živnost měl do roku 1948, kdy byla zrušena. Do svého zatčení roku 1949 pracoval v národním podniku Velveta jako lakýrník.⁶⁹¹

Roku 1947 byl přijat do KSČ, ale ze strany byl vyloučen v průběhu prověrek po únoru 1948.⁶⁹² Příliv nových členů po válce, z nichž mnozí měli pochybnou minulost a kariéristické cíle, ve straně vyvolával velké problémy. Komunistická strana tedy přistoupila k čistkám, ve kterých bylo vyloučeno přibližně 200 000 členů.⁶⁹³

Zatčení, obžaloba, rozsudek⁶⁹⁴

K zatčení Jana Příbyla došlo v Liberci den před Štědrým dnem 23. prosince 1949 v devět hodin ráno. Byl převezen do liberecké vazební věznice. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného.

Jan Příbyl byl obviněn z trestného činu velezrady,⁶⁹⁵ vyzvědačství,⁶⁹⁶ loupeže⁶⁹⁷ a napomáhání k vraždě.⁶⁹⁸ Konkrétně byl viněn z toho, že se roku 1949 stal členem Judytkovy

⁶⁸⁶ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec archivní spis sign. 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁶⁸⁷ Lidový soud v Rumburku 5. oddělení, pobočka ve Varnsdorfu, zasedal 22. 12. 1953 ve složení předseda senátu Jaromír Stříbrný, soudci z lidu Josef Zábaj a Josef Turynský.

⁶⁸⁸ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁶⁸⁹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁶⁹⁰ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec archivní spis sign. 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁶⁹¹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁶⁹² Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec, archivní spis sign. 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁶⁹³ Rupnik Jacques, *Dějiny Komunistické strany Československa, Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002, s. 194-245.

⁶⁹⁴ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z vyšetřovacího spisu archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁶⁹⁵ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

protistátní teroristické organizace, kterou mu pomáhal založit. Zvolil Bedřicha Judytku velitelem skupiny a složil do jeho rukou přísahu věrnosti. Dostal rozkaz opravit vysílací stanici, která měla umožnit spojení s emigrací. Účastnil se hlasování o likvidaci Jiřího Daneše-Hradeckého. Napomáhal jeho zavraždění a zahlazování stop. Spolu s Bedřichem Judytkou, Bohuslavem Houfkem a Antonínem Hošnou přepadl poštovní auto. Jan Příbyl hrozil posádce zbraní a omámil ji chloroformem. Opatřoval zbraně a střelivo. Připravoval s Bedřichem Judytkou další teroristické akce jako přepadání osobních aut krajských činitelů za účelem jejich usmrcení.⁶⁹⁹

Bezpečnostní pětka KV KSČ Liberec navrhovala pro Jana Příbyla trest smrti.⁷⁰⁰ Státní soud v Praze ho odsoudil k trestu odnětí svobody na doživotí.⁷⁰¹ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 23. prosince 1949.⁷⁰² Byl mu uložen peněžní trest ve výši 30 000 Kčs⁷⁰³ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.⁷⁰⁴ Také ztratil čestná práva občanská na dobu 10 let.⁷⁰⁵ Jan Příbyl rozsudek přijal.⁷⁰⁶

Tehdejší tisk popisoval Jana Příbyla jako jednoho z neaktivnějších členů organizace. Informoval o jeho činnosti ve skupině učitele Příkryla, kterou opustil, aby se zapojil do organizace Bedřicha Judytky. Své rozhodnutí zdůvodnil tím, že Judytkou byl lepší velitel než Příkryl. Popřel tvrzení Judytky, že skupina rozhodovala kolektivně. Jan Příbyl navrhl přepadání vozidel krajského výboru KSČ v Liberci a za tímto účelem vytvořil seznam osobních aut funkcionářů KSČ.⁷⁰⁷

Jan Příbyl byl vyslýchán StB 27. června 1950 na Krajském velitelství v Liberci. Záznam jeho výslechu se zachoval v opisu. Podpisy vyslýchajícího a svědka byly nečitelné. K informacím uvedeným při výslechu musíme přistupovat kriticky. Výsledky byly vedeny pod velkým fyzickým a psychickým tlakem. Vyšetřovatelé mohli výpověď zmanipulovat.

Při výslechu se Jan Příbyl přiznal, že se stal členem nelegální skupiny, která měla za cíl změnu státního zřízení. Učinil tak z nenávisti k pracujícím lidu. Jeho hlavním důvodem byla touha stát se soukromým podnikatelem.

⁶⁹⁶ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

⁶⁹⁷ Podle § 190, 192, 193 trestního zákona.

⁶⁹⁸ Podle § 5, 134, 135 č. 1 a 3, a 3, 136 trestního zákona.

⁶⁹⁹ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁷⁰⁰ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec archivní spis sign. 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁷⁰¹ S použitím § 113, odst. 1 zák. č. 319/48.

⁷⁰² Podle § 55, lit. a) trestního zákona

⁷⁰³ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁰⁴ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁰⁵ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁰⁶ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁷⁰⁷ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.“, s. 1.

Nejdříve se zapojil do skupiny učitele Příkryla ve Varnsdorfu. Skupina se jmenovala „VLK“.⁷⁰⁸ Měla za úkol zastřelit příslušníka StB Horáka, ale neměl dostatek odvahy, a tak byl ze skupiny vyloučen.

Josef Záleský ho informoval o vzniku nové ilegální skupiny vedené Bedřichem Judytkou. Osobně se seznámil s Judytkou přes Františka Celera, který ho představil jako příslušníka SNB.

Bedřicha Judytku popisoval v protokolech jako osobu diktátorskou, která rozdávala rozkazy. Od převratu si sliboval Judytkou vznik společnosti Spojených států evropských, nastolení kapitalismu a sám očekával ministerskou pozici.

Jan Příbyl pro ilegální skupinu získal spolupracovníka Oldřicha Žáka z Varnsdorfu, který pomáhal přepravit vysílačku. Judytkou Oldřicha Žáka do skupiny přijal jako řádného člena, protože s teroristickou činností souhlasil. Judytkou žádal po každém členovi, aby k sobě přibral tři spolupracovníky. Sám tvrdil, že má 16 trojek.

Dle výpovědi Bedřicha Judytky pro Houfka, Hošnu a Příbyla byla tato práce málo. Chtěli odejít do bunkrů a odtud dělat sabotáže. K úkonům se Jan Příbyl dle Judytky hlásil dobrovolně a sám. Údajně u sebe nosil vždy nabitou pistoli, aby byl k činu připraven. Opatřoval zbraně a střelivo. O Příbylově činnosti vypovídali také Bohuslav Houfek, Antonín Hošna a Bedřich Macek. Bohužel jejich výpovědi se nedochovaly.

Pamětnice procesu Růžena Košková-Krásná Jana Příbyla před procesem neznala. Jde o důkaz toho, že skupina byla vytvořena uměle a někteří její členové se poprvé setkali až při samotném procesu.⁷⁰⁹

Vězení, osud po propuštění⁷¹⁰

Jan Příbyl nastoupil trest 21. července 1950 ve věznici v Leopoldově, kde byl až do svého propuštění na amnestii prezidenta republiky roku 1963.⁷¹¹

Po dobu trestu byl zaměstnán jako lakýrník. Zpočátku byl přidělen na pracoviště Úsvit. V roce 1953 byl zaměstnán v Adamovských strojírenských závodech. Následně byl přeložen na pracoviště v Agrostroji. V práci byl hodnocena takto: „*Po stránce pracovní podával velmi dobré pracovní výkony. Ochotně pomáhal slabším odsouzeným. Byl zapojen v pracovní soutěži, kde dosahoval také dobrých výsledků. Ochotně plnil všechny rozkazy a*

⁷⁰⁸ Tato organizace byla odhalena KV-StB Praha spolu s jinými organizacemi pod heslem „Masaryčka“. Jan Příbyl nebyl chycen.

⁷⁰⁹ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou, 1. 2. 2007.

⁷¹⁰ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Jana Příbyla archivní číslo 1231. NA Praha.

⁷¹¹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

nařízení, které mu byly uloženy.“⁷¹² Za dobré pracovní výsledky byl několikrát odměněn. Nejčastěji šlo o odměnu ve formě balíčku,⁷¹³ uvolnění peněz,⁷¹⁴ pochvaly⁷¹⁵ a prodloužení návštěvy.⁷¹⁶ Největší odměna mu byla uložena v roce 1961, kdy mu byl vymazán kázeňský trest.⁷¹⁷ Za jeho dobré pracovní výsledky mu byl třikrát přerušen výkon trestu na jeden den.⁷¹⁸

Byl zapojen v pracovní skupině, která obdržela titul Brigáda vzorné práce. Tato skupina byla vyhlášena nejlepším pracovním kolektivem Adamovských strojírenských závodů. Zapojil se do dobrovolné akce 999 pomoc Maďarskému lidu.⁷¹⁹ Podepsal také pracovní závazek, který zněl: „*Jako natěrač v lakovně budu dělat kompletní natěračské práce v dobré jakosti. Při zvýšené kvalitě nátěru snížím původní cenu nátěru.*“⁷²⁰ Po dobu věznění byl údajně nasazován do skupin, v kterých se čekala vzpoura. Potrestaní upozorňovali na to, že Příbyl je „nastrčený“. Sám někdy viděl posunky a bylo mu vyhrožováno.⁷²¹

Jan Příbyl byl při výkonu zaměstnání zraněn. Při sekání železa se ulomil kus kladiva, který ho zasáhl do prstu levé ruky. Zranění omezilo hybnost levé ruky, ale pracovní neschopnost odmítl.⁷²²

Kázeňsky trestán byl během výkonu trestu pětkrát. Jednalo se většinou o malá provinění potrestaná napomenutím. Šlo například o nedodržení předpisů,⁷²³ narušení pořádku⁷²⁴ nebo neuposlechnutí rozkazu.⁷²⁵ Nejtvrdší trest, čtrnáct dní samovazby, mu byl

⁷¹² Hodnocení vypracované poručkem Spišiakem.

⁷¹³ 6. 10. 1953 mu byl za odměnu povolen balíček. 11. 1. 1954 mu byl za odměnu povolen balíček. 29. 9. 1954 mu byl za odměnu povolen balíček a dopis. 29. 9. 1956 mu byl za odměnu povolen balíček. 6. 12. 1959 mu byl za odměnu povolen potravinový balíček.

⁷¹⁴ 16. 7. 1959 mu bylo uvolněno 600 Kčs, které byly odevzdány jeho rodině. 16. 9. 1960 mu bylo za odměnu uvolněno 500 Kčs, která byly předány jeho snoubence. 16. 7. 1959 mu bylo uvolněno 600 Kčs, které byly odevzdány jeho rodině.

⁷¹⁵ 30. 3. 1961 mu byla udělena pochvala. 11. 9. 1961 mu byla udělena pochvala.

⁷¹⁶ 7. 3. 1962 mu byla za odměnu prodloužena návštěva o hodinu a čtvrt.

⁷¹⁷ 15. 8. 1961 odměna ve formě výmazu kázeňského trestu z roku 1954.

⁷¹⁸ 4. 6. 1961 mu byl rozhodnutím Okresního soudu v Tmavě přerušen trest na 24 hodin od 29. 5. do 26. 5. 1961. Toto přerušování bylo přesunuto na 25. 6. až 26. 6. 1961, protože se nepodařilo kontaktovat jeho snoubenku. K dalšímu přerušování výkonu trestu došlo na základě rozhodnutí náčelníka NPT Leopoldov 14. 8. 1962. Přerušování bylo plánováno na 15. 8. až 16. 8. 1962. K dalšímu přerušování došlo na základě rozhodnutí náčelníka NPT Leopoldov 22. 5. 1963. K přerušování výkonu trestu došlo 26. 5. až 27. 5. 1963.

⁷¹⁹ Akce se konala 26. 11. 1956 a Jan Příbyl věnoval celý svůj výdělek z měsíce listopadu. Akce byla nejspíše ovlivněna děním v Maďarsku 1956, kde došlo k revoltě proti sovětské moci. Povstání bylo krvavě potlačeno. Více k dění v Maďarsku např. in Vykoukal Jiří, *Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku 1944-1989*, Praha 2002

⁷²⁰ Závazek byl platný od 9. 3. 1956.

⁷²¹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁷²² K úrazu došlo v Agrostroji 12. 5. 1956 ale k ošetření došlo až následujícího dne v 11:00.

⁷²³ 28. 11. 1956 byl kázeňsky trestán za nedodržení předpisů napomenutím.

⁷²⁴ 31. 12. 1953 byl kázeňsky trestán za narušení pořádku napomenutím.

⁷²⁵ 22. 11. 1956 byl kázeňsky trestán za neuposlechnutí rozkazu napomenutím.

udělen v roce 1953 za držení zapalovače.⁷²⁶ Za podobné provinění byl v roce 1956 pouze napomenut.⁷²⁷

V době věznění ho navštěvovala snoubenka Dagmar Budíková, se kterou se seznámil díky svému bratrovi Jiřímu Příbylovi písemnou cestou v době věznění. Návštěvy mu byly povoleny dvakrát za rok.⁷²⁸ V roce 1963 ho byla snoubenka navštívit třikrát.⁷²⁹ Návštěva v červnu 1961 byla prodloužena o hodina a čtvrt za dobré pracovní výsledky.⁷³⁰

V roce 1955 mu byl trest snížen na základě amnestie prezidenta republiky na 25 let odnětí svobody.⁷³¹ Jan Příbyl podal žádost o milost v roce 1960⁷³² a 1962.⁷³³ Obě byly zamítnuty jako neodůvodněné. Jeho žádosti bylo vyhověno až v roce 1963.

Den před propuštěním, 15. listopadu 1963, s ním vedl rozhovor kapitán Ladislav Jirásko. Jan Příbyl hovořil o své minulosti. Tvrdil, že se do skupiny dostal, protože se seznámil se špatnými lidmi. Trest ho prý obohatil a byl pro něj velkou školou. Také se svěřil s tím, že hodlá žít ve společné domácnosti s Dagmar Budíkovou z Jičína, která byla zaměstnána u pošty jako telefonistka. Šlo o vdovu, která měla z manželství dceru (zaměstnána v jeslích) a syna (stále chodil do školy). Vyjádřil velkou vděčnost za možnost odejít z trestu dříve a nabídl v budoucnu spolupráci se státními orgány. Byl ujištěn, že v případě potřeby bude vyhledán.⁷³⁴

Jan Příbyl byl propuštěn 16. listopadu 1963 na základě udělené milosti prezidenta republiky s podmínkou 10 let.⁷³⁵ Vězení opustil jako velmi nemocný muž. Po operaci štítné žlázy byl částečně hluchý. Měl chronickou tuberkulózu obou horních polovin plic. Nastěhoval se ke svým rodičům do Jičína.

Po propuštění byl dále sledován. Kapitán Ladislav Jirásko měl za úkol monitorovat jeho činnost a určit, zda není pro společnost nebezpečný. Příbyl pravidelně docházel na stanici VB, kde probíhaly rozhovory. Došlo k několika schůzkám s důvěrníkem, který informoval příslušné orgány. Zmiňoval se o Příbylovi vcelku kladně. Popisoval ho jako osobu

⁷²⁶ 26. 8. 1953 byl trestán za držení zapalovače 14 dny samovazby.

⁷²⁷ 30. 11. 1956 byl trestán za držení zapalovače vyrobeného z materiálu na výrobu napomenutím.

⁷²⁸ V roce 1959 ho navštívila Dagmar Budíková 18. 10. a 14. 12. V roce 1961 ho navštívila Dagmar Budíková 18. 3. a 17. 8. V roce 1962 ho navštívila Dagmar Budíková 18. 3. a 17. 8.

⁷²⁹ V roce 1960 ho navštívila Dagmar Budíková 5. 3., 28. 3. a 20. 6.

⁷³⁰ 7. 3. 1962 mu byla za odměnu prodloužena návštěvy o hodinu a čtvrt. Prodloužená návštěva proběhla 17. 6. 1962.

⁷³¹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁷³² Žádost projednával soudce Krajského soudu v Praze Jiří Formáček 17. 3. 1960.

⁷³³ Žádost z roku 1962 projednával soudce Krajského soudu v Praze František Veselý 23. 5. 1962.

⁷³⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁷³⁵ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

inteligentní, která se ve společnosti velmi dobře pohybuje. Po propuštění nevyhledával Jan Příbyl kontakty z minulosti.⁷³⁶

Ze spisů týkajících se Jana Příbyla je zřejmé, že po propuštění byl sledován agenty StB. Byl na něho nasazen agent „Věra“.⁷³⁷ Tento agent donášel informace řídicímu orgánu nadporučíkovi Vlastimilu Bajarovi, který zprávy následně posílal Ladislavu Jiráskovi. Agent Věra informoval 7. května 1964 o nástupu Jana Příbyla do zaměstnání v Agrostavu na provozovnu III. Hlášení z 20. října 1964 informuje o nehodě v podniku. V té souvislosti se Jan Příbyl zmiňoval o své ilegální činnosti ve skupině Horákové. Na otázku, zda by se do protistátní činnosti opět pustil, odpověděl, že nikdy víc. Následně od roku 1965 na něho byl nasazen agent „Marta“.⁷³⁸ Informace poskytoval kapitánovi Jiřímu Bobrovi. Tento agent 8. listopadu 1965 sdělil, že Jan Příbyl se chce oženit s Danou Budíkovou⁷³⁹, ale jeho rodiče jsou proti. Tento zdroj se znal pouze s otcem Jana Příbyla, s jehož synem osobně nikdy nehovořil.

Poslední rozhovor byl veden v OO-MV Jičín 8. října 1965 od deseti hodin do půl jedenácté za přítomnosti kapitána Breta a kapitána Baudyše. Jan Příbyl informoval o amnestovaných z okolí Jičína. Byl využíván při sledování Prudiče, Škalouna, Čipery, Děčína, Přeučila, Novotného, Nedomy a Mareše. Také byl tázán na poměry v Junáku na Jičínsku. V budoucnu měl získávat informace o JUDr. Potůčkovi a Melounovi. Jeho styky byly hodnoceny jako nedostatečné a přínos pro síť MV nulový.⁷⁴⁰ Podle mého názoru se stal agentem StB. V seznamech spolupracovníků není uveden, ale neznámá to, že jím nebyl. Některé složky byli zlikvidovány. Informace z pohovoru 8. října 1965 tomu nasvědčují. O jeho spolupráci však nemáme přímé důkazy.

Na posledním spisu z roku 1967 je rukou psaná poznámka „*Jmenovaný je toho času ve vazbě pro pohlavní zneužití nevlastní dcery. Je pravděpodobné, že si bude dosluhovat 11 let vězení. Dle výsledku soudního řízení bude rozhodnuto o dalším opatření.*“ Příbyl byl zajištěn a odsouzen na 4 měsíce Okresním soudem v Jičíně.⁷⁴¹ Další informace a této kauze se mi nepodařilo zjistit. Otázkou zůstává, zda šlo o skutečný trestní čin, nebo intriky StB. Je možné, že se Jan Příbyl jako agent neosvědčil a StB se ho tímto způsobem pokusila zbavit.

⁷³⁶ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁷³⁷ V seznamech agentů StB publikovaných na internetových stránkách Ministerstva vnitra bylo nalezeno 55 agentů s krycím jménem „Věra“.

⁷³⁸ V seznamech agentů StB publikovaných na internetových stránkách Ministerstva vnitra bylo nalezeno 27 agentů s krycím jménem „Marta“.

⁷³⁹ Jde o Dagmar Budíkovou, s kterou Jan Příbyl žil od svého propuštění. Agent si pouze splel jména.

⁷⁴⁰ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁷⁴¹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

Osud Jana Příbyla je ukázkou toho, jak StB dokázala některé vězně zlomit. Jan Příbyl vyšel z vězení jako osamělý nemocný muž. Nejspíše spolupracoval s StB již v době věznění a byl ochoten v tom pokračovat i po propuštění.

Antonín Hošna

Stručný životopis⁷⁴²

Antonín Hošna se narodil 12. srpna 1914 v Ounuzu u Sedlčan. Otec byl v době procesu již po smrti. Matka Anna Hošnová žila v rodném Ounuzu. Měl pět sourozenců, dva bratry a tři sestry. Nejstarší ze sourozenců Josef Macek pracoval jako zámečnický a žil v Praze. Bratr Bohumil Hošna byl zaměstnán jako dělník. Sestra Marie Jurová byla v domácnosti a žila v Liběčově. Sestry Anežka a Anna žily v Ounuzu, kde pracovaly jako dělnice.

Manželka Růžena rozená Myšáková pracovala jako pomocná dělnice v komunálním podniku ve Strakoniciích. Měli dvě dcery, pětiletou Růženu a dvouletou Evu. Rodina se po procesu odstěhovala k manželčiny rodičům, Josefovi a Josefě Myšákovým, kteří žili ve Strakoniciích. K tomuto kroku museli přikročit, protože majetek odsouzeného Antonína Hošny byl zkonfiskován. Sám odsouzený měl o svou rodinu starost, což vyjádřil i v dotazníku vyplněném v roce 1954 ve věznici v Plzni takto: „*Mám starost, kdo se bude starat o mé dvě nezletilé děti. Manželka je nemocná a nemůže těžce pracovat, jestliže má tuberkulózu.*“⁷⁴³

Antonín Hošna vystudoval tři třídy obecné školy a tři třídy školy pokračovací. Vyučil se strojním zámečnickem. Po vyučení pracoval jako zámečnický v továrně. V letech 1936 až 1939 byl na vojně s hodností vojína. Následně se vrátil k práci zámečnický. V době zatčení byl zaměstnán v podniku Goldberg ve Varnsdorfu.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Antonín Hošna byl zatčen 17. prosince 1949 v pět hodin ráno. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného. Následně byl převezen do liberecké vazební věznice.⁷⁴⁴

Antonín Hošna byl obviněn z trestného činu velezrady,⁷⁴⁵ vyzvědačství,⁷⁴⁶ loupeže⁷⁴⁷ a spoluviny na vraždě.⁷⁴⁸ Konkrétně byl viněn z toho, že byl zakládajícím členem protistátní organizace „Dr. Eduard Beneš“. Údajně zvolil Bedřicha Judytku vůdcem skupiny a složil do jeho rukou přísahu věrnosti. Podle vyšetřovatelů se účastnil vraždy Jiřího Daneše-Hradeckého

⁷⁴² Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Antonína Hošny archivní číslo 742. NA Praha.

⁷⁴³ Dotazník vyplněný ve věznici v Plzni 18. 10. 1951.

⁷⁴⁴ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁴⁵ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁷⁴⁶ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

⁷⁴⁷ Podle § 190, 192, 193 tr. zák.

⁷⁴⁸ Podle § 5, 134, 135č. 1 a 3., 136 tr. zák.

5. září 1949. K tomuto trestnému činu měl zapůjčit vlastní osobní automobil. Při cestě měl předstírat poruchu vozidla, aby Jiří Daneš-Hradecký musel vystoupit z auta. Umožnil tak Bohuslavu Houfkovi, aby Jiřího Daneše-Hradeckého zastřelil. Také se podle obvinění podílel na přepadení poštovního auta, při kterém hlídal, aby skupina nebyla při své činnosti vyrušena.⁷⁴⁹

Antonín Hošna byl odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí.⁷⁵⁰ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 17. prosince 1949.⁷⁵¹ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 50 000 Kčs⁷⁵² a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku⁷⁵³. Také ztratil čestná práva občanská⁷⁵⁴ na dobu 10 let.⁷⁵⁵

Antonín Hošna vypovídal před Státním soudem třetí den soudního líčení jako poslední obžalovaný. Tisk se k jeho vystoupení vyjádřil takto: „*Výslechy obžalovaných byly ve čtvrtek skončeny výpovědí posledního člena Judytkovy skupiny bývalého národního správce Hošny, který se zúčastnil všech jejích tajných schůzek. Do skupiny ho zavedl Příbyl a nebylo téměř jediné akce varnsdorfských teroristů, kterých by se Hošna nezúčastnil.*“⁷⁵⁶ Sám odsouzený se k pohnutkám své činnosti vyjádřil v dotazníku vyplněném ve věznici v Plzni takto: „*Lidé, se kterými jsem se stýkal, mě vedli k trestné činnosti, které jsem se dopouštěl. Mám pocit viny. Lituji svého činu a chci jej odčinit prací a dobrým chováním.*“⁷⁵⁷

Vězení, osud po propuštění⁷⁵⁸

Příkaz k vykonání trestu⁷⁵⁹ byl vydán 30. srpna 1950. Antonín Hošna ale nastoupil výkon trestu již 21. července 1950. První rok strávil ve věznici v České Lípě. V roce 1951 byl převezen do Leopoldova. V letech 1953 až 1956 byl vězněn v NPT Ostrov. Následně byl převeden do Příbrami, kde zůstal do roku 1961. Poslední tři roky výkonu trestu si odpykával opět ve věznici v Leopoldově, odkud byl podmíněně propuštěn roku 1964.

Po celou dobu věznění vykonával Antonín Hošna práci zámečnicka a soustružníka. V době výkonu trestu v NPT Ostrov byl zaměstnán jako lamač. Jeho pracovní nasazení bylo velmi kolísavé. V NPT Příbram byly jeho výkony hodnoceny takto: „*Má nedostatečnou*

⁷⁴⁹ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁵⁰ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁷⁵¹ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁷⁵² Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁵³ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁵⁴ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁵⁵ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁵⁶ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Třetí den procesu s vlezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.*“ s. 2.

⁷⁵⁷ Dotazník vyplněný ve věznici v Plzni 18. 10. 1951.

⁷⁵⁸ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Antonína Hošny archivní číslo 742. NA Praha

⁷⁵⁹ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

pracovní morálku, neboť za posledního půl roku stanovenou pracovní normu splnil dvakrát hluboko pod 100 z vlastní viny. Jeho práce je za posledního půl roku hodnocena takto: 50%, 58%, 100%, 100%, 102%, 105%.⁷⁶⁰ Jeho výkony se postupně zlepšovaly, o čemž svědčí hodnocení z věznice v Leopoldově, která popisuje jeho práci takto: „Pracovní normy soustavně plní a často je vysoce překračuje. Práci provádí kvalitně a úkoly si plní vždy včas. K práci se staví zodpovědně a je vždy ochotný dobrovolně pracovat i mimo pracovní dobu, když je potřeba splnit mimořádný úkol.“⁷⁶¹ V této době byl také dvakrát odměně za pracovní nasazení. V roce 1963 mu byl za odměnu povolen potravinový balíček.⁷⁶² Největší odměna, výmaz záznamu kázeňského trestu z roku 1953, mu byla udělena v roce 1964.⁷⁶³

Antonín Hošna byl hodnocen jako velmi problémový vězeň. Byl pětikrát kázeňsky trestán. Dvakrát mu byl udělen trest za menší provinění jako neustlání postele⁷⁶⁴ a nemístné poznámky při nástupu.⁷⁶⁵ Dvakrát byl potrestán za rvačku.⁷⁶⁶ V roce 1959 byl trestán za šmelení s železnou rudou. Spolu s vězněm Kitkou si vyměňovali rudu z dílny, aby zkreslili hmotnost zásob v dílně.⁷⁶⁷ Celkem byl trestán čtyřmi měsíci odnětím výhod, dvaceti dny korekce a pěti dny izolace s vyvedením.

V době věznění byly Antonínu Hošnovy povoleny návštěvy třikrát⁷⁶⁸ až čtyřikrát⁷⁶⁹ za rok. Pouze v letech 1961 a 1963 došlo jen k dvěma návštěvám.⁷⁷⁰ Většinou ho navštívila

⁷⁶⁰ Hodnocení z NPT Příbram, 8. 12. 1959.

⁷⁶¹ Hodnocení nadporučíka Zemana z 7. 12. 1963

⁷⁶² 2. 1. 1963 mu byl za odměnu povolen potravinový balíček o váze 3 kg.

⁷⁶³ 18. 1. 1964 mu byl za odměnu vymazán záznam o trestu z 20. 11. 1953.

⁷⁶⁴ 21. 4. 1955 byl trestán za nemístné poznámky při nástupu třemi měsíci odnětím výhod.

⁷⁶⁵ 20. 11. 1953 byl trestán za neustlání postele měsícem bez výhod.

⁷⁶⁶ 14. 5. 1957 byl potrestán za rvačku se spoluvězněm Černým 5 dny korekce a 5 dny izolace s vyváděním.

27. 5 byl trestán za rvačku s vězněm č. 11120 Augustinem Vladimírem 10 dny korekce.

⁷⁶⁷ 27. 5. 1959 byl potrestán za šmelení s železnou rudou 10 dny korekce.

⁷⁶⁸ 13. 2. 1955 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a švagrová Eva Myšáková. 10. 7 1955 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a matka manželky Josefa Myšáková. 23. 10. 1955 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagr František Myšák. 24. 3 1957 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a matka Anna Hošnová. 23. 6. 1957 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová. 29. 9. 1957 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a švagr František Myšák. 10. 2 1962 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a sestra Marie Jurová. 26. 5. 1962 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a sestra Anežka Dvořáková. 23. 9. 1962 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a děti Růžena a Eva.

⁷⁶⁹ 12. 2. 1956 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagr František Myšák. 25. 3. 1956 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagr František Myšák. 26. 8. 1956 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a sestra jejíž jméno nebylo uvedeno. 9. 12. 1956 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagr František Myšák. 16. 3 1958 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a švagr František Myšák. 1. 6. 1958 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagr František Myšák. 10. 8. 1958 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagrová Eva Myšáková. 16. 12 1958 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagr František Myšák, děti Růžena a Eva a matka Anna Hošnová. 1. 2. 1959 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a matka Anna Hošnová. 17. 5. 1959 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a děti Růžena a Eva. 2. 8. 1959 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a švagrová Eva Myšáková. 22. 11. 1959 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a švagr František

manželka Růžena Hošnová s dcerami Růženu a Evou. Růženu Hošnovou doprovázel často její bratr František Myšák. Sedmkrát přijela na návštěvu jeho matka Anna Hošnová. Několikrát se Antonín Hošna setkal také se svými sestrami Marií Jurovou, Anežkou Dvořákovou a Annou Pochosovou.

Na základě amnestie prezidenta republiky ze 4. května 1953 byl Antonínu Hošnovi snížena trest odnětí svobody z doživotí na dvacet pět let.⁷⁷¹

Antonín Hošna žádal spolu s Janem Příbylem a Bedřichem Mackem v roce 1955 o přezkoumání rozsudku Státního soudu z roku 1950. Všichni jmenovaní byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na doživotí a byli údajně členy teroristické skupiny „Dr. Eduard Beneš“. Jejich žádost zamítl Krajský soud v Praze jako neodůvodněnou.⁷⁷² Antonín Hošna žádal o amnestii prezidenta republiky v letech 1957,⁷⁷³ 1960⁷⁷⁴ a 1962.⁷⁷⁵ Komise jeho žádosti posoudila a rozhodla, že ani v jednom případě není účasten. Následně podal stížnost k Nejvyššímu soudu. Také tato žádost byla zamítnuta jako neodůvodněná.⁷⁷⁶

Antonín Hošna byl podmíněně propuštěn⁷⁷⁷ na základě rozhodnutí Okresního soudu v Trnavě⁷⁷⁸ v roce 1964. Zkušební doba byla stanovena na sedm let.⁷⁷⁹

Další osud Antonína Hošny se nepodařilo zjistit.

Karel Fieger⁷⁸⁰

Rekonstruovat osud Karla Fiegra je velmi složité. Osobní spis nebyl nalezen, takže informace jsou dostupné pouze ze spisů státního a generálního prokurátora.

Myšák. 7. 3. 1960 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a matka Anna Hošnová. 5. 6. 1960 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová, děti Růžena a Eva a matka Anna Hošnová. 4. 9. 1960 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a matka Anna Hošnová. 18. 12. 1960 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a matka Anna Hošnová.

⁷⁷⁰ 8. 7. 1961 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a děti Růžena a Eva. 22. 10. 1961 navštívila Antonína Hošnu sestra Anna Pochosová. 31. 3. 1963 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a děti a matka Anna Hošnová. 18. 8. 1963 navštívila Antonína Hošnu manželka Růžena Hošnová a sestra Anna Pochosová.

⁷⁷¹ Amnestie prezidenta republiky 4. 5. 1953 snížila trest z doživotí na 25 let podle článku 2.

⁷⁷² Žádost Antonína Hošny, Jana Příbyla a Bedřicha Macka projednával ve veřejném zasedání předseda Krajského soudu v Praze Jan Řehák 7. 10. 1955. Žádost zamítl jako neopodstatněnou podle § 204 tr. řádu.

⁷⁷³ Komise pro provádění amnestie prezidenta republiky zasedala 1. 12. 1957 a rozhodla, že Antonín Hošna není účasten amnestie podle článku IV. písm. a) amnestie prezidenta republiky.

⁷⁷⁴ Komise pro provádění amnestie prezidenta republiky zasedala 9. 5. 1960 a rozhodla, že Antonín Hošna není účasten amnestie podle článku II. písm. b) amnestie prezidenta republiky.

⁷⁷⁵ Komise pro provádění amnestie prezidenta republiky zasedala 23. 5. 1960 a rozhodla, že Antonín Hošna není účasten amnestie podle článku IV. písm. d) amnestie prezidenta republiky.

⁷⁷⁶ Předseda Nejvyššího soudu Antonín Kudla projednával žádost 14. 8. 1962 a zamítl ji jako neodůvodněnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. řádu.

⁷⁷⁷ Podle § 61 odst. 1 písm. a) tr. zákona.

⁷⁷⁸ Předseda Okresního soudu v Trnavě Jaroslav Chyba rozhodl 11. 5. 1964.

⁷⁷⁹ Podle § 63 tr. řádu.

⁷⁸⁰ Pokud není uvedeno jinak informace pochází ze spisu státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha

Osudy odsouzených v procesu Emil Weiland a spol.

Karel Fieger se narodil 13. února 1895. Po válce pracoval jako ředitel továrny protipožárního zařízení ve Vysokém Mýtě. Tento post mu byl odebrán po únoru 1948. V době zatčení byl zaměstnán jako nákupní úředník ve Vysokém Mýtě.

Byl zatčen 10. ledna 1950 v osm hodin večer. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného. Následně byl převezen do liberecké vazební věznice.

Karel Fieger byl obviněn z trestného činu velezrady⁷⁸¹ a vyzvědačství.⁷⁸² Konkrétně byl viněn z toho, že byl pomocí vysílačky ve styku s osobním tajemníkem Petra Zenkla Ambrožem. Karel Fieger měl po agentovi CIC posílat Ambrožovi zprávy o situaci v zemi. Podle vyšetřovatelů se měl v listopadu 1949 začlenit do Judytkovy teroristické organizace. Zde měl radit Bedřichu Judytkovi jak skupinu vést. Údajně mu radil, aby za členy nepřijímal důstojníky, protože jejich členství by zvyšovalo nebezpečí prozrazení. Také měl opatřit seznam ženských příslušnic SNB. Podle obžaloby žádal Bedřicha Judytku, aby organizoval teroristické akce v pohraničí a tak odlehčil pražským protistátním skupinám vzhledem k hromadnému zatýkání v Praze. Podle vyšetřovatelů měl Karel Fieger zajistit spojení obou teroristických skupin.⁷⁸³

Před Státním soudem byl vyslýchán třetí den soudního líčení. Tehdejší tisk popsal jeho vystoupení takto: „*Před tribunál Státního soudu pak předstoupil bývalý tovární ředitel Fieger z Vysokého Mýta, který jednak podával do zahraničí zprávy po agentu cizí zpravodajské moci a jednak spolupracoval s Judytkovou teroristickou skupinou. Rovněž Fieger doznal před soudem svou vinu.*“⁷⁸⁴

Karel Fieger byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 25 let.⁷⁸⁵ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 10. ledna 1950.⁷⁸⁶ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 40 000 Kčs⁷⁸⁷ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku⁷⁸⁸. Také ztratil čestná práva občanská⁷⁸⁹ na dobu 10 let.

Karel Fieger zemřel 2. června 1954 na rakovinu plic v brněnské nemocnici.⁷⁹⁰ Vysoký počet mrtvých ve věznicích byl způsoben brutalitou vězeňské správy a nedostatečnou

⁷⁸¹ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁷⁸² Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

⁷⁸³ Návrh bezpečnostní pětky KV KSČ Liberec, archivní spis sign. 310-23-1/98-100. ABSMV.

⁷⁸⁴ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Výslech obžalovaných před státním soudem v Liberci ukončen. Třetí den procesu velezrádnou skupinou Weiland, Kolín a spol.*“, s. 1-2.

⁷⁸⁵ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁷⁸⁶ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁷⁸⁷ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁸⁸ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁸⁹ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁷⁹⁰ Paleček Pavel, *Likvidace ostatků obětí nacismu a komunismu na území Československa*, Brno 2002, s. 120.

lékařskou péčí. V této době nebylo vězení místem převýchovy, ale tvrdé represe a likvidace třídního nepřítele. V období 1948 až 1956 zemřelo ve výkonu trestu celkem 1 157.⁷⁹¹

Bedřich Macek

Stručný životopis⁷⁹²

Bedřich Macek se narodil 23. listopadu 1902 v Hradci Králové. Jeho otec Bedřich žil v době procesu v Hradci Králové. Bylo mu již 75 let a byl v penzi. Matka Josefa rozená Hlaváčková již nežila. Měl dva bratry a jednu sestru. Starší bratr Emanuel žil v Hradci Královém a pracoval jako strojvedoucí u ČSD. Mladší Otto žil v České Lípě a byl v penzi. Mladší sestra Růžena provdaná Stuchlíková žila v Turnově a byla v domácnosti.

Manželka Natálie rozená Široká žila v době procesu s matkou Hermínou v Smiřicích u Jaroměře. Měli dvě děti, pětiletou Blanku a dvouletou Jiřinu. Manželka byla nezaměstnaná. Bedřich Macek napsal v dotazníku k situaci rodiny toto: „*Není mi známo jaké má manželka příjmy, ani kdo se o rodinu stará.*“⁷⁹³ Rodiny odsouzených byly postiženy mimosoudní perzekucí. Žily ve ztížených životních podmínkách s minimálními příjmy. Rolí hrála také konfiskace majetku, která byla u odsouzených většinou nařízena. Manželky a děti vězňů tak často neměly kde bydlet.

Bedřich Macek vystudoval pět tříd obecné školy a tři měšťanské školy. Vyučil se automechanikem. Po dokončení školy byl zaměstnán jako automechanik v továrně. Po vojně pracoval jako automechanik v podniku Brůna. Následně získal práci jako garážmistr ČSD v Hradci Králové. V tomto zaměstnání setrval až do svého zatčení roku 1950.

Nebyl v žádné politické straně, ani nevykonával politickou funkci. Byl pouze členem ROH. Jeho koníčkem byla myslivost.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Bedřich Macek byl zatčen 10. ledna 1950 v osm hodin ráno. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného. Následně byl převezen do vazební věznice v Hradci Králové. Před procesem byl převezen do vazební věznice v Liberci.⁷⁹⁴

Bedřich Macek byl obviněn z trestného činu velezrady,⁷⁹⁵ vyzvědačství⁷⁹⁶ a spoluviny na zločinu loupeže.⁷⁹⁷ Konkrétně byl viněn z toho, že se stal členem Judytkovy protistátní

⁷⁹¹ Paleček Pavel, *Likvidace ostatků obětí nacismu a komunismu na území Československa*, Brno 2002, s. 36-44.

⁷⁹² Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Bedřicha Macka archivní číslo 1029. NA Praha.

⁷⁹³ Dotazník vyplněný ve věznici Leopoldov 6. 5. 1952.

⁷⁹⁴ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁹⁵ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁷⁹⁶ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

organizace „Dr. Eduard Beneš“. S Bedřichem Judytkou se měl Bedřich Macek seznámit v létě 1949 na střeleckých závodech v Bramberku díky puškaři Babickému z Jablonce na Nisou. Údajně vypracoval plán loupežného přepadení poštovního vozu vezoucího pět a půl milionu korun. Tyto peníze měly být využity na nákup zbraní. Po nezdařeném pokusu o loupež údajně vybízel k dalším akcím. Podle obžaloby také umožnil skupině scházet se v místnostech ČSD v Hradci Králové. Převzal od Bedřicha Judytky ruční granáty a tlumiče k pistolím. Podle vyšetřovatelů také vybudoval vlastní protistátní skupinu v Hradci Králové a Pardubicích. Těmto skupinám dával rozkazy k zřizování ilegálních trojek a odposlouchávání telefonických hovorů.⁷⁹⁸

Bedřich Macek byl odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí.⁷⁹⁹ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 10. ledna 1950.⁸⁰⁰ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 30 000 Kčs⁸⁰¹ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.⁸⁰² Také ztratil čestná práva občanská⁸⁰³ na dobu 10 let.⁸⁰⁴

Bedřich Macek vypovídal před Státním soudem třetí den soudního líčení. Tehdejší tisk ho popisoval takto: „*Bedřich Macek byl po únoru 1948 povýšen z řidiče na garážmistra. Neměl tedy nejmenší důvod mařit úsilí pracujících lidí. A přece se republice špatně odměnil.*“⁸⁰⁵ V době věznění se v dotazníku vyjádřil k pohnutkám své činnosti takto: „*Pohnutkami k mé činnosti byla neznalost stávajícího politického systému. Cítím se vinen a chci svůj čin napravit prací.*“⁸⁰⁶

Vězení, osud po propuštění⁸⁰⁷

Příkaz k vykonání trestu⁸⁰⁸ byl vydán 5. května 1950. Bedřich Macek ale nastoupil výkon trestu již 24. července 1950. Stal se vězněm číslo 1029. Do roku 1953 byl vězněn v Leopoldově. Následně byl převezen do NPT Ostrov, kde strávil tři roky. V červenci 1956 byl převezen do Příbrami, kde zůstal do roku 1961. Zbytek trestu si odpykával opět ve věznici v Leopoldově.

⁷⁹⁷ Podle § 5, 190, 192, 193 tr. zákona.

⁷⁹⁸ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁷⁹⁹ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁸⁰⁰ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁸⁰¹ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁰² Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁰³ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁰⁴ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁸⁰⁵ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.*“ s. 2.

⁸⁰⁶ Dotazník vyplněný ve věznici Leopoldov 6. 5. 1952.

⁸⁰⁷ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Bedřicha Macka archivní číslo 1029. NA Praha.

⁸⁰⁸ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

Bedřich Macek v době výkonu trestu pracoval jako strojní zámečnický na pracovišti v Adamovských strojárnách závodech. Jeho pracovní výkony byly hodnoceny takto: „*Jeho pracovní morálka je celou dobu hodnocena kladně. Stanovené výkonné normy plní a také překračuje. Jeho práce je kvalitní. Ve svém oboru se postupně zdokonalil. Je ochoten pracovat i přesčas.*“⁸⁰⁹

V roce 1963 byl během výkonu své práce zraněn. Při zkoušení ventilu se vypružila lisovaná vložka, která mu poranila pravé oko. Utrpěl tržnou ránu na dolním víčku a zranění spojivky. Byl šest dní v pracovní neschopnosti.⁸¹⁰ Také trpěl arteriosklerosou aorty a vleklým chronickým exemem rukou.

V době výkonu trestu byl pětikrát kázeňsky trestán. V květnu až červnu 1955 byl potrestán třikrát za nedodržení budíčku,⁸¹¹ neustlané lůžko⁸¹² a nepořádek v cele.⁸¹³ V dalších letech proběhlo kázeňské řízení kvůli pozdnímu nástupu⁸¹⁴ a neuposlechnutí rozkazu.⁸¹⁵ Celkem byl potrestán deseti dny korekce a třemi měsíci odnětím výhod.

Bedřich Macek měl povoleny návštěvy dvakrát za rok.⁸¹⁶ V roce 1955⁸¹⁷ a 1960⁸¹⁸ proběhla pouze jedna návštěva. Následujícího roku musel Bedřich Macek návštěvu odmítnout ze zdravotních důvodů.⁸¹⁹ Otázkou zůstává, zda šlo opravdu o zdravotní komplikace nebo mu byla návštěva na poslední chvíli zakázána. Takovéto praktiky byly spíše pravidlem než výjimkou. Naopak v roce 1958 mu byly povoleny tři návštěvy.⁸²⁰ Většinou za ním přijela manželka Natálie a bratr Otta Macek s manželkou Růženu. Dvakrát ho také navštívila sestra Růžena Stuchlíková.

Jako většina odsouzených žádal také Bedřich Macek o milost prezidenta republiky a snížení trestu. Trest odnětí svobody na doživotí mu byl snížen na dvacet pět let na základě amnestie prezidenta republiky z 4. května 1953.

⁸⁰⁹ Hodnocení vypracované poručkem Janem Šiffárem v Leopoldově 29. 3. 1962.

⁸¹⁰ K zranění došlo 11. 3. 1963, pracovní neschopnost trvala od 11. 3. do 17. 3. 1963.

⁸¹¹ 12. 5. 1965 byl potrestán za nedodržení budíčku pěti dny korekce.

⁸¹² 9. 6. 1955 byl potrestán za neustlání lůžka dvěma měsíci bez výhod.

⁸¹³ 10. 6. 1957 byl potrestán za neudržování pořádku v cele jedním měsícem bez výhod.

⁸¹⁴ 28. 4. 1958 byl potrestán za pozdní nástup pěti dny korekce.

⁸¹⁵ 20. 11. 1963 byl potrestán za neuposlechnutí rozkazu napomenutím.

⁸¹⁶ 24. 3. 1957 navštívil Bedřicha Macka bratr Otto s manželkou Růženu. 6. 10. 1957 navštívila Bedřicha Macka manželka Natálie Macková a bratr Otto. 7. 6. 1959 navštívila Bedřicha Macka manželka Natálie Macková a bratr Otta Macek. 6. 9. 1959 navštívila Bedřicha Macka sestra Růžena Stuchlíková a švagrová Růžena Macková

⁸¹⁷ 23. 10. 1955 navštívila Bedřicha Macka manželka Natálie Macková

⁸¹⁸ 6. 3. 1960 navštívila Bedřicha Macka manželka Natálie Macková.

⁸¹⁹ 15. 7. 1956 navštívil Bedřicha Macka bratr Otta Macek. 9. 12. 1956 odmítl Bedřich Macek návštěvu.

⁸²⁰ 3. 3. 1958 navštívil Bedřicha Macka bratr Otta Macek a sestra Růžena Stuchlíková. 15. 6. 1958 navštívila Bedřicha Macka manželka Natálie Macková a bratr Otta Macek. 7. 9. 1958 navštívil Bedřicha Macka bratr Otta Macek s manželkou Růženu Mackovou.

V roce 1955 podali žádost o přezkoumání procesu Jan Příbyl, Antonín Hošna a Bedřich Macek. Jejich žádost byla zamítnuta jako nepodložená.⁸²¹ Bedřich Macek žádal o amnestii prezidenta republiky také v letech 1960⁸²² a 1962.⁸²³ Obě žádosti byly zamítnuty. K zamítavému stanovisku vedlo nejspíše také negativní hodnocení, které znělo: „*Odsouzený se dopustil závažné protistátní činnosti z nepřátelství k lidově demokratickému zřízení. Ve své činnosti byl velmi aktivní a iniciativní. Byl mu proto uložen spravedlivý trest.*“⁸²⁴

V roce 1963 mu byl trest snižen o osm let na základě rozhodnutí prezidenta republiky.⁸²⁵ Následující rok byl Bedřich Macek podmíněně propuštěn.⁸²⁶ O jeho žádosti rozhodoval Okresní soud v Trnavě ve veřejném zasedání 12. května 1964. Zkušební doba byla stanovena na čtyři roky.⁸²⁷

Další osud Bedřicha Macka se nepodařilo zjistit.

Karel Kopal

Stručný životopis⁸²⁸

Karel Kopal se narodil 20. prosince 1904 v Turnově. Otec Karel Kopal měl v Přepeřích tkalcovský závod a mlýn. Matka Anna byla v domácnosti. Oba byli v době procesu již mrtví. Měl dvě starší sestry. Nejstarší ze sourozenců Anna, provdaná Klecandová, byla doktorka filosofie žijící v Praze. Také druhá sestra Marie, provdaná Rozborová, žila v Praze.

V roce 1940 se Karel Kopal oženil s Marií Fuchsovou. Její otec padl ve válce a matka s nimi žila v Přepeřích. Měli spolu dvě děti. Dcera Anna se narodila v roce 1940. Syn Karel přišel na svět o pět let později. Marie Kopalová musela po zatčení manžela pracovat jako tovární dělnice v Pojizerském bavlnářském závodě.

Karel Kopal studoval obecnou školu a reálku s maturitou v Turnově. V dotazníku o svém vzdělání napsal: „*Měl jsem možnost dobrého vzdělání, ale nevyužil jsem toho poněvadž jsem byl pohodlný.*“⁸²⁹ Po maturitě nastoupil na vojnu, kde získal hodnost poručíka. V letech 1924 až 1926 byl poručíkem v záloze. Následně odjel do Paříže, kde rok studoval vysokou

⁸²¹ Žádost projednával předseda senátu Krajského soudu v Praze Jan Řehák 7. 10. 1955. Žádost byla zamítnuta podle §204 tr. řádu.

⁸²² Žádost o milost projednával Krajský soud v Praze 21. 3. 1960.

⁸²³ Žádost o milost projednával předseda Krajského soudu v Praze František Veselý 23. 5. 1962.

⁸²⁴ Hodnocení z 30. 1. 1958.

⁸²⁵ Rozhodnutí prezidenta republiky 11. 11. 1963. Tato informace byla Bedřichu Mackovi sdělena 14. 11. 1963 vedoucím oddělení Rojtem.

⁸²⁶ Podle § 61 odst. 1 písm. a) tr. zákona s přihlédnutím k § 331 tr. řádu.

⁸²⁷ Předseda Okresního soudu v Trnavě Ervín Polák jednal 12. 5. 1964.

⁸²⁸ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Karla Kopala archivní číslo 3055. NA Praha.

⁸²⁹ Dotazník vyplněný Karlem Kopalem 19. 10. 1951 na Mírově.

školu obchodní. Po návratu domů pracoval v otcově firmě. Když otec v roce 1940 zemřel, tkalcovna byla rozdělena mezi sourozence, ale vedl ji Karel Kopal. Zaměstnával 60 lidí. Vyšetřovatelé popsali jeho působení ve firmě takto: „Kopal svou trestnou činnost zakrýval tím, že se nijak nenadřazoval nad jiné spoluobčany, ani na své podřízené zaměstnance.“⁸³⁰ Firma i mlýn byly v roce 1948 znárodněny. Karel Kopal v tkalcovně zůstal jako vedoucí a později jako úředník až do svého zatčení.

V letech 1930 až 1932 byl členem agrární strany.⁸³¹ Česká strana agrární byla jednou z nejstabilnějších politických stran první republiky. Strana byla zakázána po konci války. Řada jejích členů stejně jako Karel Kopal vstoupila do Československé strany národně socialistické. Karel Kopal byl členem ČSNS do roku 1947. Od 3. března 1948 byl kandidátem na vstup do KSČ. Otázkou zůstává, proč se pokoušel do strany dostat. Mohl být motivován snahou udržet si majetek. Byl členem Sokola, Klubu Československo-sovětského přátelství, předseda rybářského spolku v Přepěřích, jednatel Okresního mysliveckého spolku v Turnově a hasič. V politické straně nikdy žádnou funkci nevykonával. Jeho hlavním zájmem byla příroda. Vyhledával společnost myslivců, rybářů a lesníků.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Karel Kopal byl zatčen 9. ledna 1950 v půl jedenácté ráno v Přepěřích. Následně byl převezen do liberecké vazební věznice.⁸³² Při domovní prohlídce byly nalezeny zbraně a střelivo. V průběhu vyšetřování orgány StB přistoupili k rekonstrukci domovní prohlídky. Fotografie zaznamenávající tuto událost se nachází v Severočeském muzeu v Liberci.

Karel Kopal byl obviněn z trestného činu velezrady⁸³³ a vyzvědačství.⁸³⁴ Konkrétně byl viněn z toho, že se začlenil do Judytkovy protistátní teroristické skupiny „Dr. Eduard Beneš“. V červenci 1949 ho na střeleckých závodech v Bamberku údajně kontaktoval obžalovaný Judytka. Měl ho zde vyzvat, aby se zapojil do organizace. Informoval ho prý o cílech a metodách teroristické skupiny. Následně měl od Judytky získávat písemné příkazy a dostat krycí jméno „Jitka“. Karel Kopal údajně Judytkovi doporučil Františka Klápštěho a

⁸³⁰ Hodnocení náčelníka oddělení VB nadporučíka Dlouhého z 19. 10. 1959.

⁸³¹ Československá agrární strana vznikla v roce 1899 pod názvem Česká strana agrární. Jako Československá strana agrární působila od roku 1905. Od roku 1906 byl jejím předsedou Antonín Švehla, který stranu vedl až do své smrti roku 1933. Orientovala se převážně na zemědělce. V období druhé republiky byla strana hlavní složkou Strany národní jednoty. Její předseda Rudolf Beran zastával do roku 1939 funkci premiéra. Po válce byla strana zakázána Košickým vládním programem. Více např. in Věra Olivová, *Dějiny první republiky*, Praha 2000.

⁸³² Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁸³³ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁸³⁴ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

Josefa Hýbnera.⁸³⁵ Podle vyšetřovatelů obdržel od Judytky rozkaz č. 1 a od Houfka rozkaz č. 2. V září 1949 se opět sešel na střeleckých závodech v Bramberku s Judytkou a zde mu předal lístky⁸³⁶ na benzín v hodnotě 500 litrů.⁸³⁷

Karel Kopal byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 18 let.⁸³⁸ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 9. ledna 1950.⁸³⁹ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 30 000 Kčs⁸⁴⁰ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.⁸⁴¹ Také ztratil čestná práva občanská⁸⁴² na dobu 10 let.⁸⁴³

Karel Kopal se proti rozsudku odvolal. Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyšší soud, který rozsudek Státního soudu ze dne 21. července 1950 potvrdil v plném rozsahu.⁸⁴⁴ Karel Kopal byl usvědčen výpověďmi ostatních obviněných a sám se k trestné činnosti přiznal. Odvolání bylo zamítnuto.⁸⁴⁵

Karel Kopal vystoupil před soudem třetí den líčení. Tisk se k jeho vystoupení vyjádřil takto: „Karel Kopal se přiznal, že Judytkovu teroristickou skupinu hmotně podporoval a daroval jí také pět set litrů benzínu. Od Houfka byl mu osobně předán leták s textem přísahy a Judytkovy rozkazy.“⁸⁴⁶

Vězení, osud po propuštění⁸⁴⁷

Příkaz k výkonu trestu⁸⁴⁸ byl vydán 30. srpna 1950. Karel Kopal ale nastoupil výkon trestu již 21. července 1950. Stal se vězněm číslo 3055. Do roku 1956 byl vězněn v NPT v Ostrově. V červnu 1956 byl převezen do NPT Vojna-Příbram, kde zůstal až do svého propuštění v roce 1960. V roce 1959 pobýval měsíc ve věznici v Liberci, kvůli přešetření rozsudku soudu z roku 1950.

V době výkonu trestu pracoval jako stavební dělník při výstavbě bytů. Jeho práce byla v roce 1952 hodnocena takto: „Pracovní morálky u jmenovaného je dobrá. Jeho pracovní

⁸³⁵ Josef Hýbner byl souzen v následujícím procesu se skupinou Bedřicha Judytky, který se konal 29. až 30. července 1950. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 20 let.

⁸³⁶ Lístkový systém byl v Československu až do roku 1953. Více např. in Jirásek Zdeněk, Šůla Jaroslav, *Velká peněžní loupež*, Praha 1992

⁸³⁷ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁸³⁸ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁸³⁹ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁸⁴⁰ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁴¹ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁴² Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁴³ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁸⁴⁴ Podle § 95 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

⁸⁴⁵ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁸⁴⁶ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.“ s. 2.

⁸⁴⁷ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Karla Kopala archivní číslo 305. NA Praha.

⁸⁴⁸ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

výkon za poslední tři měsíce činí 140%. Tohoto pracovního výkonu dociluje tím, že má o práci zájem.“⁸⁴⁹ Karel Kopal se také přihlásil do socialistické závazkové činnosti.

Karel Kopal byl třikrát kázeňsky trestán. Dva jeho přečiny byly lehkého charakteru. Šlo o nehlášení se při nástupu⁸⁵⁰ a nepořádek v „kobce“.⁸⁵¹ V roce 1955 se stejně jako František Klápště a Jaroslav Kolín účastnil hromadné stávky a hladovky vězňů v NPT Ostrov.⁸⁵² Tento přestupek mu byl vymazán z osobních záznamů jako odměna za dobrou pracovní morálku a ukázněné chování v roce 1959.⁸⁵³

V letech 1955⁸⁵⁴ a 1958⁸⁵⁵ měl návštěvu povolenou třikrát. Dvě návštěvy proběhly v letech 1956⁸⁵⁶ a 1960.⁸⁵⁷ Pouze k jedné návštěvě došlo v roce 1957.⁸⁵⁸ Nejvíce návštěv mu bylo povoleno v roce 1959,⁸⁵⁹ kdy měl čtyři návštěvy. Většinou ho navštěvovala manželka Marie a děti Anna a Karel. Dvakrát se za ním byla podívat sestra Anna. Jednou ho také navštívil bratranec Luděk.

Karel Kopal žádal o milost prezidenta republiky již v roce 1951. Jeho žádost byla zamítnuta.⁸⁶⁰ V roce 1954 mu Nejvyšší soud v Praze⁸⁶¹ snížil trest na 9 let na základě amnestie prezidenta republiky.⁸⁶² Ke snížení trestu nejspíše pomohl kladný posudek, který popsal Karla Kopala takto: „*Postoj k dnešnímu zřízení je kladný, neboť výkon trestu na něj působí a jest u něj předpoklad, že se v případě propuštění stane řádným členem dnešní společnosti.*“⁸⁶³

⁸⁴⁹ Hodnocení sepsané v NPT Ostrov 20. 6. 1952.

⁸⁵⁰ 9. 1. 1951 se nehlásil při nástupu, za což byl potrestán týdnem odejmutí výhod.

⁸⁵¹ 29. 4. 1952 neudržoval nepořádek v kobce, a tak byl potrestán odnětím výhod na měsíc.

⁸⁵² Stávka se konala 4. 7. až 9. 7. 1955 v NPT Ostrov. V roce 1955 probíhaly rozsáhlé stávky v mnoha věznicích. Šlo například o Příbram, Pardubice či Leopoldov. Vězni si stěžovali na nedostatek jídla, šikanu ze strany dozorců či špatné pracovní podmínky.

⁸⁵³ Výmaz trestu byl učiněn 14. 9. 1959 jako odměna za dobrou pracovní morálku a ukázněné chování.

⁸⁵⁴ 16. 1. 1955 Karla Kopala navštívila manželka Marie Kopalová, dcera Anna a sestra Anna Klecendová, 17. 4. 1955 ho opět navštívila manželka, dcera Anna, syn Karel a sestra Anna Klecendová, 27. 11. 1955 ho navštívila manželka Marie, dcera Anna a syn Karel a bratranec Luděk.

⁸⁵⁵ 19. 1. 1958 Karla Kopala navštívila manželka Marie Kopalová, syn Karel a sestra Anna Klecendová, 27. 4. 1958 ho navštívila manželka Marie Kopalová, syn Karel a dcera Anna, 2. 11. 1958 ho navštívila manželka Marie Kopalová, syn Karel a dcera Anna.

⁸⁵⁶ 19. 2. 1956 Karla Kopala navštívila manželka Marie Kopalová, dcera Anna, syn Karel a sestra Anna Klecendová, 2. 9. 1956 ho navštívila manželka Marie Kopalová syn Karel a švagr Luděk Motyčka.

⁸⁵⁷ 24. 1. 1960 Karla Kopala navštívila manželka Marie Kopalová a sestra Anna Klecendová a 3. 2. 1960 ho navštívila manželka Marie Kopalová a sestra Anna Klecendová.

⁸⁵⁸ 2. 9. 1957 Karla Kopala navštívila manželka Marie Kopalová, dcera Anna syn Karel.

⁸⁵⁹ 15. 2. 1959 Karla Kopala navštívila manželka Marie Kopalová a sestra Anna Klecendová, 10. 5. 1959 ho navštívila manželka Marie Kopalová, syn Karel a dcera Anna, 30. 8. 1959 ho navštívila manželka Marie Kopalová, syn Karel a dcera Anna, 15. 11. 1959 ho navštívila manželka Marie Kopalová a sestra Anna Klecendová.

⁸⁶⁰ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁸⁶¹ Jednání se konalo 17. 9. 1954 v Praze.

⁸⁶² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁸⁶³ Hodnocení sepsané v NPT Ostrov 20. 6. 1952.

Předseda Krajského soudu v Liberci Ota Šidlichovským,⁸⁶⁴ projednával 16. března 1959 ve veřejném zasedání žádost manželů Kolínových, Kopalových, Beršíkových a Jaroslava Štadtherra o povolení obnovy řízení. Karel Kopal se odvolával na to, že jeho přiznání bylo vynuceno násilím. Chtěl, aby soud vzal v úvahu, že má dvě nezletilé děti. Bohužel posudek z tohoto roku byl pro Karla Kopala velmi nelichotivý. Byl popisován takto: „*Chování během výkonu trestu je celkem ukázněné a dokonce mu byl za odměnu vyjmut jeden kázeňský trest. Zájmových kroužků na NPT se nezúčastňuje. Čte knihy z táborové knihovny a odebírá Rudé právo. Jeho žádosti se nedoporučuje vyhovět, protože ve výkonu trestu se netají se svým záporným postojem k našemu lidově demokratickému zřízení.*“⁸⁶⁵ Obnovení řízení nebylo povoleno⁸⁶⁶ vzhledem k nedostatku nových skutečností.⁸⁶⁷

Karel Kopal byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960. Byl mu prominut zbytek trestu 7 roků a 8 měsíců.⁸⁶⁸ Také mu byl odpuštěn zbytek peněžního trest ve výši 16 000 Kčs a ztráta čestných práv občanských.⁸⁶⁹

Karel Kopal vyšel z vězení 10. května 1960 jako velmi nemocný člověk. Trpěl vleklým katarem průdušek a spojivek,⁸⁷⁰ zánětem srdečního svalu a permanentní bolestí zubů.

Další osud Karla Kopala se nepodařilo zjistit.

František Klápště

Stručný životopis⁸⁷¹

František Klápště se narodil 1. května 1906 ve Vratech u Semil. Otec František Klápště vlastnil pole o výměře 2,5 ha ve Vratech na Semilsku. V době procesu byl mrtev. Matka Františka rozená Kvíčalová byla v domácnosti. Měl tři mladší sestry. Růžena provdaná Matušková pracovala jako sklářská dělnice v Nové Skále. Františka Šírková byla také sklářská dělnice. Nejmladší ze sester Blažena Vašátková byla v domácnosti.

⁸⁶⁴ Ota Šidlichovský byl činný již za tzv. druhé retribuice. Vykonával funkci náměstka předsedy Mimořádného lidového soudu v Liberci v letech 1945 až 1948. Od roku 1950 působil jako soudce u Státního soudu v Praze. Po jeho zrušení začal pracovat u Krajského soudu v Liberci. Kočová Kateřina, *Činnost mimořádných lidových soudů – MLS Česká Lípa, Liberec a Litoměřice*, Disertační práce, Hradec Králové 2006, s. 98. [Vorel Jaroslav, Šimánková Alena a Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948 - 1953 v dokumentech \(díl II.\)](#), Praha 2004, s.62.

⁸⁶⁵ Hodnocení NPT Příbram-Vojna z 5. 12. 1959.

⁸⁶⁶ Podle § 220 tr. ř. z roku 1950 vzhledem k ustanovení § 408 odst. 1 tr. ř. Ustanovení § 220 je pro žadatele příznivější, protože pro povolení obnovy řízení stačí, když vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazy způsobilé přivodit změnu ve výroku o trestu.

⁸⁶⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁸⁶⁸ Podle článku Podle článku 1/1,2.

⁸⁶⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁸⁷⁰ Katar průdušek a spojivek je vleklý zánět provázený vysokými horečkami. Pacient vyžaduje klid a dlouhodobou léčbu antibiotiky.

⁸⁷¹ Pokud není uvedeno jinak informace pocházejí z osobního spisu Františka Klápštěho archivní číslo 1957. NA Praha.

František Klápště se v roce 1930 oženil s Markétou Fišerovou. Měli spolu tři syny. Nejstarší František se narodil v roce 1930. V době procesu byl ve vojenské službě. Druhý syn Otta se narodil o čtyři roky později. V době procesu studoval a bydlel stále s matkou v Železném Brodě. Nejmladší Jan se narodil v roce 1941. V době procesu navštěvoval základní školu a bydlel s matkou. Po zatčení musela Markéta Klápšťová začít pracovat jako dělnice. Vydělávala si 2 000 Kčs měsíčně. Manžel měl možnost rodině posílat každý měsíc 200 Kčs ze svého výdělku.

František Klápště vystudoval pět let obecné školy a tři třídy měšťanské školy. Následně si udělal roční německý obchodní kurz. Po ukončení kurzu začal pracovat na poli svých rodičů a někdy pomáhal v písečném lomu. V letech 1926 až 1927 sloužil jako vojín u 30. pěšího pluku ve Vysokém Mýtě. V roce 1930 založil sklářskou dílnu, což považoval za svůj největší životní úspěch. Zaměstnával přes 50 lidí. V posudku ho vyšetřovatelé popisovali takto: „Měl přepychovou vilu, osobní auto a nákladák. Jeho manželka je Němka. Za okupace se u nich scházelo gestapo.“⁸⁷² StB se tímto způsobem snažila obžalovaného očernit. Živnostníci byli obviňováni z vykořisťování svých dělníků. Také obvinění z kolaborace se objevovalo velmi často. Podnik mu byl znárodněn po převratu 1948, zůstal v něm jako technický úředník až do svého zatčení.

František Klápště byl po válce členem Československé strany sociálně demokratické. Po jejím sloučení s KSČ nebyl do ní převeden.⁸⁷³ Byl členem Sokola a předsedal Okresnímu mysliveckému spolku.⁸⁷⁴

Zatčení, obžaloba, rozsudek

František Klápště byl zatčen o půlnoci 9. ledna 1950 v České Třebové. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného. Následně byl převezen do liberecké vazební věznice.⁸⁷⁵

František Klápště byl obviněn z trestného činu velezrady⁸⁷⁶ a vyzvědačství.⁸⁷⁷ Konkrétně byl viněn z toho, že se v červenci 1949 zapojil do teroristické organizace „Dr. Eduard Beneš“. Znal Bedřicha Judytku, kterého již v roce 1948 údajně požádal o pomoc při útěku za hranice. Pravidelně se setkávali na střeleckých závodech v Bramberku, kde ho

⁸⁷² Zpráva o pověsti Státního prokurátora Praha.

⁸⁷³ Československá stran sociálně demokratická byla 27. června 1948 sloučena s komunistickou stranou. O sloučení usilovalo levicové křídlo sociální demokracie. O členství v KSČ projevila zájem méně než polovina dosavadních členů strany. V prověrkách jejich počet dále klesl na třetinu. Více např. in Rupnik Jacques, *Dějiny Komunistické strany Československa*, Praha 2002, s. 191 – 245.

⁸⁷⁴ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁸⁷⁵ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁸⁷⁶ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁸⁷⁷ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

měl Bedřich Judytka informovat o své protistátní činnosti. František Klápště se zde podle vyšetřovatelů StB do skupiny zapojil. Na dalších schůzkách měl informovat vůdce skupiny Bedřicha Judytku o likvidaci teroristické skupiny na Jizerce a sám měl údajně obavy z odhalení a proto žádal Judytku o pomoc při odchodu z republiky. Prý poskytoval skupině hmotnou podporu převážně formou lístků na benzín.⁸⁷⁸

František Klápště byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 25 let.⁸⁷⁹ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 9. ledna 1950.⁸⁸⁰ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 150 000 Kčs⁸⁸¹ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.⁸⁸² Také ztratil čestná práva občanská⁸⁸³ na dobu 10 let.⁸⁸⁴

František Klápště se proti rozsudku odvolal. K odvolacímu řízení byl dopraven z věznice v Opavě rychlíkem. Dopravu si musel František Klápště uhradit sám. Složil tedy zálohu ve výši 2 000 Kčs⁸⁸⁵ Odvolání projednával 29. srpna 1950 v neveřejném zasedání Nejvyšší soud v Praze, který rozsudek Státního soudu ze dne 21. července 1950 potvrdil v plném rozsahu.⁸⁸⁶ František Klápště byl usvědčen výpovědí spoluobviněného Bedřicha Judytky a sám se k trestné činnosti přiznal. Odvolání bylo zamítnuto jako bezdůvodné.⁸⁸⁷

František Klápště vypovídal před soudem třetí den líčení. Tehdejší tisk přinesl informace o tom, že se obviněný při konfrontaci s Karlem Kopalem přiznal k členství v teroristické organizaci. Doznal, že obdržel od Bohuslava Houfka „Rozkaz č. 2“ vyzývající k sabotážním akcím. V tisku se také píše: „*Nepřátelský postoj bývalého továrníka k lidově demokratickému zřízení ukazuje dobře Klápšův výrok: Když toho bude třeba, dovedl bych za deset minut obsadit celý Železný Brod, který mu Judytka před soudem připomenul a jež si Klápště netroufal ani popřít.*“⁸⁸⁸ Výpovědi Františka Klápštěho a Bedřicha Judytky se při soudním líčení neshodovaly, proto bylo přihlédnuto k výpovědi Bohuslava Houfka.

V dotazníku vyplněném ve věznici v Opavě napsal František Klápště, že se necítí vinen. Pohutky k činnosti neměl podle svého názoru žádné a ani si nemyslel, že by způsobil nějakou škodu. Nejhorší na uvěznění pro něj bylo odloučení od rodiny.⁸⁸⁹

⁸⁷⁸ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁸⁷⁹ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁸⁸⁰ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁸⁸¹ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁸² Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁸³ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁸⁸⁴ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁸⁸⁵ Rozkaz velitele stanice SVS Okresního soudu v Opavě z 27. 9. 1950.

⁸⁸⁶ Podle § 95 odst. 1 zák. č. 319/48 Sb.

⁸⁸⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁸⁸⁸ Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.*“ s. 2.

⁸⁸⁹ Dotazník vyplněný 15. 4. 1952 v Opavě.

Vězení, osud po propuštění⁸⁹⁰

Příkaz k vykonání trestu⁸⁹¹ byl vydán 30. srpna 1950. František Klápště nastoupil výkon trestu již 21. července 1950. Stal se vězněm číslo 1957. V letech 1950 až 1953 byl vězněn v Opavě. V roce 1955 byl převezen do věznice v Příbrami, kde setrval pouze jeden rok. Následujícího roku byl vězněn v Ostrově, odkud byl převezen do věznice ve Valdicích, kde setrval až do svého propuštění v roce 1960. V roce 1958 byl jeden měsíc ve věznici v Liberci, kvůli projednávání revize rozsudku z roku 1950.

Posudek lékaře nedoporučil Františka Klápštěho pro důlní práce. Přesto byl přidělen na práci do hlubinného dolu jako pomocník lamače. Jeho práce v dole byla hodnocena velmi kladně. Normy plnil na 170 %. Účastnil se brigád na zlepšení prostředí ve věznici. Svou rodinu mohl podporovat částkou 400 Kčs měsíčně.⁸⁹² Toto zaměstnání musel později ze zdravotních důvodů⁸⁹³ přestat vykonávat. Po převozu do věznice ve Valdicích v roce 1956 pracoval střídavě jako dělník v Kohinoru a ve sklárně jako mačkař skla.⁸⁹⁴ V září 1957 byl umístěn na práci do brusírny skla, kde pracoval až do svého propuštění. Také v těchto zaměstnáních byl jeho výkon hodnocen velmi kladně.⁸⁹⁵

Za dobrou pracovní morálku a překročení norem byl mezi lety 1956 až 1959 šestkrát odměněn.⁸⁹⁶ Odměna byla většinou ve formě potravinového balíčku nebo uvolnění peněžní částky. František Klápště se ale nevyhnul ani kázeňským trestům. Jeho největším prohřeškem byla účast na hromadné stávce a hladovce 4. až 9. července 1955 ve věznici Ostrov u Karlových Varů.⁸⁹⁷ Tato akce měla vést k narušení provozu NPT. Později byl kázeňsky trestán ještě dvakrát. V roce 1955 byl trestán za držení vaříče na pracovišti, dostal trest

⁸⁹⁰ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Františka Klápštěho archivní číslo 1957. NA Praha.

⁸⁹¹ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

⁸⁹² Hodnocení z věznice Ostrov u Karlových Varů 25. 5. 1956.

⁸⁹³ Z posudku o zdravotním stavu 6. 4. 1955 je zřejmé, že František Klápště trpěl chronickým katarom žaludku, kloubovým revmatizmem a hemeroidy.

⁸⁹⁴ František Klápště pracoval jako dělník v Kohinoru od 5. 6 do 9. 10 1956, jako dělník ve sklárně od 9. 10. 1956 do 9. 5. 1957, od 9. 5. 1957 do 1. 9. 1957 pracoval opět jako dělník v Kohinoru. 1. 9. 1957 začal pracovat v brusírně skla, kde byl zaměstnán s přestávkou jeden měsíc, kdy byl ve věznici v Liberci kvůli projednání revize rozsudku z roku 1950, až do svého propuštění v roce 1960.

⁸⁹⁵ Hodnocení z Valtické věznice 25. 5. 1956.

⁸⁹⁶ Odměněn byl 1.11 1957 povolenkou na potravinový balíček a 25 Kčs za splnění závazku a zapojení se do diskuse při výrobních zprávách, 20. 1. 1958 povolenka na potravinový balíček a peněžní odměna za splnění normy, 29. 4. 1958 povolenka na potravinový balíček za plnění normy a slušné chování, 16. 3. 1959 povolenka na potravinový balíček za dobrou pracovní morálku, 5.5. 1959 odměna 100 Kčs za dobrou pracovní morálku a 7. 8. 1959 uvolněním částky 150 Kčs za překračování norem.

⁸⁹⁷ V roce 1955 probíhaly rozsáhlé stávky v mnoha věznicích. Šlo například o Příbram, Pardubice či Leopoldov. Vězni si stěžovali na nedostatek jídla, šikanu ze strany dozorců či špatné pracovní podmínky.

odebrání poukázky na nákup, odebráním výhod a bylo mu sníženo kapesné.⁸⁹⁸ V následujícím roce dostal důtku s výstrahou za pozdní nástup.⁸⁹⁹

V roce 1956 byly povoleny Františku Klápštěmu tři návštěvy⁹⁰⁰ a následujícího roku pouze dvě.⁹⁰¹ Většinou byla návštěva povolena manželce Markétě a synům Karlovi a Ottovi. Návštěvy byly často zamítnuty. Například Otta Klápště žádal o návštěvu otce na Vánoce 1956, což mu nebylo povoleno.⁹⁰²

František Klápště žádal o milost roku 1955. Jeho žádost projednával Nejvyšší soud 28. července 1955.⁹⁰³ K zamítnutí žádosti nejspíše přispěl posudek z NPT Ostrov, který popisuje Františka Klápštěho takto: „*Dosud se nedovedl odprostit od různých živlů, kteří mají záporný postoj k dnešnímu zřízení.*“⁹⁰⁴ Žádost o milost byla soudem zamítnuta, protože převýchova Františka Klápštěho nebyla úspěšná a jeho trestná činnost byla velmi závažná.⁹⁰⁵

V únoru 1958 projednával Krajský soud v Liberci⁹⁰⁶ žádost o obnovu trestního řízení podanou Miroslavem Emingerem, Bedřichem Mackem, Antonínem Hošnou, Františkem Klápštěm, Jaroslavem Drahokoupilem a Emilem Weilandem.⁹⁰⁷ František Klápště byl k soudnímu líčení eskortován na základě rozhodnutí soudce Vojtěcha Lyacha na vlastní náklady.⁹⁰⁸ Odsouzení se odvolávali na situaci v rodině, která utrpěla jejich uvězněním silnou finanční ztrátu. František Klápště uvedl jako důvod svého odsouzení toto: „*Má trestná činnost byla vykonstruována na základě nevěrohodné výpovědi Bedřicha Judytky, který značnou část vlastní viny svaloval na ostatní. V tomto směru se odvolávám na výpověď jistého Richarda Štaffena, který byl s Judytkou ve vazbě a jemuž se Judytky údajně svěřil s tím, že musí část viny přenést na mě, aby sám neměl na sobě tolik viny.*“ Krajský soud jejich žádost zamítl jako neodůvodněnou.⁹⁰⁹

František Klápště a Jaroslav Drahokoupil podali v červenci téhož roku stížnost⁹¹⁰ proti rozhodnutí soudu z roku 1950, kterou založili na tom, že nebyli vyslechnuti všichni svědci.

⁸⁹⁸ 15. 12. 1955 byl za držení vaříče na pracovišti, což bylo zakázáno, potrestáno odebráním poukazu na nákup na měsíc, odebráním výhod na dva měsíce a odebráním kapesného v hodnotě 200 Kčs na tři měsíce.

⁸⁹⁹ 2. 12 1956 byl za pozdní nástup potrestán důtkou s výstrahou.

⁹⁰⁰ 27. 6. 1956 Františka Klápštěho navštívil syn Otta, 31. 7. 1956 ho navštívila manželka a syn Karel, 28. 10. 1956 ho navštívila manželka a syn Otta.

⁹⁰¹ 27. 1. 1957 ho navštívila manželka a syn Otta, 28. 4. 1957 ho opět navštívila manželka a syn Otta.

⁹⁰² Žádost 23. 12. 1956 byla zamítnuta 27. 12. 1956.

⁹⁰³ Nejvyšší soud jednal v neveřejném zasedání 28. 7. 1955 v čele s předsedou senátu Zieglerem.

⁹⁰⁴ Hodnocení z věznice Ostrov u Karlových Varů 25. 5. 1955.

⁹⁰⁵ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹⁰⁶ Veřejné zasedání Krajského soudu v Liberci se konalo 17. 2 1958. V čele senátu zasedl Vojtěch Lyach.

⁹⁰⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹⁰⁸ Osobní spis Františka Klápštěho archivní číslo 1957. NA Praha.

⁹⁰⁹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹¹⁰ Nejvyšší soud projednával jejich stížnost 8. 7. 1958.

František Klápště se odvolával na to, že o činnosti Bedřicha Judytky věděl, ale členem skupiny nebyl. I tato stížnost byla zamítnuta jako neodůvodněná.⁹¹¹

František Klápště byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960. Byl mu prominut zbytek trestu 14 let a 8 měsíců a 9 dní. Také mu byla odpuštěna ztráta čestných práv občanských.⁹¹²

Zbytek zkušební doby⁹¹³ mu byl prominut⁹¹⁴ rozhodnutím předsedy senátu Krajského soudu v Praze Františka Veselého 16. prosince 1965.⁹¹⁵

Další osud Františka Klápštěho se nepodařilo zjistit.

Jaroslav Štadtherr

Rekonstruovat osud Jaroslava Štadtherra je velmi složité. Osobní spis nebyl nalezen, takže informace jsou dostupné pouze ze spisů státního a generálního prokurátora.

Jaroslav Štadtherr se narodil 8. července 1896. Jeho otec oslepl, když mu bylo sedm let. Měl čtyři sourozence. V první světové válce bojoval jako legionář na italské frontě. Od roku 1919 byl příslušníkem četnictva. V roce 1939 sbor na vlastní žádost opustil, protože nechtěl „sloužit Hitlerovi“.⁹¹⁶ Po válce se stal vrchním velitelem stanice Národní bezpečnosti v Rychnově u Jablonce nad Nisou. Po únoru 1948 byl z tohoto zaměstnání propuštěn. Komunistická strana se zbavovala nepohodlných členů bezpečnosti a nahrazovala je lidmi oddanými režimu. Propuštění měli často problém nalézt nové zaměstnání. V době zatčení byl zaměstnán jako úředník v Rychnově u Jablonce.⁹¹⁷

Jaroslav Štadtherr byl zatčen 17. prosince 1949 v pět hodin ráno. Následně byl převezen do liberecké vazební věznice.⁹¹⁸

Byl obviněn z trestného činu velezrady⁹¹⁹ a vyzvědačství.⁹²⁰ Konkrétně byl vinen z toho, že založil teroristickou skupinu „Jan Roháč z Dubé“. Měl se stát jejím velitelem a vypracovat její program, který spočíval ve sbírání informací o situaci v SNB. Pro skupinu vypracoval stanovy „Sboru odbojové skupiny Jana Roháče z Dubé“, které rozeslal všem

⁹¹¹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹¹² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹¹³ Zkušební doba byla stanovena na 10 let. V této době se propuštěný nesměl dopustit žádného trestného činu, jinak by byl nucen dosloužit zbytek prominutého trestu.

⁹¹⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹¹⁵ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹¹⁶ Takto se vyjádřil Jaroslav Štadtherr v roce 1956.

⁹¹⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹¹⁸ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁹¹⁹ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁹²⁰ Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

členům. Pomocí Václava Kutka⁹²¹ měl navázat spojení s Emilem Weilandem. V srpnu 1948⁹²² se měl také spojit s organizací Bedřicha Judytky a domluvit společné akce. V září 1949 údajně svolal schůzi členů ilegální skupiny a měl jim oznámit, že má spojení s pražskou protistátní organizací. K výročí vzniku samostatného Československa měl připravit štvavý leták. Dále měl opatrovat zbraně a připravovat zvrát lidově demokratického zřízení.⁹²³

Před Státním soudem vypovídal druhý den soudního líčení. Tisk popisuje jeho vystoupení takto: „Když se ho předseda Státního soudu tázal, co se mělo stát po připravovaném převratu, odpověděl obžalovaný k úžasu obecnostva i soudu. Návrat alespoň k takovým poměrům, jako byly za předmnichovské republiky. Předseda soudu mu na to položil další otázku. Vy jste sloužil za první republiky jako četník? A když Štadtherr kladně odpovídal, předseda soudu dodal. Tak to se už nedivím.“⁹²⁴ Před soudem byly vystaveny i zbraně, které u něho byly nalezeny. Šlo o dvě vojenské pušky se sedmnácti náboji, tři pistole s náboji, pět bodáků a pásový zásobník do kulometu.⁹²⁵ Vztah obyvatel sudetských Čech k zbraním byl po válce liberálnější. V oblasti se pohybovalo mnoho zbraní. Existuje také možnost, že důkazy podstrčila sama StB. Tento mechanismus byl používán velmi často.

Jaroslav Štadtherr byl odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí.⁹²⁶ Do trestu byla započítána doba strávená ve vazbě od 17. prosince 1949.⁹²⁷ Nebyl mu uložen peněžní trest, což bylo velmi neobvyklé. Většina odsouzených byla nucena zaplatit vysoké peněžní tresty. Došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.⁹²⁸ Také ztratil čestná práva občanská⁹²⁹ na dobu 10 let.⁹³⁰

Ve výkonu trestu byl ve věznici v Leopoldově. V roce 1956 podal spolu s Jaroslavem Kolínem, Antonínem Beršíkem a Janem Příbylem žádost o revizi trestního řízení. Odvolával se na fyzický a psychický nátlak v době vyšetřování a existenci agenta StB Václava Veselého, který působil v organizaci „Jan Roháč z Dubé“. Krajská prokuratura shledala nové skutečnosti

⁹²¹ Václav Kutek byl souzen v následném procesu se skupinou „Jan Roháč z Dubé“ Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 20 let.

⁹²² V tomto ohledu se fakta rozcházejí. Bedřich Judytky měl vytvořit svou ilegální skupinu v červenci 1949. Otázkou zůstává, zda šlo o překlep nebo o znak vykonstruování procesu. Spíše se ale přikláním k tomu, že šlo o překlep. Takovéto chyby byly běžné. O tom, že jde nejspíše o překlep svědčí i článek v dobovém tisku Stráž Severu, který mluví o létu 1949.

⁹²³ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁹²⁴ Stráž Severu, 21. červenec 1950- „Pokračování procesu s velezrádci před Státním soudem v Liberci“, s. 2.

⁹²⁵ Stráž Severu, 21. červenec 1950- „Pokračování procesu s velezrádci před Státním soudem v Liberci“, s. 2.

⁹²⁶ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁹²⁷ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁹²⁸ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁹²⁹ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁹³⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

velmi závažnými a pověřila prošetřením případu Emil Weiland a spol. prokurátora Plicka.⁹³¹ Ten přistoupil k výsledkům odsouzených. Jaroslav Štadtherr byl vyslýchán ve věznici v Leopoldově 29. listopadu 1956. Přiznal, že vytvořil skupinu, ale organizace neměla konkrétní cíle ani program. Jejím základem bylo místopřísežné prohlášení, které koncipoval se souhlasem jistého Václava Veselého. Tento muž byl nejspíše agentem StB. Tomu nasvědčuje i vyjádření Jaroslava Štadtherra: „*Pro veškerou spolupráci nebyl Veselý vůbec orgány StB vyšetřován ani nebyl jako svědek a kdykoliv při výslechu se přišlo na jeho osobu vyšetřovací orgány tuto okolnost obešly a tak nepochybně byl jmenovaný Veselý jistě spolupracovníkem StB*“⁹³² Vyšetřovatelé StB velmi často využívaly agentů, kteří se zapojili do ilegální činnosti a často ji dokonce vyvolávali. Nejznámějším případem jsou tragické události v Babicích, kde pravděpodobně působil agent Malý.⁹³³ I přes veškeré nové skutečnosti, které vyšly v případě najevo, prokuratura nedoporučila propuštění skupiny. Naděje, kterou přinesla revize trestního řízení, se rozplynula.⁹³⁴

Antonín Beršík

Stručný životopis⁹³⁵

Ivo Antonín Beršík⁹³⁶ se narodil 10. listopadu 1899 v České Třebové. Otec Jan Beršík byl zaměstnancem Českých drah. Matka Anna Beršíková byla v domácnosti. Oba žili v době procesu v České Třebové. Antonín Beršík měl dva starší bratry, Karla a Františka. Oba pracovali pro České dráhy a žili v České Třebové.

Antonín Beršík se oženil s Marií Zelenou, která pocházela z Kutné Hory. Měli spolu dvě děti. Syn Jiří se narodil v roce 1944 a dcera Ivana o tři roky později. Obě děti žily s matkou v Jablonci nad Nisou. Rodina se po zatčení Antonína Beršíka dostala do existenčních problémů. Marie Beršíková vydělávala jako tovární dělnice v Plastimatu v Jablonci nad Nisou 2 000 Kčs měsíčně a museli ji vypomáhat manželovi rodiče.

⁹³¹ Prokurátora Plicka doprovázela zapisovatelka. V případě Antonie Svobodové a Růženy Koškové protokol zapsala Věra Hubáčková. Ostatní protokoly již zaznamenávala zapisovatelka Šnajdrová.

⁹³² Výpověď Jaroslava Štadtherra z 21. listopadu 1956 vedená prokurátorem Plickem, zapsán zapisovatelkou Šnajdrovou se konal ve věznici Leopoldov. Protokol byl veden za účelem přezkoumání žádosti o revizi rozsudku z roku 1950.

⁹³³ Více informací o událostech v Babicích např. in Radovan Zadaj *Babice 1951*, Třebíč 2001 nebo Adolf Rázek *StB + justice. Nástroje třídního boje v akci Babice*, Praha 2002.

⁹³⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹³⁵ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Antonína Beršíka 1715. NA Praha.

⁹³⁶ Jméno Ivana Antonína Beršíka je často ve spisech komoleno. Vyšetřovatelé měli problém s tím, že měl dvě křestní jména a nevěděli, jaké používat.

Antonín Beršík studoval pět tříd obecné školy a čtyři roky měšťanky.⁹³⁷ Odbornou školu ukončil se specializací grafik a knihtiskař. Vojenskou službu nevykonával, a tak hned po studiích začal pracovat jako tiskař v Pelhřimově. Zde strávil tři roky a následně odešel na Slovensko, kde založil vlastní tiskárnu. To považoval za svůj největší životní úspěch. 30. července 1939 byl zatčen v Bánské Bystrici a následně vypovězen ze Slovenského státu.⁹³⁸ Po válce se s rodinou odstěhoval do Jablonce nad Nisou, kde získal tiskárnu a papírnictví po odsunutých sudetských Němcích. Podnik byl po převratu 1948 znárodněn. Vykonával zde dále národní správu.⁹³⁹ V době zatčení byl zaměstnán jako účetní ve stavebním podniku v Jablonci nad Nisou.

Od dvaceti let byl členem Československé strany národně socialistické. Po válce vykonával funkci důvěrníka v Jablonci nad Nisou. Také byl členem Sokola.

Zatčení, obžaloba, rozsudek

Antonín Beršík byl zatčen 17. prosince 1949 v sedm hodin ráno v Jablonci nad Nisou. Při domovní prohlídce nebylo nalezeno nic podstatného. Byl převezen do liberecké vazební věznice.⁹⁴⁰

Antonín Beršík byl obviněn z trestného činu velezrady⁹⁴¹ a vyzvědačství.⁹⁴² Konkrétně byl viněn z toho, že se v červenci 1949 spojil s Jaroslavem Štadtherem, aby vykonával protistátní činnost. Podle obvinění chtěl návrat poměrů ve státě k první republice. Údajně vedl protistátní skupinu, která měla za úkol plánovat teroristické akci v Jablonci nad Nisou. Za pomoci bývalého člena SNB Josefa Pikera⁹⁴³ opatřoval zbraně. Tuto organizaci pak začlenil do Štadtherovy teroristické skupiny. Měl od Štadthera dostávat rozkazy k získávání nových členů, sbírání zpráv o náladě obyvatel, hospodářství a politické situaci. Tyto informace putovaly za hranice.⁹⁴⁴

V dotazníku, který vyplnil v roce 1951, se vyjadřuje k pohnutkám ke své činnosti takto: „Zrušení národní správy, zneuznání mé hospodářské činnosti, která byla veskrz

⁹³⁷ Ve spisech se také objevuje, že studoval gymnázium. Antonín Beršík v dotazníku vyplněném v roce 1951 na Mírově tyto informace vyvrátil.

⁹³⁸ Slovenský stát vznikl odtržením od Československa pod tlakem nacistického Německa 14. března 1939. V jeho čele stanul Josef Tiso. Zanikl na jaře 1945 postupným osvobozením Slovenska. Více např. in Kamenec Ivan, *Slovenský stát (1939-1945)*, Praha 1992.

⁹³⁹ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁹⁴⁰ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

⁹⁴¹ Podle § 1 odst. 2/ odst. 1 lit. c), odst. 3 lit. b) zákona č. 231/48 Sb.

⁹⁴² Podle § 5 odst. 1 zákona č. 231/48 Sb.

⁹⁴³ Josef Piker byl souzen v procesu s teroristickou skupinou „Jan Roháč z Dubé“, který se konal v Liberci od 26. do 27. července 1950. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 16 let.

⁹⁴⁴ Spis státního prokurátora PST 1 994-50. NA Praha.

*pocitivá a správná. Moje činnost směřovala jen k prospěchu společnosti, ale narazil jsem jen na neporozumění.*⁹⁴⁵

Antonín Beršík byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 25 let.⁹⁴⁶ Do trestu mu byla započítána doba strávená ve vazbě od 17. prosince 1949.⁹⁴⁷ Byl mu uložen peněžní trest ve výši 50 000 Kčs⁹⁴⁸ a došlo ke konfiskaci celého jeho majetku.⁹⁴⁹ Také ztratil čestná práva občanská na dobu 10 let.⁹⁵⁰ Antonín Beršík rozsudek přijal.⁹⁵¹

Tehdejší tisk ho popsal takto: „*Beršík se stal záhy jedním z nejnebezpečnějších spiklenců. Zaměstnanec elektrických drah Liška dodával mu seznamy nepohodlných osob, s nimiž mělo být po očekávaném převratu patřičně zúčtováno.*“⁹⁵²

Antonín Beršík byl velmi tvrdě vyslýchán. K svému doznání se vyjádřil takto: „*K mému odsouzení došlo na základě nepravdivých skutečností, které byly vykonstruovány orgány StB a zejména následkem tvrdých výslechů za použití fyzického i psychického násilí jsem musel uvést i to, co nebylo pravda.*“⁹⁵³ Nelidské metody vyšetřovatelů vedly k tomu, že onemocněl tuberkulózou varlat.⁹⁵⁴

Vězení, osud po propuštění⁹⁵⁵

Příkaz k vykonání trestu⁹⁵⁶ byl vydán 30. srpna 1950. Antonín Beršík ale nastoupil výkon trestu již 21. července 1950 ve tři čtvrtě na devět večer. Stal se vězňem číslo 1715. Celý trest si odpykával ve věznici v Leopoldově.

V průběhu výkonu trestu pracoval a jeho pracovní morálka byla hodnocena jako velmi dobrá. Normy plnil na 110%. Od svého zatčení do roku 1956 pracoval pro firmu Konopa. Následující tři roky byl zaměstnán v Agrostroji. V roce 1959 se vrátil na několik měsíců do Konopy. Po zbytek trestu pracoval pro Konesmalt Trnava. Jeho zaměstnání bylo zaměřeno na elektrické práce, převážně připravoval elektrické kabely.

Antonínu Beršíkovi se nevyhýbaly nehody. V roce 1956 mu lis zachytil pravou ruku a zhmoždil palec. K ošetření došlo až druhý den, přestože měl tržné poranění. Byl v pracovní

⁹⁴⁵ Dotazník vyplněný Antonínem Beršíkem 19. 10. 1951 na Mírově.

⁹⁴⁶ Podle § 113 zákona č. 319/48 Sb.

⁹⁴⁷ Podle § 55. lit. a) trestního zákona

⁹⁴⁸ Podle § 47 zák. č. 231/48 Sb.

⁹⁴⁹ Podle § 48 zák. č. 231/48 Sb.

⁹⁵⁰ Podle § 52 zák. č. 231/48 Sb.

⁹⁵¹ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

⁹⁵² Stráž Severu, 22. 7. 1950 – „*Třetí den procesu s velezrádnou skupinou Kolín, Weiland a spol.*“ s. 2.

⁹⁵³ Toto vyjádření učinil v protokolu 29. 11. 1956 v Leopoldově za přítomnosti prokurátora Plicka a zapisovatelky Šnajdrové. Stejně se vyjádřil v písemném podání ke generálnímu prokurátorovi 1. 8. 1956.

⁹⁵⁴ Tuberkulóza varlat je druh mimoplicní tuberkulózy. Jde o zánětlivé onemocnění, které se šíří krví. Často je následkem neléčené tuberkulózy plic. Velmi špatně se hojí. Neléčená se projevuje navenek kožními výrůstky.

⁹⁵⁵ Pokud není uvedeno jinak informace pochází z osobního spisu Antonína Berška archivní číslo 1715. NA Praha.

⁹⁵⁶ Rozhodnutí Státního prokurátora v Praze Pst. I 994/50.

neschopnosti tři dny.⁹⁵⁷ K dalšímu úrazu došlo v roce 1958. Tentokrát bylo zranění vážnější. Při rozhovoru s mistrem na něho spadla železná tyč, kterou jeho kolega přepravoval jeřábem. Antonín Beršík měl štěstí a zlomil si pouze článek palce levé nohy. Pracovní neschopnost trvala dva týdny.⁹⁵⁸

Přestože byl Antonín Beršík v posudcích hodnocen velmi dobře, byl čtyřikrát kázeňsky trestán. V roce 1952 byl trestán třikrát šesti měsíci odnětí výhod. Byl potrestán za to, že měl na pracovišti nepořádek⁹⁵⁹ a za vlastnění cigaret.⁹⁶⁰ Nejvyšší trest tři měsíce odnětí výhod mu byl udělen za to, že v dopise napsal: „*Ten čas se už blíží, už brzy půjdu domů.*“⁹⁶¹ Poslední trest formou napomenutí mu byl uložen v roce 1957 opět za nepořádek na pracovišti.⁹⁶² Antonín Beršík nebyl pouze trestán. Za mimořádný pracovní výkon byl odměněn možností poslat rodině dopis.⁹⁶³

Návštěvy mu byly povoleny dvakrát⁹⁶⁴ až třikrát⁹⁶⁵ za rok. Většinou ho navštěvovali bratři František a Karel. Také ho navštěvovaly švagrové Marie a Irena. Manželka Marie ho navštívila pouze jednou.

Marie Beršíková žádala v roce 1955 o milost pro svého muže. Nejvyšší soud⁹⁶⁶ tuto žádost zamítl s tím, že činnost Antonína Beršíka byla velmi závažná a k jeho napravení za tak krátkou dobu nemohlo dojít.

Antonín Beršík spolu s manželkou a dalšími odsouzenými požádal v roce 1956 o revizi rozsudku z roku 1950. Beršík se odvolával na to, že byl při výslechu fyzicky a psychicky týrán. Také upozornil na postavu Václava Veselého z Kokonína, který mohl ve skupině působit jako agent StB. Krajská prokuratura v Praze doporučila věc projednat 21. listopadu 1956.⁹⁶⁷ Za týden došlo k prošetření oprávněnosti revize. Státní prokurátor Plicek vyslyšel odsouzené. Antonína Beršíka navštívil ve věznici Leopoldov 29. listopadu

⁹⁵⁷ Ke zranění došlo 4. 7. 1956 v 15:00 v Agrostroji.

⁹⁵⁸ Ke zranění došlo 7. 1. 1958 v 9:30 v Konopě.

⁹⁵⁹ Za nepořádek na pracovišti byl trestán 17. 3. 1952 měsícem odnětí výhod.

⁹⁶⁰ Za vlastnění 10 cigaret, které mít neměl, byl 10. 12. 1952 potrestán dvěma měsíci odnětí výhod.

⁹⁶¹ Za zneužití řádného dopisu 24. 7. 1952 byl potrestán třemi měsíci odnětí výhod.

⁹⁶² Za nepořádek na pracovišti byl 16. 3. 1957 pouze napomenut.

⁹⁶³ Za mimořádný pracovní výkon, kdy splnil normu na 131%, mu byl povolen 2. 8. 1955 mimořádný dopis domů.

⁹⁶⁴ 27. 6. 1953 a 28. 11. 1953 navštívila Antonína Beršíka švagrová Irena Beršíková. 17. 2. 1957 ho navštívili bratři František a Karel, 25. 8. 1957 ho navštívil bratr Karel se svou manželkou Marií Beršíkovou. 31. 5. 1958 a 29. 11. 1958 ho navštívil bratr Karel se svou manželkou Marií Beršíkovou.

⁹⁶⁵ 19. 1. 1954 navštívil Antonína Beršíka bratr Karel Beršík se svou manželkou Marií Beršíkovou, 16. 6. 1954 a 2. 12. 1954 ho navštívili bratři František a Karel. 13. 3. 1955 ho navštívila manželka Marie Beršíková a bratr Karel, 5. 6. 1955 ho navštívila švagrová Marie Beršíková, 23. 12. 1955 ho navštívil bratr František. 5. 4. 1956 ho navštívili bratři Karel a František, 15. 7. 1956 a 6. 10. 1956 ho navštívil bratr Karel se svou manželkou Marií Beršíkovou. 28. 2. 1959, 6. 6. 1959 a 5. 9. 1959 ho navštívil bratr Karel se svou manželkou Marií Beršíkovou.

⁹⁶⁶ Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání 17. 2. 1955 v čele s předsedou senátu Ziegler.

⁹⁶⁷ Spis státního prokurátora PST I 994-50. NA Praha.

1956. Antonín Beršík tvrdil, že byl odsouzen pouze za známost s Jaroslavem Štadtherrem. S ním hovořil o situaci v zemi, ale nikdy neplánoval převrat. Na jaře 1949 se opět sešli s tím, že by měli vytvořit skupinu s jasně stanoveným programem, který spočíval ve snaze o změnu státního zřízení pomocí svobodných voleb. Byl zde také Václav Veselý, který jejich aktivitu podporoval a vyžadoval stanovení konkrétních cílů. O Václavu Veselém dále vypověděl: „Později jsem se dozvěděl, že Veselý skutečně byl spolupracovníkem StB, neboť pokud vím, nebyl pro trestnou činnost stíhán, ačkoliv se podílel na všech akcích skupiny. Když jsem byl ve vazbě, byl Veselý na krátkou dobu též ve vazbě. Ovšem celé jeho držení ve vazbě činilo na mě dojem pouhé komedie.“ Revize byla zamítnuta s tím, že není dostatek nových důkazů.⁹⁶⁸

Také v letech 1957⁹⁶⁹ a 1958⁹⁷⁰ žádal Antonín Beršík o obnovu řízení. Obě žádosti byly zamítnuty.⁹⁷¹ Následující rok se k jeho žádosti přidali i manželé Kolínovi, manželé Kopalovi a Jaroslav Štadtherr. Žádost byla podána ke Krajskému soudu v Liberci 16. března 1959. Manželé Beršíkovi žádali, aby bylo přihlédnuto k tomu, že mají doma nezletilé děti, a k vysokému věku manžela. Antonín Beršík se opět odvolával na hrubé zacházení vyšetřovatelů, prepisování protokolů a působení konfidenta StB Veselého.⁹⁷²

Antonín Beršík byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky z 9. 5. 1960. Krajská komise v Nitře doporučila Krajskému soudu v Praze propustit ho na základě kladného posudku z věznice Leopoldov. Byl mu prominut trest v délce 14 let 6 měsíců a 8 dní a trest ztráty občanských svobod.⁹⁷³ Po propuštění se musel hlásit ONV odboru pracovních sil v Hlohovci, který mu měl zajistit zaměstnání. Měl zajištěné bydliště v Jablonci nad Nisou u manželky. Po konci trestu chtěl pracovat ve svém oboru nebo ve stavebnictví. K tomu, jak chce odčinit svou vinu, v dotazníku napsal: „*Nejsem si vědom nějaké škody, kterou bych způsobil*“.⁹⁷⁴

Zbytek zkušební doby⁹⁷⁵ mu byl prominut⁹⁷⁶ rozhodnutím předsedy senátu Krajského soudu v Praze Františka Veselého 16. prosince 1965.⁹⁷⁷

Další osud Antonína Beršíka se nepodařilo zjistit.

⁹⁶⁸ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹⁶⁹ O obnově řízení jednal Krajský soud v Praze oddělení IV. 21. 4. 1957.

⁹⁷⁰ O žádosti jednal Krajský soud v Liberci 17. 2. 1958, v čele senátu byl Vojtěch Lyach.

⁹⁷¹ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹⁷² Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹⁷³ Podle článku 1/1,2.

⁹⁷⁴ Dotazník vyplněný Antonínem Beršíkem 19. 10. 1951 na Mírově.

⁹⁷⁵ Zkušební doba byla stanovena na 10 let. V této době se propuštěný nesměl dopustit žádného trestného činu, jinak by byl nucen dosloužit zbytek prominutého trestu.

⁹⁷⁶ Podle § 368 tr.ř. na základě amnestie prezidenta republiky podle článku VIII odst. 1.

⁹⁷⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

Shrnutí

Po často dramatické době výslechů a traumatickém procesu následoval výkon trestu. Podmínky ve věznicích byly otřesné. Vězni neměli dostatek jídla a o hygieně se nedá prakticky mluvit. To bylo velmi nepříjemné hlavně pro ženy, které neměly k dispozici ani základní hygienické potřeby jako vložky. Vězení znamenalo těžkou manuální práci, hladovění, zimu, nulovou hygienu, stále hrozící korekci, ustavičné ponižování a znelidšťování. Psychické týrání spočívalo často v neodevzdávání pošty od členů rodiny, zákazu či odkladu návštěv, stálé hrozby útlaču rodinných příslušníků a často i přímý nátlak na rozvod. Kontakt s okolním světem byl značně omezený. Všechny tyto metody měly vést k sociální izolaci vězně, který pak byl mnohem lépe ovladatelný.⁹⁷⁸ Růžena Košková vzpomínala na to, že se k nim bachařky chovaly, jako by ani nebyly lidské bytosti.⁹⁷⁹

Den po vynesení rozsudku byli všichni odsouzení odvezeni do věznice Pankrác v Praze. Měli být ve vazbě odděleně, protože rozsudek nad skupinou ještě nenabyl právní moci.⁹⁸⁰ Během eskorty na Pankrác však byli pohromadě. Atmosféra v antonu byla velmi stísněná. Odsouzení měli zakázáno komunikovat a nevěděli, kam jsou převáženi. Rozdělení byli až po příjezdu do věznice.⁹⁸¹ Bohuslav Houfek a Bedřich Judytka byli popraveni 18. prosince 1950 ve věznici Pankrác.⁹⁸²

Obě odsouzené ženy, Růžena Košková a Antonie Svobodová, byly vězněny v ženské věznici v Pardubicích. Odsouzení muži byli internováni ve vězeních a pracovních táborech po celém Československu. Prošli například věznicemi v Leopoldově, Valdicích, Mírově, NPT Příbrami a NPT Ostrov.

Během věznění žádali odsouzení a jejich příbuzní o přešetření případu a milost prezidenta republiky. Již v roce 1951 podali žádost o amnestii Jaroslav Kolín, Miroslav Eminger a Karel Kopal. Jejich žádosti byly zamítnuty jako neodůvodněné. V roce 1953 byl Janu Příbylovi, Emilu Weilandovi, Antonínu Hošnovi a Bedřichu Mackovi trest odnětí svobody na doživotí na základě milosti prezidenta republiky snížen na „pouhých“ dvacet pět let. Také v roce 1954 byli odsouzení z procesu Emil Weiland a spol. účastníky amnestie

⁹⁷⁸ Gad'ourek Ivan, Nehněvsi Jiří, *Žalářování, pronásledování a zneuznání*, Brno 1997.

⁹⁷⁹ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou vedený 1. 2. 2007.

⁹⁸⁰ Právní moc nabyl rozsudek až 25. července 1950.

⁹⁸¹ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou 1. 2. 2007:

⁹⁸² Jasným příkladem zrůdnosti tehdejší justice je, že v době, kdy byl Bohuslav Houfek převážen k vykonání trestu smrti na Pankrác, bylo v jeho průvodních dokumentech zaznamenáno špatné křestní jméno, a to Jaroslav. Záznam o popravě Houfka a Judytky nalezneme na <http://www.totalita.cz/seznamy/poprawy.php> Uvedeni jsou i ve spisu Otakar Liška a kol., *Vykonané tresty smrti v Československu 1918-1989. Sešity 2. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu*, Praha 2001, s. 66, s.180, s. 214, s. 233(u Houfka jsou uvedena dvě křestní jména – Bohuslav, Bohumil). Zápis o vykonání popravě nalezneme i na pamětní desce památníku Pankrác.

prezidenta republiky. Konkrétně šlo o Karla Kopala, kterému byl snížen trest na devět let, Jaroslava Drahekoupila, kterému byl trest změněn na dvanáct let, a Jaroslava Kolína, jehož trest byl snížen na osmnáct let. Tolik štěstí neměli Emil Weiland, Miroslav Eminger, Antonie Svobodová a Antonín Hošna, jejichž žádosti byly odmítnuty. V roce 1955 byly podány další dvě žádosti o milost, které byly zamítnuty.⁹⁸³ Žádost o revizi soudního řízení podali v roce 1956 Jaroslav Kolín, Jaroslav Štadherr, Antonín Beršík a Jan Příbyl. Skupina se odvolávala na fyzický a psychický nátlak v době vyšetřování a existenci agenta StB Václava Veselého, který působil v organizaci Jaroslava Štadherra. I přes veškeré nové skutečnosti, které vyšly v případě najevo, prokuratura nedoporučila propuštění odsouzených. V únoru 1958 projednával Krajský soud v Liberci žádost o obnovu trestního řízení podanou Miroslavem Emingerem, Bedřichem Mackem, Antonínem Hošnou, Františkem Klápšřem, Jaroslavem Drahekoupilem a Emilem Weilandem. Žádost byla opět zamítnuta. V následujícím roce podali žádost o povolení obnovy řízení manželé Kolínovi, Kopalovi, Beršíkovi a Jaroslav Štadherr. Jejich žádost se opírala o to, že byli odsouzeni na základě vynucených protokolů. Obnovení řízení nebylo povoleno vzhledem k nedostatku nových skutečností.⁹⁸⁴

Většina odsouzených byla propuštěna na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960.⁹⁸⁵ Konkrétně šlo o Emila Weilanda, Miroslava Emingera, Růženu Koškovou, Karla Kopala, Antonína Beršíka, Jaroslava Kolína,⁹⁸⁶ Jaroslava Drahekoupila, Antonii Svobodovou a Františka Klápšřeho. Všichni byli propuštěni podmíněně, zkušební doba byla stanovena na dobu deseti let. Podmínečné tresty byly prominuty Krajským soudem v Praze v roce 1965.⁹⁸⁷

Ve vězení zůstali Jan Příbyl, Antonín Hošna a Jaroslav Štadherr, jejichž propuštění státní prokurátor nedoporučil. Všichni výše jmenovaní byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na doživotí. Jejich žádosti o milost prezidenta republiky z roku 1962 byly zamítnuty. Jan Příbyl byl propuštěn na základě amnestie prezidenta republiky 9. května 1963.⁹⁸⁸ Zkušební doba byla stanovena na deset let.⁹⁸⁹ Antonín Hošna⁹⁹⁰ a Bedřich Macek⁹⁹¹ byli podmíněně

⁹⁸³ Žádosti podaly - Věra Šimánková, sestra odsouzené Růženy Koškové a Aloisie Svobodová, sestra Antonie Svobodové.

⁹⁸⁴ Spis generálního prokurátora T 0268-50. NA Praha.

⁹⁸⁵ Šlo o amnestii prezidenta republiky Antonína Novotného při příležitosti patnáctiletého výročí osvobození Rudou armádou 9. května 1945. Zkušební doba byla stanovena na 10 let. V této době mohl být vězeň znovu zatčen a bez soudního líčení znovu uvržen do vazby.

⁹⁸⁶ Emilu Weilandovi, Miroslavu Emingerovi, Růžené Koškové, Karlu Kopalovi, Antonínu Beršíkovi, Jaroslavu Kolínovi byl v roce 1957 na základě amnestie prezidenta republiky odpuštěn zbytek peněžního trestu.

⁹⁸⁷ Spis generálního prokurátora T 0268-50. Na Praha.

⁹⁸⁸ Šlo o amnestii prezidenta republiky Antonína Novotného při příležitosti osmnáctiletého výročí osvobození Rudou armádou 9. května 1945. Zkušební doba byla stanovena na 10 let. V této době mohl být vězeň znovu zatčen a bez soudního líčení znovu uvržen do vazby.

⁹⁸⁹ Osobní spis Jana Příbyla archivní číslo 1231. NA Praha.

⁹⁹⁰ Osobní spis Antonína Hošny archivní číslo 742. NA Praha.

propuštění na základě rozhodnutí Okresního soudu v Trnavě v roce 1964. Paradoxem je, že Emil Weiland a Antonie Svobodová, kteří byli propuštěni na svobodu na amnestii prezidenta republiky v roce 1960, opět ve vězení. Zkušební doba byla stanovena na sedm let. Informace o propuštění Jaroslava Štadtherra bohužel nejsou k dispozici, protože jeho osobní spis nebyl nalezen.

Propuštění z věznice bylo pro vězně jistě jedinečným zážitkem. Amnestie ale často neznamenal ukončení represe. Soudní druhy represe jako zkušební doba nebo ztráta občanských práv nebyly pro bývalé vězně tím nejhorším, s čím se mohli setkat. Praktické zpětné začlenění do společnosti bylo vlastně úplně znemožněno.

Politická vězni vytvořili ve společnosti jakousi zvláštní kastu. Někteří, jako Antonie Svobodová, vyhledávali kontakty se spoluvězni. Jiní, jako Jan Příbyl, se snažili na dobu věznění co nejrychleji zapomenout. Politická vězni nesli stigma kriminálního. Z toho plynuly problémy s nalezením zaměstnání, udržení si bytu nebo přístupem ke vzdělání.

Všechny tyto druhy mimosoudní represe se týkaly také rodin politických vězňů. Odsouzený nebyl za svou vinu trestán sám, ale s celou rodinou a přáteli. Důvodem byl předpoklad, že i oni nebyli režimu nakloněni. Jejich problémy začaly již v době uvěznění příbuzných. Na manželky byl vyvíjen nátlak, aby se se svými muži rozvedly. Tlak byl tak silný, že tak některé učinily. Například Libuše Příbylová, manželka Jana Příbyla, opustila svého muže krátce po jeho odsouzení.⁹⁹² Příbuzným bylo znemožněno studovat a pracovat v oboru odpovídajícím jejich kvalifikaci. Například sestra Růženy Koškové-Krásné byla vyhozena ze studií praktické medicíny v Praze. Ani po návratu odsouzeného se jejich situace nezlepšila.

V některých případech byli členové rodiny také souzeni. Brzy po odsouzení Emila Weilanda byla obviněna také jeho manželka Milada.⁹⁹³ Také František Judytka, bratr popraveného Bedřicha Judytky, byl obviněn z organizování protistátní skupiny. Obžaloba zněla: *„V roce 1949 v kraji Liberci byla zneškodněna protistátní organizace nazvaná Dr. Eduard Beneš, jejímž členem byl Bedřich Judytka, jedna ze skupin této organizace nebyla však odhalena a pokračovala ve své protistátní činnosti pod vedením Fr. Judytky. Obviněný se stal členem zmíněné protistátní organizace v srpnu 1949 a zúčastnil se první tajné schůzky v bytě F. Komendy, kde v přítomnosti již odsouzeného zločince B. Houfka byli informováni o*

⁹⁹¹ Osobní spis Bedřicha Macka archivní číslo 1029. NA Praha.

⁹⁹² Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

⁹⁹³ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou vedený 15. 4. 2007. Milada Weilandová byla ve výkonu trestu s Růženou Koškovou v ženské věznici v Pardubicích. Po svém propuštění byla souzena opět v roce 1961 spolu se svým manželem.

činnosti skupiny“ Proces František Judytka a spol. projednával Krajský soud v Liberci 24. února 1954.⁹⁹⁴ Soud tentokrát uvalil mírnější tresty. František Judytka byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 8 let.⁹⁹⁵

Propuštění byli dále sledováni agenty StB. Růžena Košková-Krásná vypověděla, že o svém sledování věděla. Spolupracovník, který na ni byl nasazen, se se svým napojením na StB netajil.⁹⁹⁶ Také činnost Jana Příbyla byla monitorována. Byl na něho nasazen agent „Věra“.⁹⁹⁷ Agent „Marta“⁹⁹⁸ převzal dohled nad Janem Příbylem v roce 1965.⁹⁹⁹ V některých případech se sami odsouzení stali spolupracovníky. Například Jan Příbyl přislíbil vyšetřovatelům StB, že jim bude přinášet informace o amnestovaných z Jičínska.¹⁰⁰⁰ Otázkou zůstává, zda tak učinil pod nátlakem StB nebo dobrovolně.

V nejhorších případech byli propuštění opět vyšetřováni a souzeni. To se týkalo Emila Weilanda, Antonie Svobodové a Růženy Koškové-Krásné. Tedy odsouzených, kteří byli součástí tzv. „Ústředí“. Emil Weiland byl zatčen rok po svém propuštění. Byl obviněn z trestného činu podvracení republiky.¹⁰⁰¹ Krajský soud v Ústí nad Labem projednával trestní věc Emil Weiland a spol. od 27. do 29. ledna 1961.¹⁰⁰² Byl odsouzen k trestu odnětí svobody na 4 roky.¹⁰⁰³ Proti tomuto rozsudku se odvolal. Nejvyšší soud v Praze¹⁰⁰⁴ jeho odvolání přijal a trest mu snížil na 5 měsíců, ale nařídil mu dosloužit zbytek prominutého trestu¹⁰⁰⁵ v době trvání 14 let, 7 měsíců a 1 dne.¹⁰⁰⁶ Emil Weiland byl opět uvězněn¹⁰⁰⁷ a propuštěn¹⁰⁰⁸ až

⁹⁹⁴ Předseda soudu JUDr. Hruška. Státní prokurátor Kovařík.

⁹⁹⁵ Mládková Barbora, *Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci 1953 – 1954*. Diplomová práce. Liberec 2005, s. 80 - 81.

⁹⁹⁶ Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou vedený 15. 4. 2008.

⁹⁹⁷ V seznamech agentů StB publikovaných na internetových stránkách Ministerstva vnitra bylo nalezeno 55 agentů s krycím jménem „Věra“.

⁹⁹⁸ V seznamech agentů StB publikovaných na internetových stránkách Ministerstva vnitra bylo nalezeno 27 agentů s krycím jménem „Marta“.

⁹⁹⁹ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

¹⁰⁰⁰ Vyšetřovací spis archivní číslo 957075 MV. ABSMV.

¹⁰⁰¹ Podle § 79a odst. 1 tr. z.

¹⁰⁰² Předsedou senátu byl JUDr. Jan Zavoral a dalšími soudci byli Rudolf Tůma a František Čmuchař. Prokurátorem ve věci Emil Weiland a spol. byl Dr. Josef Svoboda. Emil Weiland a jeho manželka si zvolili za obhájce Dr. Karla Nováčka.

¹⁰⁰³ Podle § 79 a) odst. 1 tr. z.

¹⁰⁰⁴ Odvolací řízení se konalo od 12. do 13. února 1962. Předsedou soudu byl Dr. Otakar Baláš a dalšími soudci byli Blažena Urbánková, Dezider Szabo, Čeněk Pícha a Jaroslava Unčovská.

¹⁰⁰⁵ Nejvyšší soud při tom bral ohled na nový trestní zákoník z 1. 1. 1962. Proto byl rozsudek vydaný Krajským soudem v Ústí nad Labem upraven podle § 36. Podle něho jestliže dosud odsouzený pachatel, za trestný čin, který spáchal před tím, než byl trest uložený dřívějším rozsudkem vykonán, ukládá trest stejného druhu, nesmí tento spolu s dosud nevykonanou částí trestu uloženého dřívějším rozsudkem přesahovat nejvyšší výměru dovolenou tímto zákonem. To znamená, že trest z minulého odsouzení spolu s trestem z tohoto procesu nesmí přesahovat 15 let.

¹⁰⁰⁶ Skupinový vyšetřovací svazek V-1664 Ústí. ABSMV.

¹⁰⁰⁷ Trest si opykával ve věznici v Ilavě.

¹⁰⁰⁸ Krajský soud v Praze, předseda senátu František Veselý, propustil Emila Weilanda 23. září 1964 na základě lékařské zprávy náčelníka nemocnice Útvaru NZ-MV Ilava z 28. května 1964. Je z něj patrný velmi špatný stav

v roce 1964.¹⁰⁰⁹ Také Antonie Svobodová byla po propuštění opět stíhána. Byla obviněna z trestného činu podvracení republiky.¹⁰¹⁰ Městský soud v Praze¹⁰¹¹ projednával proces s Antonií Svobodovou a spol. 18. října 1961. Obviněná byla odsouzena k trestu odnětí svobody na 2 a půl roku.¹⁰¹² Soud také nařídil, aby si odpykala zbytek prominutého trestu, který jí byl prominut amnestií prezidenta republiky.¹⁰¹³ Alespoň Růžena Košková-Krásná měla při novém procesu více štěstí. Obvinění proti ní bylo vzneseno 2. června 1965 na základě zjištění vyšetřovatele StB podpraporčíka Pavla Beránka, které se opíralo o výpovědi jejich spolupracovníků. Byla obviněna z trestného činu pobuřování proti republice.¹⁰¹⁴ Hlavní líčení se konalo 31. března 1966.¹⁰¹⁵ Soud Růženu Koškovou-Krásnou zprostil¹⁰¹⁶ obžaloby.¹⁰¹⁷ Roli pravděpodobně hrálo to, že byla souzena až v roce 1966. Otázkou zůstává, zda by byla odsouzena, pokud by se soudní líčení konalo již v roce 1961 jako u obviněných Emila Weiland a Antonie Svobodové.

Soudní líčení v 50. a 60. let se velmi lišila. Růžena Košková-Krásná popsala atmosféru soudu jako uvolněnější než v roce 1950. Také soudce na ni udělal velmi dobrý dojem.¹⁰¹⁸ Také výslechové protokoly byly odlišné. Protokoly z 60. let byly zapisovány jako otázkový protokol, na rozdíl od protokolů z 50. let, které byly sepisovány jako ucelené vypravování vyšetřovaného. Otázky se objevovaly pouze u tzv. udržovacích výslechů, které byly prováděny vyšetřujícími po ukončení vyšetřování, aby obžalovaní nezapomněli, co měli před soudem vypovídat. Pod výslechovým protokolem z 60. let najdeme podpis svědka, což se u výslechových protokolů z 50. let často nestává. Výrazným rozdílem výslechů byla jejich četnost. V 50. letech probíhal jeden hlavní a většinou velmi dlouhý výslech, kdy vyšetřovaný vypovídal o své údajné protistátní činnosti. Posléze byl předvolán k dodatkovým výpovědím, které byly zaměřeny určitým směrem. Dodatkové výpovědi byly často orientovány na určitou osobu, která byla zmíněna při hlavním výslechu. StB potřebovala tyto poznatky rozšířit, proto se hlavní a dodatkové výpovědi velmi podobaly. V 60. letech probíhalo více výslechů, které

Emila Weilanda- celkové kornatění cév, těžká tělesná slabost a vyhublost, chronický zápal průdušek, vnější hemeroidy. Váhový deficit je při výšce 174 cm a váze 49 kg životu nebezpečný.

¹⁰⁰⁹ Osobní spis Emil Weiland 10765/13779. NA Praha.

¹⁰¹⁰ Podle § 79 a) odst. 1 tr. zák.

¹⁰¹¹ Předsedou senátu byl Karel Lukařský, soudci z lidu Jaroslav Černý, Vilém Říha. Prokurátor Dr. Pindřichová. Zapisovatelka Jiřina Chocholová. Obhájce Antonie Svobodové byl Dr. Vojtěch Koval.

¹⁰¹² Podle § 79 a) odst. 1.

¹⁰¹³ Vyšetřovací spis V-4384 MV. ABSMV.

¹⁰¹⁴ Podle § 100, odst. 1 písm. a) c) tr. zák.

¹⁰¹⁵ Předsedou senátu Obvodního soudu pro Prahu 5 byl Miloslav Topinka a dalšími soudci byli Marie Brožová a Alois Semerád. Obviněnou zastupoval advokát JUDr. Leopold Diamant.

¹⁰¹⁶ Podle § 226 písm. a) tr. ř.

¹⁰¹⁷ Vyšetřovací spis V-7274 MV. ABSMV.

¹⁰¹⁸ Rozhovor s Růženu Koškovou-Krásnou vedený 15. 4. 2008.

Osudy odsouzených v procesu Emil Weiland a spol.

byly pro vyšetřovaného méně časově náročné. Tuto skutečnost lze odvodit z protokolů, které obsahují přesný časový údaj o zahájení a ukončení výslechu. Výslechy často nepřesahovaly délku několika hodin. Pokud byl výslech delší než tři hodiny, vyšetřovatelé ho kolem poledne na hodinu přerušili. Otázkou zůstává, zda byla přestávka určena k odpočinku vyslýchaného, nebo poobědvání vyšetřovatelů.

Kapitola 5.

ZÁVĚR

Jedním z typických znaků padesátých let dvacátého století v Československu se stala s nástupem nového režimu perzekuce nepohodlného obyvatelstva. Toto pronásledování s sebou přineslo řadu politických perzekucí. Předložená práce se věnuje jednomu z následných, dobovou terminologií nazývaných okrajových, procesů navazujících na „monstrproces“ s Miladou Horákovou.

Jedním z cílů práce bylo na základě analýzy pramenného materiálu zrekonstruovat proces Emil Weiland a spol. Přestože šlo o takzvaný okrajový proces, vykazuje proces Emil Weiland a spol. charakteristické znaky monstrprocesu jako veřejné zasedání, propagace tiskem, mobilizace mas, vysoké tresty a následné takzvané okrajové procesy.¹⁰¹⁹

Souzeno bylo 16 osob (2 ženy, 14 mužů), které byly tiskem charakterizovány jako nepřátelé lidově demokratického zřízení. Skupina byla obviněna z trestného činu velezrady a vyzvědačství. Bohuslav Houfek byl obviněn z trestného činu úkladné zjednané vraždy. Bedřich Judytka, Jan Příbyl a Antonín Hošna byli obžalováni z trestného činu spoluviny na vraždě. Bedřich Judytka, Jan Příbyl a Bohuslav Houfek byli obviněni z trestného činu loupeže a Bedřich Macek ze zločinu spoluviny na loupeži. Obžalovaní byli nuceni přiznat se k trestné činnosti pod fyzickým a psychickým nátlakem. Na základě prostudování pramenného materiálu usuzují, že ilegální činnost skupiny byla vyprovokována agenty StB. Emil Weiland započal svou „podvratnou“ činnost na základě dopisů Josefa Kühnela, který byl chycen v akci Kameny. StB tak od počátku činnost ilegální organizace monitorovala. V pomocných „teroristických“ skupinách působili pravděpodobně agenti StB Jiří Daneš-Hradecký¹⁰²⁰ a Václav Veselý.¹⁰²¹ Činnost Jiřího Daneše-Hradeckého byla Bedřichem Judytkou odhalena, což vedlo k jeho likvidaci. Šlo o zoufalý pokus obžalovaných zachránit se před odhalením a následným zatčením. Václav Veselý, přestože byl podle výpovědi Jaroslava Štadtherra z listopadu 1956 jedním z neaktivnějších členů ilegální organizace, nebyl souzen v procesu Emil Weiland a spol. ani se skupinou „Jan Roháč z Dubé.“

Soudní líčení se konalo od 18. do 21. července 1950 v sále PKO Lidové sady. Padly dva rozsudky smrti pro Bedřicha Judytku a Bohuslava Houfka. Jan Příbyl, Antonín Hošna, Bedřich Macek, Jaroslav Štadtherr a Emil Weiland byli odsouzeni k trestu odnětí svobody na

¹⁰¹⁹ Šlo o procesy Rudolf Škubal a spol. někdy také nazývaný proces se skupinou „Jan Roháč z Dubé“ a Josef Záleský a spol. někdy také nazývaný proces se skupinou „Dr. Eduard Beneš.“

¹⁰²⁰ Jiří Daneš-Hradecký působil ve skupině „Dr. Eduard Beneš.“

¹⁰²¹ Václav Veselý působil ve skupině „Jan Roháč z Dubé.“

doživotí. Další tresty odnětí svobody se pohybovaly od 15 do 25 let v celkové výměře na 186 let.

Dalším cílem této práce bylo zmapovat osudy jednotlivých odsouzených v procesu Emil Weiland a spol. Většina odborné literatury se věnuje životu politických vězňů ve věznění. Na základě pramenného materiálu a rozhovorů vedených s pamětníky za pomoci metody orální historie jsem se snažila zrekonstruovat život odsouzených před procesem a po propuštění na svobodu.

Propuštění na svobodu neznamenal ukončení represe. Oběti politické perzekuce byly poznamenány dlouhodobě. Soudní druhy perzekuce jako zkušební doba nebo ztráta občanských práv nebyly tím nejhorším, s čím se mohli bývalí vězni setkat. Praktické zpětné začlenění do společnosti bylo vlastně úplně znemožněno. Nejen že byly neustále sledovány spolupracovníky StB, ale museli se vyrovnat s otřesnými zážitky z vězení. Svět se během doby jejich věznění změnil. Političtí vězňové se museli přizpůsobit novému rytmu života. Například Miroslav Eminger měl po svém propuštění na svobodu problémy být v místnosti s větším počtem lidí.¹⁰²²

Odsouzení nebyli za svou vinu trestáni sami ale s celou rodinou a přáteli. Důvodem byl předpoklad, že i oni nebyli režimu nakloněni. Jejich problémy začaly již v době uvěznění příbuzných. Na manželky byl vyvíjen nátlak, aby se se svými muži rozvedly. Tlak byl tak silný, že tak některé učinily. Například Libuše Příbylová, manželka Jana Příbyla odsouzeného v procesu Emil Weiland a spol., opustila svého muže krátce po jeho odsouzení. Příbuzným bylo znemožněno studovat a později pracovat v zaměstnání odpovídající jejich kvalifikaci. Například sestra Růženy Koškové-Krásné byla vyhozena ze studia praktické medicíny na základě špatného kádrového posudku. Rodinám vznikla také finanční újma. Obžalování museli zaplatit výlohy soudního líčení, vysoké peněžní tresty a často jim byl zkonfiskován veškerý majetek. Rodiny se tak dostaly do situace, kdy ztratily střechu nad hlavou. V nejhorších případech zkonstruovala komunistická strana procesy také s nimi. Brzy po odsouzení Emila Weilanda byla obviněna jeho manželka Milada. Také František Judytka, bratr popraveného Bedřicha Judytky, byl obviněn z organizování protistátní skupiny.

Teprve pádem komunistického režimu v roce 1989 byly vytvořeny podmínky pro plnou rehabilitaci politických vězňů, a to zákonem č. 119 z roku 1990, kdy odsouzení nabyli plné rehabilitace jak morální, tak majetkové. Ne všichni se jí ale dožili.

¹⁰²² Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 9. 4. 2008.

Procesy s nekomunistickými politickými stranami nejsou v dnešní době kompletně zpracovány. Odborná literatura se věnuje hlavně procesu s Miladou Horákovou a spol., který měl celostátní význam. Veřejnost tak často získává pocit, že monstrprocesy probíhaly pouze v Praze. S procesy, které nesly znaky monstrprocesů, se ale můžeme setkat i mimo hlavní město. Okrajové procesy jsou často doprovázeny nejen silnou mediální propagandou, ale také rezolucemi občanů žádajících tvrdé potrestání viníků. Studium těchto procesů má velký význam nejen pro regionální dějiny ale také pro pochopení komplexního fungování mechanismu výroby politických procesů v 50. letech.

Téma politické perzekuce členů Československé strany národně socialistické na Liberecku není zcela vyčerpáno. Nabízí se další možnost výzkumu. Zajímavé by bylo například zaměřit se na tzv. okrajové procesy, které navazovaly na proces Emil Weiland a spol. Šlo o procesy s „teroristickými“ skupinami „Jan Roháč z Dubé“ a „Dr. Eduar Beneš“. Skupina „Jan Roháč z Dubé“¹⁰²³ byla vedena Jaroslavem Štadtherem a působila v Jablonci nad Nisou. Členové organizace byli souzeni v Liberci od 22. do 25. července 1950.¹⁰²⁴ V procesu bylo souzeno 28 osob (26 mužů a 2 ženy), které byly obviněny z velezrady, vyzvědačství, ohrožení obrany republiky, pokusu o velezradu, neoznámení zločinu a spoluviny na velezradě. Tresty se pohybovaly od 12 do 25 let těžkého žaláře, a to celkem na 512 let odnětí svobody.¹⁰²⁵ Další skupinou spojovanou s procesem Weiland a spol. byla organizace s krycím jménem „Dr. Eduard Beneš“,¹⁰²⁶ kterou vedl Bedřich Judytka. Proces se konal od 26. do 29. července 1950 v Liberci.¹⁰²⁷ Bylo obviněno 31 osob (26 mužů a 5 žen) ze zločinů velezrady, vyzvědačství a ohrožení obrany republiky. Tresty v tomto procesu byly mnohem tvrdší. K trestu těžkého žaláře na doživotí osob bylo odsouzeno 16 osob. Ostatní byli odsouzeni celkem na 315 let odnětí svobody.¹⁰²⁸ Těmito okrajovými procesy ale perzekuce členů strany neskončila. Docházelo k dalším lokálním procesům, které odkazovaly na jednotlivé kauzy.

¹⁰²³ Proces je také někdy nazýván Rudolf Škubal a spol.

¹⁰²⁴ O tomto procesu informuje regionální tisk. *Stráž Severu*, 26. 7. 1950 – „Štadtherova skupina zrádců před státním soudem v Liberci“, s. 1. *Stráž Severu*, 27. 7. 1950 – „Zasloužený trest zrádcům a záškodníkům republiky“, s. 2.

¹⁰²⁵ Kočová Kateřina, *Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné*. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 274 - 275.

¹⁰²⁶ Proces je také někdy nazýván Josef Záleský a spol.

¹⁰²⁷ O tomto procesu informuje regionální tisk. *Stráž Severu*, 29. 7. 1950 – „Judytkova skupina záškodníků se zodpovídá před státním soudem v Liberci“ s. 1. *Stráž Severu*, 30. 7. 1950 – „Rozsudek nad Judytkovou skupinou záškodníků“ s. 1.

¹⁰²⁸ Spis státního prokurátora Or I/V 62/50. NA Praha.

Kapitola 6.

POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

6.1 Prameny

6.1.1. Archivní prameny

- Národní archiv Praha
- Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra Praha
- Osobní archiv Růženy Koškové-Krásné
- Osobní archiv Ing. Zdenky Emingerové
- Osobní archiv Dr. Jana Šolce

6.1.2. Orální historie

- Rozhovory s Růženou Koškovou-Krásnou 2. 1. 2007, 15. 4. 2008
- Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou 9. 4. 2008

6.1.3. Tisk

- Rudé právo 1950
- Stráž Severu 1950

6.1.4. Rozhlasové dokumenty

Český rozhlas Rádio Česko, Příběhy 20. století: **Příběh Václava Vaška**, 15. října 2006. **Borské povstání**, 22. října 2006. „**Nic jsme tenkrát nevěděli**,“ 29. října 2006. **Příběh řeholních sester boromejek**, 5. listopadu 2006. **Příběh důstojníka Miroslava Káchy**, 12. listopadu 2006. **Příběh Jaroslava Čermáka**, 19. listopadu 2006. **Příběh Františka Krause**, 26. listopadu 2006. **Příběh Oty Rambouska**, 3. prosince 2006. **Příběh manželů Citterbergových**, 17. prosince 2006. **Vánoční příběhy 20. století**, 24. prosince 2006. **Příběh Luboše Jednorozce – 1. díl**, 21. ledna 2007. **Příběh Luboše Jednorozce – 2. díl**, 28. ledna 2007. **Příběh Petra Rádla**, 11. února 2007. **Příběh Anny Magdaleny neboli Niny Schwarzové**, 18. února 2007. **Příběh L. Armbrustera, J. S. Hroznaty a F. Kohlíčka**, 11. března 2007. **Útěk z Horního Slavkova – příběh Zdeňka Šticha a Karla Kukala**, 1. dubna 2007. **Osudy řeckokatolických kněží Ivana Ljavince a Jána Eugena Košiče**, 22. dubna 2007. **Příběh Jana Romana, osamělého muže na útěku**, 29. dubna 2007. **Život v komunistických lágrech – 1. díl**, 6. května 2007. **Život v komunistických lágrech**,

příběh Václava Růžičky - 2. díl, 13. května 2007. **Příběh politického vězně Miloslava Nerada**, 20. května 2007. **Příběh Tomáše Sedláčka – 1. díl**, 1. července 2007. **Příběh Tomáš Sedláčka – 2. díl – Konfrontace**, 8. července 2007. **Kulaci a kolektivizace aneb Soumrak selského stavu**, 15. července 2007. **Příběhy členů Církve adventistů sedmého dne – 1. díl**, 29. července 2007. **Příběhy členů Církve adventistů sedmého dne – 2. díl**, 5. srpna 2007. **Příběh Juliána Slepeckého**, 12. srpna 2007. **Příběh politického vězně Otto Neumanna, napůl Čecha a napůl Němce**, 26. srpna 2007. **Kandidát KSČ, který neprošel prověrkou ... Josef Janczik**, 2. září 2007. **Jak vypadalo zatýkání v minulém století?** 9. září 2007. **Jak Státní bezpečnost v 50. letech vyšetřovala politické vězně**, 16. září 2007. **Cesty domů**, 7. října 2007. **Příběh dozorce z plzeňského kriminálu Bory Josefa Klesy**, 21. října 2007. **Příběh plukovníka a ve výslužbě Jiřího Zenáhlíka**, 28. října 2007. **Příběh leteckého akrobata Miloslava Komínka**, 18. listopadu 2007. **Příběh Waltera Sitta**, 25. 11. 2007. **Příběh Františka Lízny**, 9. 12. 2007. **Příběh Jaroslava Klemeše a Ludvíka Kambaly**, 16. 12. 2007. **Osudy duchovních a řeholnic v 50. letech**, 23. 12. 2007. **Dva osudy z exilu**, 6. 1. 2008. **Příběh Leopolda Färbera**, 13. 1. 2008. **Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných**, 20. 1. 2008. **Skautí**, 27. 1. 2008. **Únor 48 jako příběh řadových komunistů**, 17. 2. 2008. **Příběhy těch, kteří slyšeli výzvu**, 24. 2. 2008. **Ještě, že člověk neví, co ho čeká...** **Příběh Tomana Broda**, 9. 3. 2008. **"Já vám všem ukážu!" aneb Cesta k StB**, 16. 3. 2008. **"Američané sem posílali plebs," říká někdejší major StB Herold**, 23. 3. 2008. **Rozhodli jsme se emigrovat z Československa**, 6. 4. 2008. **Příběh Františka Suchého**, 13. 4. 2008.

6.1.5. Filmové dokumenty

- Běda tomu, skrze něhož pokušení přichází, 1950.
- Vrah se skrývá v poli. Třicet případů majora Zemana, režie J. Sequens, 1975.

6.1.6. Online dokumenty

- www.mvcr.cz/stb/stb3.xls
- <http://www.totalita.cz/seznamy/poprawy.php>
- <http://www.psp.cz/eknih/1946uns/stenprot>
- <http://www.hrdinove.cz>
- <http://www.kvp-cr.cz>

- <http://www.usd-cas.cz>
- <http://www.mvcr.cz/policie/udv/sesity/sesit9/justice2.doc>

6.1.7. Tištěné prameny

- Proces s vedením záškodnického spiknutí proti republice. Horáková a spolčníci, Praha 1950
- Proces s vedením protistátního centra včele s Rudolfem Slánským, Praha 1953
- Proces proti vlastizrádným biskupom Vojtaššákovi, Buzalkovi a Gojdičovi, Bratislava 1951

6.2. Literatura

- StB o sobě- výpověď vyšetřovatele Bohumila Doubka, Praha 2002
- Dvořáková Zora, Navzdory nenávisti a mstě. Z politických procesů 1952 až 1953, Třebíč 2002
- Bartoš Jan, Zadrátované slunce: příběh mukla A023254, Olomouc 1998
- Bartošek Karel, Český vězeň. Svědectví český vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých, Praha 2001
- Bílek Jiří, Tábory nucené práce v Československu v letech 1948-1954, Praha 1992
- Borák Mečislav, Spravedlnost podle dekretu, Šenov u Ostravy 1998
- Bret Jan, 22 oprátek, Praha 1999
- Bursík Tomáš, Ztratily jsme mnoho času... Ale ne sebe! ÚDV Praha 2006
- Cílek Roman, Čas triumfu, čas pomsty, Třebíč 1997
- Cuhra Jaroslav, KSČ, stát a římskokatolická církev (1948-1989). In: Soudobé dějiny 2-3, ÚSD, Praha 2001, s. 267-293
- Dvořáková Zora, Navzdory nenávisti a mstě, Třebíč 2002
- Dvořáková Zora, Z letopisů třetího odboje, Praha 2002
- Gaďourek Ivan, Nehněvsi Jiří, Žalářování, pronásledování a zneuznání, Brno 1997
- Gebhar Jan, Kuklík Jan, Druhá republika 1938-1939: svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě, Praha 2004
- Gruntorát Jiří, Uhl Petr, O československém vězeňství, Sborník Charty 77, Praha 1990
- Hejl Vilém, Zpráva o organizovaném násilí, Praha 1990
- Hodač Vladimír, Číhošťský zázrak, Praha 1950

- Honzíková Miluše, Politické procesy 50. let – Krajský soud v Ústí nad Labem 1953 – 1954. Diplomová práce. Liberec 2006
- Honzíková Miluše, Vladimír Kaiser, In Memoriam František Zajíček, Nové Město nad Metují 2006
- Horák Josef, Kratochvíl Milan, Stručné dějiny vývoje školství a pedagogického myšlení, Liberec 2005
- Ivanov Miroslav, Justiční vražda aneb smrt Milady Horákové, Praha 1991
- Jech Karel, Soumrak selského stavu 1945-1960, Praha 2001
- Jiráková Lenka, Politická perzekuce a politické procesy na Jihlavsku v letech 1949 – 1953. Diplomová práce. Liberec 2008
- Jirásek Zdeněk, Šůla Jaroslav, Velká peněžní loupež, Praha 1992
- Kalous Jan, Instruktažní skupina StB v lednu a únoru 1950. Zákulisí případu Číhošť, ÚDV, Praha 2001
- Kaplan Karel, K politickým procesům v Československu 1948-1954, Praha 1994
- Kaplan Karel, Nebezpečná bezpečnost, Brno 1999
- Kaplan Karel, Největší politický proces: „M. Horáková a spol.“, Praha 1995
- Kaplan Karel, Nekrvavá revoluce, Praha 1993
- Kaplan Karel, Stát a církev v Československu 1948-1953, Brno 1990
- Kaplan Karel, Sociální souvislosti krizí komunistického režimu v letech 1953-1957 a 1968 - 1975, Praha 1993
- Kaplan Karel, Zpráva o zavraždění generálního tajemníka, Praha 1992
- Kaplan Karel, Sovětští poradci v Československu 1949-1956, Praha 1993
- Kaplan Karel, Pomocné technické prapory 1950-1954: Vznik, vývoj, organizace a činnost, Praha 1992
- Kaplan Karel, Pavel Kosík, Gottwaldovi muži, Praha 2004
- Kaplan Karel, Pacl Vladimír, Tajný prostor Jáchymov, České Budějovice 1993
- Kaplan Karel, Paleček Pavel, Komunistický režim a politické procesy v Československu, Brno 2001
- Karpaš Roman a kolektiv, Kniha o Liberci, Liberec 1996
- Klobas Oldřich, Jak se chodí v laně. Svědectví politického vězně z padesátých let o jáchymovském táboře Nikolaj, Brno 1996
- Kocian Jiří, Československá strana národně socialistická 1945-1948: organizace, program, politika, Brno 2002

Použité prameny a literatura

- Kočová Kateřina, Mimořádný lidový soud v Liberci v roce 1948. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 138 – 181
- Kočová Kateřina, Druhá retribuice. Činnost mimořádných lidových soudů v roce 1948. In: Soudobé dějiny 3-4/ 2005, Praha 2004, s. 587-625.
- Kočová Kateřina, Paměť Liberecka I. – Příběh Růženy Koškové – Krásné. In: Fontes Nissae. Prameny Nisy. Regionální historický sborník V., Liberec 2004, s. 272 – 293
- Kopt Miroslav a kolektiv, Český skauting v dokumentech KSČ 1945-1948, Praha 2004
- Kratochvíl Antonín, Žaluji I, Stalinská justice v Československu, Praha 1990
- Kratochvíl Antonín, Žaluji II. Vrátit slovo umlčeným, Praha 1990
- Kratochvíl Antonín, Žaluji III. Cesta k Sionu, Praha 1990
- Liška Otakar a kol., Vykonané tresty smrti v Československu 1918 -1989, ÚDV, Praha 2001
- Málek Jiří, Případ Kühnel. In: Masarykův lid, ročník XIII, číslo 2, červenec 2007, s. 16 - 17
- Mayerová Francoise, Vězení jako minulost, odboj jako paměť. In: Soudobé dějiny 1, ÚSD, Praha 2002, s.42 – 64
- Míčová Klára, Politické procesy v 50. letech 20. století na Havlíčkobrodsku – procesy se zemědělci v okolí Chotěboře. Diplomová práce. Pardubice 2005
- Mládková Barbora, Politické procesy 50. let – Krajský soud v Liberci 1953 – 1954. Diplomová práce. Liberec 2005
- Nebojsa Bořivoj, Zlatá léta padesátá, Tišnov 1999
- Němeček Jan, Mašínové: Zpráva o dvou generacích, Praha 1998
- Paleček Pavel, Likvidace ostatků obětí nacismu a komunismu na území Československa, Brno 2002
- Povolný Daniel, Operativní technika v rukou StB, ÚDV Praha 2001
- Pulec Martin, Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek, Seznamy osob usmrčených na státních hranicích 1945-1989, ÚDV Praha 2006
- Pernes Jiří, Dějiny Československa očima Dikobrazu, Brno 2003
- Rambousek Ota, Jenom ne strach, Praha 1990.
- Rázek Adolf, StB + justice. Nástroje třídního boje v akci Babice, ÚDV, Praha 2002
- Rekovský Bořivoj, Strana světí prostředky, Martyrium faráře Josefa Toufara, Šenov u Ostravy 2001

Použité prameny a literatura

- Rupnik Jacques, Dějiny Komunistické strany Československa, Od počátků do převzetí moci, Praha 2002
- Tomek Prokop, Dvě studie o československém vězeňství 1948-1989, ÚDV, Praha 2000
- Tomeš Josef, Průkopníci a pokračovatelé. Osobnosti v dějinách české sociální demokracie 1878-2003, Praha 2004
- Utitz Bedřich, Neuzavřená kapitola. Politické procesy padesátých let, Praha 1990
- Vaško Václav, Arcibiskup Beran – symbol odporu proti komunismu. In: Securitas imperii 11., Praha 2005, s. 91-129
- Vaněk Miroslav, Orální historie. Metodické a technické postupy, Olomouc 2003
- Veverková Emilie, Znovu bych mu ruku podala!, Středokluky, Zdeněk Susa 2004
- Vorel Jaroslav, Šimánková Alena, Babka Lukáš, Československá justice v letech 1948-1953 v dokumentech II., ÚDV 2004
- Vykoukal Jiří, Východ: vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku 1944-1989, Praha 2002
- Zachariáš Jiří, Soudní proces a tzv. ilegálním ústředím Junáka aneb Karel Průcha a spol. (1952), Praha 2005
- Zejda Radovan, Babice 1951, Třebíč 2001

SEZNAM ZKRATEK

ABSMV	Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva Vnitra
čl.	Článek
CIC	Counterintelligence Corps (Protišpionážní sbory)
ČSNS	Československá strana národně socialistická
ex offo	Z úřední povinnosti
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
JNV	Jednotný národní výbor
K231	Klub 231 – Předchůdce současné Konfederace politických vězňů
KVP	Konfederace politických vězňů
KSČ	Komunistická strana Československa
n. p.	Národní podnik
NAP	Národní archiv Praha
NPT	Nápravně pracovní tábor
ONV	Okresní národní výbor
písm.	Písmeno
PS	Politický sekretariát ÚV KSČ
PŠP	Politická škola pracujících
ROH	Rada odborových hnutí
RVHP	Rada vzájemné hospodářské pomoci
Sb.	sbírka
SNB	Sboru národní bezpečnost
StB	Státní bezpečnost
tr. ř.	Trestní řád
tr. z.	Trestní zákon
ÚDV	Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu
ÚSD	Úřad pro soudobé dějiny
ÚNZ	Ústředně nápravné zařízení
ÚV	Ústřední výbor
VB	Veřejná bezpečnost
z. č.	Zákon číslo

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1. Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou.

Příloha č. 2. Rozhovory s Růženu Koškovou-Krásnou.

Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. Národní archiv Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.

Příloha č. 4. Rozhodnutí Bezpečnostní pětky v případě Emil Weiland a spol. Spisu bezpečnostní pětky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra Praha.

Příloha č. 5. Osobní fotografie odsouzených.

Příloha č. 6. Bandu velezrádců, teroristů a vrahů na Liberecku stihl zasloužený trest. Rudé právo 23. července 1950.

Příloha č. 7. Pohledy do Libereckého kraje. Stráž Severu 23. července 1950.

Příloha č. 8. Přebal knihy autorky Antonie Svobodové, Duše fresek: Příběhy staré Itálie.

Příloha č. 9. Povídka autorky Nina Svobodové „*Ruka ve stínu*“ z její první knihy DUŠE FRESEK, příběhy ze staré Itálie.

Příloha č. 10. Rekonstrukce domovní prohlídky u obžalovaného Karla Kopala.

Příloha č. 1. Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou.

Rozhovor s Ing. Zdenou Emingerovou rozenou Dubickou, manželkou odsouzeného Miroslava Emingera, ze dne 9. dubna 2008.

Zdena Emingerovi se narodila roku 1921 v Lounech. Miroslava Emingera si vzala v roce 1945. V době zatčení manžela pracovala jako úřednice v Českém vlnářském závodě v Liberci.

Věděla jste o manželově činnosti?

Nic jsem netušila. Manžel mě od těchto věcí držel dál. Před svým zatčením mi ale řekl, že pokud by nám byl poštou doručen balíček s červeným obrázkem, mám utéci k rodičům do Loun.

Znala jste někoho z dalších obžalovaných?

Nikoho jsem neznala. Pouze jednou jsem viděla Jaroslava Kolína, který manžela navštívil v našem bytě. U jejich rozhovoru jsem ale nebyla. Tušila jsem, že z toho budou problémy.

Mohla jste manžela navštívit ve vyšetřovací vazbě?

Ne neviděli jsme se, ale mohla jsem mu posílat balíčky s jídlem. Každý týden jsem mu tedy posílala 50 dkg. jídla. V tu dobu byl ještě přidělový systém, ale potraviny se daly koupit velmi draho. Později jsem se dozvěděla, že ani jeden balíček nedostal.

Bylo Vám umožněno účastnit se soudního líčení?

Ano. Byla jsem pozvána. Sledovala jsem celé soudní líčení. Vedle mě seděl příslušník SNB. Asi aby mě hlídal. Když soudce vynesl rozsudek řekl mi, ať se neděším, že tresty jsou tak vysoké jen pro odstrašení veřejnosti a manžela pustí tak za pět let.

Mohla jste se po vynesení rozsudku s manželem rozloučit?

Rozhovor nám nebyl povolen. Viděli jsme se až ve vězení v Mladé Boleslavi.

Navštěvovala jste manžela ve vězení?

Navštívila jsem ho asi čtyřikrát. Dlouho jsem netušila, kde je vězněn. Jednou mi ale přišel dopis z Mladé Boleslavi, tak jsem jela Miroslava navštívit. Návštěvní místnost byla velmi ponurá. Manžel vypadal strašně hubeně. Řekla bych kost a kůže. Podařilo se mi podstrčit mu

trochu jídla. Pak jsem o něm zase dlouho nevěděla. Asi po roce a půl mi opět přišel dopis a já zjistila, že manžel je v NPT Ostrov. Tam jsem za ním nikdy nebyla. Až když ho převezli do NPT Vojna-Příbram navštívila jsem ho. Jezdil tam speciální rychlík pro příbuzné vězňů, který končil v zastávce Milín.

Jaký jste měla z návštěv dojem?

Bylo to velmi nepříjemné. Manžel si nepřál, aby jsem ho navštěvovala. Říkal, že ho to vrací do normálního života a pak je těžší vyrovnat se s tím, že je zavřený.

Byl na Vás vyvíjen tlak, abyste se nechala rozvést?

Ano. Když jsem se musela stěhovat a žádala jsem o nový byt, tak mi bylo řečeno, ať se s manželem nechám rozvést a vše bude jednodušší. Já jsem o tom nikdy ani neuvažovala a tato poznámky mě velmi pobouřila.

Takže jste byla nucena se po procesu vystěhovat z bytu?

Musela jsem se stěhovat čtyřikrát. Nejdříve mě vystěhovali do Jitřavy na faru. Což byl problém, protože jsem musela dojíždět do zaměstnání a spojení bylo velmi špatné. Také jsem musela odstěhovat všechny svoje věci k rodičům do Loun. Pak mě opět vystěhovali a přidělili mi byt pod mansardou. V létě tam bylo strašné teplo a v zimě mi zamrzala voda. Neměla jsem žádné sociální zařízení. Následně jsem se musela opět stěhovat. Přidělili mi místnost na zámku. Tentokrát jsem měla vlastní toaletu. Jenže pak měl o místnost, kde jsem bydlela někdo zájem, takže mě opět přesunuli do pokoje asi 3,5m na 3,5m na zámku vedle kaple. Při posledním stěhování jsem si našla podnájem u spolupracovnice. Paradoxní bylo, že šlo o místo, kde se skupina odsouzená s mým manželem scházela.

Musela jste opustit zaměstnání?

Ne. Ředitel textilních závodů mě odmítl propustit. Měl z toho velké problémy, což jsem zjistila až po deseti letech, když jsme se náhodou potkali ve městě. Spolupracovníci se za mě také postavili. Výpověď jsem dostala až později, když se změnilo vedení.

Bylo pro Vás těžké najít si nové zaměstnání?

Ano to byl velký problém. Nakonec jsem našla zaměstnání v Lesních závodech v Hanychově jako mzdová účetní. Odtud mě propustili v roce 1958. Nabídli mi práci prodavačky nebo dělnice v továrně. Vybrala jsem si práci dělnice, protože jsem nechtěla, aby mě lidi litovali.

Díky bývalému spolupracovníkovi jsem získala zaměstnání v Lias Rýnovice jako vrtačka a soustružnice. Bohužel tam byl velký hluk, proto jsem byla ze zdravotních důvodů přeřazena do skladu. Tam byla zase velká zima, takže jsem opět onemocněla. Pak jsem měla dlouho problém najít práci. Nakonec jsem získala práci jako brigádnice ve skladu zeleniny. Zde mi po půl roce nabídli práci mzdové účetní na plný úvazek.

Vašeho manžela propustili na amnestii prezidenta republiky v roce 1960. Změnil se nějak?

Ano, už nebyl tak energický. Také měl problémy s jednáním na úřadech. Když jsme šli do divadla nebo do kina, musel sedět na konci řady. Vadilo mu být obklopen lidmi.

Začal Váš manžel pracovat?

Ano. Bylo mu přiděleno zaměstnání řezače papíru v tiskárně. Byla to fyzicky velmi namáhavá práce. Pořád si myslel, že vše zvládne, ale toto zaměstnání ho ničilo. Nakonec jsem šla za ředitelem tiskáren a žádala jsem ho, aby manžela propustil. Ředitel nechtěl Miroslava pustit, protože již vypršela doba stanovená pro odmítnutí zaměstnání. Poprvé od doby, kdy byl manžel zatčen jsem se rozplakala. Miroslav nakonec mohl místo opustit a začít si hledat novou práci.

Měl Váš manžel problémy najít si nové zaměstnání?

Problémy samozřejmě byly. Nakonec našel práci v textilní firmě Retex. Bohužel zde začal mít problémy s páteří a musel zaměstnání opustit. Dlouho byl na nemocenské dovolené. Bylo mu naznačeno, aby odešel do invalidního důchodu. Lékařka mu ale odmítla invalidní důchod udělit s tím, že duševně je v pořádku a může tedy pracovat. Problém byl, že nemohl najít administrativní práci. Nakonec se Miroslav odhodlal a šel na úřad, aby mu povolili vycestovat do Afriky za zaměstnáním. Až pak se situace zlepšila. Byl přijat do Retexu jako náměstek ředitele. Zde zůstal až do důchodu.

Váš manžel se dožil sametové revoluce v roce 1989. Zapojil se do politického dění?

Miroslav se stal členem K231 již v roce 1968. Byl ale jen řadovým členem. V roce 1989 zakládal pobočku Konfederace politických vězňů v Liberci. Sám sehnal místnost pro schůzky a donesl z radnice psací stroj, který dostala Konfederace jako dar.

Příloha č. 2. Rozhovory s Růženou Koškovou-Krásnou

Rozhovor s Růženou Koškovou-Krásnou poslední žijící odsouzenou v procesu Emil Weiland a spol.

Růžena Košková-Krásná se narodila roku 1921 v Českém Dubu. Byla zatčena 19. prosince 1949 v 16:00. Byla obviněna z trestného činu velezrady a vyzvědačství a odsouzena k 22 letům odnětí svobody. Trest si odpykávala ve věznici v Pardubicích. Propuštěna byla na amnestii prezidenta republiky 9. května 1960.

Rozhovor z 1. 2. 2007

V čem spočívala Vaše „ilegální“ činnost?

Scházeli jsme se a mluvili o politické situaci. Opravdu jsme byli se stávajícím režimem nespokojení, ale neplánovali jsme žádnou „teroristickou“ činnost. Často jsme se scházeli v mém bytě v Liberci a mluvili o tom, jak změnit politický systém demokratickou cestou. Hlavně jsem mluvili o vypsání nových demokratických voleb. K žádné odbojové činnosti vlastně ani nedošlo. Stihli jsme jen roznést pár letáků. Komunisté zareagovali velmi rychle a naši činnost přerušili.

Očekávala jste zatčení?

Věděli jsme, že k něčemu takovému dojde. Měli jsme informace z Prahy, kde už k zatýkání došlo. Očekávali jsme, že si pro nás přijdou, ale nevěděli jsme, že to bude tak brzy.

Jak proběhlo Vaše zatčení?

Zatčena jsem byla ve svém zaměstnání v podniku Sklo a porcelán v Liberci. Když jsem přišla z banky do zaměstnání, čekali na mě ozbrojení muži. Opravdu jsem se bála. Nečekala jsem, že budu eskortována ozbrojenou ochrankou. Odvezli mě do mého bytu, kde došlo k domovní prohlídce. Pak jsem byla převezena do vazební věznice, kde mi bylo oficiálně sděleno, že jsem zatčena.

Jak probíhala Vaše vazba?

Vazební věznice byla hrozná. Poprvé jsem se setkala s nelidským zacházením. Celou dobu jsem byla držena v samovazbě. Jen jednou mi bylo povoleno vyjít ven a to, když jsem pomáhala příslušníkovi SNB s vařením a roznášením oběda. V tu dobu jsem zjistila, že došlo

k zatčení Kolína, Emingera, Weilanda a Svobodové. V tu dobu mi už bylo jasné, že jsem se dostala do opravdu špatné situace.

Jaké byly vyslýchací metody, které na Vás byly používány?

Výslechy byly nesmyslné a dlouhé. Někdy trvaly celou noc. Vyšetřovatelé StB nebyli moc inteligentní a neuměli ani psát na stroji. Tak jsem si musela sepisovat výpovědi na psacím stroji sama. Byl na mě nasazen hodný a zlý vyšetřovatel. Výjimkou nebylo ani použití fyzického násilí. Jednou jsem odmítla přiznat, co po mě chtěli. Vyšetřovatel mě udeřil pěstí do tváře a vyrazil mi několik zubů. Zlomil mi vrchní patro, což jsem zjistila až o několik let později, když jsem potřebovala zubní protézu. Snažila jsem se říci co nejméně informací, abych nedostala do problému ostatní zatčené. Snažila jsem se přiznat takové informace, které již měli. Byla tlačena do výpovědí, které měla StB předem připravena. Musela jsem přiznat činnost, kterou nespáchala.

Byla jste konfrontována s ostatními obžalovanými?

Den před začátkem procesu jsem byla konfrontována s Antoníí Svobodovou. Byly jsme přivedeny příslušníky StB do místnosti, kde nám státní prokurátor sdělil, že pro nás navrhl trest smrti. V tu chvíli jsem se začala smát, protože se mi to zdálo absurdní. Nina, jindy kultivovaná a klidná, se psychicky zhroutila a začala na prokurátora křičet: „Za co mě budete věšet?“

Věděla jste něco o vraždě Jiřího Daneše-Hradeckého?

O vraždě jsme nic nevěděli. Vše jsem se dozvěděla až od Antonie Poršové¹ ve vězení v Pardubicích. Skupina s Jiřím Danešem-Hradeckým uspořádala soud. Pokud by jediný člen skupiny nesouhlasil k vraždě by nedošlo. Stejně jim to k ničemu nebylo a zatkli je. Nakonec z toho byly dva tresty smrti.

Jak probíhal samotný proces?

Soud byl velmi dobře zinscenované divadlo. Obhájce jsem viděla až první den soudního líčení. Naší skupině byli přiděleni čtyři advokáti ex-offo, dva z nich jsem již předtím znala. O obhajobě se nedalo vůbec mluvit. Požádala jsem soud, abych se mohla hájit sama, což mi

¹ Antonie Poršová byla odsouzena v procesu se skupinou „Jan Roháč z Dubé“ k odnětí svobody na 20 let.

bylo povoleno. Řekla jsem si, že budu hrát vabank. Dodnes jsem přesvědčena o tom, že mi to zachránilo život.

Jak na Vás působil soudce a prokurátoři?

Soudce se mi zdál klidný. Také prokurátor Barbaš nijak nevybočoval z normálu. Nejhorší byl prokurátor Janda. Neměl právní vzdělání a na našem procesu se měl naučit, jak se chovat. Byl velmi agresivní a hodně nás urážel.

Znala jste všechny odsouzené?

Ne, všechny odsouzené jsem neznala. Velmi dobře jsem znala Emila Weilanda, Jaroslava Kolína, Miroslava Emingera. Také jsem znala Ninu Svobodovou, ale jen málo. Ostatní jsem viděla až před soudem.

Jak byste popsala atmosféru soudního líčení?

Atmosféra byla velmi napjatá. Věděli jsme, že nám jde o život. Obecenstvo bylo velmi agresivní. Neustále na nás pokřikovalo a někteří jedinci po nás dokonce házeli matičky a šroubky. Měli jsme štěstí, že nás nikdo netrefil.

Jak soud prožívala Vaše rodina?

Krátce před zatčením mi zemřel otec. Matka na tom byla velmi špatně. Matka ani sestra nebyly na soudní líčení puštěny. Vše poslouchaly z amplionů před PKO Lidové sady, kde se proces odehrával. Sestra v tu dobu studovala v Praze na lékařku. Brzy po mém odsouzení byla ze školy vyhozena, pro špatný kádrový profil. Dodnes si to vyčítám, ale co jsem mohla dělat.

Jak jste vnímala rozsudek Státního soudu?

Na vynesení rozsudku jsme čekali celou nov v předsálí. Šlo o velmi krušné chvíle. Po vynesení rozsudku se mi ulevilo. Čekala jsem rozsudek smrti, takže se dá říci, že jsem za těch 22 let byla vděčná.

Podala jste obvolání?

Když se soudce ptal, zda rozsudek přijímám kývla jsem. Nevěděla jsem v tu dobu, co se děje ani na co jsem kývla. Následně jsem se proti rozsudku odvolal, ale mé odvolání bylo zamítnuto jako neodůvodněné.

Rozhovor z 15. 4. 2008

Můžete popsat podmínky ve věznici v Pardubicích?

Životní podmínky zde byly velmi špatné – nedostatek jídla, zima a minimální hygiena. Po příchodu do věznice se setkala s Fráňou Zemínovou, která jí pomohla zorientovat se ve věznici. Nabídla mi chleba a peníze. Peníze jsem odmítla, ale chleba jsem si vzala. Od vynesení rozsudku nám nedali najíst, takže jsem měla hlad. Fráňa mi vysvětlila, že peníze budu potřebovat než si sama vydělám, takže jsem si je nakonec také vzala.

Jakou práci jste ve věznici vykonávaly?

Zpočátku jsme skládaly cihly. Při náletech na Pardubice v 2. světové válce byla část věznice vybombardována. Vězeňkyně zbytky budovy rozebírali a cihly skládaly na hromadu. Pak jsem byla přeřazena na švadlářnu, kde jsem se brzy stala mistrovou, protože jsem uměla plást ponožky a měla jsem to naučit své spoluvězeňkyně. Brzy mě ale přeřadili kvůli kázeňskému trestu. Práce mi nevadila, byla jsem na ní zvyklá.

Jaký byl Váš vztah k ostatní vězeňkyním?

Mezi politickými vězeňkyněmi byl vztah velmi dobrý. Vzájemně jsme si pomáhaly. Dodnes se mezi sebou stýkáme. Byly jsme také vězněny s kriminálními vězni, dokonce zde byly zavřeny dvě ženy, které zavraždili své děti. S těmito ženami jsme se nestýkaly.

V době věznění jste byla devětkrát kázeňsky trestána. V roce 1954 jste byla potrestána za držení hladovky 8 dny korekce. Proč jste hladovku držela?

Hladovku jsme držely kvůli špatným podmínkám ve věznici a omezenému styku s rodinou. Stěžovaly jsme si na špatné hygienické podmínky. Neměli jsme mýdlo ani vložky. Po věznici pobíhaly krysy a byla zde neustále zima.

Jak vypadala ve věznici v Pardubicích korekce?

Korekce byla vlastně sklep, jehož okno bylo na úrovni se zemí dvorů. Šlo o úzkou temnou místnost s holou a tvrdou pryčnou. O hygieně se nedalo mluvit. Místo záchodu jsme měly jen kýbl. Byla tam neustále zima. Deky byla k dispozici pouze na spaní. Spát se muselo s rukama na pokrývce. Při vycházce na dvoře se ostatní vězeňkyně snažili okýnkem hodit do korekce kostku cukru zabalenou do papírku.

Očekávala jste propuštění na amnestii v roce 1960?

Amnestii jsme očekávaly, protože ve věznici byl volnější režim. Amnestie nám byla sdělena vězeňským rozhlasem, ale nevěděli jsem, kdo bude účasten. Později jsem byla pozvána do kanceláře, kde mě zpovídal náčelník věznice Huňáček. Druhý den mě eskortovali do Ruzyně. Ve věznici mi byly odebrány kufry. Myslela jsem, že je už neuvidím, ale byly v cele. V neděli si mě zavolal generální prokurátor Bartoš, který mi sdělil, že budu v pondělí propuštěna na amnestii. V pondělí už jsem byla na svobodě. Před věznicí na mě čekal švagr, který mě vzal na oběd do restaurace. Po dlouhé době jsem opět jedla příborem.

Jaké byly Vaše první dny na svobodě?

Musela jsem se hlásit na stanici StB. byla jsem ubytována v Praze u sestry, takže jsem musela na stanici v Praze. Zde jsem potkala svého manžela Františka. Byl také odsouzen v politickém procesu s národními socialisty a propuštěn na amnestii. Ptal se na Hermínu Čížkovou, která byla souzena v politickém procesu s národními socialisty v Pardubicích. Já jsem ji znala, tak jsem se přihlásila. Tak jsme se seznámili. Svatba se konala v roce 1961 a za svědka mi šla Fráňa Zemínová.

Měla jste problémy najít nové zaměstnání?

Nové zaměstnání mi bylo přiděleno na oné stanici. Dostala jsem manuální práci baličky v expedici v Praze v Košířích. Bylo to docela dobré zaměstnání. Uměla jsem jazyky, takže jsem často pomáhala vedoucímu dílny vypisovat pokyny k poslání zboží.

Věděla jste, že jste sledována StB?

Ano, to jsem věděla. Dokonce jsem se to dozvěděla od osoby, která na mě byla nasazena. Šlo o mou kolegyni Radanu, která byla odsouzena v procesu s národně socialistickou mládeží. Často jsme spolu o tom mluvili. Říkali mi, že jim stejně nic neřká, protože nic neví.

V roce 1965 jste byla opět obviněna a vyšetřována. Proč myslíte, že k tomu došlo?

Vím, že to bylo na udání někoho z práce. Neměla jsem zde velké problémy, ale s několika lidmi jsem nevycházela. O svém věznění jsem raději nemluvila. Pokud se mě někdo zeptal, tak jsem samozřejmě nezapírala, ale sama jsem se o ničem nezmiňovala. Jedna kolegyně mi záviděla, že pomáhám mistrovi. Asi si myslela, že za to dostávám vyšší plat, což nebyla pravda. Tak mě udala.

Kdy Vám bylo sděleno obvinění?

Byla jsem zavolána na stanici StB, kde mi bylo sděleno, že jsem opět obviněna. Šel se mnou manžel a kamarád, který byl dříve generální prokurátor. Poradil mi, abych odpovídala jen ANO a NE.

Soudní líčení se konalo 31. března 1966. Můžete popsat atmosféru soudu a jak se lišil od soudního líčení v roce 1950.

U soudu panovala mnohem uvolněnější atmosféra. Bylo očividné, že tentokrát nešlo o žádné divadlo. Soudu se účastnili také studenti práva, kteří na soudce pokřikovali, že obvinění jsou neopodstatněná. Soudce Miroslav Topinka si mě k sobě po konci procesu nenápadně zavolal a řekl mi, abych napsala žádost o zrušení zkušební doby. To jsem samozřejmě udělala a hned druhý den po konci soudu jsem žádost podala. Nakonec mi byla zkušební doba prominuta. Dokonce jsem dostala 1 000 Kčs jako odškodnění za soud.

Jak jste reagovala na to, že Vás udal někdo ze zaměstnání?

Chtěla jsem zaměstnání opustit. Sice jsem nechtěla odejít, ale už jsem nechtěla být s lidmi, kteří na mě donášeli. Požádala jsem o propuštění. Kamarádka měla zetě personálního vedoucího ve firmě Ústřední sklady města Prahy. Ředitel firmy byl vynikající člověk, kterému nevadilo, že jsem byla odsouzena. Ve firmě bylo jen 18 komunistů ostatní byli bývalý živnostníci a političtí vězni. Dokonce odmítl, aby byli v dílně agenti StB, kteří by nás sledovali. Zde jsem pracovala 18 let až do důchodu.

**Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. s. 1. Národní archiv
Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.**

Or I/VII 111/50

16

Rozsudek .

Jménem republiky .

Státní soud v Praze uznal po hlavním přelíčení veřejném, provedeném v přítomnosti všech obžalovaných ve dnech 18. - 21. července 1950 v Liberci takto právem :

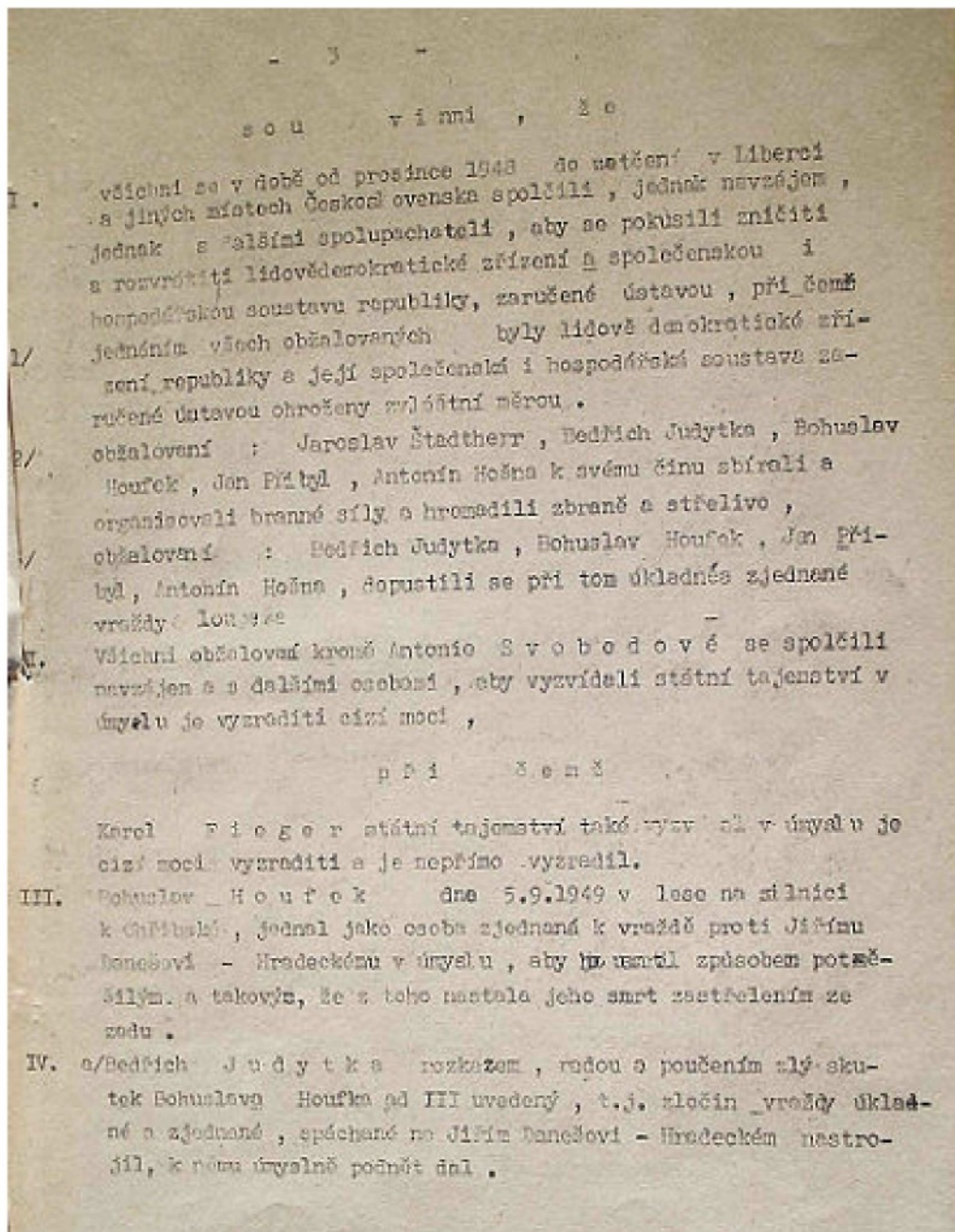
Obžalování :

- 1/ Jaroslav K o l í n
nar. 16.1. 1914, dřevníka nár. podniku Zdar a týv. člens ZNV v Praze , posledně bytem Liberec VII., Kolárova ul. 4.
- 2/ Emil W e i l a n d
nar. 27.10. 1896 dřevní inap. ČSD národní podnik a býv. poslanec, bytem v Liberci Guttenbergova ul. č. 272.,
- 3/ M i l o s l a v E m i n g e r
nar. 16.3. 1919 , dřevník Hutní prodejny, bytem Liberec, Veleslavínova ul. čp. 11 .
- 4/ Růžena K o š k o v á
nar. 22. 5. 1921 , dřevnice a byv. krajská tajemnice , bytem v Liberci , Zámecká ul. čp. 13 .
- 5/ Jaroslav Š t e d t h e r r
nar. 9.7. 1895 , dřevník , posledně bytem v Rychnově u Jablonce čp. 257 .
- 6/ Bedřich J u d y t k a
nar. 15.5. 1914 , dřevník ONV , posledně bytem v Rumburku , Jindřichov 313 .
- 7/ Bohuslav H o u f e k
nar. 17. 2. 1919 , dřevník , posledně bytem ve Varnsdorfu VI., Mladoboleslavská 1647 .

**Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. s. 2. Národní archiv
Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.**

- 2 -
- 8/ Jan P ř i b y l
nar. 20. 6. 1921 , lakyrník , poslední bytem ve Varnsdorfu VI
Ul. Látná 2458 .
 - 9/ Antonín H o š n a
nar. 12. 8. 1914 , národní správce ve Varnsdorfu VII., Lužická
7452 .
 - 9/ František K l a p š t ě
nar. 1. 5. 1906 , byv. továrník , nyní technický vedoucí , posl.
bytem v Železném Brodě čp. 526
 - 11/ Karel K o p a l
nar. 20. 11. 1904 , úředník , byv. továrník , poslední bytem
v Písečích čp. 24, okr. Turnov .
 - 12/ Bedřich M a c e k
nar. 23. 11. 1902 , garážmistr. ČSAD , poslední bytem ve Smiřicích nad
Labem , Babičská čp. 148 , okr. Hradec Králové .
 - 13/ Antonie S v e b o d o v á
nar. 16. 6. 1902 . , redaktorka a spisovatelka , poslední bytem
v Praze I., Ul. Karolíny Světlé 35 .
 - 14/ Otařoslav Drahokoupil
nar. 9. 11. 1915 , úředník , poslední bytem v Jablonci n/ Nisou ,
Na Čtyhřetě 12 .
 - 15/ Antonín B e r š í k
nar. 10. 11. 1895 , účetní . , poslední bytem v Jablonci n/ Nisou,
Studená ul. čp. 2400/2 .
 - 16/ Karel P i e š o r
nar. 13. 2. 1895 , nákupní úředník , bytem ve Vysokém Mýtě ,
Lenínova 34 .
všechní t. č. ve vazbě státního soudu

**Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. s. 3. Národní archiv
Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.**

- b/ Jan P ř i b y l a Antonín H o š n a jako osob
sjednané při samém výkonu vraždy odvrácením překážek ,
Hošna i úmyslným opatřením prostředků nadržovali , pomáha
a přispěli k bezpečnému vykonání zlého skutku Bohuslava H
ka _ od III . _ uveřejněného, t.j. zločinu vraždy úkladné a zj
nané, spáchané na Jiřím Danešovi - Hradeckém , tedy činn
způsobem spolupáchali .
- V. Bedřich J u d y t k a , Bohuslav H o u f e k , Jan P ř i b
a Antonín Hošna ve společnosti jako spoluloupečníci dne 1.
1949 na státní silnici mezi Hradcem Králové a Hořicemi šoféru
ČSAD a závozníku učinili skutečným násilím, aby se zmocnili z pokla
ny 5,500,000.- Kčs , tedy cizí věci movité .
- VI . Bedřich H e c k , radou a poučením zlý skutek Bedřicha J u d y t k y ,
Bohuslava H o u f k a , Jana P ř i b y l a a Antonína H o š n y a d V / uvedené
nastrojil , k němu úmyslně podnět dal a k vykonání jeho úmyslným
opatřením prostředků nadržoval, pomáhal a k bezpečnému vykonání
jeho přispěl ,
- č i m ž s p á c h a l i .
- I. všichni obžalovaní zločin vlezrady dle § 1 odst. 2 / odst. 1
lit. c. / , odst. 3 lit. b. zák.č. 231/48 Sb.,
Jaroslav Štádlherr , Bedřich J u d y t k o , Bohuslav H o u f e k , Jan .
P ř i b y l a Antonín H o š n a též podle § 1 odst. 3 lit. c. cit. zák.,
Bedřich J u d y t k o , Bohuslav H o u f e k , Jan P ř i b y l , Antonín H o š n o
též podle § 1 odst. 3 lit. e. cit. zák. _
- II. všichni obžalovaní kromě Antonie Svobodové zločin vyzvědačství
podle § 5 odst. 1 zák. č. 231/48 Sb., _
- III. Bohuslav H o u f e k zločin vraždy úkladné a zjednané podle § 134,
135 č. 1 a 3 tr.z.
- IV. Bedřich J u d y t k a zločin spoluviny sjednáním , Jan P ř i b y l a Antonín
H o š n a zločin spoluviny pomáháním , všichni tři ke spáchání zlo-
činu úkladné a zjednané vraždy, podle § 5, 134, 135 č.1 a 3, 136 tr.z.

**Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. s. 5. Národní archiv
Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.**

- 5 -

Bedřich Judytkin, Bohuslav Houfek, Jan Příkyl a Antonín Hošna
zločiny loupeže dle § 190, 192, 193 tr.z.
Bedřich Macek zločin spolupřiny na zločinu loupeže podle § 5,
190, 192, 193 tr.z.

a odsuzují se za to:

Johni podle § 1 odst. 3 zák.č. 231/48 Sb., kromě Antonie Svobodové
Johni se zřetelem na ustanovení § 34 tr.z.

Bedřich Judytkin - k trestu smrti
Bohuslav Houfek - k trestu smrti

Jan Příkyl s použitím § 113 odst. 1 zák.č. 319/48 Sb.
k trestu těžkého žaláře na doživotí
Antonín Hošna s použitím § 113 odst. 1 zák.č. 319/48 Sb.,
k trestu těžkého žaláře na doživotí
Bedřich Macek s použitím § 113 zák.č. 319/48 Sb.,
k trestu těžkého žaláře na doživotí.
Jaroslav Štádlhofer s použitím ustanovení § 113 zák.
č. 319/48 Sb., k trestu těž. žaláře na doživotí
Emil Weiland s použitím ustanovení § 113 zák.č. 319/48
Sb., k trestu těžkého žal. na doživotí.
Jaroslav Kolín s použitím ustanovení § 113 zák. č.
319/48 Sb., k trestu těžkého žaláře na
dobu 25 / dvacetpět/ roků, zastřeno 1/2 letně
1 tvrdým ložem.
Antonín Beránek s použitím ustanovení § 113 zák.č. 319/48
Sb., k trestu těžkého žaláře na dobu 25
/ dvacetpět/ roků, zastřeno 1/2 letně
1 tvrdým ložem,
Karel Fieger s použitím ustanovení § 113 zák.č. 319/48 Sb.,
k trestu těžkého žaláře na dobu 25
/ dvacetpět /, roků, zastřeno 1/2 letně
tvrdým ložem.

Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. s. 6. Národní archiv
 Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.

- 6 -

11/	<u>František Kl. a p. Št. Š.</u>	s použitím ustanovení § 113 zák. č. 319/48 Sb., k trestu těžkého žaláře na dobu 25 / dvacetpět / roků, zosťveného 1/2 letně 1 tvrdým ložem,
12/	<u>Božena Košková</u>	s použitím ustanovení § 113 zák. č. 319/48 Sb., k trestu těžkého žaláře na dobu 22 / dvacetdva / roků, zosťveného 1/2 letně 1 tvrdým ložem,
13/	<u>Miroslav E. i. n. g. e. r.</u>	s použitím ustanovení § 113 zák. č. 319/48 Sb., k trestu těžkého žaláře na dobu 20 / dvacet / roků, zosťveného 1/2 letně 1 tvrdým ložem,
14/	<u>Josef K. o. p. a. l.</u>	s použitím ustanovení § 113 zák. č. 319/48 Sb., k trestu těžkého žaláře na dobu 18 / osmáct / roků, zosťveného 1/2 letně 1 tvrdým ložem.
15/	<u>Jaroslav D. r. o. b. o. k. o. u. p. i. z.</u>	s použitím ustanovení § 113 zák. č. 319/48 Sb., k trestu těžkého žaláře na dobu 18 roků / osmáct / zosťveného 1/2 letně 1 tvrdým ložem,
16/	<u>Antonie S. v. o. b. o. d. o. v. á</u>	s použitím § 113 zák. č. 319/48 Sb. k trestu těžkého žaláře na dobu 15 / patnáct / roků, 1/2 letně zosťveného 1 tvrdým ložem.

Podle § 55 lit. a/ tr. z. zpočítává se obžalovaným do trestu varžo takto :

Jm. P. a. s. y. l. o. v. i	od 23.12.1949 - 5 hod.
Jaroslava K. o. l. i. n. o. v. i	od 17.12.1949 - 11.30 hod.
Emila W. e. i. l. a. n. d. o. v. i	od 10.12.1949 - 7.30 hod.
Miroslava E. i. n. g. e. r. o. v. i	od 19.12.1949 - 14.30 hod.
Boženu K. o. š. k. o. v. á	od 19. 12.1949, 16.- hod.

**Příloha č. 3. Rozsudek Státního soudu v procesu Emil Weiland a spol. s. 7. Národní archiv
Praha. Spis státního prokurátora PST 1 994-50.**

- 7 -

Proslavu Stadtherrovi	od 17.12.1949	- 5 hod.
Antonínu Hošnovi	od 17.12.1949	- 5 hod.
Antišku Klapštnu	od 9.1.1950	- 24 hod.
Arlu Kopalovi	od 9.1.1950	- 20.50 hod.
Edřichu Mackovi	od 10.1.1950	- 8 hod.
Antoní Svobodové	od 23.12.1949	- 15 hod.
Proslavu Drahekoupilovi	od 23.12.1949	- 5 hod.
Antonínu Beršíkovi	od 17.12.1949	- 7 hod.
Arlu Piegerovi	od 10.1.1950	- 20 hod.

am pak do 21. července 1950 do 20.45 hod.

Podle § 389 tr.ř. jsou všichni obžalovaní povinni nahradit rukou
společnou a nerozdielnou náklady na řízení trestní, každý pak zvlášť
náklady výkonu trestu svého.

Podle § 47 zák.č. 231/48 Sb., ukládá se vedle trestu na svobodě
dodatečný trest o to ve výši :

Proslavu Kolínovi	Kčs	10.000.-
Arlu Weilandovi	"	50.000.-
Proslavu Emingerovi	"	30.000.-
ženě Koškové	"	10.000.-
Antonínu Hošnovi	"	50.000.-
Antišku Klapštnu	"	150.000.-
Arlu Kopalovi	"	80.000.-
Arnu Přibylvi	"	30.000.-
Edřichu Mackovi	"	30.000.-
Antoní Svobodové	"	30.000.-
Proslavu Drahekoupilovi	"	10.000.-
Antonínu Beršíkovi	"	50.000.-
Arlu Piegerovi	"	40.000.-

Podle § 48 zák.č. 231/48 Sb., vyslovuje se u všech obžalovaných
konfiskace celého jmění.

Podle § 52 téhož zákona vyslovuje se u všech obžalovaných ztráta
čestných práv občanských, při čemž doba způsobilosti k nabytí těchto

Příloha č. 4. Rozhodnutí Bezpečnostní pětky v případě Emil Weiland a spol. s. 1 Spisu bezpečnostní pětky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra Praha.

Emil Weiland
18

Bedřich JUDYTKA, ředník, nar. 13. 5. 1914 v Postřívíně
okr. Kralupy.

Loučslav HOUFKA, dělník, nar. 17. 2. 1919 v Beřanově
mostci, okr. Chrudim.

Jan PŘIBYL, lakajník, nar. 20. 8. 1921 v Jičíně

2/ Střučný skutkový děj:

Bedřich Judytko začal v květnu 1949 na vojenský způsob organizovanou ilegální organizaci teroristickou i špiónskou ve Varnsdorfu a v ostatních severních pohraničích, která měla cílem odstranění osob a činitelů, o nich se v lidovém kraji opírá lidově-demokratické zřízení, zejména činitelů státní bezpečnosti a funkcionářů KSC, ničení hospodářsky a strategicky důležitých objektů a zařízení a podávání zpráv a obora hospodářského, politického a státního života v kraji. Judytkova skupina a nejblíže spolupracovníkem byl Loučslav Houfka a z ostatních nej důležitější spolupracovníkem, jemuž byla svěřena vysílka, byl Jan Příbyl. Judytko a jeho spolupracovníci získávali celou škálu své teroristické a špiónské organizace, hromadili zbraně včetně granátů, pistolí, automatů, granátů, osadili si vylučovací síla k provádění zprav do nepřátelského území, stanovili a složili svoji ilegální písemně, podle níž se měla provádět smrti, zorganizovali a provedli úkladnou vraždu na spolupracovníka Jirku Pánekovi - hradecká pouť vedl vají ním jedavaru, zorganizovali a provedli loupežné přepadení autobusu č. 126 v současně Kčs 3,500 000,- zúčastněn osobami poch. na nákup zbraní pro svoji organizaci, s níž se chtěli zbavit svratu lidově-demokratického zřízení při intervenci zahraničních imperialistů svými zbraněmi. Toto loupežné přepadení nebylo dokonáno jen vlně sílní okolností, na počátečních nasevlněním. zorganizovali a provedli únos káče Fajfry, odsouzeného k trestu vězňáckého žaláře v trvání 20 let, který byl hlavním organizátorem komár v lidovědemokratické, střílně telefonní vedení a připravovali další těžké teroristické akce.

Z a t ě s a i: Bedřich Judytko dne 17. 12. 1949
Loučslav Houfka dne 17. 12. 1949
Jan Příbyl dne 22. 12. 1949

Chování během vyšetřování:

Bedřich Judytko se po počátečním vyšetřování v podstatě doznal, ale snažil se při tom význam své slovní činnosti zneškodnit a svázat na své spolupachatele iniciativa, ačkoli byl sám iniciátorem a hlavním své organizace.

Loučslav Houfka se po dlouhém vyšetřování doznal plně, snažil se pouze zakrýt svou přípravu k úkladné vraždě, kterou za pomoci ostatních spolupachatelů provedl.

Jan Příbyl se po počátečním vyšetřování doznal plně.

Souvislost s jinými trestnými činy:

Činnost teroristická a špiónská organizace souvisí s činností ilegální teroristické organizace "Jan Konec z Dubé" vedené Jaroslavem Stauderem, dále s celou organizací krajského ústředí

Příloha č. 4. Rozhodnutí Bezpečnostní pětky v případě Emil Weiland a spol. s. 2 Spisu bezpečnostní pětky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra Praha.

3. Stanoviško:
Bezpečnostní pětku AV KSC Liberec se usnesla, aby všem třem byl uložena trest smrti a taž na nich vykonána.
4. Návrh trestu:
Ministerstvo spravedlnosti zaměřilo děti státní prokuratury pokyn, aby u Bedřicha Judytky, Bohuslava Houfka i Jana Příbyla navrhla a žádala trest smrti. *Ukazuje se u Jana Příbyla pod bodem č. 113 g. c. 34/48 R. písmeno v listě bezobecného žaláře*
5. Generália:
- a/ Bedřich Judytka se narodil 13. 5. 1914 v Postřizíně okres Kralupy. Jeho otec, Antonín Judytka je dělník, matka Marie rozená Plicková, důchodkyně. Judytka má za manželku Anna, roz. Horákovou. Mají tři děti ve věku 16, 13, 11 let. Judytka vychodil tři třídy občanské školy a 2 roky pokračovací školy stavební. V 18 letech šel dobrovolně na vojnu a nastal dělostřelecká četáren. V roce 1938 byl přemístěn k finanční stráži, odkud byl v únoru 1948 propuštěn. Povolán byl do února 1948 respicient finanční stráže, pak úředníkem finančního referátu OAV Rumburk. Jeho politická činnost v době předmnichovské a v době okupace nebyla zjištěna. V roce 1947 vstoupil do sociálně-demokratické strany, posléze vystoupil nevykonáváje své funkce v komisi bezpečnostní, stavební a komunikační při MAV v Horní Chrastavě. Po únoru 1948 se hlásil do KSC, ale nebyl přijat. Dosud nebyl trestán. Vlastní osobní auto.
- b/ Bohuslav Houfek se narodil 17. 2. 1919 v Hermanově Městci okres Chrudim. Jeho otec Josef Houfek je dělník, matka Anna roz. Bláhová je také dělnice. Houfek je ženat, má za manželku Marii roz. Výchovou. Mají osmiletou dceru. Vychodil 5 tříd občanské a 3 třídy občanské školy. Na vojně byl vojínem náhradní zálohy. Byl zaměstnán jako dělník. Jeho politická činnost v době předmnichovské a v době okupace nebyla zjištěna. V roce 1945 se přihlásil do KSC, ale svou nečinností přestal být členem strany.
- c/ Jan Příbyl se narodil 20. 8. 1921 v Jičíně. Jeho otec Josef Příbyl je dělník, matka Božena rozená Vichová je rovněž dělnice. Je ženat s Libuší, roz. Hermanovou. Mají dceru narozenou 20. 2. 1948. Vychodil 5 tříd občanské školy a 3 třídy pokračovací školy. Na vojně byl srobočínem. Byl zaměstnán jako lakýrník. Jeho činnost v době předmnichovské a v době okupace nebyla zjištěna. V roce 1947 vstoupil do KSC, ale při prověrce byl vykřtnut.
6. Podrobná trestná činnost obviněných:
- a/ Bedřich Judytka byl propuštěn po únoru 1948 ze sboru finanční stráže, vyhledal se poctivě práci. V květnu 1949 založil ilegální organizaci ve Varadoria, která se postupem činnosti obviněného a jeho spolupachatelů rozrostla v rozvětvenou organizaci. Stanovil její program: odstranění členů státní bezpečnosti s funkcionáři strany, provedení vyvodačství, ničení telegrafního nebo elektrického vedení a j. důležitých hospodářských nebo strategických opatření, uvádění obyvatelstva v nepokoj. Dal jí název "Dr. Edvard Beneš". Nechal se zvolit voličem.

Příloha č. 4. Rozhodnutí Bezpečnostní pětky v případě Emil Weiland a spol. s. 3. Spisu bezpečnostní pětky archivní číslo 310-23-1/98-100 s. 99. Archiv Bezpečnostních složek Ministerstva vnitra Praha.

leg, dal si krycí jméno Jana, později Barbora. Sestavil přísahu, členové musili přísahat poslušnost a věrnost pod sankcí trestu smrti i smrti svých rodin. Opatřil vysíláčku, sbíral zbraň a střelivo. Za spolupráce s býv. továrníky Klápětem a Kopalem provedl zapojení organizace s jinými ilegálními organizacemi. Organizaci formoval po vojenském způsobu. Dal podnět k tomu, že bylo odhlasováno zavraždění spoláčníka Jiřího Beneše - Hradeckého, k němuž pojal nedůvěru, radou a pomocí před činem i po činu přispěl k tomu, že Houfek s ostatními spolupachatelii provedl ukladnou vraždu na Jiřího Benešovi - Hradeckém.

Dne 4. 9. 1949 zorganizoval a provedl se spolupachateli loupežné přepadení autobusu ČSAD, který vezl 5, 500 000 Kčs a čín byl nadokouán jen tím, že byli ze svého přepadení vyrašení náhodní pi cyklisty. Zorganizoval a provedl s dalšími spolupachateli unos z vesnice "Smec Faifra, hlavního organizátora ČSNAP v Litomyšli se okupace a jeho převedení přes hranice, dával příkazy členům své organizace k opatrování zpráv rámu hospodářského i politického, zejména o náladě obyvatelstva a správě dával stále do zehranici, navázal styky s ilegální organizací v kraze prostřednictvím Karla Fiegra, navázal svou ilegální práci na skupinu "Jana Roháče z Dubé" vedenou Jaroslavem Stadtherrsem, s nímž se radil na odstranění jistého Adolfa Bečváře stejným způsobem, jako odstranil Beneše - Hradeckého, získal pro svou organizaci člens SMB Batličku, od něhož převzal tajný služební šifrovací klíč.

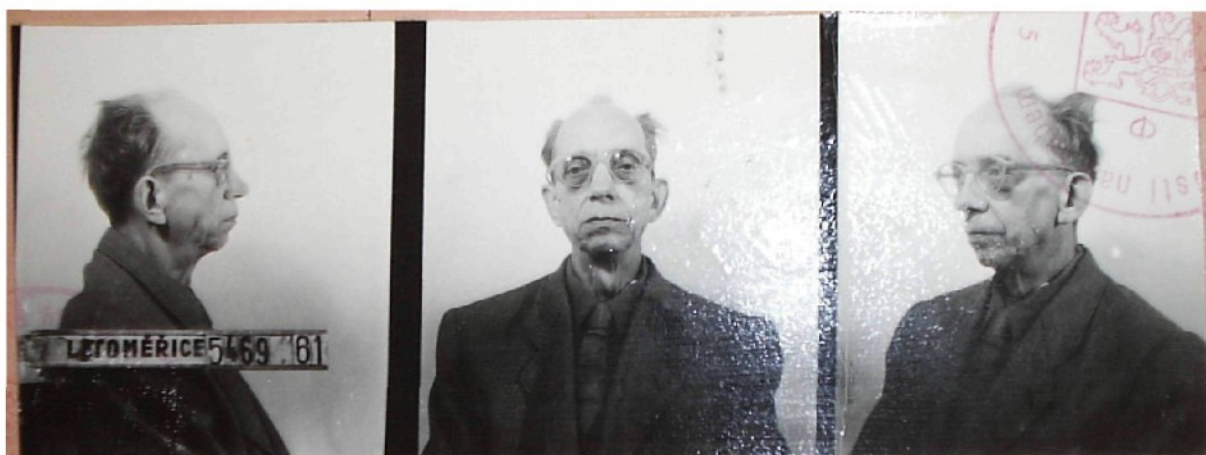
b/ Bohuslav Houfek se zařadil do ilegální organizace "Dr Edvard Beneš" někdy v červenci 1949, dal se zvolit zástupcem velitele, složil přísahu, složenou Bedř. Judytkou, účastnil se všech teroristických akcí organizace, zvláště přípravy i vlastního dokonání ukladné vraždy na Jiřího Beneši - Hradeckém, kterého sám zastřelil, spolu s ostatními mrtvaluu ukryl a stopy zahližoval. Dále se účastnil loupežného přepadení autobusu ČSAD, unosu Smec Faifra a jeho převodu přes hranice, získával činy pro organizaci a měl krycí jméno Johana, později Blažena.

c/ Jan Příhvil se zařadil do ilegální organizace "Dr E. Beneš" "Vik" v květnu 1949 a po jejíh zmačkodnění spolu s Antonínem Hořnou a Zdeňkem navázal spojení s Judytkou, účastnil se sním založení organizace "Dr E. Beneš", účastnil se aktivně všech teroristických akcí organizace, zvláště se zúčastnil odhlasování provedení vraždy na Jiřího Beneši - Hradeckém, při jejíh přípravě i dokonání pomáhal Houfkovi tím, že spolu s Houfem, Hořnou i Seidlem nejprve vezl obět a po vystoupení z auta obklopil a účastnil se maskování činnosti Houfkovy besprostředně před výstřelem, po vraždě pomáhal ukryt mrtvolu a zahližit stopy, účastnil se loupežného přepadení autobusu, opatroval a ukryval zbraň pro organizaci, připravoval přepadení suty krajského sekretariátu KSČ Liberec a VOSTb Ruaburk, aby činitelé těchto orgánů připravili o život.

7/ Návrh na organizaci hlavního přelíčení a na publikaci rozsudku:

Hlavní přelíčení konat veřejně v Liberci v některá velká sála se účastí široké veřejnosti. Případ tiskové vyuiť v krajském měřitku. Státní prokuratura v dohodě se státním soudem zamýšlí zahájit hlavní přelíčení dne 18. července 1950.

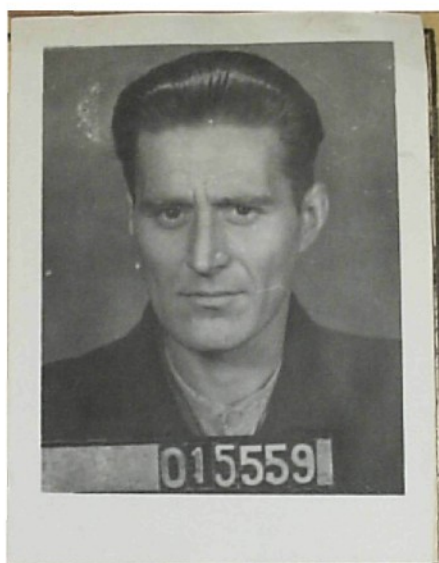
Příloha č. 5. Osobní fotografie odsouzených

Emil Weiland

Jaroslav Kolín

Miroslav Eminger

Příloha č. 5. Osobní fotografie odsouzených

Růžena Košková-Krásná

Antonie Svobodová 1950

Antonie Svobodová 1961

Příloha č. 5. Osobní fotografie odsouzených

Jaroslav Drahoukoupil

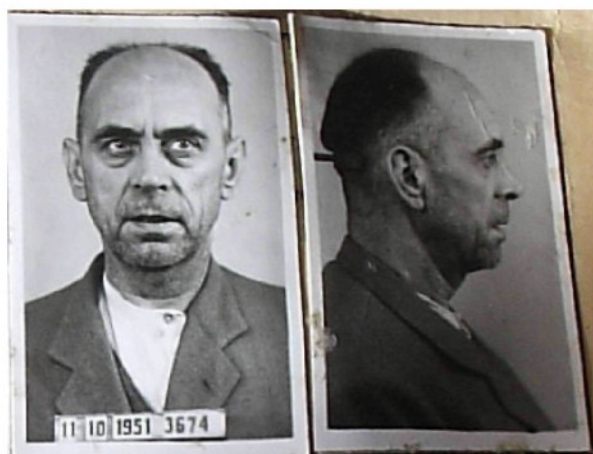

Jan Příbyl

Antonín Hošna

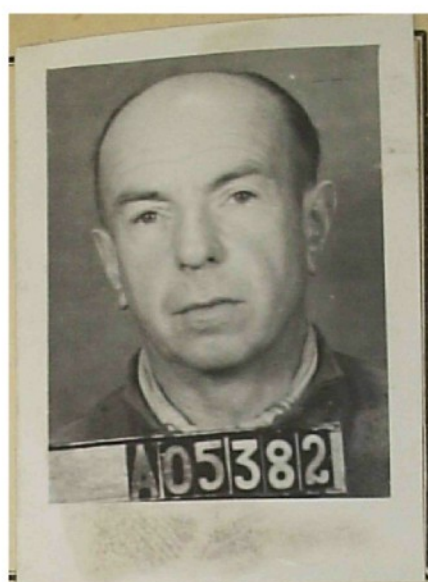
Příloha č. 5. Osobní fotografie odsouzených

Bedřich Macek

František Klápště

Karel Kopal

Příloha č. 5. Osobní fotografie odsouzených

Antonín Beršík

Příloha č. 6. Bandu velezrádců, teroristů a vrahů na Liberecku stihl zasloužený trest. Rudé právo 23. července 1950.

Bandu velezrádců, teroristů a vrahů na Liberecku stihl zasloužený trest

LIBEREC 21. července (RP). Třetí den hlavního přelíčení před státním soudem v Liberci ukázal v plném světle odporne složiny dalších spiklenců velezrádné skupiny J. Kolína, Wellanda a spol. Od osmé hodiny ranní a krátkou polední přestávkou až do pozdních večerních hodin byli vyslýcháni obžalovaní Bohuslav Houfek a Jan Příbyl z Varnsdorfu, bývalý továrník František Klápěte ze Železného Brodu a Karel Kopal z Přepěči a Turnova, garážmistr Bedřich Macek ze Smřic, bankovní úředník Jaroslav Drahokoupil z Jablonce nad Nisou, spisovatelka Antonie Svobodová z Prahy, bývalý majitel tiskárny Ivo Beršík z Jablonce nad Nisou, bývalý tovární ředitel Karel Sieger z Vysokého Mýta a bývalý národní správce Antonín Hošna v Varnsdorfu.

Bohuslav Houfek z Varnsdorfu, zástupce velitele teroristické bandy, byl pravou rukou Bedřicha Judičky. Také Houfek, jako všichni členové teroristické skupiny »Dr. Beneš«, nebyl spokojen s podmínkami uvěznění. Do Judičkovy skupiny byl získán Janem Příbylem a byl jedním z jejích nejagilnějších členů. Až do svého zatčení se účastnil všech tajných schůzek.

Při konfrontaci usvědčil svého bývalého velitele Judičku, že on sám byl autorem pověstných rozkazů, podepsaných krycím jménem Jana. Od Judičky vyšel návrh na opatření zbrani a získávání špiónských zpráv, jež měly být černou výslovnou sdělovány do zahraničí západní emigraci a západním imperialistům.

Houfek jako spojka objížděl ostatní spiklence v severočeských městech a navštívil oba bývalé továrníky Klápěte a Kopal v jejich domovech a osobně jim předal Judičkovy rozkazy a texty přísahy.

Judička také navrhoval zničení určité elektrické přepínací stanice a přepadání auta, v němž jeil krajský funkcionář KBC, k němuž však již nedošlo.

Když se do teroristické skupiny zapojil Jiří Daneš, pojal proti němu Judička záhy podezření, že by mohl jejich zločineckou činnost prozradit a dal proto Houfkovi, Příbylovi a Hošnovi příkaz, aby ho odstranili. Tak se také o něco později stalo. Vylákali Daneše autem za město a tam ho Houfek zastřelil.

Houfek na to podrobně vykládal pokus o loupežné přepadení poštovního vozu a peněžní záslukou 5.500.000 Kčs, kterého výpravy se jako nejdůležitější člen bandy účastnil. Houfek byl také z celé skupiny nejlépe vyzbrojen, neboť měl tři pistole, dvě vojenské kulovnice, několik granátů a téměř tisíc nábojů. Rovněž Houfek to byl, který z příkazu Judičky pomohl nacistickému zločinci, odsouzenému na dvacet let do žaláře, k útěku za hranice. Dostal za to odměnu 2.000 Kčs.

Na dotaz předsedy státního soudu, Dr. Prudáka, se Houfek přiznal ke všem začalovaným zločinům velezrady a vyzvědačství.

V případě ozbrojené intervence západních imperialistů se chtěla teroristická skupina »Dr. Beneš« dát do služeb nepříteli a zškodnický působit jako pátá kolona v tělu naší lidové demokratické armády. V závěru své výpovědi se tento otrlý zločinec přiznal, že považuje nejvyšší trest za plně oprávněný.

Velezrada, teror a vyzvědačství, to byly čile Judičkovy zškodnické skupiny.

✱

LIBEREC 22. července (RP) V pátek večer bylo v Liberci skončeno přelíčení státního soudu v Praze s velezrádci a špióny skupiny Kolín, Welland a spol. Všichni obvinění se v době od prosince 1948 do zatčení v Liberci a v jiných místech republiky spojili jednak navzájem, jednak s dalšími spolupachateli, aby se pokusili rozvrátit a zničit lidové demokratické zřízení a společenskou a hospo-

dářskou soustavu republiky, zaručenou ústavou.

K trestu smrti byl odsouzen Bedřich Judička, bývalý resercent finanční stráže v Rumburku a Bohuslav Houfek z Varnsdorfu.

Na doživotí: Jan Příbyl z Varnsdorfu (peněžitý trest 30.000 Kčs), Antonín Hošna, bývalý národní správce ve Varnsdorfu (peněžitý trest 50.000 Kčs), Bedřich Macek, garážmistr ČSAD v Hradci Králové, bytem ve Smřicích k naněžitému trestu 30.000 Kčs, Jaroslav Štádt-herr, bývalý velitel SNE v Rychnově n. N., a Emil Welland, bývalý poslanec za bývalou čs. stranu nář. soc. (peněžitý trest 50.000 Kčs).

Jaroslav Kolín, bývalý člen zemského národního výboru za stranu lidovou z Liberce, byl odsouzen na 25 let do těžkého žaláře, k útěku za hranice. Dostal peněžitý trest 10.000 Kčs, právě tak Ant. Beršík, bývalý majitel tiskárny na Slovensku, bytem v Jablonci nad Nisou (50.000 Kčs), Karel Fieger, bývalý tovární ředitel z Vysokého Mýta (peněžitý trest 40.000 Kčs) a František Klápěte, bývalý továrník ze Železného Brodu, peněžitý trest 150.000 Kčs.

R. Kožková, bývalá tajemnice strany čs. nář. soc. v Liberci byla odsouzena k 22 letům žaláře, (peněžitý trest 10.000 Kčs), M. Eminzer, úředník hutní prodejny v Liberci na 20 let (peněžitý trest 30.000 Kčs), K. Kopal, bývalý továrník z Přepěči u Turnova na 15 let (30.000 Kčs), J. Drahokoupil, úředník městské spořitelny v Jablonci nad Nisou také na 15 let (10.000 Kčs) a Ant. Svobodová, bývalá redaktorka a spisovatelka z Prahy na 15 let (peněžitý trest 30.000 Kčs).

Státní prokurátor dr. Pavel Bartoš ve své řeči poukázal na to, že nemůžeme vidět pouze to, že v září 1949 byla kdesi v lesích u Chřibské smáčkána vražda, že byl zavražděn mladý muž, nebo to, že byla provedena lou-

peň osobního auta, aby se skupina zmocnila peněz, ale prozkoumáním zjistíme celou hloubku a souvislost případu.

Projedáváný případ je součástí zločinecké činnosti zbytků pomahačů reakce, jako představitelů mezinárodní reakční fronty. V této činnosti reakce není však síla, je to naopak slabost zbytků reakce odtržené od dřívější ležaliny základny vlastních stranek.

Zde na lavici obžalovaných končí neslavně své dějiny československá buržoazie, která je ve svém posledním období — imperialismu — stejně zločinná jako buržoazie v ostatních zemích. Buržoazie, která se nestítí nejhanebnějších zločinů, špiónské vraždy, teroru a pod. Trestní činnost obžalovaných je součástí třídního boje buržoazie proti dělnické třídě, proti socialismu, proti světovému míru.

Státní prokurátor dr. Pavel Barbaš v další části svého projevu shrnul trestnou činnost všech obžalovaných, řekl m. j.:

Válčím dohromady, teroristé Bedřich Judička, Jar. Štádt-herr, Bohuslav Houfek, Jan Příbyl, Antonín Hošna, velezrádci a špióni Kolín, Welland a spol. jsou součástí jedné izolované skupiny národa, na kterou se ostatní národ dívá s pohrdáním a nenávistí. Všichni jsou součástí jedné organizované špióny, která směřovala svou práci k zločinnému převratu republiky — k převratu za pomoci intervence západních imperialistů.

Pracovali pro novou, vražednou válku. Válčným štěstím se nepodařilo vyvolat ani za pomoci takových zločinců, kteří zde sedí na lavici obžalovaných. Státní soud jako představitel lidové demokratické státní správy svojí samostatnou povinností v budování socialismu v naší zemi proti válce, v naší cestě k tomu, aby štěstí v naší republice i ostatních zemích bylo naplněno, aby byla naplněna slova Julia Fučka: Lidé bděte!

Proletáři všech zemi, spojte se!

ROČNÍK VI. • ČÍSLO 171
LIBEREC NEDELE 23. ČERVENCE 1950

250Ka

Stráž severu

DENÍK SEVEROČESKÉHO KRAJE

POHLEDY DO LIBERECKÉHO KRAJE

Z procesu se zrádci

MÁTE RÁD LIDI!

Na tuto otázku odpovídá zrádce Fieger kladně. A nestydí se. Má rád lidi a přitom se spolčuje s nepřáteli našeho národa. Má rád lidi a přitom počítá s válkou jako s jedinou možnou cestou k uskutečnění svého nejtroucnějšího přání, jehož splnění by znamenalo návrat nejspornějšího vykořisťování pro naše pracující a pro něho opět bezprávné tisky. Věděl, že válka — to jsou hromady mrtvých mužů, žen i dětí, rozbitá města, potoky krve. To všechno chtěl a nyní se zde snaží nestoudně předstírat lásku k lidem. Nakonec se přece zastyděl, ale to již bylo pozdě. „Slych čínů kluboce lítují a sydíjí se!“, říká na svoji obhajobu závěrem. A tak je to u všech zrádců. Pokud se jim jejich zločiny dařily, nicého nelitovali a nestyděli se.

VRAZI JSOU ZBABLÍ

Dokud Judyška tládl ve své skupině, považoval za samozřejmé potrestat každý pokus o zradu tím nejvyšším trestem — smrtí. V případě nespolehlivého členu skupiny Daněš se také ani chvíli nerozpokořoval vytknout nad ním strážlivý ortel. Když však o pátek v noci vyslechl při čtení rozsudků, že tentokrát zříkne nejvyšší trest jeho, obrátil se na svého obhájce s dotazem, zda má tento trest přijmout, stejně jako vrak Houfek. Sami byli nemilosrdní nejen ve své skupině, ale také ke všem pracujícím, pro které chystali trpký úděl. Zapomněli, že kdo se je vtr, skládá bouři.

PLÁČICI POMOCNÍK VRAHA

Obžalovaný Hořna prý často pláče a trhá si vlasy. Přecitlivělý člověk, řekl

byse. Jeho zločiny však potvrdí opět. Pomáhal při zavraždění Daněše, když předstíral poruchu motoru u automobilu, aby svým společníkům umožnil vykoupení Judyškova příkazu. Splnil jej opovrhu chladnokrevně a dokonale. Dnes, kdy se jedná o jeho život, ho chladnokrevnost opustila. Drží se křehce závodně, chrání se na celém těle a snaží se neložlivými, narážkami si odporujícími odpověďmi uklamat spravedlnost. Když vyslechl, že mu byl vyměřen doživotní žalář, je schopen jen jediného slova: „Milost.“

ZRÁDCE KOLIN SE STYDÍ

Podle zákona lidové demokratické republiky má každý obžalovaný právo na poslední slovo. Zrádce Kolín použil tohoto práva k tomu, aby prohlásil, že lituje všeho, čeho se dopustil a že se na to dnes stydí. Nevěděl prý, že v předválečné republice byli nezaměstnaní. Pozdní stud a pozdní hlíst! Když se přel s Weilandem a klesla v KNF, která si pro jistotu již předem rozdělala, tehdy se nestyděl. V závěru svého doznání řekl: „Pan prokurátor uvedl, že jsem věřícím katolíkem, ale podle toho jsem katolíkem nebyl, jako páté přikázání říká „Nezabíjíš“. A k tomu jsem se přímo či nepřímo dostal.“

„SVEDENÝ“ WEILAND

Také zrádce Weiland se tváří velice nezkušeně a nevinně. Prý si po únoru 1948 neuvědomoval opravdový smysl únorových událostí a nedověděl se opravit od osobních vztahů s lidmi, kteří neměli přátelský poměr k lidové demokratickému zřízení. Pan Weiland se od těchto vztahů však především nechtěl oprostit, protože mezi ně sám patřil jako vejec k vejci. A kdyby se mu jeho záměry po-

dařily, jistě by se od nich nikdy neprospěval. Teprve dnes, když vidí, že vsadil na falešnou kartu a prohrál, mluví o pokání. To je konečně společný charakteristický rys všech těchto zrádců. Kteří předstírají, že teprve dnes si uvědomují svoji zločinnost.

„ČI CHLEBA JIDÁŠ . . .“

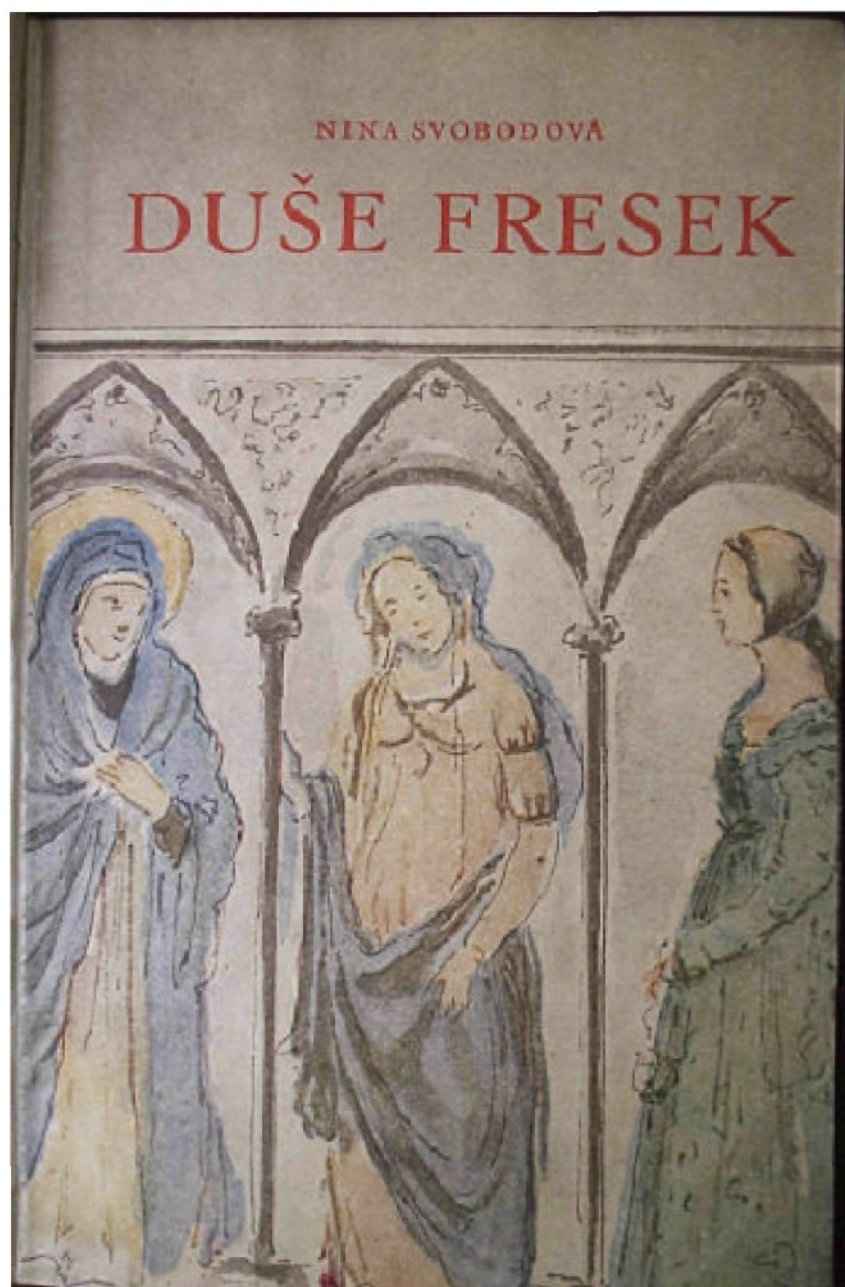
Svrážený způsob obhajoby si našla i táž bývalá krajská tajemnice národní socialistické strany Kolhouš. Měla prý jedinou sešňuku s Kolínem a to ještě vzhledem k bývalému stranickému působení. Hlavně pak udávala, že se řídila heslem „Či chleba jidáš, toho píseň spívej!“ Po únoru však již rozhodně mohla přestat „zpívat“ smutně proslulá, falešná „píseň“ národních socialistů a mohla se upřímně zapojit do obrozené československé socialistické strany. Dnes to chce sice doložit výjavem ke všem pracujícím, aby nevěřili inkvalitům a roztraccům — tato výzva však přichází nejen opožděně, ale je už také zbytečná. Proces s pražskými, libereckými a ostatními zrádci v našem státě otevřel již oči převážně většině těch, kteří ještě do nedávna nevěděli, kam patří.

ZDRCUJÍCÍ DŮKAZ

U východu ze soudní síně visí tabule s obrázky zavražděného Daněše a před ní stojí v němé hrůze dvě soudružky. Jedna drhne tiskne ruku a mlčí. Divíme se jim přes rameno a vidíme strohé policejní snímky, ukazující potok, ve kterém vráhové ukryli svou oběť vidíme mrtvolu, prostřelenou ležku a chápeme zděšení mladých soudružek. V tom jedna z nich říká hlasem, chvějícím se od porem: „Ne, pro takové vyvrhlo lidské společnosti není dost vysokého trestu. A tyto zločinci chtějí stát naši národ . . .“

•Zub-

Příloha č. 8. Přebal knihy autorky Antonie Svobodové, Duše fresek: Příběhy staré Itálie.

Příloha č. 9. Povídka autorky Nina Svobodové „*Ruka ve stínu*“ z její první knihy DUŠE FRESEK, příběhy ze staré Itálie.

Nina Svobodová

Ruka ve stínu

Modrý soumrak večera opanoval náměstí Signorie. Florentské zahrady se otvíraly do jara, rozkvetlého fialovými kosatci a štíhlými, citlivými narcisy. Do sladce vášnivého dechu, který prochvíval arkádami Pizzy a nesl do otevřených, goticky prolomených oken sladké touhy, přání, jež se nesplňují, a rozkoš polibků, tušených kdesi v dáli.

Byl večer, v němž šumí krev jako radostný vír a v němž se duše rozrůstá do výšky, do které se nikdy nemůže rozrůst ve dne, kdy slunce žhavě oslepuje její cesty. Ale i do černých hloubek se snadno klesá snadněji než když poledne hoří zlatě nad hlavou. Do hloubek, v nichž je vše jen krutě rudé a zoufale černé.

U Loggie dei Lanzi, tam, kde se soustřeďovalo teplo a ticho, zavlál pláště nějakého nočního chodce; na okamžik padl jeho stín na dlažbu, ale hned zmizel v černém tichu. Večer byl tichý, tak tichý, že v něm Andrea Castagna, tisknoucí se ke sloupu Loggie, slyšel tlouci své vlastní srdce, jehož prudké záchvěvy se mu proměňovaly ve zvon, volající na poplach, když nepřítel vpadá do dobytého města a když dým z rudých požárů stoupá k obloze. Na úzké, děsivě úzké stezce nad propastí stála jeho duše. Andrea Castagna, zatínaje nehty silných, snědých prstů, až na tvrdých dlaních naskakovaly palčivé rýhy, hleděl tváří v tvář do té propasti a klonil se nad ní každou vteřinou hlouběji a hlouběji.

"Nelze si pomoci - za chvíli, za několik krátkých i okamžiků bude vše vykonáno - musí být." Zaštlí, roznicené do rudé hranice, zmítalo jeho srdcem jako uragan a bičovalo duši železnými pruty.

Tudy za chvíli půjde! Tmavé oči Andreovy hlídaly čtverec náměstí jak lovečtí psi, střehoucí kořist. A ústa v tvrdé, sukovitě tváří byla zkrivena křečí, jež rozštípla rty a vysála z nich všechnu krev. Zločin, temný jak propast, přicházel, blížil se a vstupoval do duše tvrdého muže žulových svalů a banditských očí, toho, jehož jméno znělo Andrea Castagna. Malíře rané italské renesance a bezohledného kondotiéra v umění, jehož portréty válečníků nesly v sukovitých rysech svých tváří všechnu surovou, přes mrtvoly krácející výbojnost dobyvatelského quattrocenta.

Býval kdysi pastýřem v horách - nejsilnějším ze silných. Rval se s horami stejně jako s lupiči, přepadávajícími stáda, a nad obojím vítězil. Byl postrachem celého okolí - to znamenalo mnoho pro uznání v patnáctém století. A když konečně vstoupil do učení k jednomu z florentských malířů, byl v jeho dílně tím, čím býval v horách. Tvrdými lokty a sukovitými pěsti rozrážel cestu za uměním jako cestu hustým lesem na úbočí hor. Ve všem, co maloval, byly tvrdé, křečovité sevřené ruce, hrubá, násilnicky mužná těla a sloupovité nohy, opírající se rozkročeně o zem. Pohrdal vším, co malovali jeho předchůdci. Obrazy v štíhlé, zdobně doznívající gotice, s odstíny vínové, teplé červen i v modři ranního nebe, krása, vyrůstající z ducha a ze zjemnělosti kultury to vše se mu protivilo. Zato tváře ošlehané větrem a poseté jizvami, ruce v ocelových rukavicích, černý, hustý vous, vyhlížející zpod přilby - to byla cesta Castagnova a jeho vášeň.

A Florencie, třebaže pocítovala v žilách mráz při tomto pohledu, kupovala přece jeho obrazy a svěřovala mu četné, velice dobře placené zakázky. Lidé šli jako hypnotisováni za životem, vyhlížejícím z obrazů se vši živelnou, ničím nezkcrocenou dravostí. Za životem, v

němž cítili odraz temné osobnosti malíře, jehož krev stále vřela a který nechyběl při žádné noční rvačce a bitce v odlehlých uličkách florentských nebo ve vykřičených krémách.

Maloval na stěně paláce del Podesta portréty pověšených členů spiknutí Pazziů a ve svém obraze Ukřižování v San Matteo rozpoutal takový zvěřinec surových vášní, že se zdálo, že povykující, rvoucí a drásající smečka luzy, řvoucí ochraptělými hrdly své rouhání pod křížem, musí v každém okamžiku vyletět z obrazu a rozběsniti se do florentských ulic. Vše ozdobné, co opojovalo srdce jiných, dráždilo ho do posupného opovrhování. Byl napodobována vyhledáván a zakázky se mu množily...

V této době Castagnovy slávy se však objevil ve Florencii bledý, dvorný Benátčan, malíř Domenico, zvaný po své domovině Veneziano. Otevřel si svou dílnu nedaleko Castagnovy, přijal žáky a začal udivovat Florencii uměním, které bylo úplnou protichůdností Castagnovou.

Maloval jemné tváře, jichž Castagna nedovedl, hlavy vyhlížející květinově z obrazů, obklopené tóny barev, připravovaných zvláštním způsobem, který kdysi přivezl z dalekých Brugg malíř Antonello da Messina, jenž býval Domenicovým přítelem a svěřil mu způsob přípravy obrazů. Ten podivuhodný, proslavený způsob, který hnal Castagnovi všechnu krev do hlavy, viděl-li Domenicovy práce.

Sláva Benátčanova se rozšířila po Florencii. Byly mu svěřovány stejné, ne-li větší zakázky než Castagnovi, jeho "bottega" byla prostornější a bohatší než Castagnova a jeho žáci sváděli se žáky Castagnovými půtky o to, který z obou malířů je lepší a oblíbenější.

Andrea Castagna se snažil vší silou své tvrdé, nikdy neustupující duše proniknouti k umění Domenicovu. Navštěvoval jeho bottegu, zasedali spolu v sezení malířského cechu, vycházeli někdy i společně se svými žáky do okolí, aby obkreslovali v přírodě potřebná pozadí k obrazům, ale dosud se Andrea nepřiblížil ani o krok k cíli. Benátčan zůstával stále týmž dvorným, ale mlčelivým mužem, který nedovolil nikomu nahlížet do svých tajemství.

Jednoho dne však přišla chvíle, po níž Andrea toužil. Oba malíři sešli se na lešení chrámu Santa Maria Novella, kde pracovali na obrazech.. Benátčan, oděný jako vždy černě, pracoval pilně ještě tehdy, když Andrea již položil štětec, a nanášel svítivé barvy, které vzdorují každé vlhkosti a svým věčným leskem tak strašlivě dráždí Castagnovu duši.

A on, tak nadaný a tak silný proti tomuto malému Benátčanovi, nemůže a nesmí přes všechny pokusy objeviti cestu k tomuto způsobu. Přešel svým hřmotným, dlouhým krokem k Domenicovi.

„Řekni mně, kde ses naučil mísit své barvy?“ Andreův obličej byl sžírán horečkou žárlivosti a hlodavé bolesti hledání. Drsný hlas, tlumený v šepot, se násilně lámal.

Benátčan pohlédl dlouze do tváře svého druha.

"Toužíš po tom tak velice, Andreo?" ptal se se zkoumavým klidem.

"Musím to vědět. Léta svého života bych dal za to, abych to věděl. Čím by pak byly mé obrazy! V rozpoutané bouři barev by hřměly!"

Plamen Castagnových zraků hořel do ruda.

A Domenico, dívaje se stále klidně před sebe, dolů do chrámové lodi, řekl bouří zmítanému Andreovi:

"Přijď zítra po poledni do mé dílny! Odešlu žáky a naučím tě v samotě tomu, co dovedu. Nepřišel jsem na tento poznatek sám, i mně byl svěřen a nesluší se proto, abych jej zdržoval sám pro sebe. A ty jsi ve Florencii nejpovolanější k tomu, abys jej ode mne obdržel, jako já jej dostal od svého Antonella."

Od toho dne zacházel Castagna do dílny Domenicovy, kde jej vlídný Benátčan naučil přípravě olejové barvy a svěřil mu tak ochotně tajemství, po němž se vzpínala Andreova duše. Ale tím dnem, kdy poznal vše, co věděl Domenico, vyvřel v Andreově duši nový proud. Byli nyní dva ve Florencii, kteří znali připravovat svěží, nezanikající barvy, dva, kteří užívali této techniky na svých obrazech. Jeden na obrazech vášní a vzdorné síly, druhý v portrétech, v

nichž se chvěl měkký lesk tkanin, pod nimiž bylo tušit štíhlá, vonná těla, sladkou touhu očí a kadeře vlnící se po bílé, vysoké šíji. "Dva jsme dva," říkával si Andrea, hledě na tyto obrazy - "dva, z nichž jeden musí ustoupiti." A jeho srdce vřelo nenávistí ke klidnému, zjemnělému Benátčanu, který neohlížeje se po nikom, maloval v tvrdé, válečnické době své obrazy rafinované kultury.

Rodina dei Bardi, starý šlechtický rod, do něhož se před půl druhým stoletím provdala plavá královna Danteovy duše – Beatrice Portinari, rod, jehož ženy se vyznačovaly zvláštní, zjemnělou krásou, přála si mítí vymalován obraz své nejmladší dcery, šelmovského děvčátka, jejíž drobné, dosud dětské rysy slibovaly již příští, velký rozkvět ušlechtilé bardiovské krásy.

Ve Florencii byli dva přední mistři, jimž mohla rodina Bardi zadati obraz.

"Domenico Veneziano nebo Andrea Castagna?" ptali se známí a přátelé rodiny, kteří věděli o tomto úmyslu. I oba malíři se doslechli o věci, snažili se však tvářit co možno lhostejně.

Andrea zvláště velmi toužil po tom, aby se této zakázky dostalo jemu. Měl dvojí příčinu pro svou touhu, jež štvála duši do neutuchajícího nepokoje. Touha býti jaksi veřejně uznán nej přednějším z malířů byla jeho první pohnutkou.

A druhá? Rodina dei Bardi měla pověstně krásnou dceru - nejstarší sestra děvčátka, jež mělo býti malováno. Giovanna dei Bardi, štíhlá a pružná jako vzácný květ, měla v jemné tváři jedinečnou krásu, která přicházela jen s vysokou kulturou. Její údy v tmavém sametu nebo lesklém hedvábí se zachvívaly rytmem sladké hudby a v očích zářila světla hvězd, setkaných z plamene.

Castagnova hrubá síla pohrdala touto zjemnělou krásou - a zároveň se chvěla touhou strhnout ji k sobě, drtit rudá ústa žhavými, nenávistnými polibky, lámat drobné dlaně v tvrdých, železných prstech.

Věděl, že krásná, uhlazená a při tom královsky hrdá Giovanna, která se duchem a znalostmi rovnala duchům nejbystřejším a nejučenějším, nikdy se ani nedotkne ruky muže, který byl sice uznávaným mistrem, ale jehož tvář a náklonnosti se podobaly spíš velkému zločinci než umělci. Věděl však též, že někdy by Giovanna poseděla s malou sestrou, podívala se na práci, a jeho oči by směly vidět její bílou, vysokou šíji, rudé rty, kadeře, vlnící se v hnědých proudech, hrajících na slunci lehce do ruda, i vonné, štíhlé tělo, které pod splývavým šatem bylo jistě bílé, přecházející do zarůžovělé záře jako vzácný, průsvitný mramor. A v žilách mu vířila ohnivá řeka, pomyslel-li na Giovannu dei Bardi.

"Dva jsme, dva, nejsem sám prvním malířem ve Florencii," říkal si, aby ještě více rozjitřil svou touhu a nenáviděl Domenica Veneziana, od něhož získal znalost, již nebylo lze mezi malíři ničím na světě zaplatiti.

Nepodařilo se mu však vstoupiti do domu Bardiů jako malíři nejmladší dcery. Neboť nabídka, po níž Andrea tak toužil, byla učiněna Domenicu Venezianovi . . .

Když se Castagna dovědělo této věci od svých žáků, jeho drsná tvář zledověla do nehybného kamene a zpodelavěla, jako by v ní nebylo ani kapky krve.

A co, kdybychom nebyli dva, kdybych zůstal ze dvou sám? Kdyby Domenico přestal malovat - co pak? Temný stín, nestvůrný jak d'áblova křídla, vyrůstal v jeho duši.

"Domenico přestane malovat - musí přestat," říkal se zaťatými rty. A plán o tom, jak zabrániti Domenicovi, aby nadále maloval, zrál v jeho mysli a krystalisoval v temnotě jeho záští do všech podrobností.

Sladký modrý večer našel ho na náměstí Signorie, přitisknutého ke sloupu Loggie dei Lanzi, s rukou, pevně svírající ostrou dýku.

Za chvíli půjde Domenico z paláce Bardiů, kde, jak světil dnes Andreovi při setkání, měl se zdržet podle pozvání pána domu na jakési domácí slavnosti. Benátčan chodíval obyčejně sám, protože jeho dílna nebyla daleko a nebál se nikdy přepadení. Andrea ho nechá přejíti několik kroků, pak se k němu vrhne, srazí jej na zem a zlomí mu pravou ruku nebo ji

protne dýkou tak, aby Domenico nemohl již nikdy malovat. Domenico ho nepozná - bude příliš překvapen, tím spíše, že není nijak silný nebo zvlášť obratný. A pak se Andrea vrátí jakoby náhodou nebo jako by slyšel volání Domenicovo, bude-li tento volati, dojde pro pomoc - a nikdo se nikdy nedoví, kdo Domenica přepadl.

Na plochu náměstí, slabě ozářenou stříbrnými pruhy měsíčního světla, dopadl černý stín. Nevelký muž, temně oděný, kráčel rychle po náměstí, sice blízko domů, avšak uhýbaje se arkádám a výklenkům.

Domenico Veneziano! Andreovo srdce zatlouklo na poplach jako palička na buben útoku. Benátčan se blížil - teď byl již u sloupu, k němuž se tiskl Andrea - několik kroků a přecházel jej. . .

Andrea se vymrštil z úkrytu, rychlým hmatem sáhl na škrabošku, kryjící tvář, jakoby ji chtěl ještě lépe upevnit, skočil Benátčanu na hrdlo a vši vahou svého sukovitěho těla jej strhl na zem. V ruce Benátčanových se zaleskla malá dýka - nemohl ji však použít. Silná, banditsky tvrdá ruka chopila se jeho hrdla a tiskla tak, že ztratil zcela vědomí a jeho hlava nehybně, těžce klesla na zem.

Castagna v temné, vyvrělé nenávisti svíral soupeřovo hrdlo svými těžkými, kamennými prsty. A když je konečně pustil, stál dlouhou chvíli nad Domenicem ve vítězném ukojení nenávisti. Bude ve Florencii jen jeden malíř, který zná tajemství olejů - a který bude malovat krásné ženy bohatých rodů, ženy mramorového těla, po němž závatně toužil a jež plamenně nenáviděl. Jeho černé oči s bělmem pokrytým krvavými žilkami upíraly se na bledou tvář muže, ležícího před ním.

"Je omráčen - dobře omráčen," řekl si vítězně a sklonil se k ruce Domenicově, aby mu přelomil prsty a zlomil kost v ohbí a tak zamezil, aby Domenico mohl ještě kdy malovati, poněvadž, i kdyby se Domenico vyhojil z této rány, nebudou jeho prsty již nikdy míti své dřívější ohebnosti a cviku.

Podivný chlad zavadil o jeho dlaň. Jaká to hrozná ruka, všechno teplo z ní prchá a chladne, tak strašlivě rychle chladne!

Sklonil se a sevřel bezvládnou ruku ve své. Její tepna - ne, tato strašná ruka vůbec nemá tepen. Což snad -Jako by led Domenicovy ruky přecházel do jeho žil. Sehnul se k hrudi, rozepjal kabátec a dotkl se místa, kde je srdce. Avšak ani srdce netlouklo - což ani srdce nemá tento podivný člověk? A ty oči, rozevřené široce do skelného pohledu?

Domenico je mrtev - šlehl Andreovým mozkiem jasný, rudý blesk. Mrtev - opakovala tepna, která přestala bít, i srdce, jež se navždy zastavilo.

Těžká ruka Castagnova, vyrostlá nenávistí do gigantické síly, zadusila Domenicův život.

Andrea Castagna byl od té chvíle prvním maliřem města...

Na dlažbě z kamenných čtverců ležel ten, který ochotně svěřil drahocenné tajemství barev svému vrahu malíř svěžích odstínů a ušlechtilé ženské krásy, jemuž Andrea dal smrt jako odměnu za dar, který mezi umělci nebylo možno doceniti.

Ruka, na niž tolik žáril, studená, bezvládná ruka ležela těžce na zemi. Stín loggie dopadal na její prsty a měsíční světlo, jež bloudilo po jejím rameni, zápasilo se stínem v stříbrné hře.

Andreovým zrakům se zdálo, že se tato ruka vztahuje po něm. Po jeho hrdle, po jeho srdci, po jeho mozku. . . S očima, v nichž šílely rudé vlny, ubíhal od místa, na němž se tyčil jeho zločin, nestvůrný a těžký jako ďábelská křídla. Kletba Kainova činu zatěžovala jeho hlavu a sladká modrá noc proměňovala v srdci neuhasitelnou výheň v obraz jedné, jediné ruky, vztahující se za ním z černého stínu. . .

A od onoho večera nenamaloval Castagna již nic. Po pohřbu Domenicově, jehož smrt byla připisována lupičům, našli Andreu jeho žáci v dílně, sedícího nehnutě, s očima zabodnutýma do prázdna a vytřeštěnýma bez myšlenky. Neodpovídal jim na jejich otázky.

Jedině, když ho jeden z žáků bojácně prosil, aby mu opravil cosi na práci, zdvihl zarudlé oči s krvavými žilkami a pronesl zkřivenými ústy: "Ne, nemohu - ruka je ve stínu." , Odpověděl však těmito slovy spíše sobě než udivenému žáku a zapadl opět do svého kamenného, zoufale šedého klidu.

Po odchodu žáků zavřel dílnu a druhého dne ji již neotevřel. A teprve po několika dnech marného čekání dověděli se žáci, hledající svého mistra, od sousedů, že Andrea Castagna odešel, aniž komu řekl, kam. Zmizel navždy z Florencie. Nikdo se nikdy nedověděl, kam odešel. Vrhł se do víru nádhery některého z proslulých měst italských, odebral se do ciziny nebo se vrátil do vysokých, tvrdých hor, z nichž vyšel? To byla otázka, na niž se nikomu z tázajících nedostalo nikdy odpovědi.

Ve Florencii, v gotické duši staré Itálie, naleznete obrazy Andrea Castagni. Hrubá, sukovitá síla, uragan vypjatých vášní. Ale i ve chvíli, kdy polední slunce sálá žárem, kdy každá ploška jiskří zlatem, tkví kdesi v samém středu každého díla nestvůrný, nehybný stín. Závist, vraždící toho, kdo prokázal veliké, světlé dobro, věší se těžkým, černým stínem na dílo Andrea Castagni. Jest to stín beznadějný, stín zoufalý, stín ze všech nejstrašlivější.

Příloha č. 10. Rekonstrukce domovní prohlídky u obžalovaného Karla Kopala.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Inventární číslo E10 DRŽKOV - ZÁŠADA			Název objevení skrýše továrníka Kopala						1950	
								Severočeské museum v Liberci Fotoddělení		
								Č.negativu A 10542 - 53 Fotografoval dne: 1950? J.Vlasák		
								Orig.uložení:		
A 10544 - 58										
A 10542 - 44										
A 10548 - 53										